

China's na⁵³ mzi⁵³ Tibetan Life, Language,
and Folklore: Volume One

གྲུང་གོའི་ཆ་མུ་ཞིའི་བོད་ཀྱི་འཚོ་བ། སྐད་དང་དམངས་
ཁྲིད་རིག་གནས་ཁག་དང་པོ།

by
Libu Lakhi
with
Tseringbum and Charles Kevin Stuart

Asian Highlands Perspectives

This remarkable book is the product of fruitful collaboration between a native speaker of the na⁵³ mzi⁵³ language, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na⁵³ mzi⁵³ life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world. The authors are to be

congratulated for putting na⁵³ mzi⁵³ language and culture ‘on the map’ in such a clear and respectful fashion.

James A Matisoff

Asian Highlands Perspectives 2A

ISSN 1835-7741

China's na⁵³ mzi⁵³ Tibetans:
Life, Language and Folklore

Volume One

ཀྲུང་གོ་འི་ཏ་མུ་ཞི་འི་བོད་ཀྱི་འཚོ་བ། སྐད་དང་དམངས་ཁྲོད་རིག་གནས།

ཁག་དང་བོ།

中国纳木依藏族：生活，语言与民间文学
第一卷

by

Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ལྷ་བ་བསྟན་འཛིན།)

with

Tsering Bum ཚེ་རིང་འབྲུག། and Charles Kevin Stuart

Dedicated to Andrew Sewell and Lorraine de Beaufort

ISSN: 1835-7741

Library of Congress Control Number: 2008944256

© 2009

Published by *Asian Highlands Perspectives*.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without express prior written permission from the publisher.

Front Cover: Photo by Libu Lakhi. Libu Lakhi's home with rice field in the foreground, dzə¹¹ qu¹¹ (Dashui 大水) Village, Xichang 西昌 City, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Back Cover: Photo by Libu Lakhi. A valley in Mu'er 木耳 Village, Lianhe 联合 Township, Mianning 冕宁 County, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Citation: Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ལྷ་བ་བཟུན་འཛིན།) with Tsering Bum ཚོ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart. 2009. *China's na⁵³ mzi⁵³ Tibetans: Life, Language and Folklore. Volume One. (Asian Highlands Perspectives Volume 2A)*. Xining City: Plateau Publications.

CONTENTS

Acknowledgements <6>

Language Consultants <7-8>

Preface (James A Matisoff) <9-11>

Part One: Libu Lakhi <12-18>

Maternal Grandfather <12>

Libu Lakhi's Family <12>

Education <12-18>

- Village Primary School <12-13>
- Township Primary School <13>
- Middle School <13-14>
- Sichuan Tibetan Language School <14-15>
- Caring for Uncle Denzin <15-17>
- Success at School <17-18>

Part Two: Introduction <19-66>

The na⁵³ mzi⁵³ People <19-21>

Ethnonyms <21>

na⁵³ mzi⁵³ Origins <21-22>

The na⁵³ mzi⁵³ Language <22-24>

dzə¹¹ qu¹¹ Village na⁵³ mzi⁵³ Clans <24-25>

Clothing <25>

na⁵³ mzi⁵³ Religion <25-31>

- ɕi⁵³ vi⁵³ <25>
- p^ha⁵³ tsə⁵³ <26>
- An Exorcism Ritual <27-31>

Funerals <31-34>

The New Year in dzə¹¹ qu¹¹ Village <34-46>

- New Year Rules <34>
- k^hv⁴⁴ sə⁵⁵ a¹¹ p^hu⁴⁴ a⁴⁴ v⁵⁵ (New Year Ancestors) <34-35>
- Shopping <35-36>
- The Twenty-sixth Day of the Twelfth Lunar Month: q^ho⁴⁴ ʃa⁵⁵ nga⁵³ <36-38>
- The Twenty-seventh Day of the Twelfth Lunar Month: Slaughtering Pigs <38-40>
- The Twenty-eighth day of the Twelfth Lunar Month: Making the sa⁴⁴ nda⁵⁵ <40>
- The Twenty-ninth Day of the Twelfth Lunar Month: Making Sausages <40>
- The Thirtieth Day of the Twelfth Lunar Month: k^hv⁴⁴ sə⁵⁵ (New Year) <40-42>
- The First Day of the First Lunar Month: Eating no⁵³ bo¹¹ ly⁴⁴ ly¹¹ <43-44>
- The Second Day of the First Lunar Month: no⁵³ zo¹¹ <44>
- The Third Day of the First Lunar Month: Eating no⁴⁴ fu⁵³ <44-45>
- The Third to the Fifteenth Days of the First Lunar Month: Visiting <45-46>

na⁵³ mzi⁵³ Engagement and Marriage <47-61 >

- Libu Lakhi's Engagement <47-51 >
- Sanjin's Arranged Marriage <51-61 >

Monster ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ <62 >

Research in Xichang and Mianning <62-66 >

Part Three: Texts <67-310 >

Myths <67-165 >

- Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-Son lɛ¹¹ ɤu⁴⁴ ru¹¹ (lu¹¹ tɸu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴) <67-152 >
- Family Clan (mbzə⁴⁴ m⁵⁵) <153-165 >

People of Power <166-219 >

- The Hero a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³ (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³) <166-194 >
- Religious Specialist li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi¹¹ (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³) <195-219 >

Monsters and Human Relationships <220-310 >

- The Seven Daughters (a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³) <220-276 >
- The Puppy (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³) <277-310 >

ACKNOWLEDGEMENTS

We thank the following people for helping make this book possible:

Blo rtan rdo rje ལྷོ་བཏན་རྡོ་རྗེ།

Brook Hefright

Chen Qiang 陈 强

Gerald Roche

Jeff Green

Keith Dede

Keith Slater

Krisadawan Hongladarom

Mgon po tshe ring མགོན་པོ་ཚེ་རིང་།

Snying lcags rgyal སྟིང་ལུགས་རྒྱལ།

Solomon Rino

Wen Xiangcheng 文祥呈

LANGUAGE CONSULTANTS

li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³ (Li Caifu), male, b. 1945, Libu Lakhi's father, was born in a rich landlord family in li⁴⁴ bu⁵⁵ tʂu¹¹ Village, Minsheng Township, Lichang Town, Xichang City, Liangshan Yi Autonomous Prefecture, Sichuan Province. He never attended school. He married at the age of sixteen and has spent his entire life hunting in nearby mountains in winter, farming and herding. He is fluent in Nuosu (Yi) and did not experience difficulty in communicating in Sichuan Chinese Dialect while visiting relatives in Muli Tibetan Autonomous County in 1965. His contributions to this volume were collected by Libu Lakhi at his pasture bungalow with Libu Lakhi's elder brother, Jiujin,^A present.^B

mbzə⁴⁴ nr⁵⁵, female, b. 1943, Libu Lakhi's mother, was born and lived in ka¹¹ p^{hæ}¹¹ tʂu¹¹ Village, near dzə¹¹ qu¹¹ Village until she married at about the age of eighteen. She attended a local primary school for two years. She confided, "My parents didn't give me permission to attend school so I told them that I was going to work in the field, then I hid my mattock behind a grave and went to register. Later, when they learned what I was doing, they allowed me to continue." She is fluent in Nuosu. She had some difficulty in communicating in Chinese when traveling to Xichang City. Her stories were recorded by Libu Lakhi at their home in dzə¹¹ qu¹¹ Village while his siblings watched TV in another room.

li⁴⁴ bu⁵⁵ ndzə⁵³ t^hbu¹¹, male, b. 1938, li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³'s elder brother, was born in li⁴⁴ bu⁵⁵ tʂu¹¹ Village, located on the upper area of a mountain slope, where the li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan settled and dwelt for fifteen years before moving to today's dzə¹¹ qu¹¹ Village. He was the leader of dzə¹¹ qu¹¹ Village for almost fifteen years. He was unable to attend school after obediently marrying a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³ as his parents requested and arranged, even though the government paid fifty RMB each year to students. His five sons and elder daughter are married and have their own homes in dzə¹¹ qu¹¹ Village. He is fluent in the Sichuan Chinese Dialect and in Nuosu. He speaks na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ to fellow villagers who are classified by the government as Tibetan and, while at home, to his youngest daughter.

^A Jiujin = four and a half kilograms at birth. Many parents weigh a child when it is born and the child is given a name according to the weight.

^B All consultants are classified as Tibetan and all speak na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ as their first language. 'na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹' is the term used by the na⁵³ mzi⁵³ for their own language. (People from Luoguodi County also say 'na⁵³ ʂa^{44r}.)

a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³, female, b. 1941, mbzə⁴⁴ m̩⁵⁵'s elder sister, was born in ka¹¹ p^hæ¹¹ tɕu¹¹ Village. She never attended school. She herded livestock before marrying li⁴⁴ bu⁵⁵ ndzə⁵³ t^hbu¹¹ and moving to dzə¹¹ qu¹¹ Village. She is fluent in Nuosu and has some competency in Sichuan Chinese Dialect.

lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴, male, b. 1936, Libu Lakhi's distant relative, was born in Mu'er Village and now lives in Zhuangzi Village, Lianhe Township, Mianning County. He is fluent in Nuosu and Sichuan Chinese Dialect.

PREFACE

James A Matisoff

This remarkable book is the product of a fruitful collaboration among a native speaker of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na⁵³ mzi⁵³ life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world.

In Part One we learn something about the extraordinary biography of the central character in this enterprise, a polyglot na⁵³ mzi⁵³ man called Libu Lakhi (also known as Li Jianfu in Chinese, Dawa Tenzin in Tibetan and Zachary in English), whose inspiring pursuit of education has involved the acquisition of four Sino-Tibetan languages (na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, Yi Nuosu, Tibetan, Chinese), as well as English.

Part Two of the volume (*Introduction*) contains short essays on aspects of na⁵³ mzi⁵³ life and culture. Especially interesting are accounts of the elaborate New Year's celebrations, and the section on Engagement and Marriage, where we hear the sad story of Libu Lakhi's sister Sanjin's attempts to avoid an arranged marriage.

The heart of the book is Part Three (*Texts*), which consists of eleven texts, presented in an ingenious format. Each na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ sentence is given word-by-word glosses in English, Tibetan and Chinese, with each word occupying a separate cell in a table; this is followed by connected translations in each of the three languages. These interlinear presentations are followed by separate fluent translations in each glossing language, with additional material inserted to clarify points omitted by the speaker since they were taken for granted by their original na⁵³ mzi⁵³ audience. These stories, with their often wild and fantastic narrative motifs, will be of great interest to folklorists. A couple of them are origin myths reminiscent of Rudyard Kipling's *Just So Stories*, where the purpose was to 'explain' why some phenomenon in the world is the way it is (e.g., how the leopard got his spots, how the camel got his hump, how the rhinoceros got his skin). Thus the story 'Two Sisters' offers an explanation for why our fingers are of uneven length. The story 'Rabbit Father-in-law' ends with a motif very much like the Abraham and Isaac story, where a man is asked to slaughter his own son to show his loyalty, but is stopped at the last minute once it is clear he is actually going to do the deed.

Finally, we have a *Glossary* of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ words, followed by such useful appendices as the Swadesh list in na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, charts of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ consonants and vowels, pronouns and numerals. Finally a table of resemblant words in na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ and Nuosu Yi is given, although no attempt is made to distinguish borrowings from genuine cognates.

Complementing this volume are a number of audiovisual materials available for free download, including 'photo albums' (<http://picasaweb.google.com/libulakhi>) with nearly 250 images of na⁵³ mzi⁵³ people, landscapes, crops, artifacts and crafts, as well as audio files of all eleven texts

- <http://www.archive.org/details/NamyiFolktales--audioFiles1-10OfElevenFolkloreAccounts>
- <http://www.archive.org/details/NamyiFolktales--audioFiles11OfElevenFolkloreAccounts>
- <http://www.digitalthimalaya.com/collections/music/namyi/>

Given the phonetic complexity of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, the clear voice of the speaker in the audio files is a great help, particularly in the realm of intonation. Video materials on various aspects of na⁵³ mzi⁵³ culture (a ritual for calling the soul back, sacrificing to the ancestors and sacrificing to the deities) may also be viewed at <http://e-asia.uoregon.edu/easia/nufound.cfm>.

The number of speakers of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ has been estimated at about 5,000, which places it firmly in the category of endangered languages. The sociolinguistic situation in na⁵³ mzi⁵³ villages is rapidly changing, with code-switching and macaronic mixtures with Chinese now rampant among the younger generation. Traditional customs are in rapid decline. When Libu Lakhi returned to his home in January 2006 to celebrate New Year's with his family, he found his eldest brother sprawled in front of the TV watching sitcoms instead of supervising the complex ritual preparations for the holiday.

The death of a language is an immeasurable loss, much worse than the loss of an animal species. It is a loss, first and foremost, to the culture of its former speakers, but also, from the more selfish point of view of the linguist, language death puts the ultimate quietus on intellectual curiosity. Many languages with relatively tiny numbers of speakers have furnished precious evidence for the reconstruction of ancient phonological and grammatical features. Any dying language might take the answers to many questions with it to the grave. Yet we may well ask whether it is even advisable or beneficent to try to maintain non-viable languages artificially, such as by trying to educate a new generation of children in a minority language that their elders are already abandoning. Is that really more kind or humane than trying to keep a mortally ill patient alive by heroic surgical interventions or multiple organ transplants? From a practical economic point of view, it is much more advantageous for a young person who comes from an endangered speech community to acquire mastery of a more robust language as early as possible, preferably the language of the majority culture (Matisoff 1991).

Part of the answer might lie in the multilingual capacity of human beings, nowhere more in evidence than in Southeast Asia. Perhaps the decline of certain minority languages can be slowed by 'language revitalization' projects, involving the preparation of better learning materials, the creation of practical orthographies and the coining of technical neologisms needed to keep pace with the modern world. Under favorable circumstances such projects might result in the coexistence of minority and dominant languages for the foreseeable future, each operating in its own sociolinguistic sphere, e.g., na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ for use in the home and village, and Chinese, Tibetan or Yi in the wider world.

na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ seems definitely to be a Qiangic language, though its genetic affiliation is complicated by a fair amount of contact with Yi (Nuosu).^A To some extent, na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ shows the typical Qiangic development of Proto-Tibeto-Burman *-a to -i (Matisoff 2004):

^A A Naxi linguist of my acquaintance claims that na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ is mutually intelligible with Naxi, but this seems to be a wild exaggeration.

<i>PTB</i>	<i>na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹</i>
'child/son'	*za zi ⁵³
'hear'	*gla gi ⁵³
'mother'	*ma a ⁴⁴ mi ⁵⁵
'rain'	*rwa hi ⁵³ 4
'rightside'	*ra ≈ *ya ji ⁴⁴
'snow'	*wa vi ¹¹
'soul'	*hla rə ⁵³ hi ^{53A, B}

Sometimes, especially after a palatal glide, the *na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹* reflex of *-a is -ə:

	<i>PTB</i>	<i>na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹</i>
'eat'	*dzya	dzə ⁵³ ≈ ndzə ¹¹ (but also <i>dza¹¹</i> 'meal/food')
'field'	*hya	rə ⁵³
'meat'	*sya	ʂə ¹¹
'be many/propagate'	*mya	bzə ¹¹

There remain a few exceptions, where *-a remains *na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹* -a, but these seem all to be grammatical words (functors), which often display idiosyncratic phonological developments:^C

	<i>PTB</i>	<i>na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹</i>
'1st person pronoun'	*ŋa	ŋa ⁴⁴
'interrogative'	*ka	qha ⁵³
'negative'	*ma	ma ⁴⁴
'negative imperative'	*ta	t ^h a ⁴⁴

The authors of this book are to be congratulated for putting *na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹* and *na⁵³ mzi⁵³* culture 'on the map' in such a clear and respectful fashion.

^A It is not clear which of the two *na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹* syllables descends from the PTB etymon.

^B Another possible example is 'God/supreme spirit': PTB *way-sya > Nz. *ɕi⁵³ vi⁵³*, with the order of the syllables reversed (see Matisoff 1985).

^C *na⁵³ mzi⁵³ ja⁵³* 'tobacco' is a loan from Tai (probably via Yi); cf. Siamese *jaa³³* 'medicine; tobacco'.

PART ONE: LIBU LAKHI

MATERNAL GRANDFATHER

Local custom dictated that Mother's father (b. 1917), the seventh of seven sons of a family living in Muli Tibetan Autonomous County, which currently borders Xichang City in southern Sichuan Province, was to be taken atop a mountain, killed, chopped into pieces and fed to vultures when he reached the age of twenty. To avoid this, he fled when he was about eighteen years old and came to the place where we live today—dzɤ¹¹ qu¹¹ Village. Grandmother's parents allowed her to marry him and he supported the family as a carpenter.

"He had to walk at night and he had to swim across big strong rivers. And he just walked, not knowing where he was going," Mother said.

"Why didn't he walk during the daytime?" I asked.

"It was dangerous. He was being followed," Mother explained.

Grandfather told me that returning to his original home would have been very difficult because it was far away and the path he had taken was not a direct one.

LIBU LAKHI'S FAMILY

I was born in a poor family of farmers in 1981. There are nine people in my family. I have three elder brothers, one elder sister, a younger sister and a younger brother.^A They are all farmers. We ate and worked together when I lived at home. It was the largest and happiest family in our village. Many admired the fact that our family had so many children.

Slowly my parents began arranging marriages for us. This went well, except for my younger sister and for me. I describe what happened to both of us in detail elsewhere in this book.

EDUCATION

VILLAGE PRIMARY SCHOOL. In early September 1988 I started my education at the three-grade dzɤ¹¹ qu¹¹ Primary School. Father took me to school with fifteen RMB on the first day. I was frightened to meet so many strangers.

Two men taught in that school. One Nuosu man taught math. The other was Han and taught the Chinese language. The Nuosu teacher called the students' names and gave them new books. The teacher and students were speaking in Nuosu. I understood nothing. The Nuosu teacher brought my new books to me because I had no Chinese name. He pointed at three Chinese characters on the first empty page of my new book and taught me how to pronounce them. I repeated slowly after him—Li Jianfu. Afterwards, that was my name—Li Jianfu—the name that all the students and teachers used for me.

^A Li Xiaolong (b. 1967), Li Bajin (b. 1973), Li Jiujin (b. 1978), Jabu (b. ~1984) and Sanjin (b. 1986).

There were twenty-five students, including five na⁵³ mzi⁵³ children, in that class. We studied math in Nuosu and Chinese in Sichuan Chinese Dialect. I learnt almost nothing at that time except fluent Nuosu from being with Nuosu classmates.

Sometimes, we dug a hole under the back door of the classroom and escaped while the teacher guarded the front door and forced us to memorize Chinese texts.

I quickly learned to communicate in Nuosu at school and did so, except when I was with the na⁵³ mzi⁵³ students. I also lost the idea that there was only one language that everybody spoke throughout the world.

One day, my Nuosu teacher told me to come to the blackboard and calculate the result of one plus one. I knew neither Chinese nor Nuosu well enough to be able to say, "One plus one equals two." The Nuosu teacher became enraged, grabbed me by the hair and beat my head against the blackboard. When I returned home with chalk dust in my hair, my parents calmly said, "It doesn't matter. The teacher did this because he is concerned about you and is trying to help you learn." I believed my parents and continued to attend school.

Several days later, I left school with some Nuosu students after classes were over. Not far from school they grabbed me, took off my hat with a long stick and threw it into the river. I cried and ran along the river but I could not get my hat out of the water.

Afterwards, whatever happiness that had come from attending school was clouded by scolding from the Nuosu teachers, being beaten by Nuosu students and being insulted because I was na⁵³ mzi⁵³. For these reasons, I stopped going to school for a year and helped my parents at home. Still, I was envious when I saw other children laughing and shouting as they headed for school. Finally, I asked my parents to let me return to school.

TOWNSHIP PRIMARY SCHOOL. After I finished Grade Three in the village school, I went to Grade Four in the Minsheng Township Primary School with my elder brother who is two years older than me. My parents soon stopped him from attending school however, because he gambled away his food tickets. This was a boarding school so I had to leave home and experienced homesickness for the first time.

Students exchanged rice and dried radish leaves for soup and food tickets for our two daily meals a day. Seven to ten students slept together on a single bamboo platform.

We learnt math and Chinese in the Han language, which was my biggest challenge. Twelve teachers taught five classes to a total of 200 students. Most students were Nuosu, except for fifteen Han students and five na⁵³ mzi⁵³ students.

MIDDLE SCHOOL. My parents encouraged me to go to middle school and in 1996, I graduated from Minsheng Primary School, passed the entrance examination and then attended Xichang Nationalities Middle School. This also marked the time when I began to speak Nuosu and Chinese as well as native speakers. This was one reason why I was happier than in primary school.

There were only three na⁵³ mzi⁵³ students in the school and we stayed together much of the time. As graduation approached, I registered for the entrance examination to the Sichuan Tibetan Language School in Kangding. My relatives were all infuriated by this. They argued that the school was far away, that I had no relatives there and that learning Tibetan was useless because it would not lead to a job. They also reminded me that I was engaged and that it was time for me to marry and establish a family like my elder brothers.

This was a difficult situation for me as an eighteen year old. If I had obeyed them, they would have been happier and had an easier life but I would have been tied down and forced to work hard, like my elder brothers. I also thought that my life would be as meaningless as that of my previous generations—poor education and no modern skills would lead to another generation of poverty and discrimination by those around us.

I repeatedly explained everything to my parents and finally they sadly agreed that I could attend the school in Kangding.

SICHUAN TIBETAN LANGUAGE SCHOOL. I entered the school in Kangding in June 1999. In my mind, I had conjured a mysterious, special school. Even though I had always been classified as, and imagined myself as belonging to the Tibetan ethnic group, I was surprised by everything, as I approached a culture that--despite being given the same official classification--was very different from my own. Reality proved to be very different from what I had imagined. The first night after I arrived at the welcome reception for new students, I was amazed when I heard a teacher, a monk and a school leader talking in Tibetan. I understood nothing they said. The monk wore a cassock and was bareheaded. This was my first encounter with anything Buddhist. I realized then that the religion of this culture was not about mountain deities or ci^{53} vi^{53} .^A

I was placed in a special class for ethnic Tibetans who did not speak, read or write Tibetan. On the second day a short, fat man entered our classroom, put a huge Tibetan robe around me, showed me how to wear it and said in Sichuan Chinese Dialect, "You must wear this and dance every day at noon like the other students." I was very nervous at that moment but never forgot the feeling of closeness as he helped me put on the Tibetan robe. It made me recall my mother helping me put on clothes when I was a little child. He was my Tibetan language teacher for the next four years.

My ideas began to change. Earlier I had thought that all Tibetans spoke the same language, wore the same type of clothes, ate the same foods and so on. I was very upset and disappointed with the real situation. Our special class was discriminated against by certain Tibetan students. One afternoon, I found a classmate from Shimian County sobbing when I entered the classroom.

"What happened?" I asked.

"They said I am not Tibetan," she replied, rubbing away tears from her cheeks with her right hand.

"Who are they?" I asked sadly.

"The students in the painting class. I heard them say that I looked like a Han when I passed by their classroom door," she said.

Later, some schoolmates asked me why I could not speak Tibetan. I replied I did speak Tibetan but it was different from their Tibetan. However, I wondered if I was Tibetan and where I belonged whenever I couldn't understand what my Tibetan teacher was saying in class. I did not know why I had such thoughts. I realized that many of my ideas were very childish and I knew that I must be strong. I also decided that I must take care of myself. The school tuition was 2,000 RMB a year. Each month I needed another 120 RMB for food. In total, I needed about 3,000 RMB yearly. At that time, our school had a rule that students could receive

^A For more on ci^{53} vi^{53} , see the section on na^{53} mzi^{53} religion.

one hundred to 2,000 RMB based on the final semester study results. I decided that I must study hard to receive the 2,000 RMB and that if I worked during the holidays, I would make enough to pay for my food.

During holidays, I telephoned my family and said, "Don't worry about me. All of my teachers and classmates are very kind to me. I will stay with my teachers and study. I don't need money now." My parents believed whatever I said. It was the first time I lied to them.

After classes stopped, I worked with Han people in Kangding digging foundations for new buildings. I worked eight hours and was paid twenty RMB each day. During work time, I did not dare raise my head to look around. If I did, then I would hear, "Get away! You! Such a little student! You don't know how to work..." from the boss, who constantly watched us. I was worried I would lose my job and then lack money for my food when school started. I was always patient and careful about everything in the work place, even when the supervisor was absent.

Everyday, I brought *rtsam pa* 'roasted barley flour', which was given to me by one of my Tibetan teachers and a bowl so I could have a cheap lunch during the noon to two-thirty p.m. break time. I went to the site watchman's hut, kneaded *rtsam pa* with his hot tea, ate and then napped on a long bench nearby. Sometimes, if he got angry or if there were too many workers in his hut, I had no choice but to find another place where there were no people to have lunch. Cold water did not melt the butter that was mixed with the barley flour and I could not swallow much *rtsam pa* without butter, but I still had to work, regardless of how little I ate.

I returned to school after two months and learned that I had earned the highest marks in my class.

CARING FOR UNCLE DENZIN. At the end of the following semester, I worked again as before. This time, I stayed with an old Tibetan man I called Uncle Denzin in our school's small, cheap hotel, which had twelve rooms and two floors. It was mainly for students' parents occasional visits. Uncle Denzin cared for the hotel at that time. My stay with him was arranged by a teacher who said, "You can stay with him and take care of him." Of course, I was very happy that I had a free place to stay during the summer holiday. I nodded in agreement and carried my belongings to the hotel after classes stopped.

At first, I knew nothing about him and tried my best to care for him, in addition to working full-time. He panted when he walked or worked for a couple of minutes. I started work at eight o'clock every morning. I got up at six, cooked and put the food in an electric warmer because he could not cook for himself, for I did not return until the curtain of dark night fell. I finished work at six p.m. and it was seven p.m. by the time I walked back to our school from downtown Kangding.

I saw him sitting by the door, waiting for me when I returned from work. I started cooking as soon as I arrived. I was sympathetic and treated him as well as I could. Fortunately, he could relieve himself, but I always went with him at night if I woke up.

Day after day, I went to work in the morning and returned late in the evening. He stayed at home and waited for my return. I do not know what he did during the daytime. We only had time to chat a little at night, but I was tired; every part of my body ached. I usually went to bed as soon as I got out of my dirty work clothes and washed.

"Why are you so late!" he demanded one evening when I returned. "I'm hungry and I can't do anything!" he said, angrily banging the cleaver into the chopping board with his right

hand. I was afraid he would throw the cleaver at me. I explained that the boss did not let me go until late. He calmed down after some minutes of complaining.

Later, he told me that he had returned to China from Nepal and had come to live in the school according to the local government's arrangement. He also told me he had no relatives except for a brother in Switzerland. Every day, I was exhausted after returning from work and I didn't ask questions. That is all I know about him.

One night, he came to the room I stayed in. He said his illness was worse. I suggested that we call the school headmaster but he refused.

I did what I had to do. I brought his bed into my room, and helped him get in. At midnight I was awakened by "*A-yo—! A-yo—!*" I was frightened, got up and turned on the light. His upper body was on the floor. His lower body was on the bed. I hurriedly picked him up and put him back in bed. I asked what had happened. He said he had wanted to go relieve himself and had tried to get up but he was too weak and had fallen. He said he had called to me for half an hour but there was no reply. I apologized. I explained that I had been too tired to wake up.

I helped him relieve himself and then put him back in bed. I lay down and tried to sleep again, but I could not. The image of what had just happened stayed in my head. I wondered what would happen if I did not wake up again in the night. I was afraid. I worriedly listened to his breathing. Sometimes, I stopped breathing for I heard a strange sound from under my bed. Maybe it was mice. I was truly afraid. I did not fall asleep again that night. Then at six a.m. I got up, cooked breakfast for both of us and then went to work as usual.

His eyes were set deep in a very swollen face when I returned. I went to the home of the teacher who had introduced me to Uncle Denzin. I described Uncle Denzin's swollen face and everything that had happened the night before. The teacher came over, spent some times with us and then left. Uncle Denzin's illness steadily worsened. I had to spoon-feed him and assist him in relieving himself. He could only eat barley soup and drink butter tea.

The school headmaster came in his private black car with the teacher one afternoon. The school headmaster asked me to continue to care for Uncle Denzin in the hospital. Though sympathetic, I refused because I thought of him falling out of bed and I understood how ill he was.

"It is not the hard and heavy work you did before. You can also study. We can't find a suitable person to do this job now because it is during the vacation," the school headmaster said, looking at me. I thought that since he was the leader of the teachers, I should obey. Finally, I agreed and went to hospital with them.

I still had 200 RMB that I had earned from working and I used this to buy our food, though he could only eat a little.

Our room had eight patients. Eight people took care of them. There were only eight beds for the patients and only eight chairs. At night, I sat in a chair and tried to sleep, as did the others, but I never really slept deeply.

My tired eyes seemed only to see white. Gradually, I came to hate white—the white clothes of the hospital workers. I hated the hospital smell.

Time passed and Uncle Denzin and I became closer and friendlier—an arrangement dictated by the special environment of the white hospital.

I helped him urinate in a bucket. Assisting him defecate was difficult. I supported him with one hand while holding the drip bottle above his head. He could not stand or sit by himself.

I was unhappy. Where were his relatives? Why had no one come to care for him? How wonderful if he could be cured and then he would not say "This devil illness," again and again everyday.

"Our school is going to start again tomorrow. They said they would find someone else to care for you. Don't worry, your illness will be cured soon," I said politely, sitting by his bed one night.

"No. Who will come to care for me as you have?" he said in a worried, disappointed tone.

I tried my best to comfort him and made more conversation that night. "Oh— Oh— I need to relieve myself..." It was five a.m. I got up, rubbed my eyes with my left hand and turned the light on as usual. He did not move when I touched him. I did not understand. I called his name repeatedly. I went to the nurses' room and knocked on the door as hard as possible with my fists. A nurse angrily opened the door. I did not know what to say, I just pulled her into our ward.

"Your patient is hopeless. Is he your father? Quickly, telephone your relatives!" she said after checking his pulse. She pulled the white quilt over him and left immediately.

Onlookers in the ward moved away. I could not believe what had just happened. I stared at the white bed. I pulled back the white quilt again and patted his cheeks. I thought he was still alive and called his name again and again, but there was no answer.

What was the difference between life and death? I did not understand how quickly a person died.

I rushed out of the hospital to dial our school headmaster's number, but no shops were yet open. I had no idea what to do. I went back and sat beside him in silence. I pitied him. I did not feel frightened, maybe because of the friendship that we had built up over two months, but I was uncomfortable.

I went out again and beat on a shop door loudly. The shopkeeper angrily opened the door. I dialed the headmaster and told him the old one was gone. He said he was very sorry to hear this and that he would come soon. I returned and waited by the corpse. I felt there was no meaning for a person to live in the world.

After thirty minutes, our school headmaster arrived with some other teachers and a monk. I undressed the corpse and wrapped it in white fabric after the monk chanted scriptures. They carried the corpse back to the small hotel to do more religious activities. I moved back to my dorm room that morning.

I was in the classroom with my classmates the first day of the new semester. The school headmaster's black car rolled by the window of our classroom. I knew the old one was being taken to the crematorium. Craning my neck out the window, I saw the black car pass through the school gate under the gray sky. I believed that Uncle Denzin was leaving for another world.

SUCCESS AT SCHOOL. I learned that my taking care of Uncle Denzin had been reported in our school newspaper under the title "A Great Model for Students." I did not know this until a classmate handed me a newspaper and said, "Look! You did a great job." I had matured in the course of experiencing all these hardships.

As time passed, I learned to read, write and speak Tibetan well. Our class subjects included painting, logic, Buddhist studies, Tibetan poetry, Chinese, Tibetan calligraphy, Tibetan and Chinese translation, Tibetan music and Tibetan dance. All these subjects were taught in

Tibetan. In addition to study, I continued loading trucks, digging building foundations, hauling sand, mixing concrete and so on during holidays. I was comfortable with being exhausted at each day's end, despite the boss' scolding, fellow workers' insults and homesickness.

My study results were excellent and for three out of the four years, my tuition was paid by the school.

I will never forget some of my Tibetan teachers and schoolmates who were very helpful and compassionate, especially the one who first taught me the Tibetan alphabet and the ones who helped and encouraged me to study Tibetan.

In September 2003, I was chosen to come to Xining City, the capital of Qinghai Province, to study English in the English Training Program (ETP), Qinghai Normal University by ETP representatives.

PART TWO: INTRODUCTION

THE na⁵³ mzi⁵³ PEOPLE

The na⁵³ mzi^{53A} are a little-studied group of people who reside in Liangshan Yi Autonomous Prefecture in the southern part of Sichuan Province, the People's Republic of China.^B The na⁵³ mzi⁵³ have a reported population of 5,000 (Gordon 2005, Sun 2001:160). Linguists have generally classified the na⁵³ mzi⁵³ language into the Qiangic branch of the Tibeto-Burman language family (Gordon 2005). This book focuses on the na⁵³ mzi⁵³ who live in the communities of dzə¹¹ qu¹¹ and dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ in Xichang City, and ʂa⁴⁴ pa⁵³ and ɕa¹¹ ma¹¹ k^hu⁵³ in Mianning County. These communities also have significant Han and Nuosu populations. Figure One provides geographic and approximate population information for each community.^C

Figure 1. na⁵³ mzi⁵³ population in selected communities.

Community	Jurisdiction	Township or Town	City or County	na ⁵³ mzi ⁵³ Pop.	Total Pop.
dzə ¹¹ qu ¹¹	Dashui Village	Minsheng Township	Xichang City	80	600
dza ⁵³ qa ⁵³ tɕu ¹¹	Xiangshui Village	Xiangshui Township	Xichang City	800	9,000
ɕa ¹¹ ma ¹¹ k ^h u ⁵³	Dongfeng Village	Zeyuan Township	Mianning County	560	1,100
ʂa ⁴⁴ pa ⁵³	Laoya Village	Shaba Town	Mianning County	290	1,600
Totals				1,740	22,200

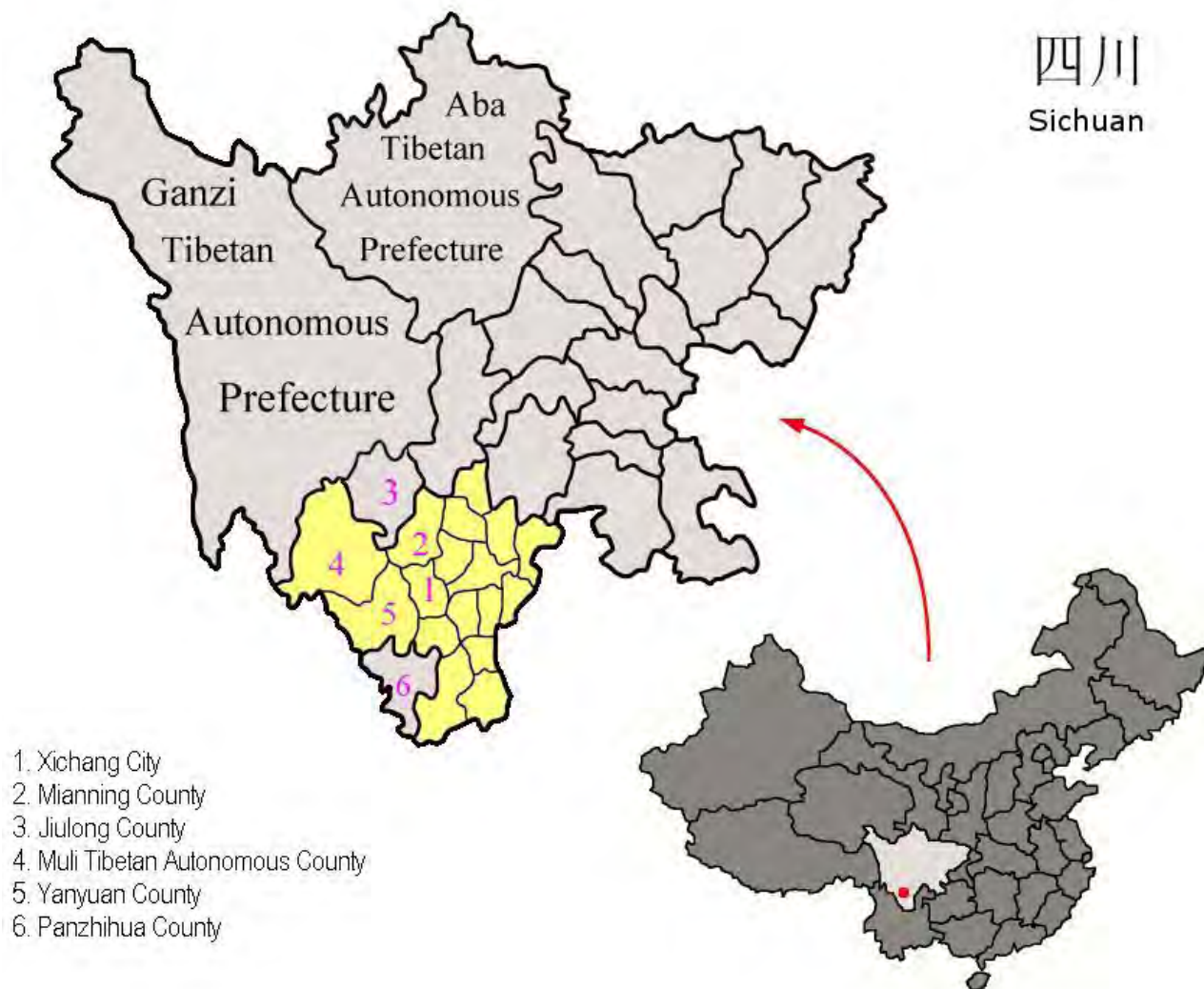
Libu Lakhi's father states that family relatives live in Jianmei Township (na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹: dza¹¹ mi⁴⁴) and Xinxing Township (na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹: ɕi⁵³ ɕi⁵³) in Mianning County.

^A 'Namuyi' and 'Namizi' are transliterations of Chinese-character renderings of the word 'na⁵³ mzi⁵³'. Both capture the phonological details of the ethnonym poorly, despite being established in the cosmopolitan literature (Matisoff 1991; Gordon 2005).

^B See <http://picasaweb.google.com/libulakhi> for photographs by Libu Lakhi of na⁵³ mzi⁵³ life and culture.

^C Much of this introduction is taken from Libu Lakhi, Hefright and Stuart (2007).

Figure 2.^A Location of selected na⁵³ mzi⁵³ areas in Liangshan Yi Autonomous Prefecture and Jiulong County, Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture (1:1,400,000).

The communities listed in Figure 1 are situated in valleys between mountains. Travel from dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ to dzə¹¹ qu¹¹ takes about one day on foot, dzə¹¹ qu¹¹ to ʃa⁴⁴ pa⁵³ takes about a half day on foot and dzə¹¹ qu¹¹ to Lizhou takes about forty minutes by motorcycle. The weather is warm with a long growing season; it snows only once or twice a year. The na⁵³ mzi⁵³ raise yaks, cows, goats, water buffalo, horses, pigs, chickens, ducks, geese, mules and donkeys. Rice, wheat, corn, barley, tobacco and beans are cultivated. Villagers derive cash income by selling livestock, small amounts of grain and tobacco and wild mushrooms that they collect in nearby forests from June through August. Increasing numbers of na⁵³ mzi⁵³ leave the area to earn cash by working on construction crews organized by Han Chinese in Xichang City; but

^A Figure 2 was adapted from a map created by the Wikipedia user Croquant (<http://fr.wikipedia.org/wiki/Utilisateur:Croquant>) and distributed under a Creative Commons Attribution 3.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>).

some na⁵³ mzi⁵³ also find work in Beijing and Guangdong. In 2005, the average annual cash income per family was 500-800 RMB^A (li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³, interview data).

ETHNONYMS

Although the na⁵³ mzi⁵³ speak what is likely a Qiangic language, they form part of China's officially recognized Tibetan ethnic group. The ethnonym 'na⁵³ mzi⁵³' denotes not only speakers of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, but all Tibetans. Similarly, Nuosu people refer to the na⁵³ mzi⁵³ as 'ozzu' 'Tibetan' or 'Prmi/Pumi', a term that may have originally meant 'aborigine' (Huang 2004:16). However, local Han use the term Xifan 'Western Barbarian', a traditional Chinese designation for many of the Qiangic-speaking peoples of western Sichuan (Sun 2001), and reportedly the term the na⁵³ mzi⁵³ used for themselves when speaking Chinese until their classification as part of the Tibetan ethnic group in 1984 (Huang 1991:153). na⁵³ mzi⁵³ refer to Nuosu people as 'gy¹¹ ɕy⁴⁴' and Han people as 'va⁵³'.

In the Chinese literature on na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, the Chinese-character rendering of the first syllable of na⁵³ mzi⁵³ as na⁵³ 纳 has prompted suggestions that the group is related to the Naxi ethnic group of Lijiang Naxi Autonomous Prefecture, Yunnan Province (Yang 2006). In linguistic works that use the International Phonetic Alphabet (IPA), authors have rendered the second syllable as /mu⁵⁵/, with a full vowel (Huang 1991:153, 1992:212; Liu 1996:185). However, as Liu notes, /m/ can appear both syllabically and as the first element of initial consonant clusters (1996:185,187). The practice of writing the final syllable as yi 依 or yi 义 has apparently contributed to a misimpression among certain speakers of Chinese that the na⁵³ mzi⁵³ are a subgroup of the Yi ethnic group. However, as Huang and Liu indicate, the value of this syllable ranges from /ji/ to /zi/ to /zə/ in different varieties of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ (Huang 1992:212; Liu 1996:185). Huang and Sun have used 'Namuzi'/na⁵¹ mu⁵¹ dzə⁵⁵/ to represent the ethnonym as pronounced by speakers in Muli County (Huang 1991:153; Sun 2001:159). Libu Lakhi prefers the IPA rendering na⁵³ mzi⁵³ for the ethnonym as it is pronounced in the dzə¹¹ qu¹¹ variety.

na⁵³ mzi⁵³ ORIGINS

na⁵³ mzi⁵³ tell variations of the following origin story. li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³ provided this version:

Long ago, grasslands and thick forests abounded in what is now Xichang City. Livestock and wild animals lived together peacefully. The melodious sound of birdsong filled the air. In na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, that place was called o⁵³ ndzo⁵³—a word people cannot explain today, other than to say it is the name of that place. One day a bird appeared and started calling "a⁴⁴ zə⁵⁵ do¹¹ bi⁴⁴." In na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, a⁴⁴ zə⁵⁵ means 'grandmother' and do¹¹ bi⁴⁴ means 'buttock'. The bird continued to call this day after day. When na⁵³ mzi⁵³ parents, sisters, brothers, the older generations and young people were working and chatting

^A Approximately sixty to one hundred USD. In 2005, one US dollar was worth 8.23 Chinese RMB.

together, they were very embarrassed to hear this sound. Finally, all the na⁵³ mzi⁵³ decided to leave this hateful bird and find a new place to live. They left o⁵³ ndzo⁵³ with their livestock and their tools for farming and herding. Finally, they reached the place where they now live and settled.

THE na⁵³ mzi⁵³ LANGUAGE

k^ha¹¹ t^ho¹¹ means 'language', and the na⁵³ mzi⁵³ call their language na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹. To date, there have appeared only preliminary linguistic analyses of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹. Disagreement continues among linguists over the genetic affiliation of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ within the Tibeto-Burman family. Sun argues that na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ is a Qiangic language that has been strongly influenced by the Yi languages with which it is in contact (2001:178). This influence may be primarily structural rather than lexical: of the approximately 900 words of dzə¹¹ qu¹¹ na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ that Libu Lakhi has collected, only three percent appear to be loanwords from the local variety of Nuosu.

Huang (1991) and Liu (1996) provide preliminary linguistic analyses of varieties of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ spoken in Muli County and Luoguodi, respectively. There are strong grammatical similarities between the Luoguodi variety and Libu Lakhi's dzə¹¹ qu¹¹ variety. However, there are also phonological and lexical differences, as demonstrated in Figure Three (Liu 1996):

Figure 3. A comparison of selected lexical items in dzə¹¹ qu¹¹ and Luoguodi na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹.

	dzə ¹¹ qu ¹¹	Luoguodi	Gloss
Identical cognates	<i>fū⁵³</i>	<i>fū⁵³</i>	'to blow' (as wind)
	<i>dzə⁵³</i> (apical vowel)	<i>dzɿ⁵³</i> (apical vowel)	'to eat'
Non-identical cognates	<i>ndza¹¹</i>	<i>dza³¹</i>	'thin'
	<i>qæ¹¹</i>	<i>ɕæ¹³</i>	'to dig'
Non-cognates	<i>ɕə¹¹ ts^hə⁴⁴</i>	<i>p^hsɿ</i>	'leaf'
	<i>də⁴⁴ bu⁵³ ly⁵³</i>	<i>bu⁵³</i>	'mountain'

As the table suggests, certain near-cognates differ in the occurrence of prenasalized stops (present in dzə¹¹qu¹¹, absent in Luoguodi) and voicing (relative voice onset time). There is a more systematic difference in tonal categories. Liu describes four categories: 55, 53, 31 and 13 for the Luoguodi variety. However, Libu Lakhi produces lexical items cognate to those Liu describes as 55, slightly lower than the top of his voice range, a tone we represent as 44. Furthermore, he produces items cognate to those in 31 and 13 as a single low level tone, which we represent as 11. Due to this merger (or non-split), we describe five tonal categories for the Xichang variety as high (55), middle-high (44), high-falling (53), low-rising (14) and low (11). For purposes of comparison, we provide a complete Swadesh list of 207 English words with their dzə¹¹ qu¹¹ na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ equivalents, as pronounced by Libu Lakhi, in Figure Five.

na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ possesses no orthography, and in dzə¹¹ qu¹¹ only about ten percent of the population reads Chinese, two percent reads Nuosu and only Libu Lakhi reads Tibetan. However, the language is well preserved in the communities of dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹, dzə¹¹ qu¹¹ and

ʂa⁴⁴ pa⁵³—particularly so in dza⁵³ qa⁵³ tʂu¹¹, where only residents under the age of twenty who have attended primary school can speak Chinese. In dzə¹¹ qu¹¹ and ʂa⁴⁴ pa⁵³, na⁵³ mzi⁵³ residents speak na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ among themselves, and fluent Nuosu and passable Chinese to people who prefer to speak those languages. na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ is less well preserved in ʂa¹¹ ma¹¹ k^hu⁵³, where almost all na⁵³ mzi⁵³ people speak Nuosu and Chinese. Residents born before 1955 speak na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ to each other, but while younger people understand a great deal of na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, they prefer to converse in Nuosu or Chinese. Very few Nuosu or Han residents of these communities speak or understand na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹.

The sociolinguistic situation is changing rapidly. During the New Year Festival in January-February 2005, Libu Lakhi's elder sister and sister-in-law came from ʂa¹¹ ma¹¹ k^hu⁵³ to visit the family home in dzə¹¹ qu¹¹. Asked why they insisted on speaking Nuosu to family members, they replied, "It is stupid to speak such a useless language as na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ these days. We have to communicate with our Nuosu friends in Nuosu. There are only a very few people who speak na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹. It's just like walking off a cliff with your eyes closed if you only speak na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ and refuse to speak Nuosu."

When the author asked why their two seven-year old children only spoke and understood Chinese, they replied, "Who doesn't want their kids to find a good job, settle down and have a comfortable home? We should have our kids learn Chinese to help them find a job, shouldn't we?"

Libu Lakhi has also noticed that code-switching among na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹, Nuosu and Chinese is on the rise among the youngest generation in dzə¹¹ qu¹¹. When Libu Lakhi visited his home in January-February 2005, he noted the following exchange with his niece (b. 1994), who attended the village primary school where Nuosu children comprise the majority of the student body:

A. Libu Lakhi:

	no ⁵³	t ^h i ⁴⁴	pæ ⁴⁴	ko ⁵³	pi ¹¹ zi ¹¹	q ^h a ⁴⁴ ni ⁵³ ky ¹¹	dzo ⁴⁴
Language	na ⁵³ mzi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹						
Gloss	you	DET	class	LOC	student	how many	there is/are
Translation	'How many students are in there in your class?'						

B. Niece:

	ɕɔ ³¹ si ³³	san ³³ ʂə ³¹ vu ⁴⁵	gɔ	dzo ⁴⁴
Characters	学生	三十五	个	
Languages	Xichang Chinese			na ⁵³ mzi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹
Gloss	students	thirty-five	CL	there is/are
Translation	'There are thirty-five students.'			

In her response, Libu Lakhi's niece combines a Xichang Chinese noun phrase with a na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ existential verb.^A Interestingly, however, she uses na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹ noun-phrase

^A The IPA transcription of the Xichang Chinese phrase reproduces Libu Lakhi's pronunciation.

constituent order, in which numeral-classifier constructions follow their noun heads, instead of the usual Chinese word order.

Noticing a cat dragging away his niece's handkerchief, Libu Lakhi initiated the following exchange:

A. Libu Lakhi:

	ha ¹¹ lɛ ⁴⁴	nu ⁵³	ba ¹¹ ts ^h ə ⁴⁴	tɕə ¹¹
Language	na ⁵³ mzi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹			
Gloss	cat	your	clothes	pull
Translation	'The cat is pulling your clothes.'			

B. Niece:

	ji ⁵⁵ a ¹¹ dzu ⁵⁵	t ^h o ⁵³	tɕə ¹¹	ɕy ⁵³	hĩ ¹¹
Languages	Nuosu	na ⁵³ mzi ⁵³ k ^h a ¹¹ t ^h o ¹¹			
Gloss	it doesn't matter	let	pull	go away	let
Translation	'It doesn't matter, let it pull it away and go.'				

In this exchange, Libu Lakhi's niece begins with a phrase in Nuosu, *ji⁵⁵ a¹¹ dzu⁵⁵* 'it doesn't matter', then finishes her utterance in na⁵³ mzi⁵³ k^ha¹¹ t^ho¹¹.^A

dzə¹¹ qu¹¹ VILLAGE na⁵³ mzi⁵³ CLANS

There are three na⁵³ mzi⁵³ clans in dzə¹¹ qu¹¹ Village:

- li⁴⁴ bu⁵⁵ = ten households
- ka¹¹ p^hæ¹¹ = ten households
- ga⁵³ p^hu⁵³ = two households

Many older people can recite their ancestors' names. It is considered shameful to be unable to recite your ancestors' names because this indicates you are ignorant of whom you are descended from.

ni¹¹ ma¹¹ tɕ^hu¹¹ had three sons^B:

- a:⁵³ xɛ⁴⁴
- to¹¹ k^ha¹¹
- lu¹¹ ky⁵³

a:⁵³ xɛ⁴⁴'s descendants are unknown.

^A The IPA transcription of the Nuosu phrase reproduces Libu Lakhi's pronunciation.

^B The clan he and others listed here are not known to us, other than the li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan.

Six clans are descended from to¹¹ k^ha¹¹:

- dze¹¹ wu⁴⁴
- gɣ¹¹ ʃu⁴⁴
- na⁵³ k^hu⁴⁴
- na¹¹
- ja¹¹ dzə⁴⁴
- a¹¹ pu⁴⁴

lu¹¹ ky⁵³ had two sons:

- tʃ^hu¹¹ ga¹¹
- li⁴⁴ mə⁵⁵

Five clans are descended from tʃu¹¹ ga¹¹:

- a¹¹ tʃ^ha⁴⁴
- lu¹¹ tʃ^hu⁴⁴
- a⁴⁴ dzə⁵⁵
- m̩⁵³ k^ha⁵³
- a⁴⁴ tɸu⁵⁵

Seven clans are descended from li⁴⁴ mə⁵⁵ and li⁴⁴ bu⁵⁵ is the oldest son:

- li⁴⁴ bu⁵⁵
- ha¹¹ sa¹¹
- ha¹¹ ja¹¹
- ha¹¹ p^hæ¹¹
- ka¹¹ p^hæ¹¹
- ka¹¹ ja⁴⁴
- pa⁵³ dza⁴⁴

CLOTHING

People born before 1965 often wear a *hũ⁵³ ndzə⁵³ ba¹¹ ts^hə⁴⁴* 'knee-length white robe made from the skin of thin hemp plants' (*sa¹¹ q^hæ¹¹*) that grow as tall as a person. When the plant turns yellow in summer, people cut the plant, remove the skin and roll it on their thigh until it forms a string about one meter long. They then weave the strings into a fabric (*hũ⁵³ ndzə⁵³*) from which they make the robes. Old people wrap a long strip of black cloth around their heads to make a *bu⁵³ jɣ⁴⁴* 'turban'. Today, most young people wear traditional clothing only during festivals.

na⁵³ mzi⁵³ RELIGION

ɕi⁵³ vi⁵³. na⁵³ mzi⁵³ elders teach that na⁵³ mzi⁵³ are descended from gods (who have no gender). On special days such as the New Year and during weddings, *çi⁵³ vi⁵³* must be respected and offered the freshest and tastiest food, such as rice and animal blood. People believe if they do not offer these sacrifices, people and livestock may become ill and there will be no harvest or

the harvest will be very limited. A few old men pray to $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$ during such times as when children become ill and when livestock sicken and die. They might say, "Protect all the members of our family and let our livestock increase in number."

$p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$. Religious practitioners known as $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ hear what $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$ have to tell family members during rituals. The sole $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ in $\text{dz}\text{ə}^{11} \text{qu}^{11}$ in 2007 was born around 1945.

The $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ is a highly respected religious specialist who performs religious activities in $\text{na}^{53} \text{mzi}^{53}$ daily life, for example, during death rituals, sickness and such times of misfortune as when livestock become ill or when a family has a poor harvest. Villagers frequently invite him into their homes to perform religious activities when family members are sick or when they encounter trouble.

I often followed the $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ to homes where he was to perform rituals. I was excited and interested when I saw the $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$'s implements—the two-sided round drum covered with goatskin, the animals made from wheat flour and the ghosts made of rice straw.

Father sent for the $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ once when I was ill. Father is the most sincere believer in $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$ in my family. Sometimes he argues with my second elder brother, who does not really believe in $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$. The $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ brought his drum and other implements and made three lines in the courtyard with green tree branches. He put a one meter high effigy made of rice straw on the left side of the door and then placed a large blanket near the fireplace. The blanket was full of frogs, snakes and birds made of flour. He sat by the fireplace with a box of uncooked rice beside him and began chanting. Sometimes, he beat the drum with a stick and at other times, he beat the drum with a small ring.

Every now and then the $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ ordered all my family members to sit together by the fireplace and then he told other $\text{na}^{53} \text{mzi}^{53}$ attendants who were not my family members^A to take the effigy and circle it around our collective head three times. Finally, he told us to go out on the left path made by the tree branches and return along the right path made by the branches. Next, he ordered other people who were not family members to hold the flour animals and circumambulate seven times around each of my female family member's heads and nine times around each male member's head. Then he told the non-relatives to go outside into the courtyard and throw the flour animal images in different directions, one by one. Before they left to go into the courtyard, the $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ gave instructions as to the directions.

I was incredibly curious after this activity and bombarded my parents with questions—"What does the rice effigy mean? What do the roads of green tree branches mean?" ...and so on.

The only answer I received was, "You little child! Don't ask so many questions!" I then decided to become a $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$ and learn more about $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$.

^A In this particular case, they were neighbors. Only men can assist the $p^h a^{53} ts\text{ə}^{53}$.

AN EXORCISM RITUAL

My father performed the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual for me many times during my childhood. The last time I remember him performing it was in the summer of 2002. One afternoon, after returning from working in the rice field, we were about to have supper, but I felt like vomiting and lay on the sofa by the hearth..

"Come eat supper," Mother called from the kitchen. I could smell the food cooking and I knew that supper was nearly ready without her telling me, but I didn't have much appetite.

After I failed to reply to Mother, Father came and said, "Didn't you hear? Come eat."

"I don't want to eat anything. I feel like vomiting," I murmured.

"When did you start to feel unwell?" he asked.

"Just a couple of minutes ago," I said.

"It must be those hateful *ka¹¹ ju¹¹* (ghosts). Quickly go get a bowl, put a little water inside along with a few grains of cooked rice and bring it here," he ordered my mother.

I didn't have supper that night. Father beat the bowl with a pair of chopsticks above my head and chanted loudly as I lay on the sofa. After he finished chanting, he walked to the courtyard door and threw the water and rice grains outside. Next, my younger sister cleaned the floor with a broom, closed the door and threw what she had swept up out through the courtyard door. This was meant to further discourage the ghosts from returning. Then I went to sleep. I felt normal as usual when I woke up the next morning.

During the New Year festival in January-February of 2005, I was sitting on the sofa and reading a book when I suddenly heard chanting. I rushed out and saw Father doing the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual. I realized that my younger brother must be ill. He was sitting on a bag of grain. Father held a half-full bowl of water containing a few rice grains above his head and beat it with chopsticks. Father chanted things like, "Please return to where you are from, there is nothing here to eat and drink..."

People believe that the ghosts of people who have died from starvation or poisoning are prone to approach people and create sudden illness, causing dizziness, nausea and lack of appetite. The *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual exorcises these ghosts. Both men and women who know the chant frequently perform the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual because it is informal and does not require the services of a *p^ha⁵³ tsə⁵³*. In most cases, elder siblings perform it for whomever is ill. The only implements practitioners need are a bowl and a pair of chopsticks. They add water and a few grains of cooked rice to the bowl. It is considered best if all the family members are present at the time of the ritual and say things that will please the ghosts. After the ritual's completion, they clean the room and throw out garbage.

A transcription of the *ka¹¹ ju¹¹ bu⁴⁴* ritual chant performed by li⁴⁴ bu⁵⁵ ʒə¹¹ pə⁵³, described in the account above, is given below. Libu Lakhi recorded the chant on video at his home in dzə¹¹ qu¹¹ during the New Year period, January-February 2005.

THE RITUAL CHANT

1. *ho:¹¹ tɕ^hiŋ⁴⁴ tɕ^hiŋ⁴⁴ tɕ^hiŋ⁴⁴ tɕ^hiŋ⁴⁴...*
[Untranslated material here and below, both entire lines and line parts, consist of vocables.]
2. *tɪ¹¹ tɕo⁴⁴ ŋa¹¹ tɕo¹¹ q^hɣ¹¹ tɕo¹¹ ʂə¹¹ tɕo¹¹ ŋɣɣ¹¹ tɕo¹¹*
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
[Refers to circles made around the patient's head with a bowl and chopsticks.]
3. *tɪ¹¹ tɕo⁴⁴ ŋa¹¹ tɕo¹¹ q^hɣ¹¹ tɕo¹¹ ʂə¹¹ tɕo¹¹ ŋɣɣ¹¹ tɕo¹¹*
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
4. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹ tɕɛ¹¹ bu⁵³ da¹¹ te¹¹*
ho:¹¹ da¹¹ te¹¹ for tɕɛ¹¹ bu⁵³
[Refers to Libu Lakhi's younger brother, li⁴⁴ bu⁵³ tɕɛ¹¹ bu⁵³. He is identified in line thirty below as pa⁴⁴ ŋɣi⁵⁵.]
5. *rə¹¹ zə⁵³ ma⁵³ qɣ¹¹ tɕu¹¹ pe¹¹ ma¹¹ qɣ¹¹ le¹¹*
Because he doesn't know how to act
6. *va⁵³ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met Han ghosts
['Ghosts' are the spirits of people who have died by drowning, poisoning, murder or falling from a cliff.]
7. *na⁵³ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met na⁵³ mɕi⁵³ ghosts
8. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts
9. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
10. *hũ¹¹ mbɕi¹¹ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met hũ¹¹ mbɕi¹¹ ghosts
11. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
12. *a¹¹ mi⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
13. *səŋ¹¹ ndza⁴⁴ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met Song family's ghosts
14. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
15. *a¹¹ mi⁴⁴ gɣ¹¹ nu¹¹*
16. *xua¹¹ ndza⁴⁴ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tʂa⁴⁴*
Huang family's ghosts
17. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
18. *ka¹¹ p^hæ¹¹ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met ka¹¹ p^hæ¹¹ family's ghosts
19. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
20. *li⁴⁴ bu⁵⁵ ɕɛ⁴⁴ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pɕu¹¹ su⁴⁴*
Met li⁴⁴ bu⁵⁵ family's ghosts
21. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
22. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa¹¹ hũ¹¹ mbɕi¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹*
hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts and hũ¹¹ mbɕi¹¹ ghosts
23. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*

24. *mi¹¹ ma¹¹ t^hBu¹¹ su¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹*
Ghosts without given names
25. *lu⁵³ ma⁴⁴ t^hBu¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tʂa¹¹*
Ghosts without zodiac names
26. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
27. *dzɔ¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹ ɣi¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹*
dzɔ¹¹ ghosts and livestock ghosts,
28. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
29. *a¹¹ mi⁴⁴ ɣɣ¹¹ nu¹¹*
30. *pa⁴⁴ NGi⁵⁵ da⁴⁴ lo¹¹ mi¹¹ do⁴⁴ su⁴⁴ da⁴⁴ te⁵³*
Ghosts who asked pa⁴⁴ NGi⁵⁵
31. *ɳi⁵³ tɕ^ho⁵³ li⁴⁴ dzɣ¹¹ su⁴⁴ ji¹¹ ly¹¹*
Ghosts from the west
32. *ʂa¹¹ tɕ^ho¹¹ li⁴⁴ dzɣ¹¹ su⁴⁴ ji¹¹ ly¹¹*
Ghosts from the east
33. *a¹¹ mi⁴⁴ ɣɣ¹¹ nu¹¹*
34. *ndzə⁴⁴ ɛo⁵³ ndzə⁴⁴ mæ¹¹ li⁴⁴ dzɣ¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tʂa¹¹*
Ghosts who come from north and south
35. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa¹¹ te⁴⁴ hũ¹¹ mbzi¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹ te⁴⁴*
hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts and *hũ¹¹ mbzi¹¹* ghosts
36. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
37. *mi¹¹ ma¹¹ t^hBu¹¹ su¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹*
Ghosts without given names
38. *lu⁵³ ma⁴⁴ t^hBu¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tʂa¹¹*
Ghosts without zodiac names
39. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
40. *pa⁴⁴ NGi⁴⁴ da⁴⁴ te⁴⁴ rə¹¹ zə⁵³ ma⁵³ qɣ¹¹ tɁu¹¹ pe¹¹ ma¹¹ qɣ¹¹ le¹¹*
Because pa⁴⁴ NGi⁴⁴ doesn't know how to act
41. *a¹¹ mi⁴⁴ ɣɣ¹¹ nu¹¹*
42. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa¹¹*
hũ⁵³ ʂə⁴⁴ ghosts
43. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ va⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ Ɂu⁵³ pɁu¹¹ su⁴⁴*
Met Han ghosts
44. *na⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ Ɂu⁵³ pɁu¹¹ su⁴⁴*
Met na⁵³ mzi⁵³ ghosts
45. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
46. *a¹¹ mi⁴⁴ ɣɣ¹¹ nu¹¹*
47. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
48. *ti¹¹ tɕo⁴⁴ ŋa¹¹ tɕo¹¹ q^hɣ¹¹ tɕo¹¹ ʂə¹¹ tɕo¹¹ NGɣ¹¹ tɕo¹¹*
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
49. *ho:¹¹ da¹¹ te¹¹*
50. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa¹¹*
hũ⁵³ ʂə⁴⁴ ghosts
51. *ɳi⁴⁴ a⁴⁴ te⁴⁴ zɔ¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ zɔ¹¹ ɣɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are hungry, return after I offer food

52. *fā⁴⁴ a⁴⁴ tē⁴⁴ zō¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ zō¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are thirsty, return after I offer food
53. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
54. *ha¹¹ da¹¹ te¹¹*
55. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met ghosts
56. *vā⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met Han ghosts
57. *nā⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met nā⁵³ mzi⁵³ ghosts
58. *ka¹¹ p^hæ¹¹ ɕe⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met ka¹¹ p^hæ¹¹ family's ghosts
59. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
60. *li⁴⁴ bu⁵⁵ ɕe⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹*
li⁴⁴ bu⁵⁵ family's ghosts
61. *səŋ¹¹ ndza⁴⁴ ɕe⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹*
Song family's ghosts,
62. *ho¹¹ da¹¹ te¹¹*
63. *vā⁵³ tʂa⁴⁴ vā⁵³ bæ⁴⁴*
vā⁵³ tʂa⁴⁴ vā⁵³ bæ⁴⁴ ghosts
64. *gɣ¹¹ ly⁴⁴ gɣ¹¹ ɕy⁴⁴*
Nuosu ghosts
65. *vā⁵³ la⁴⁴ he⁴⁴ le⁴⁴*
Han ghosts
66. *he¹¹ da¹¹ te¹¹*
67. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ te¹¹ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met ghosts
68. *gɣ¹¹ ly⁴⁴ gɣ¹¹ ɕy⁴⁴ zɿ⁵⁵*
Nuosu people's ghosts
69. *t^hæ⁵³ t^ha¹¹ pæ⁴⁴ dʒæ¹¹ ʂa⁴⁴ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ku⁵³ pBu¹¹ su⁴⁴*
Met t^hæ⁵³ t^ha¹¹ pæ⁴⁴ dʒæ¹¹ ʂa⁴⁴ ghosts
70. *t^he⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
71. *ni⁴⁴ a⁴⁴ tē⁴⁴ zō¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ zō¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are hungry, return after I offer food
72. *fā⁴⁴ a⁴⁴ tē⁴⁴ zō¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ zō¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
If you are thirsty, return after I offer food
73. *ho¹¹ da¹¹ te¹¹*
74. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa¹¹ te⁴⁴ hũ¹¹ mbzi¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹ te⁴⁴*
hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts and hũ¹¹ mbzi¹¹ ghosts
75. *NGɣ¹¹ ni¹¹ rə¹¹ gɣ¹¹ te¹¹ ti¹¹ ni¹¹ m¹¹ nu¹¹ li⁴⁴ pBu¹¹*
I command you back in one day if you came here in nine days
76. *NGɣ¹¹ ha⁴⁴ rə¹¹ gɣ⁴⁴ te¹¹ ti¹¹ ha¹¹ m¹¹ nu¹¹ li⁴⁴ pBu¹¹*
I command you back in one night if you came here in nine nights
77. *ho¹¹ da¹¹ te¹¹*

78. *ɣ¹¹ tɕu¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ te⁴⁴ ɣ¹¹ tɕu¹¹ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the maternal side to return to the maternal side
79. *ʒi⁴⁴ tɕu¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ da⁴⁴ te⁴⁴ ʒi⁴⁴ tɕu¹¹ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the paternal side to return to the paternal side
80. *nɿ⁵³ tɕ^ho⁵³ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹ da⁴⁴ te⁴⁴ nɿ⁵³ tɕ^ho⁵³ nu⁴⁴ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the west to return to the west
81. *ʂa¹¹ tɕ^ho¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹ da⁴⁴ te⁴⁴ ʂa¹¹ tɕ^ho¹¹ nu⁴⁴ li⁴⁴ pɕu¹¹*
I command ghosts from the east to return to the east
82. *ho¹¹ da¹¹ te¹¹*
83. *ndzə⁴⁴ ɛo⁵³ ndzə⁴⁴ mæ¹¹ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Ghosts who come from north and south
84. *tɕu¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹ ɣi¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Wild animal ghosts and livestock ghosts
85. *ɣ¹¹ ræ⁵³ tɕa¹¹ ʒi⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Maternal ghosts and paternal ghosts
86. *tɕa⁵³ ndza⁴⁴ li⁴⁴ dzy¹¹ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹*
Zhang family ghosts
87. *ho¹¹ jy¹¹ ma¹¹ sa¹¹ su¹¹ rə¹¹ zə⁴⁴ ma¹¹ zə⁴⁴ su⁴⁴ ræ⁵³ tɕa¹¹ da⁴⁴ te⁴⁴*
Ghosts who wander at night
89. *ho¹¹ ʂa⁵³ tɕo¹¹ tɕo¹¹, sa⁵³ ho¹¹ ho¹¹, sa⁵³ ho¹¹ ho¹¹*

FUNERALS

November 5, 2004 (Friday), eight a.m. Two men from dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ Village, Xiangshui Township arrived in dzə¹¹ qu¹¹ Village on motorcycle when my mother and I were talking with some neighbors in front of our gate. They came with bad news—my sister-in-law's mother had died. "a⁴⁴ wa⁵³,^A she was only fifty. Why wasn't it her crazy old man (the dead woman's husband), rather than her?" Mother said. We were surprised by this unexpected bad news.

The surviving husband often behaved badly. His face was dark and he wore ragged clothing. I used to be very afraid of him. Nevertheless, I felt sympathy when others beat him when he said unacceptable and profane words in public. He went here and there and did not return home for many days. Sometimes he was gone for a month. He played with kids at weddings and funerals. Sometimes he grabbed someone's hat or a girl's scarf and vanished from the crowd. Later, the only way to get the 'stolen' item back was to offer him pieces of meat or a bottle of liquor. I do not know what he did when he was away from home but his neighbors kindly gave him food.

"I'm leaving for dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹. I'll buy a cow there. It is very slow and difficult to drive a cow from here to dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹. I'll also have to kill and butcher cows for the funeral," my younger brother said and left immediately. We started to prepare for our journey from dzə¹¹ qu¹¹ Village to dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ with seven people, one from each na⁵³ mzi⁵³ family in my village, except for some families who were really busy with their farmwork. We collected ten to fifteen RMB from each family and bought fifteen kilograms of liquor and firecrackers at bi¹¹ ji⁵³

^A An expression of surprise.

li⁵³ xo¹¹, where the local township government is located. We divided the liquor into three containers so three people could carry it easily and thus better deal with the steep path while climbing the mountain on our way to dza⁵³ qa⁵³ tBU¹¹.

Around 300 na⁵³ mzi⁵³ live in dza⁵³ qa⁵³ tBU¹¹. The sound of wailing and the rattle-tattle of firecrackers greeted us when we reached the home at six in the evening. We then set off our own firecrackers. Some people in our group wailed and went into the room where the corpse lay on a bed made of sandalwood.^A

According to na⁵³ mzi⁵³ custom, the family must invite p^ha⁵³ tsə⁵³ to chant and do many complicated rituals. Chanting is needed for at least three days and then the corpse is cremated. p^ha⁵³ tsə⁵³ also decide when, where and how far from the home the corpse should be taken. Moreover, only adults (those more than twenty years old) can participate in cremation.

A big fire was made in the courtyard center in front of the house after we finished dinner. People could clearly see everyone's face by the firelight. The p^ha⁵³ tsə⁵³ led fifteen young people in a dance around the corpse. He sang words (that I could not understand) that all the dancers repeated in a high-pitched voice. After the p^ha⁵³ tsə⁵³ led us singing and dancing for one circumambulation, he returned beside the corpse.

"Oh, it is you young ones' turn now. Tonight is the time we send her; it's not a time to chat and sleep. Continue and don't stop," he instructed as he settled back into his seat. At this moment, I remembered what Father had told me, "We cannot dance sə¹¹ ts^ho¹¹ without the p^ha⁵³ tsə⁵³'s permission." The dead person hears the villagers singing and is pleased. Thus the dance allows villagers to express their sadness and respect for the dead person and the dead person's relatives.

"OK, come, everyone, let's dance..." the young ones called to each other after the p^ha⁵³ tsə⁵³ said so. I joined them and felt great sadness in my heart when I sang with the villagers:

ho ⁴⁴ _____ sə ¹¹ ts ^h o ¹¹ _____	Oh_____ sə ¹¹ ts ^h o_____
¹ m ⁵³ je ⁴⁴ a ⁴⁴ zə ⁵⁵ nu ⁴⁴ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	¹ You, a ⁴⁴ zə ^{55B}
² nu ¹¹ je ⁴⁴ mi ⁴⁴ lo ¹¹ tɕə ⁵³ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	² You, get up
³ qa ¹¹ lu ⁴⁴ va ¹¹ mi ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	³ qa ¹¹ lu ⁴⁴ va ¹¹ mi ^{11C} is sending you back
⁴ qa ¹¹ tBU ⁴⁴ qa ¹¹ pæ ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	⁴ The hearth is sending you back
⁵ q ^h o ¹¹ bo ¹¹ q ^h o ¹¹ ndzə ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	⁵ The door threshold is sending you back
⁶ dza ¹¹ k ^h y ⁴⁴ tʂ ^h a ⁴⁴ pa ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	⁶ The yard outside is sending you back
⁷ nu ⁵³ je ⁴⁴ zə ¹¹ mi ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	⁷ Your daughters are sending you back
⁸ nu ¹¹ je ⁴⁴ zɿ ⁵³ ho ⁵³ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	⁸ Your sons are sending you back
⁹ jo ⁵³ tʂa ⁴⁴ jo ¹¹ tʂ ^h u ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ¹¹ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	⁹ Relatives are sending you back
¹⁰ bo ¹¹ ka ¹¹ bo ¹¹ lo ¹¹ nu ⁴⁴ li ⁴⁴ pBU ⁴⁴ ha ¹¹ dzo ⁴⁴ sə ¹¹	¹⁰ Villagers are sending you back

^A The sandalwood bed is made for the corpse to lie on. It is later taken with the corpse and used as fuel for cremation.

^B a⁴⁴ zə⁵⁵ generally means 'mother-in-law' but may also be used as a respectful term of address used by young people when addressing older women.

^C qa¹¹ lu⁴⁴ va¹¹ mi¹¹ 'three stones by the hearth' are used to support pots when they are heated by a fire underneath.

The words may be improvised. People took turns leading the circle to sing and dance until dawn. Many people danced near the corpse. A person sang out a line of song first, which others repeated. I saw some people were also dancing and singing in the courtyard outside because the room was very crowded. However, at midnight, only three to five men continued to dance and sing. The *p^ha⁵³ tsə⁵³* was upset because only a few people continued to dance and sing for the last two hours. Five o'clock in the morning is the best time for the soul to leave for it is then that the cocks crow at dawn before many people have risen. At this time, the *p^ha⁵³ tsə⁵³* stopped the dancing and did the soul-sending ritual by saying the name of each place, in order, where our ancestors had lived in the past. Around eleven o'clock, the *p^ha⁵³ tsə⁵³* chanted and people danced *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* around the corpse for the last time. Then strong young men carried the corpse away to be cremated, as the home overflowed with wailing.

On the way home, my younger brother and I met his father-in-law. His face was covered with dirt and he carried a broom on his shoulder. "Mother-in-law passed away," I said.

"No, no, it is not true. I'm going to beat Han Chinese in the market," he said and walked away from us. Soon we couldn't see him anymore.

"It's better to not tell him. He's always like this," my younger brother sighed.

The deceased's relatives should visit with a gift of liquor soon after a death. Daughters and sons of the deceased must bring a goat, sheep, pig or cow. These animals are believed to accompany the dead person's soul. A relative of the dead person (most commonly a brother and the deceased's children) must offer a goat or sheep. Villagers also visit. If *na⁵³ mzi⁵³* in the village do not visit the deceased's family during the funeral, others believe they lack a sense of community spirit. Nuosu who have close relationships with the deceased's family also visit and bring one or two bottles of liquor.

The *p^ha⁵³ tsə⁵³* is the funeral director. He divines how long the corpse should be kept in the house, which is usually not longer than three days. He also chooses cremation or earth burial.

An exceptional situation occurs when the deceased has no sons or only daughters, in which case the religious activity is *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* and chanting. The purpose of both is to send the dead person's soul back to *p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹*, the place where ancient *na⁵³ mzi⁵³* originated. *ʂə¹¹ ts^ho¹¹*—'entertain the dead person'—is a crucial activity because it sends the soul of the deceased back to *p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹*. It is a simple circle dance comprised of a few dance movements that match the rhythm of what is sung. People only dance when the *p^ha⁵³ tsə⁵³* begins. He sings a few lines, which the others repeat. He may then stop singing and dancing, while others continue. *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* continues in the room where the corpse lies throughout the night, though some villagers may return home to rest.

A bed, similar to a normal wooden bed, is made for the corpse, which is covered with white fabric. Adults never let children get near the corpse. Furthermore, cats and mice must not jump over the corpse. If they do, the corpse will wake up and frighten everyone.

Two to four *p^ha⁵³ tsə⁵³* work together chanting for the corpse during the daytime, which leads the soul back to *p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ dzy¹¹ k^hy¹¹*. If this is not done, the soul becomes a ghost and will do bad things. During the night, young people dance *ʂə¹¹ ts^ho¹¹* for the dead person and a

person in the circle sings loudly and sadly, which is repeated by the other dancers in the circle. Meanwhile, relatives are near the corpse, keeping children, cats and mice away.

The above describes the proceedings for old people when they die. The $p^{h_2} a^{53} ts\text{ə}^{53}$ comes and divines the direction the corpse should be taken when people die from disease, are killed in fights and who commit suicide. In such cases, the corpse is generally cremated; the corpse is placed on a stack of wood, which is set on fire. The exact location of the stack of wood is determined by the $p^{h_2} a^{53} ts\text{ə}^{53}$.

The family must clean the house after the corpse is removed.

THE NEW YEAR IN dzə¹¹ qu¹¹ VILLAGE

NEW YEAR RULES. The New Year period (according to the Chinese lunar calendar) lasts fifteen days for the na⁵³ mzi⁵³ and Han living in the village and is marked by the gathering of family members, visiting, sacrificing to dead relatives and ancestors, cleaning graves and village gatherings. The end of New Year is marked by removing $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55} t^h o^{11} p o^{11}$ or the New Year pine trees. dzə¹¹ qu¹¹ Nuosu villagers celebrate the New Year about one month earlier.

na⁵³ mzi⁵³ observe the following New Year rules:

Rule	Day	Reason
do not eat meat or oil	1	unknown
do not eat rice	1	unknown
do not blow on fires	1-3	causes wind
do not visit other homes	1-3	unknown
one's animals should stay at their own home	1-3	unknown
do not pour water	1-3	disturbs life-forms in water
do not fetch water	1-3	disturbs life-forms in water
do not cut trees	1-15	disturbs life-forms in forests
do not cultivate fields	1-15	disturbs life-forms in the earth

$k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$ 'NEW YEAR ANCESTORS'. Younger na⁵³ mzi⁵³ family members return from helping relatives and friends' families build houses and doing housework in other villages, and working to earn cash income, e.g., doing construction work in such cities as Chengdu and Xichang. Children do not need to watch the livestock because the crops have been harvested and thus there are no crops for the livestock to damage and students are not in school. The family's attention turns to preparing for and then celebrating the annual $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55}$.

Children excitedly wait for the $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$, who return to celebrate $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55}$ with their descendants and relatives. Libu Lakhi's father typically gave this account when Libu Lakhi was a child:

My dear child, don't be naughty and misbehave, then you will get new clothes, new shoes and a new hat to wear and your dearest father will cut a very big pig foot for you to carry when the $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$ arrive. $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55}$ is coming! And the $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{55} a^{44} \gamma^{55}$ will not like you if you misbehave and cry all the time. If the $k^h \gamma^{44} \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$ are

unhappy, then we will have poor harvests, our livestock will get sick and we will also become ill. Then our family will not have a happy life next year.

If Libu Lakhi curiously asked for more information about the $k^h\gamma \text{ } \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$, his father further explained:

$k^h\gamma^{44} \text{ } \text{ʂ}\text{ə}^{55} a^{11} p^h u^{44} a^{44} \gamma^{55}$ are all our ancestors who have died and do not live with us today. They are in ηr^{53} 'the sky'. They return to our home to celebrate New Year with us every year. Of course we cannot see anything like bodies or hear any sounds from them, but their $r\text{ə}^{53} h\text{r}^{53}$ 'spirits' are here with us. Everyone likes that. After we die, we become spirits. Spirits can see what we are doing, hear what we say and smell what we offer them when they return to our home. That's why we always offer fresh meat (raw and cooked), rice and liquor to them before we eat. That shows we respect and are devoted to them. We should respect our ancestors.

SHOPPING. $na^{53} m\text{z}\text{i}^{53}$ and Han $d\text{z}\text{ə}^{11} qu^{11}$ villagers prepare for the New Year by slaughtering pigs; making $k^h\gamma^{44} \text{ } \text{ʂ}\text{ə}^{55} q^h \text{ } \text{ʂ}\text{ə}^{44}$ 'New Year purchases' (usually from $lu^{11} ma^{44}$ /Lizhou) of vegetables, fireworks, liquor, candy, bowls, spatulas, new pots if the old ones need replacing, etc. on the twenty-fourth and twenty-fifth days of the twelfth lunar month and by cleaning the home. In Libu Lakhi's home, his eldest brother or father usually went shopping on foot with a $k^h a^{11}$ 'large bamboo back-basket', along a narrow path running from $d\text{z}\text{ə}^{11} qu^{11}$ Village to $lu^{11} ma^{44}$. An entire day was required to go and return. If Libu Lakhi's father went, Libu Lakhi and his elder brother went out on the path to wait for his return and greet him in the evening.^A

The sun gleamed gently above the western mountain as my elder brother (Jiujin) and I started our greeting journey.

"Did you see our brother returning?" we asked every passerby returning from shopping in $lu^{11} ma^{44}$.

"Who is your brother? What's his name?" replied many Nuosu. We were then silent as we sat on a boulder by the path, looking into the distance, hoping to see someone resembling Xiaolong. As we waited patiently and the light dimmed, the end of the path came nearer to us as the density of fog and murkiness increased.

"What are you two doing here?" came a voice some minutes later from the darkness.

"Did you buy new clothes for us? We have been waiting for you to return!" Jiujin blurted out.

"Did you get many firecrackers for the New Year?" I asked in extreme excitement.

"Can we both have a look, dear brother?" we both begged, eager to see our new clothes and the firecrackers, which have a very distinctive odor.

^A In 2007, this had changed with most $d\text{z}\text{ə}^{11} qu^{11}$ Village families owning a motorcycle. In 2007, there were three taxi vans that went from $d\text{z}\text{ə}^{11} qu^{11}$ Village to $lu^{11} ma^{44}$ (four to five RMB one-way).

"Quickly! Quickly! What are you two talking about? We cannot find our way back home in the darkness if you continue talking like this. You'll have a chance to see and enjoy your new clothes after we get home," Xiaolong said in such a mature, confident tone that we shut up and obediently followed him home.

Back home, Brother Xiaolong took out two jackets and two black hats from his basket. Jiujin and I then ran to our parents and showed them our new clothes. Meanwhile, Mother was sorting out the vegetables and new bowls and chopsticks that Xiaolong had bought beside the hearth. It was the happiest time when our parents said "Wow! My son is really good-looking today!"

Father often reminded us to keep the firecrackers far from the hearth. He never let us kids touch them out of concern for our safety.

When we asked why only Han people were able to make firecrackers, he would tell us the following story.

Long ago, our li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan had a special gun an armspan long called *sa⁵³ ja⁵³ p^{h'o}¹¹*. It had three barrels and we could shoot them all at the same time. They didn't use firecrackers like today. Now it is very different. We just buy firecrackers from the market and use them to sacrifice with instead of the *sa⁵³ ja⁵³ p^{h'o}¹¹* because it is so convenient. No families have a *sa⁵³ ja⁵³ p^{h'o}¹¹* today."

THE TWENTY-SIXTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: q^{h'o}⁴⁴ sa⁵⁵ nga⁵³. On the twenty-sixth day of the eleventh lunar month, every household does *q^{h'o}⁴⁴ sa⁵⁵ nga⁵³* 'soot clean'.^A Cleaning involves cleaning inside and outside of the house (the house courtyard and outside the courtyard). The home interior is cleaned first. The walls, pillars, sacrifice place, kitchen and ceiling are dark and dirty because smoke from the hearth fire has coated them with soot. A long bamboo pole with a bunch of leaves at the top is prepared. *ga⁵³ ha⁵³* 'sacrifice box'^B (Figure 17), beds, quilts, clothes and so on are moved outside into the courtyard.

Father cut and trimmed a long bamboo pole and began cleaning the ceiling while Mother and I were cleaning the things we had moved into the courtyard.

"Liu^{jin},^C don't come in until I tell you, OK? The air is full of swirling dust!" Father yelled from inside the house.

"Yes, don't go inside, otherwise you'll get sick from the dust," Mother added.

"OK! Mother, why do we have to clean like this?" I asked.

"We do so every year in order to greet our ancestors when they return to celebrate the New Year with us. And we also have more time now to clean the house than at any other time," Mother explained while stuffing dirty clothing into a bag. "Go out and see if your elder sister

^A *q^{h'o}⁴⁴ sa⁵⁵* = soot on the walls and ceiling of a home that has accumulated from burning a fire in the hearth.

^B The *ga⁵³ ha⁵³* is made of wood boards and is on the left side of the hearth.

^C Liu^{jin} = six *jin* or three kilograms; his weight at birth.

and elder brother have finished cleaning *ji⁴⁴ dBU⁵⁵ q^hæ⁵³* 'around the house', and then tell them to take these clothes to the river and wash them."

My brother and sister were making a big pile of tree leaves on the right side of our house when I reached them. "Wow! It's extremely clean. You two did a good job," I said, looking around.

"We must, otherwise our ancestors will be unhappy when they visit us during the New Year time," Elder Sister said seriously.

Elder Brother said, "You're so lucky not to have to do the work we are doing. You don't have to do as much work as us! I'll tell Mother and Father that you also should do the same work as us next year."

"Sure! I can do everything you are doing now but later, after I grow up. Mother said you should wash these clothes in the river," I said and then got ready to run back to Mother.

"Yes, but wait a minute, Younger Brother. We also must help Father clean the house and carry the dirt here," Elder Sister said, pointing to a nearby pile of dirt.

"OK, I'll tell Mother. Why must we add the dirt from the house on this same pile?" I asked.

"In order to do better *ka¹¹ mε⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* activity,"^A Elder Sister replied gently.

"What is *ka¹¹ mε⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³*?" I asked.

"Ask Mother what we should do next. We'll tell you later," Elder Sister said.

I went back, asked Mother, returned and said, "Mother said you two come help Father and she'll wash the clothes. Tell me what *ka¹¹ mε⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* is now," I said.

"Dear Younger Brother, go back and ask Mother because we must help Father, otherwise we will have no time. Tomorrow, we have to kill the *ky⁴⁴ sɕ⁵⁵ va¹¹ k^ho¹¹* 'New Year pig'," Elder Sister said patiently.

When I got back to the doorway, I could hear Father coughing. "My throat is coated with dust," he said. "I finished cleaning the ceiling, wall and pillars. You two please clean the floor and carry the dirt out for *ka¹¹ mε⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* during New Year," Father said to my brother and sister, then slapped his clothes, sending out new clouds of dust.

Elder Sister and Elder Brother went into the house with brooms. I followed and saw the floor was covered with a thin layer of soot. The ceiling, walls and pillars looked new, as though the house had been built recently.

I went outside. Mother had gone to wash the clothes. Father was resting, sitting on the courtyard floor, leaning against a wall.

"Liujin bring me a basin of water. I want to wash my face," he said. I saw his nose was covered with soot and I wanted to laugh, but then I quickly hurried away.

"Come out quickly, Liujin. The house is full of soot. You'll get sick from it," Father added as I scurried away.

When I came back, I asked, "Father, what is *ka¹¹ mε⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³*?" I couldn't get those words out of my head.

"You do *ka¹¹ mε⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* during the New Year time," he said, as he washed his face with the towel I had brought.

"But I don't know what is it!" I said.

^A *ka¹¹* = eagle; *mε⁵³ qo⁵³* = to not look at someone directly because you are displeased with them; *ɕa¹¹ pi⁵³* = blind.

"The *ka¹¹* is a very huge, powerful bird with sharp talons. At the beginning of every year, they come to catch chickens. They like to eat chickens and it is very easy for them to catch and carry away small chickens. The trees are bare at the beginning of every year so it is a perfect time for them to catch chickens. At other times of the year, it is harder for them to catch chickens because the chickens can run into bushes or under trees with thick leaves. In order to prevent the chickens from being caught by *ka¹¹*—since long ago, I don't know when exactly—our ancestors believed *ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³* was very effective. Years ago, the activity was performed by adults, the *sa⁴⁴ ja⁴⁴ p^ho¹¹* was shot and everyone repeated '*ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³*'. In time however, adults lost interest in doing this so now only children do it with firecrackers. People clean their houses and use the garbage and dirt to make smoke around their houses and say '*ka¹¹ mɛ⁵³ qo⁵³ ka¹¹ ɕa¹¹ pi⁵³*,' but not many people remain interested in doing such things," Father sadly concluded.

THE TWENTY-SEVENTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: SLAUGHTERING PIGS. "Get up and help me make a fire," Father urged while I still was in bed.

"O... OK," I said, sat up and got dressed quickly, which was unusual for me. I rushed out and saw smoke coming from every home's courtyard, sending thick clouds above the village.

"Bring some fuel and let's make a fire," Father said, while digging a hole in the ground. When he finished, he placed a cauldron atop it, brought water in a bucket from the river and filled it. Meanwhile, I made a fire under the cauldron.

All the young *na⁵³ mzi⁵³* men gather and kill New Year pigs in the order of oldest^A to youngest families. About twelve young men came to our home after we had breakfast.

"Oh, please sit first. Please sit," Mother said and asked me to bring some bowls for liquor.

"First pour a cup and put it on the sacrifice place, then offer each person a bowl of liquor," Father said as I cut *ɕy¹¹ ɕy⁴⁴*,^B put it in the *ɕy¹¹ ɕy⁴⁴ q^ha¹¹*,^C added glowing charcoal from the hearth and then placed it on the sacrifice place.

"Whose New Year pig is the biggest this year?" Qijin,^D a villager in his thirties asked curiously, holding a cup of liquor in his right hand.

"Bajin's^E family," Father replied, taking a sip of his own liquor.

"No, I think your family's is biggest, Qijin. Yesterday, I saw your family's pig," Mother commented.

"OK, is everyone at home? We still have to go to other homes to kill pigs," Father said.

"Yes, all the family members are at home," Mother replied from the kitchen.

When New Year pigs are slaughtered, everyone must be at home. Traditionally, people believe that if someone is missing from the family at this time, a family member might become ill, the family's livestock might not grow well and such disasters as floods might harm the family.

^A Here 'oldest' refers to the family that has the oldest person (either male or female).

^B *ɕy¹¹ ɕy⁴⁴* is sandalwood cut from the mountain, which has a pleasing odor when burnt as a sacrifice to the ancestors. *p^ha⁵³ tsə⁵³* burn *ɕy¹¹ ɕy⁴⁴* during such rituals as funerals and exorcisms.

^C *ɕy¹¹ ɕy⁴⁴ q^ha¹¹* = container in which *ɕy¹¹ ɕy⁴⁴* is burnt.

^D Qijin = seven *jīn*, or three and a half kilograms.

^E Bajin = eight *jīn*, or four kilograms

My elder brother set off firecrackers and their explosions briefly deafened me as the men slaughtered my family's New Year pig.

"Quickly, put the blood on the sacrifice place while it is warm and toss ash on the ground to cover the blood," Father said to Mother and my elder brother in a hurried tone. Then he left with the other men to help them do the same thing at other homes.

"Why can't we let our dog lick the blood on the ground, Mother?" I asked.

"Our ancestors will be upset if we let the dog lick the blood before we offer it to them," Mother answered calmly, putting the basin of blood on the sacrifice place.

"Mother, I want to go see the pigs slaughtered at the other homes!" I said.

"All right, but be careful and come back quickly with your father," Mother said as I left.

It was about noon. Elder Brother and Mother were almost finished scalding and scraping the pig carcass. It was time for Father to return because only he knows how to butcher the pig correctly in order to offer sacrifices to the ancestors of the New Year.

"Wow! We don't have to worry about anything this year. Oh, wait a moment... here, there is a little bit of the *va'' pi''* 'spleen' rolled outside, but I think it is still fine. The spleen is generally as flat as a board,"^A Father said, holding the spleen in his hands, turning it over and over, examining it carefully.

"Oh... quickly cut out the *tsə''* 'bladder' and have a look," Mother said, looking both happy and worried.

"There isn't too much *mbæ''* 'urine' in the bladder. It will be a little dry this year, but don't worry. It should be OK," Father comforted us and himself.

"Liujin, go stretch the bladder for the ancestors," Father said, handing me the bladder.

I ran out excitedly with it and tried my best to stretch it by rubbing it on the ground and blowing it up and rubbing it on the ground again because when our ancestors come to celebrate New Year, they receive many offerings and they use the bladder to store the offerings when they leave.

sə'' ɣ'' kɛ'' tɕʰəʂ''^B 'sacrificing roasted pork',^C is an important part of New Year rituals. The spleen is roasted and placed on the sacrifice place before people or animals have a chance to eat any part of the New Year pork.

"Quickly, let's offer the spleen and then we can roast lean pork to eat," Father urged while cutting up the pig carcass.

That evening, Mother used the New Year pig's large intestines to make *ɕɛ'' ɣ'' ni''* 'blood-sausage' for dinner. Fresh intestines are turned inside-out by inserting the end of a chopstick in one end and then pulling the intestine over the chopstick, which provides something to grip. Then they are washed. Bamboo strips are cut, bent into a circle the same diameter as the

^A If the edge of the spleen is rolled slightly inwards, this is seen as a good omen—the family will make money and the family will be lucky. If the edge of the spleen is rolled slightly outwards, then it is seen as a bad omen—the family may lose money and experience bad luck. A flat spleen is seen as neither a good nor bad omen. The bladder foretells the weather. If it is full, it suggests that there will be too much precipitation and there may be flooding. Conversely, if the bladder is empty or nearly so, it will be a dry year. A half-full bladder is considered best.

^B *sə'' ɣ''* = roasted lean pork; *kɛ'' tɕʰəʂ''* = to sacrifice.

^C Pieces of lean pork are placed directly on coals in the hearth.

intestines and tied at the ends to keep them circular; the rings are put at the mouth of an intestine and the end of the intestine is pulled over the ring so that the sausage filling (leftover cooked rice mixed with pig blood, ginger, salt, prickly ash and garlic) may be easily placed into the intestines using the hands. The filled intestines are tied at either end and boiled for about half an hour. Periodically, a chopstick or bamboo strip is used to puncture a sausage to see if red blood comes out. Cooking continues until there is no red color. Usually, this is the only time stuffed sausages are made and eaten in the home.

THE TWENTY-EIGHTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: MAKING THE sa⁴⁴ nda⁵⁵. The twenty-eighth day has no certain activities other than young men building the sa⁴⁴ nda⁵⁵ that consists of two wood poles taken from a nearby forest. One pole is about three meters long and the other is about ten meters long. A hole is dug and the shorter pole is stood upright and its base is buried. This shorter pole is sharpened at the end and then stuck through a hole made in the center of the longer pole. This is used for entertainment by two people—one person sits on each end of the pole and then they run and swing counterclockwise. People are busy during this time and the sa⁴⁴ nda⁵⁵ is not used much until the first day of the first lunar month.

THE TWENTY-NINTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: MAKING SAUSAGE. No special activities are done on the twenty-ninth day. A family might ask someone to go shopping for needed items. Pork sausage is made using the small intestines.

THE THIRTIETH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH. The thirtieth day of the twelfth lunar month until the third day of the first lunar month are the most important days of the entire New Year period. All family members should be at home during this time. Most families invite a p^ha⁵³ tsə⁵³ to hold the mbo⁵³ k^ho⁵³ p^hbu¹¹ ritual in the morning.^A This ritual expels disease and evil and is held at around five a.m., which is considered the best time to do the ritual before sentient creatures^B awaken. The ritual continues until dawn or a cock crows.

The first thing to do on this morning is to cut k^hy⁴⁴ sə⁵⁵ t^ho¹¹ po¹¹ or pine trees of the New Year. Such trees are considered a very pure greeting to the ancestors of the New Year. Usually, it requires five small green pine trees with three whorls that should be as tall as a person. Two are tied on both sides of the ga⁵³ ha⁵³ 'sacrifice place' and two are leaned against both sides of the door. The fifth one is inserted into the courtyard center in front of the door.

After breakfast, as Father instructed, I went looking for small pine trees in the forest on a high mountain. It was challenging for me because the trees were very tall and it was difficult to find trees with three whorls. My parents were waiting for me to have lunch with them when I returned with five small trees. I placed them all in their proper places as soon as I finished

^A During mbo⁵³ k^ho⁵³ p^hbu¹¹, the p^ha⁵³ tsə⁵³ chants to dispel such evil things as illness and curses put on family members by others.

^B Misfortune is caused by evils, which can easily hear the p^ha⁵³ tsə⁵³'s chants before people and such other life-forms as frogs and birds awaken and begin making noise.

lunch. Father began collecting needles to build the *ky⁴⁴ sə⁵⁵ a¹¹ p^hu⁴⁴ a⁴⁴ y⁵⁵ rə⁴⁴ gɿ^{53A}* 'path of the ancestors of the New Year' from under the *ga⁵³ ha⁵³* to the doorway. We completed a green, eight-centimeter wide path in about ten minutes.

Around two p.m., the sound of conches being blown suddenly broke the silence of the quiet valley, followed by the rattle-tattle of firecrackers. I felt anxious because Mother had told me that if we sacrificed very late on New Year's Eve, the clan's dead relatives and ancestors would become enraged and then crops mature late. This is why families compete to be the first to sacrifice to their ancestors.

I ran back into our house and saw Father cutting sandalwood. Mother and my sisters were busy cooking in the kitchen while Elder Brother was preparing the firecrackers. This is the most ceremonious part of the New Year. However, I was a child and only interested in firecrackers and watching them explode.

"Go with your elder brother and bring back a big dead tree trunk for a fire," Father commanded.

"No! Father I want to see the firecrackers," I objected.

"Quickly! Otherwise, we won't have a big New Year pig next year," Father said.

"Let's go far away and find the biggest one," Elder Brother suggested.

"Can you carry it if it is really big?" I worried.

"I have a rope. I can carry it on my back with the rope. Our New Year's pig will be very big next year if we can bring back the biggest one," he said and showed me the rope that he had already prepared.

"Yeah, let's go find the biggest one. I'm sorry I'm too small to help very much, Brother," I apologized.

We did bring a big trunk back home finally, but we were not sure if it was the biggest.

"May I play with one please, Brother?" I asked, squatting in front of him. I wanted to touch some of those attractive red bunches of firecrackers.

"No! Father will scold you if you do. Father said it is very dangerous for kids to play with them," he said sternly.

"OK! Everyone come prostrate to our ancestors," Father said, standing in front of the *ga⁵³ ha⁵³*. The sacred sound of the conch echoed in my ears and then all of us prostrated in front of the ancestors while Father chanted:

ho⁵³ da¹¹ te¹¹, ta¹¹ hũ¹¹ da¹¹ te¹¹
 la⁴⁴ lu⁵³ ti¹¹ k^hy⁵³ ru¹¹ dja⁴⁴
 la⁴⁴ lu⁵³ ti¹¹ k^hy⁵³ ru¹¹ k^hy⁴⁴ sə⁵⁵ su⁴⁴
 sə¹¹ na¹¹ y⁵³ na⁵³ no⁵³ ke¹¹ tɕ^hə⁵³

Oh da te, tonight is
 The night of the Tiger Year
 The New Year of the Tiger Year
 We offer you meat and liquor...

I rushed out as soon as I received the *y⁵³ dzu^{53B}* from Father to see my elder brother setting off firecrackers.

^A The pine needles are used to build a road for the ancestors when they join their living descendants during the New Year .

^B *y⁵³ dzu⁵³* = liquor elders offered younger generations to drink after finishing the sacrifice just described was believed to be a lucky medicine with blessings from the ancestors.

"OK, tonight is the only chance we can all be together in the whole busy year. Our crops were very good last year, our livestock didn't get sick and none of our family members were ill. Everything has gone very well. From examining the pig's bladder of our New Year pig, our crops next year will grow well with enough water. The only thing that's a little unsure is that the spleen was..." Father continued while everyone else ate, enjoying the food.

"Don't talk so loud, your father is talking," Mother said.

"It's normal for siblings to disagree with each other and with us—your parents. We should care for and forgive each other. Especially, elders should be more patient with the younger ones," Father said, paused and took a sip of liquor.

"I want to go to visit our aunt's home in şa⁴⁴ pa⁵³ Village and..." said Younger Sister, seizing the chance when Father paused.

"Let your father finish first, kid," Mother said.

"Next year, your younger sister is going to marry. After that, we won't have much chance to celebrate the New Year together like tonight," Father said.

"Please eat, Father, you have been drinking a long time without eating very much," Elder Sister said in concern that Father would become badly drunk quickly.

"OK, I will. OK! Now everyone please say whatever you want to say," Father said and began eating.

"Right. Your elder sister is also going to marry and leave our home. Next year, if we care about each other and help each other, then there is nothing that can stop us, even though the spleen of the New Year is not as good as we wished," Mother said, taking over the speaking role Father had relinquished.

It was almost midnight and the candles on the sacrifice place gleamed in a dim, sacred way. We had earlier put the large end of the trunk in the hearth and, as it burned, we continued to push it back into the hearth. By the time we had finished the New Year meal, only a bit of the trunk had burnt.

"Oh, we haven't washed our legs," Elder Sister remembered.

"Yeah, I almost forgot. The big wooden basin is behind the door, and also we have to go to the stream and take enough water^A for three days," Mother said, pointing to the door.

We nine family members washed our legs together in the big wooden basin because it encourages family unity and it brings good luck. Then my elder sister and brother went to fetch water and filled our home's water containers.

"I feel dizzy from drinking. You all please protect the ridges of the rice fields,"^B Father said and then went to bed.

"Tonight, we should stay up all night to protect the edges of our rice fields edges, but please go to bed when you feel real sleepy," Mother encouraged.

"Mother, why should we stay up the whole night?" I asked.

^A During the first, second and third days of the New Year, sentient creatures are believed to be resting. It is taboo for people to take water from a stream or even touch water in a stream. To do so is to destroy such life-forms in the water as frogs, fish and dragons.

^B All family members are expected to stay at home through the night. One significance of doing this is that it protects the rice fields' edges from collapsing, in which case the fields drain and produce no crops.

"If we all sleep, nobody will keep our ancestors company and then the edges of the rice fields will surely collapse," Mother explained.

THE FIRST DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING *nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹*.^A Prolonged blares from the sacred conch woke me the next morning as I lay in bed. I realized Father was sacrificing to the ancestors again. The aromatic odor of smoldering *ɛy¹¹ ɛy⁴⁴* and Father's chanting made me so energetic that I leapt out of bed.

"Please take this and sacrifice it before it gets cold,"^B Father said, handing me a big bowl with three *nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹* as large as fists from the *ga⁵³ ha⁵³*. I took the bowl and placed it for a moment besides each of the following places: the *qa¹¹ pæ¹¹* 'by the hearth', *q^ho¹¹ bo¹¹ pæ¹¹* 'by the doorway', *ka⁴⁴ dBy⁵⁵ pæ¹¹* 'by the kitchen' and the *t^ho¹¹ po¹¹ ʒi¹¹ pæ¹¹* 'by the New Year pine tree' in the courtyard. Each time I placed the bowl in these locations, I bowed to show respect to the spirits that dwell there.

"Please have some *nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹*, then help your father *t^ho¹¹ ka¹¹ tɕ^hy⁵³* 'stick pine needles'," Mother said, offering me a bowl of *nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹*.

"Now, don't blow on the fire. And be sure you don't pour water out today," she said as I was about to blow on the fire in the hearth to make myself warmer, holding the bowl of *bo¹¹*

^A *nɔ⁵³ po¹¹* is a type of rice plant that is twice as tall as ordinary rice plants or *dʒi⁴⁴ po¹¹*. *nɔ⁵³ po¹¹* grains are bigger and longer than *dʒi⁴⁴ po¹¹* grains. *nɔ⁵³* 'grains of *nɔ⁵³ po¹¹*' are steamed and then the resulting sticky substance is beaten with the blunt side of an ax, a mallet or a big hammer. It is then eaten with honey. Uncooked *nɔ⁵³* is called *nɔ⁵³ zɔ¹¹ tʂ^ho¹¹*. After the boiled *nɔ⁵³ zɔ¹¹ tʂ^ho¹¹* is removed from the same large pot it was boiled in, the pot is cleaned, dried and then oil is added. After the oil is hot, *nɔ⁵³ zɔ¹¹ tʂ^ho¹¹* is added and the fire is reduced. The pot is covered and the *nɔ⁵³ zɔ¹¹ tʂ^ho¹¹* cooks for ten to twenty minutes. After *nɔ⁵³ zɔ¹¹ tʂ^ho¹¹* is cooked it becomes *nɔ⁵³ zɔ¹¹*. Next, the *nɔ⁵³ zɔ¹¹* is served and eaten in bowls. Salt may be added. Another food is made from *nɔ⁵³*: rice is soaked in water for several hours and then the grains are ground in a hand millstone in the home. The resulting thick white liquid (resembling yogurt) flows through a clean cloth into a *mo⁴⁴ ts^hə⁴⁴* 'large bamboo container'. After the grinding is finished, a second clean cloth is put atop the first cloth and a thick layer of ash from the hearth is put atop the cloth to dry the mixture. The next morning, the mixture inside the *mo⁴⁴ ts^hə⁴⁴* has solidified, is cut into pieces, dried under the sunshine and rolled in the hands. It easily breaks and becomes as fine as flour, which is put in a container. Water is then added and the mixture is kneaded into dough. Pinches of dough are rolled into balls and the balls are put in boiling water. The balls first sink to the bottom, but rise to the top when cooked. These balls '*nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹*' are served in bowls and eaten with honey. Few families made this at home in 2006. Instead, wet *nɔ⁵³* was taken to one of two homes in the village with a machine that ground it into the thick, yogurt-like liquid described above for a nominal fee. This was attractive because it was convenient. However, there was a consensus that *nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹* made in this way was not as tasty as *nɔ⁵³ bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹* made from hand-milled paste.

^B Cold and odorless offerings do not please deities and ancestors. They delight in odors in the same way living humans enjoy drinking and eating.

Iy⁴⁴ Iy¹¹ in my right hand. "Please eat more. There's a lot left. It's not tasty after it's cold," Mother urged.

After I finished eating the *bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹* I took a knife and cut carefully under the bark of the pine tree branches. This gave me strips of pine needles still attached to the bark. I then took bits of *bo¹¹ Iy⁴⁴ Iy¹¹* and coated the inside of the bark with it. I stuck the short strips of pine needles to the top edge of the *ga⁵³ ha⁵³*, one or two strips on the *ze¹¹ bu¹¹* 'pillars', several strips on the *nde¹¹ pe¹¹* 'both sides of the room', a neat row of strips above the *q^ho¹¹ bo¹¹* 'door', a neat row of strips above the door of our home's three livestock (pigs, water buffalo, goats) rooms, a tidy row of strips above the *ka⁴⁴ dby⁵⁵* 'kitchen' door, a tidy row of strips above the tobacco-drying room, and a tidy row of strips above the courtyard gate. And I did it in that order.

Father then drove our goats and water buffalo to the mountains to graze.

Later, I went to the *sa⁴⁴ nda⁵⁵* where villagers had gathered. This meeting demonstrates traditional village leadership. Elders talk about what we have done that is good for our village and what should continue; they also discuss what has been detrimental for our village. Younger generations listen and often change their behavior accordingly, e.g., people should help families that request help in planting and harvesting crops.

It is also an opportunity for young villagers to enjoy themselves. Many young women in traditional clothing form a circle and dance. They are led by a man playing a *ka⁴⁴ qy⁵³* 'short flute' until late at night. Others enjoy swinging and seesawing on the *sa⁴⁴ nda⁵⁵* while yelling *a⁵³ xo⁵³ xo⁵³* and *a⁵³ hr⁵³ hr⁵³*.^A

This gathering encourages a sense of unity among *na⁵³ mzi⁵³* villagers and a sense of wanting to help each other. Each family brings firewood, a piece of pork, a bottle of liquor and bowls, pots and wooden basins. Villagers cook and eat together.

Children are not very interested in cooking but are keen to compare their cooked pig feet. Children dressed in their *ba¹¹ ts^ha⁴⁴ se⁵³ tsa¹¹* 'new clothes' carry a pig foot in a fabric bag, gather in a children's group and compare their pig feet to see whose is biggest. Parents comfort children who are disappointed that their pig foot was not the largest by saying, "Oh, don't cry, don't cry, we will raise a very big New Year pig next year and you will surely win the competition." Children sit down together and happily gnaw their pig feet.

Elders return home in the evening. Young people make a huge bonfire and sing and dance until late at night from the first to third days of the New Year.

THE SECOND DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING na⁵³ zo¹¹. On the second day of the New Year people can only eat *na⁵³ zo¹¹*. They do not eat meat and soup. As was the case the previous day, people continue to gather in the village, dance, sing and enjoy themselves on the *sa⁴⁴ nda⁵⁵*.

THE THIRD DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING na⁴⁴ fu⁵³.^B The ancestors leave the home on the third day of the New Year. Sacrifices are made to the ancestors at home

^A People yell to express excitement and happiness while playing on the *sa⁴⁴ nda⁴⁴*.

^B *na⁴⁴ fu⁵³* is made from *na⁵³* flour. This is made into dough and pieces of the dough are formed into round flat pieces, put into a pot with hot melted lard in the bottom and then the dough pieces are mashed and beaten until they become larger and larger. The dough pieces are turned over repeatedly until they are cooked.

and in front of the graves; water is fetched from the stream and relatives begin visiting each other. People start sacrificing to the ancestors when the rooster crows at around five in the morning. *nɔ⁴⁴ fɪ⁵³* is the main food that is offered to the ancestors in the morning.

"Why must we always get up so early to sacrifice?" I asked Mother.

"Our ancestors will complain that they cannot return with their friends if they must wait a long time for *nɔ⁴⁴ fɪ⁵³*," she explained gently.

Every year, I was awakened by "*dong dong dong...*" the sound of Father beating^A the *nɔ⁵³* cake in the kitchen. Everyone gets up and shows respect to the ancestors by prostrating to them, which also brings good luck. Simultaneously, the village is full of the sounds of conch horns being blown and the popping of firecrackers as *nɔ⁴⁴ fɪ⁵³* is offered to the ancestors. In addition to sacrificing, the ancestors' graves are visited and offered *nɔ⁴⁴ fɪ⁵³* after daybreak.

Some families invite others and especially children, for *q^ho¹¹ bo¹¹ nɔ⁵³* 'Jump Through the Door'. It is taboo for people to visit each other or for domestic animals to leave one's own home until this simple ritual is performed. A child's zodiac year and the zodiac symbol associated with the New Year determine which children are invited.^B

"Liujin, come jump through our door. Your zodiac year is the chicken," Qijin, a neighbor standing outside our courtyard door, called on the second day of the New Year.

"Yeah, sure, I'll be there soon," I said excitedly because I knew I would be given candy and money from *çi⁵³ vi⁵³* and the family's ancestors.

"*k^hɣ⁴⁴ ʂə⁵⁵ a¹¹ su⁴⁴ su⁴⁴ o¹¹* 'Is the New Year happy?'" I said, holding three sticks of smoldering Chinese incense in my right hand and standing outside the door of Qijin's home.

"*k^hɣ⁴⁴ ʂə⁴⁴ su⁴⁴ su⁴⁴ o¹¹* 'The New Year is very happy', please come in quickly'," Qijin said, waiting for me inside his house.

I entered, put the three sticks of incense on their *ga⁵³ ha⁵³* and prostrated three times in front of the *ga⁵³ ha⁵³*. Qijin began chanting and beating a drum. Then he gave me a cup of liquor, which was a gift from *çi⁵³ vi⁵³* and his family's ancestors. I drank it and was very happy to receive half a RMB after having breakfast at their home.

Relatives visit each other, bringing half a pig head and liquor, and also set off firecrackers. Commonly understood rules determine which pieces of pork to take when visiting. For example,

^A *nɔ⁴⁴ fɪ⁵³* is a *nɔ⁵³* cake that is made by mixing and adding flour to cold water until it becomes thick, kneading it, taking a fist-size piece of dough, which is put it into a large pot containing hot oil on the kitchen stove. The dough is then beaten with a large heavy spatula until it becomes thin and wide. Salt is sprinkled on top.

^B We are unsure of the rules that determine this.

when visiting parents and grandparents, half a pig head or a pig tongue is a suitable gift. Other families, including those of siblings, receive *la¹¹ zu⁴⁴*.^A

THE THIRD TO THE FIFTEENTH DAYS OF THE FIRST LUNAR MONTH: RELATIVES VISIT EACH OTHER. People continue to visit and relax until the fifteenth day of the New Year. A local saying goes 'The fifteenth day of the New Year is far more important than the first day of the New Year', On the night of the fifteenth, the family cooks half a pig head and offers it to the ancestors, who return to the home, after having left on the morning of the third day.

Family members took the small, dry pine trees and circled the home, for the ancestors would be back to take them away the next morning. "The ancestors of the New Year will take away all the bad things of the last year," Father told me when I asked him why we did such things. The small pine trees cannot be removed from the home until the next New Year if any family members are absent (not at home at that moment, or those who did not return for the New Year rituals) because family members will fall ill.

On the fifteenth day of the New Year, Father walked through the rooms of our home, collecting the New Year pines and then circled the outside of the courtyard counterclockwise.

I returned to my home in January 2006 to celebrate the New Year with my family. I noticed traditions were changing fast. "Just put the pork on the *ga⁵³ ha⁵³*, I feel lazy," Eldest Brother said to his son, Guoqiang (b. 1988), from where he was sprawled on the sofa watching TV.

"Wait a moment and I'll do it after this sitcom ends," Guoqiang said.

I said nothing but my heart felt heavy.

^A Strips of pork are hung from the ceiling and over time, they become dry. However, during this time of visiting and presenting gifts, the pork (*la¹¹ zu⁴⁴*) is fresh—not dry.

LIBU LAKHI'S ENGAGEMENT

1993

"Do you think you're very handsome? Do you think I cannot get another one? Do you..."

I ran and ran and dared not look back. The more I ran, the rougher and louder the voice became. There were four girls—bu⁴⁴ ve⁵⁵ (the one engaged to me) and three other girls—her friends—whose names I didn't know. Finally I slowed and saw that they had stopped chasing me.

The mountain, scattered with green trees, had taken on a yellowish twinge in the gleaming, diminishing sun. Boy shepherds drove their goats and sheep back to their households, hidden from view by the branches of trees growing on the mountain slope. Smoke rose straight into the blue sky from bu⁴⁴ ve⁵⁵'s home. The outer yard was full of villagers. Suddenly, a gentle breeze sprang up, bringing the disagreeable odor of burning goat hair; a smell and sight I had seen many times before during weddings, funerals and engagement parties.

Father remained behind. I wanted to return and see him but I recalled the scolding and yelling I had received from the four girls and what Father had just said to me: "Son, go back home quickly and secretly. They seemed very angry. They won't do anything to an old man. I'll deal with everything."

I immediately did what he said, even though I was extremely interested in the children playing a wolf and sheep game. Father is the person I admire and respect the most. I never dared disobey him. He taught me how to use a gun on the mountain during hunting times, educated me about how to be brave and how to behave properly in daily life.

Hunger, exhaustion and the fact that it was getting dark urged me home. I recalled Mother's upset face and Brother's angry scolding, the result of my opposing the marriage they had arranged for me.

1988

"Liujin, quickly put these on," Father said, pushing a ball of a ragged shirt and a pair of trousers into my chest. I realized the black trousers were my elder brother's and the red shirt was my elder sister's. Both were covered with patches.

"Why?" I asked in confusion. I rarely wore clothes, even underwear—except during the several months of winter each year.

"We are going to dza⁵³ qa⁵³ t̥bu¹¹ to visit your aunt, uncle and cousins," he replied while changing his own clothes.

"OK," I replied, quickly donning the trousers and shirt.

I was extremely excited because I had never before left the village where I was born.

The sky was bright and clean above the green mountain ridges. The rice plants in the rice fields near the winding river were vibrantly green. Farmers walked along the irrigation ditches between the fields, ensuring that water diverted from the river was properly irrigating

the fields. They did this as carefully as parents rear their children. Children swam in the pools in the river with the water buffaloes they were tending. The sounds of birds twittering in the trees beside the river and the laughter of children playing and splashing water at each other vibrated in a gentle breeze laden with the perfume of countless flowers. On the way, as we left the fields and climbed into the mountains, we heard various birds sing. I gazed in the direction of this music but I could not see any birds. Instead, some goat-like animals rushed into the thick forest, disturbed by the sounds of our arrival. Father carried two and half kilograms of liquor in a white plastic container. I followed energetically, delighted with my 'new' clothes.

"Father, what happened in Aunt's home?" I asked.

"Nothing special. We just want to visit. You can make friends and play with your cousins," he replied.

As soon as we reached Aunt's home, Father talked to their family members. I was very excited to meet them for the first time.

Slowly as darkness descended, more village kids gathered and we played wolf and sheep.^A That was the happiest night of my childhood. We shouted and squealed as we escaped from the wolf. Finally, I was out of breath. When I felt my bare feet getting hot, I sat on the ground to watch the others play. Gradually, they came and sat around me, wearing curious expressions.

"Are you a girl or a boy?" bu⁴⁴ ve⁵⁵, the one I was engaged to, asked curiously.

"Of course, I am a boy," I replied in irritation.

"No, you're wearing girl's clothes. You're a girl," another boy insisted. They all burst into laughter simultaneously.

My face seemed to burn. I called to Father but I got no reply.

"Oh, let's see," one said and then they all took turns putting their hands on my chest.

I was frightened by this bullying and ran back into the house, intent on telling Father about these kids' bad behavior. I was surprised as soon as I entered the room. Under the dim light of resin,^B Father held the end of a small pig's gall bladder and was intoning loudly to the people who filled the room:

Tonight, we two families gather here
Tonight, Liujin and bu⁴⁴ ve⁵⁵ meet here
Like two bright stars meeting each other
Like the sun and the moon meeting each other
Like...

As soon as Father finished, ndza⁴⁴ ha⁵⁵, bu⁴⁴ ve⁵⁵'s father, took the gallbladder from Father's hands and repeated what Father had said, but in a slightly altered way.

"Father, what's this about?" I asked curiously, unable to control myself.

"Shut up! What does a seven year-old kid know?" he answered smiling, and resumed listening to ndza⁴⁴ ha⁵⁵'s speech.

^A A group of children make a line, each holding the child in front of them. The child at the front of the line is the 'ewe' and seeks to protect/block the children from being caught by the 'wolf' who is another child who faces the 'ewe'.

^B Pinewood containing much resin is burned at night for lighting.

I found myself at the foot of a huge tree trunk by the path that zigzagged up the mountain slope. I realized I had slipped and fallen in the darkness. Suddenly, everything was deadly quiet. It was hard to see the path at night. Everything I had just recalled was now utterly forgotten. My hair stood on end as a dark human-like figure loomed in front of me. I could hardly breathe. The figure became steadily larger. Fortunately, a dog's bark from far away encouraged me to look more carefully. It was only a tree trunk. Night birds began chirping and I started to sing loudly, quickening the speed of my steps without looking back.

All my family members were sleeping. Father's obedient hunting dog jumped up on me, wagging its tail at the door. After I ate some leftovers in the kitchen, I lay in bed, took a deep breath and tried to sleep.

I was afraid of Mother and Elder Brother's reaction the next day. The argument from the night before replayed: "Liujin, you will marry bu⁴⁴ ve⁵⁵ after you graduate from middle school in a year," Father said, sitting by the hearth after finishing dinner.

"What about my study? You mean I should just stop?" I demanded, continuing to eat my bowl of noodles.

"What you have learned in middle school is good enough. Think about us, your parents. We never went to school for even a day, but have almost finished dealing with our lives," Mother added.

"I want to continue studying in college after I graduate because I'll then be able to find a job and have a better life," I said, suddenly losing my appetite.

"From the days of our ancestors to our current generation, nobody has ever had an official job. Farming and herding are our fate. We depend on our land and livestock," Elder Brother said.

"Yes. Furthermore, our li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan has no connections with important people, as do some families. It would be very hard to get an official job, even if you got more education and a diploma," Father said.

"I can find a job," I said. I wondered why not even one person from our li⁴⁴ bu⁵⁵ Clan had an official job. I made a strong decision that I would continue studying until I got an official job.

"I think it's better to return home, marry early and form your own family. We won't waste much money on that," Father said.

"Yes, don't go to school anymore. We know you have tried very hard at school. But for a poor family with seven kids, this is the best way to..." Mother started.

"Yes, it's the best way. We can marry her into our home this winter," Father said.

"Then there'll be another family," Mother said.

"No, no, no, I won't. I won't. I want to continue to go to school and find a job," I said.

Elder Brother Bajin had come to our home that night to help convince me to stay at home and marry, rather than studying Tibetan in Kangding. "It's useless to study Tibetan. You won't find a job in the future," he said.

"Yes, but Liujin won't listen to us," Mother said.

"I have always listened to you. But this is so significant that I can't consent. I want to study and I especially want to learn Tibetan because I am Tibetan," I said and started packing in preparation for leaving the next day. A heavy stone lay on my heart.

"Don't be silly. Listening to your parents is always right. You're still young. You don't know many things. Listen to us," Father said, taking out his pipe, getting ready to smoke.

"It's so stupid that you want to study Tibetan. This is China. It's better to get married and make a family of your own rather than wasting four years in that Tibetan school," Bajin said.

"I want to learn Tibetan. I just want to, I don't know why, Brother," I said.

"Where will the money come from? It doesn't grow on trees. I have no money to support your study," Bajin said angrily.

"I don't need even one *yuan* from you for my school fees," I said, pointing the index finger of my right hand at him suddenly, a very rude gesture in na⁵³ mzi⁵³ culture.

He stared at me for a long time in surprise. Later I regretted and felt guilty for having behaved that way. He bought gifts for me when I got the top score in my class. And he was the one who always encouraged me to study hard in both primary and middle school. Every time his family cooked some special food he invited me to his home to eat. He always supported me. I didn't understand why he had changed his mind.

"Shut up! You don't know how hard it was to raise you guys from infants to this stage and now you behave like this," Mother continued.

"Please inform them that I will never marry her until I finish my study and find a job," I said.

"How can we just go there and say that? If we do, our families will become enemies," Brother said.

"No, no!" I shouted and ran outside.

I found myself in the water buffalo stable in the darkness. Tears streamed down my face and drenched my sleeves.

"Liujin, Liujin, where are you?" Father called.

"Brother, Brother..." my younger sister called.

I knew all of my family members were looking for me. They soon came to me, holding torches of wheat stalks.

"My dear son, come back and sleep. You must get up early tomorrow and go to school," Father said gently.

"No, I won't until you all agree that I don't have to marry her," I said. Father then promised that whatever happened he would help me continue to attend school.

"Come back and sleep. I promise you will go to school as long as you want. We will try our best to support you, even though our family condition is not very good," he said, holding my right hand. Then I followed him.

That night I slept with Father and it was one the most comfortable and unforgettable nights of my childhood.

The cackling of our neighbor's rooster awakened me the next morning. I got up and decided to stay at home another day. The next day, Father returned with the outcome of the consultation with my bride-to-be—we paid 700 RMB, a goat and five kilos of liquor. None of us went to the field to work that day, although Younger Brother went to herd on the mountaintop. A goat, five kilos of liquor and 700 RMB were worth about 1,000 RMB—an astronomical sum at that time for a poor family of ordinary farmers.

I arrived in dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹ Village in the late afternoon to attend a funeral. After a night of funeral rituals, singing and dancing I was exhausted and hungry the next morning. My sister-in-law brought me to a neighbor's home to end my gnawing hunger. A woman with a baby on her back served me. "Please make yourself at home and eat. You are a student and must have been tortured a lot last night," she said, bringing me a wooden bowl of cooked beef and a second bowl of beef soup.

"Yes, yes," I replied respectfully.

"Add chili and salt as you like," she said, placing small bowls of salt and chili on the table and then handing me a pair of chopsticks.

"Yes, yes," I said.

I ate as soon as I got the chopsticks. I finished three bowls of rice without so much as raising my head. She saw me stop eating and came over. "Please eat more, please eat more," she encouraged.

"Oh, I'm full, I'm really full," I replied with a smile and saw her face turn red.

"Please..." she said and then turned and fled without completing the sentence.

"Why did she behave like that? Is she falling in love with me? Have I done something wrong?" I wondered.

Sister-in-law came in at that moment and said, "OK, we're leaving."

Our hostess came to the courtyard gate to see us off and said, "OK, please go slowly, go slowly."

On the way, Sister-in-law laughed and asked, "Did you recognize her?"

"Who?" I said.

"The one who served you," she said.

"No. Who is she?" I said, puzzled.

"Bu⁴⁴ vɛ⁵⁵, the one you were engaged to a long time ago," she said.

"What? You mean she is ..." I said in astonishment.

SANJIN'S^A ARRANGED MARRIAGE

"Save me, Brother. I beg you. You're the only one who can save me from danger. It is only one week—seven days. They are forcing me to marry. I hate everything and everyone around me. Everything around me seems to press me down. I only want to get out of this darkness..."

"What's wrong? How can I help?" Meiduo's voice broke my reverie after I finished reading the letter from my distant home.

"Read this," I said and handed her the letter. She was not only my classmate, but also a good friend. She took it gently with a nod. I soon discovered tears flowing down her cheeks, dropping on the letter in her hands, written in pencil.

"Dawa, don't worry. First let's help her get out of there and into our school. She can stay with us. We can try to find a restaurant job for her. Oh, I never heard of such a pitiful girl in this world," she said, wiping her cheeks and sniffing.

^A Sanjin = three *jin* or one and a half kilograms.

"Is it possible?" I asked.

She nodded.

I was extremely impressed by her compassionate, loyal and pure heart. However, I still hesitated for I was not in my hometown. The Sichuan Tibetan Language School is located in Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture. I had no relatives, no money and no home there. I was still a mere vocational school student—a drop of water in an ocean. What could I do for my younger sister? Bring her to Kangding?

A couple of days later I called a Han family who, at that time, had the only phone in our village. They charged other villagers to use it. I eventually was able to talk to my second eldest brother. He is considered the most decisive and smartest among my siblings. "Women! They'll follow a dog if married to a dog and follow a chicken if married to a chicken. Ignore her. She refuses now, but she won't later. Just do your study," he said impatiently.

I put the receiver down heavily and did not know what to do. I could not concentrate on my study. Was it really true that women did whatever their husbands wanted? Should women always follow men? These questions went through my mind and then I decided that I must try to help my sister. Then I faced many questions: Where would she stay if she came to my school? What would she do? Where was the money for food? What if she got ill? What if something happened to her during the journey? Ignore it? She was only fifteen. Would she commit suicide? Would her husband be good to her after she married?

"Dawa, go eat. The other students have finished," Meiduo said. I was sitting under a pine tree by our school's sports ground.

"I have no appetite," I said.

"Come on. It's important to not get too preoccupied. Your studies will suffer," Meiduo said.

"There's nothing in my heart except my younger sister right now," I replied.

"Everything will be OK. We'll figure it out," Meiduo said.

"I won't be OK until I have solved this," I said.

"I think Aunt Xiaohong will help. She's very kind," Meiduo said with sudden inspiration.

I didn't know very much about this woman. The students referred to her as 'Aunt Xiaohong'. She was a widow, her son was twelve and her late husband had been a teacher. She was the door guard at the girl's dormitory. I hesitated and didn't visit her until noon the next day.

"Aunt Xiaohong, I'm in great trouble. I don't know if you can help me," I said meekly, plucking the window's metal bars. Boys were not allowed to enter the girls' dormitory.

"*Ya*, say it. What is it?" she stared at me directly. "Just say it. Quickly, what happened?" she said.

"My sister is going to marry in six days. This has been arranged by my parents and relatives..." after I said this I felt a little excited and relieved and explained the situation in detail. However, my heart was pounding. This and my hot face made me uncomfortable. I observed her reaction periodically now and then.

"Oh, I see. Sure, she can stay and eat with me if she doesn't mind. How terrible. You should bring her here," she said.

"Thank you, Aunt Xiaohong. Thank you very much. I'll start on this immediately. Thank you," I blurted out, a tingling sensation filling my body.

"Don't worry," Aunt Xiaohong said.

Many people encouraged me. I felt confident. Yes, I would do it. For me, an eighteen-year-old boy, it all seemed believable and true.

I phoned her after afternoon classes. "Younger Sister, can you come to Kangding by yourself?" I asked.

"Sure. But nobody will give me bus fare," she said.

"Don't worry. I'll send it to you in an express envelope. Go to town and check the post office every day beginning three days from now," I said.

"OK. Will you meet me at the Kangding Bus Station?" she asked.

"Of course," I said.

"But I'm worried about how to..." she said.

"Go to the Xichang Bus Station and get a Xichang-Kangding ticket after you get the money. It's a direct bus. Make sure you call me right after you get the letter," I said.

I had already paid the money I had earned from doing construction work during the last vacation to our school's cafeteria for my food bill so I borrowed one hundred RMB from a teacher. I put the money and a piece of paper with general instructions into an envelope, sent it by express mail and waited for her phone call.

Beside a rumbling river, our school settled into relative silence. A road ran abreast of the river, stretching out from the valley. In the early morning, an opaque sun rose drowsily from above a snow-covered mountain summit, shooting out colorful, glimmering rays. Students entered the classroom building, bustling with books under their arms and in their Tibetan robe pouches, which made them appear pregnant. On every floor of the building, students read as they slowly paced back and forth to the melodic songs of morning birds perched in trees around the schoolyard. Other students mopped and cleaned the area in front of the classroom. Suddenly, the sounds of morning chanting emanated from the whole building and, as they mixed with the songs of birds, the whole ambiance was that of a remote monastery. I sat in my classroom and prayed that all would be well with my sister.

I waited and waited... three days, two days, one day...

"Hi, Brother... I'm so scared. Everyone hates me and I hate everyone except you..." she said and rushed into my arms.

"Thank the gods. You arrived safely. Oh, thank the gods. Now no one can force you to marry someone you don't love. You are completely free," I exulted, wiping away tears from her delicate cheeks with trembling hands.

"Will they come to kill our parents and burn down our house?" she asked.

"No, wealth and position do not make them above the law," I said.

"But how can we live without a single relative?" she asked.

"I'll ask help from Brother Bajin. He has saved more than 30,000 RMB. He's the richest person in our village," I said.

"But you said you would never ask for any of his money," she said.

"Oh, yes. I do remember," I said.

"I have an idea... Let's go to the mountain top and ask ɕi⁵³ vi⁵³ for help," I said.

A compassionate-looking face appeared under a huge tree trunk. Green thick leaves under the blue sky contrasted sharply with the whiteness of several tufts of clouds floating by. "What do you want children?" the face asked.

"Your holiness, we have come for help," I said.

"I see everything. You, girl, escaped from an arranged marriage. You, boy, have disobeyed your family. You compassionate and brave children. You have experienced pleasure and suffering. Come, there is no sorrow, no..."

I found myself in bed with my eyes full of tears. It was five o'clock the next morning.

"Hello, this is Liujin. May I speak to my sister?" I said after dialing my second older brother's home.

"Oh, sorry. She is still at her wedding..." an impatient voice grumbled.

I rushed up the mountain behind our school. I gasped tearfully. Sweat washed my face. The river and road grew increasingly vague. An eagle hovered and squawked in a cold strong wind under the cloud-littered sky.

I set out with my friends from Liangshan Prefecture for the bus station several months later. The winter holiday had just begun. We were going home. We were the only ones on the quiet, frozen street at such an early hour. Towering buildings and tall streetlights on both sides seemed to be sentinels.

About fifteen hours later I was at home and quickly I was being questioned. "Did you really think you could take responsibility for her if we had given her the one hundred RMB you sent?" Bajin asked.

I said nothing.

"How dare you, a mere student, knowing only a little Tibetan..." he scolded.

I said nothing.

The next morning I chatted with my sister in our vegetable garden, "You changed your mind, Sister?"

"They did not let me go to town after your last phone call," she sobbed. "Our nephew, Guoqiang, was beside me when we talked on the phone."

"He repeated what we said?" I asked.

"Yes, to Mother. Later, she went to the post office every day and didn't let me leave the home. She got the letter and pretended nothing had happened before I married..." she sobbed, unable to continue.

It became darker and we returned home.

"Why did all of you force her, Mother?" I asked.

"What does she know? Pula's family is the richest in the Xichang area. Her husband, Lopa, is also not bad. They are attracted by her height and beauty. As someone with only a primary school education, she should understand but she doesn't," Mother said.

"But she has never liked that guy," I said.

"She's a child. Where else can we find a family as rich as this one? She'll accept this if all of us work together and persuade her. What other future has she got?" Mother said.

"Right. Her father-in-law works for the County Education Bureau. He probably can help you after you graduate," Father said.

"Money and position cannot replace true love. You made the decision without her agreement, without a phone call to me. It's her life," I said loudly.

"I also married your father this way, child," Mother said.

"Mother, times are different," I said.

"In fact, she agreed," Mother said.

I said nothing.

"Mother said you actually agreed. Did you?" I asked while we were herding the goats together on the mountain the next day.

"I had no idea what else to do. Mother said she would jump into the river in front of our house if I didn't agree. Everyone says I'm so stupid for being unhappy to join such a wealthy family," she said, tears rolling down her face again.

New Year's Eve soon came and the whole village exploded with the sound of blaring conches and drumbeats as sacrifices were made for the ancestors while the sun beamed crimson rays into the valley from above the mountains. In the evening, all my family members surrounded a circular table laden with various foods after we had finished sacrificing to our ancestors.

"This year, everything has gone well. No one got sick, no livestock died and we had a good harvest. Tonight is the last night of the whole year and it is also the last New Year party with my daughter, Sanjin," Father began.

According to local custom, everyone should say something about both the New Year and the past year. The order of giving these little speeches is from the oldest to the youngest family members. Everyone was eating and listening except Sanjin. She put her head down. I couldn't see her face.

"After New Year, we will choose a day and send Sanjin there," Father continued, holding a cup of liquor.

"No, I won't go for at least two years," Sanjin retorted in a low weak voice, her head still bent down.

"You devil! You want my head?" Mother scolded viciously. The rage in this utterance pushed my head down as though it were a boulder.

"Quickly, follow her!" Father said, scolding Mother. Sanjin had fled.

We all rushed out in the darkness, searching and calling Sanjin's name with burning rice-straw torches. My hair stood on end. I felt bewildered. "Go to the river, quickly!" Father ordered and we raced to the river, holding the torches high. But we found nothing except ruthless rocks and the sound of quickening water. Some neighbors came and tried to help. My heartbeat slowly returned to normal only when we were told she had been seen running along the road in the direction of the township. We started off in that direction and soon I saw Father holding a torch high in one hand while the other was holding sniffing, sobbing Sanjin.

Father offered liquor and incense to $\text{ci}^{53} \text{vi}^{53}$ at the sacrifice place, for nothing bad had happened to my younger sister after we returned home. Mother sat silently in her previous seat.

That night I could not sleep. Numerous questions presented themselves: "What should I do? What could I do? Yes, I was just a student who knew only a little Tibetan as Bajin said. Should I help her reject our family's decision?"

"I got a phone call from Pula's family. They are waiting," said Bajin the next morning.

"Tomorrow is perfect. You'll have to leave for school soon. We all should go and have fun," Father said, looking at me. "Bring the flute for dancing," he continued, looking at Jiujin. He played the flute very well even though he was a quiet young man.

Some hours later, Father and my siblings were sitting in Pula's house after a long journey on foot.

"Is he Daka Liwa who works for the County Education Bureau?" I whispered to Jiujin, motioning to a bald man in his forties wearing a black jacket. My brother nodded and I expected that he would say something very cultivated.

"You didn't bring your daughter before the New Year. Now you come. Looking for what? My dick?" he exploded in Nuosu.^A We all sat up and pointed fingers at each other. Fortunately, many people mediated. My niece and Sanjin cried out in fear.

The next day, in spite of Pula's family's persuasion, Sanjin returned home with us.

"I will never let my daughter pass through their doorway again," Father said angrily from his seat by the fireplace.

"You should be patient. He was probably drunk," Mother responded.

"You are always on their side, widow," Father retorted.

"That's the result of liking wealth," Bajin inserted.

"They must separate for we have seen what happened," I suggested.

"Just go back to school and do your stuff," Bajin said.

We all sat in silence.

A month later I was back in school, holding this letter in my hands:

Dear Brother,

How is everything at school? I miss you very much. I got a job in a Tibetan restaurant in Xichang. I am paid 300 RMB per month so I can live. After your departure, they agreed to send me back because Pula's family sent 1,000 RMB to apologize. Father tried to help me end the engagement but Bajin and Mother disagreed. The night I arrived there, Lopa came back at midnight reeking of liquor. He scolded, "Bitch! Get as far away from me as you can. Do you think your family clan is better than ours? I'll find someone much better than you with the money from one night's gambling. Get out of here!" I tried to run off but he pushed me against the wall. Finally I escaped and ran into a home. I heard they spent 60,000 RMB on the wedding. What an amount for us poor people. I will never go there again..."

I folded the letter and put it inside my Tibetan history textbook.

After class, I went to our school's apple orchard hoping this exposure to Nature would cheer me, but I turned away immediately in embarrassment when I saw Tsering and Drolma sitting arm in arm under a tree.

^A He probably spoke in Nuosu because most na⁵³ mzi⁵³ in his village speak Nuosu.

Four years passed and I was a student at Qinghai Normal University.

The winter holiday came again and I returned for the New Year. "Where is Father?" I asked Mother after I put down my bag.

"He is on the mountain grazing our livestock. Go visit him and come back together," she said. She was delighted to see me.

I brought the two and half kilograms of butter and a bottle of spirits that I had brought from Qinghai and started up the mountain. I came to a small yellow wood surrounded by grassland. Goats and water buffalo stood around a bungalow but I didn't see Father. He appeared from behind the bungalow after I called to him loudly.

"Did you visit your sister in Xichang on your way back?" he asked after we talked about my education.

"No, I lost her phone number, Father," I said.

"How pitiful your younger sister is. She could only cry. I wanted to break the engagement but your mother scolded me terribly. They all forced her. My heart was broken," Father said.

"Let's go down. Then we all can talk together," I advised after having dinner in his small, dark, smoke-stained room.

"No, I like it here. It's quiet with my livestock and the bird songs in the forests. They know nothing but watching TV the whole night and cannot get up the next morning. Take this flashlight. It's already dark. Bring some salt and rice for me and when you have time, come stay with me and read," he said, passing me a flashlight. I felt uncomfortable leaving him alone on the mountain and stayed with him that night. Tears filled my eyes when I touched his body for it seemed to be a bag of bones.

"Mother, why don't we bring her back? Many unpleasant things have happened," I advised.

"We are in the middle of the river and Pula's family is extremely angry right now," she replied.

"We can also retreat because she has never liked him. We can earn money slowly, selling livestock. It's OK if all our family members are healthy," I said.

"Your father absolutely agreed at first. Why did he change his mind? It's your father controlling her. It's not that she doesn't agree to go to Pula's home," she said, becoming angry.

I said nothing.

"If we all agree... she is just a child... persuade your father and..." she said.

"Children are also human, Mother," I said.

"How pitiful I am. I have raised seven children for him. In your eyes I am nothing," she said, tears rolling down her cheeks.

I felt guilty for it seemed I was the only one who had made Mother cry.

After the New Year period, the husband of one of my older cousins visited our home in the morning and said, "They are very angry. They want 60,000 RMB. They will burn your house if you don't pay." We then called Sanjin and she came to our home that evening.

"Get up and ask her the last time. They will come soon. I'm afraid," Mother said the next morning. I got up and took Sanjin outside.

The yellow sun strode skyward from behind a red earth mountain covered with leafless trees. Bamboo groves grew behind our house. Green wheat terraces were on both sides of the winding river at the valley bottom. The songs of morning birds lingered throughout the valley.

"So, you will never go back, will you? We wouldn't be in this situation if you had got the letter four years ago. I'm also afraid of Mother's crying," I said.

"Brother, if you have no courage then I will return, like a dog. I feel sorry if you will be unable to find a job because of my behavior," she said and began sobbing. Through my own tears, I saw smoke from our chimney stabbing into the sky.

I wrung my fists tightly and said, "Don't worry Sister, you will never go back." Then we went to my oldest brother's home for breakfast. Afterwards, we started back to our parents' home. When we got near, we saw four red vans parked by the road.

Men were standing in groups and smoking in our yard as I entered our home. They silently stared at me. The house was full of people. Some were sitting along the wall; others were sitting on a piece of cloth and some leaned against the pillar in the middle of the room. A bald man caught my attention and I remembered what he had said earlier. He raised his head a little to look me over. Then he resumed his motionless black-leather-clad posture, as unmoving as a stone.

"Is he the one studying in Qinghai?" a man asked.

I nodded with a forced smile. I took a pack of cigarettes and offered one to each person even though I didn't know who they were. The hearth was lifeless. Cigarette smoke filled the room as though a fire of wet, smoldering wood was trying to burn. Mother sat by the hearth in front of the sacrifice place because Father hadn't returned from the pasture.

"Will Uncle come, Mother?" I said, making conversation with her when I realized nobody wanted to talk to her even though she was the oldest person in the room.

"He will come," Mother answered.

More people came and Father also returned. He bowed a little, came in and said, "You are all welcome." I could see his exposed belly from under his green soil-stained clothes.

"Is everything going well in your village?" he politely asked, while removing his shoes and then beating them against a stone beside the fireplace to shake the soil loose into the fireplace.

Father pinched my calf surreptitiously and I followed him outside. "Take care of your younger sister. Break them into pieces if someone comes to beat her," he said.

"OK, Father," I said.

"I'll stab my dagger into Daka Liwa's throat if he dares touch me. This will get rid of it I think," he said, hiding his dagger under his clothes.

"Don't worry, they won't dare," I said calmly.

Fortunately, mediators separated us after dinner. Daka Liwa's group went to another home. Later, three of Daka Liwa's representatives—two na⁵³ mzi⁵³ and one Nuosu—came to our home and the discussion resumed (in Nuosu).

"We need a wife for our son. Is there any possibility that you can persuade your daughter to return with us?" their helpers asked, beginning a long period of negotiation.

"We have never stopped persuading. Let's ask Sanjin," Father responded.

"Say it! Quickly Sanjin!" some villagers whispered beside her.

"I went to Pula's family because my parents asked me to. Ask your Lopa what he did," Sanjin said, raising her voice.

"OK. We spent 60,000 RMB for the marriage entertainment. Now we need 180,000 RMB for what we spent and to recover our family's honor," they retorted.

"Please listen. I grew up nursing my mother's milk and ate solid food when I grew older. I did not grow up being threatened and frightened," Father said angrily and loudly.

They left, very displeased after Father said that.

"Wow! It will probably take three days and three nights to settle this," some villagers murmured.

A big fire glimmered in the open air in front of the home where Daka Liwa's group stayed. Some of them drank liquor nearby. Others slept in their clothes. Liquor fumes floated in the air and laughter broke the serene dark night every now and again.

Finally, the mediators came up with a decision the next morning that surprised the villagers: We were to pay 20,000 RMB and two pigs.

"Will you go back to Xichang, Sanjin? Shouldn't you stay at home?" I asked.

"Why not? Who will pay for her? She has to earn the money by herself," Mother said, not letting her speak.

Sanjin and I carried our bags and left home three days later. She returned to her restaurant job in Xichang and I returned to school.

In dzə¹¹ qu¹¹, na⁵³ mzi⁵³ mostly marry other na⁵³ mzi⁵³ from dza⁵³ qa⁵³ tɕu¹¹, ʂa⁴⁴ pa⁵³ and dzə¹¹ qu¹¹ villages. There are certain rules about who can marry whom, e.g., it is taboo to marry one's mother's sister's daughter or father's brother's daughter. It is acceptable to marry one's mother's brother's daughter. To marry one's father's sister's daughter is considered the best marriage.

Occasionally, two families meet and discuss their children marrying when they are older. At this meeting *va¹¹ bu⁴⁴ tɕə¹¹ ly^{11A}* 'examining a pig's gallbladder' is done. A piglet is killed and both sides check the bile. If the gallbladder is full of bile, it signifies that the marriage will be very successful. If the gallbladder is only half full of bile or less than half full, it suggests that the marriage will be usual. Engagement never proceeds if there is no bile.

Little children who are engaged know nothing about adult married life. When Libu Lakhi was engaged at the age of five, he was delighted with the meat that was served at the meeting and the company of other children, including the girl he was being engaged to. At this engagement meeting, the date of the eventual marriage was decided as well as how much money the boy's family should give the girl's family—800-5,500 RMB. Usually, half of this sum is given at the engagement meeting and the other half at the actual wedding years later.

On the wedding day, the groom's parents invite a *p^ha⁵³ tsə⁵³* to their home to choose one or two young men who will greet the bride on the basis of the young man's zodiac year compatibility with the zodiac year of the bride. The *p^ha⁵³ tsə⁵³* also directs seven young men to go in and out of the doorway in turn, seven to nine times carrying bottles of wine, a conch and a round bamboo container of roasted beans and wheat flour.

^A *va¹¹ bu⁴⁴* = piglet; *tɕə¹¹* = piglet's bladder; *ly¹¹* = to examine.

A man stands behind the door and closes the door when the young men exit. He then offers a cup of liquor to the person who first enters. For this reason, a young man who likes to drink is always shoved to the front. Usually the group consists of seven or nine young men chosen by the *p^ha⁵³ tsə⁵³*.

Within the group of seven young men, two blow conch horns and must not stop blowing until they reach the family hearth in front of the home sacrifice place. When they reach the fireplace, they toss a little barley flour into the fire and yell, "*xwe⁵³... xwe⁵³...*".

After these preliminary activities are completed, the bride-greeters go to the bride's home leading a strong horse and carrying a stick tied with colorful pieces of fabrics '*tju⁴⁴ mbzə⁵⁵*'.

The time required to reach the bride's home depends on the locations of the bride and groom's homes. When the bride-greeters reach the bride's home, the bride's friends and relatives gather outside the bride's home's gate awaiting the arrival of the bride-greeters. The young women and older girls stand by both the courtyard entrance and the door of the home with hidden wooden buckets of water and dippers.

The bride-greeters know all this but they must proceed. The girls prevent the bride-greeters from entering the courtyard gate by throwing dippers of water on them. Once inside the house, the girls continue to throw water on the men until the men give them a satisfactory amount of money. It is winter, and the cold water and cold weather make the men uncomfortable.

After the water-throwing ritual, a meal is served of goat meat, pork, mutton, rice and meat soup. The meat is in fist-sized chunks and people usually eat it with their hands.

After the meal, older people begin singing about how the bride should be a proper woman in her husband's home. Generally, the first singers are the bride's parents, uncles and elder siblings. Next, the bride-greeters and the bride's side sing back and forth to each other with the bride's side expressing concern about the bride's future in the groom's home and the bride-greeters reassuring that all will be well.

The bride laments about her imminent departure and her friends sing songs to comfort and encourage her.

The bride's side decides how many people and who will escort the bride to the groom's home, as well as the departure time.

At around five a.m. people get up and ready everything. Before sunrise, a *p^ha⁵³ tsə⁵³* does religious activities at the bride's home similar to the activities done at the groom's home.

In most cases, it is a one day walk to the groom's home. Women prepare the bride with *na⁵³ mzi⁵³* clothing, jewels, a black fabric hat and a colorful scarf that covers her head. It is an absolute rule that nobody can remove the scarf until the bride reaches the groom's home. Usually, about twenty people are in the bride's entourage. The most important people are the bride's uncle (father's brother) and brother. On the way, her brother must lead the horse and ensure that the scarf continues to cover her head. All female members of the entourage are dressed traditionally.

Once they reach the groom's home, the groom's mother removes the scarf in the sitting room and says, "My son's wife is very beautiful," and happily reaches into a bamboo container of rice with a wooden spoon. She puts a spoonful of rice into the bride's mouth, which the bride chews and swallows. Next, the groom's mother reaches into a wooden container of meat soup and puts this into the bride's mouth, which she also swallows.

Later in the day, the guests and groom's side compete in dancing, telling jokes, wrestling and singing far into the night.

The next day, all the *na*⁵³ *mzi*⁵³ families in the village invite the entourage to their homes. Pigs, goats and sheep are butchered, chopped into pieces and cooked. People sing and dance the whole day. Women and men of the same generation put pot soot on each other's faces, creating much laughter.

At night, the guests return to the groom's home and make merry before the bride's entourage leaves the next day. The game *Bu*⁴⁴ *dzə*⁵⁵ *qV*⁵³ *qV*⁵³ *ʒu*¹¹ 'searching for the hole of the earthworm' is played. First, two young men dressed in traditional female clothing each hold a buffalo horn filled with liquor. They pretend to be a mare and a stallion. They move around, searching for 'the hole of the earthworm'. They say, "Where is the hole of the earthworm?" when ordered to do so by old people sitting by the hearth. Audience members periodically say, "It is there!" "It is here!" while pointing their fingers. The two performers rush in the direction suggested. People laugh excitedly when the 'mare' speaks in a female voice or when the 'stallion' mounts the 'mare's' back, in imitation of horses.

Before the guests leave the next morning, a *p*^h*a*⁵³ *tsə*⁵³ comes and gives money to the female guests and the bride's brother and uncle. Usually, the uncle receives one hundred RMB, the brother gets five RMB and each of the female guests receive two RMB. The money is believed to be from *çi*⁵³ *vi*⁵³. The hosts hold a bottle of liquor and cups and stands in front of the departing guests, offering them a last cup of liquor to bid them much luck and farewell. Many older women guests lament when they leave the bride. Songs are sung between the two sides. These songs continue to be sung even when the guests are far out of sight.

MONSTER *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹

The *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ is a female monster with very long breasts and long fingernails that often appears in *na*⁵³ *mzi*⁵³ stories. "Don't cry or *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ will come with her long breasts flung over her shoulders..." my parents said when I cried. Every time they said this, the hair on my head stood up and I stopped crying immediately. At night, children dare not go outside to urinate after their parents or other adults tell *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ stories.

Children are unafraid of *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ during the day, except when livestock graze on *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *ts*^h*o*⁵³ *ro*⁴⁴ Mountain. *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ refers to *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹, *ts*^h*o*⁵³ means 'dance' and '*ro*⁴⁴' refers to the place where *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ dance. *ts*^h*o*⁵³ is particularly frightening because it specifically refers to the dance done at funerals. The mountain has many pine trees. Goats and sheep enjoy grazing lush grass at the foot of the mountain. When goats and sheep go there, children dare not follow them. They stare at the mountain and think of *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹. Recalling the sentence "*hũ*¹¹ *NGV*¹¹ *te*¹¹ *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ *tBu*¹¹ *ma*¹¹ *zi*¹¹ *m*¹¹ *o*⁴⁴ *ts*^h*o*⁵³ *qV*¹¹ *ji*¹¹ *so*¹¹" "It was said that thousands of *ts*^h*o*¹¹ *ro*⁴⁴ *mi*¹¹ dance and sing there at night," which mothers say many times, children routinely return home without bringing their livestock back.

RESEARCH IN XICHANG AND MIANNING

NOVEMBER 6, 2003 (SATURDAY). At around one p.m., I went to tʂʰə¹¹ dʒa¹¹ p^ha⁵³ tsə⁵³'s (b. 1929) home in dʒa⁵³ qa⁵³ tʂu¹¹. He is one of Father's best friends. I had heard that he had become blind when he was seventy-eight. Now he is seventy-nine and because he and his wife do not get along with each other, he lives separately from his wife and two sons in a small, low adobe room in his family's courtyard. I yelled, "Uncle tʂʰə¹¹ dʒa¹¹!" from far away, holding a stick in my hands. I heard an old man's voice amid a dog's fierce barking. I remembered my family had invited him to our home to do religious activities many times. He was very welcome in my village when I was a child even though he was from dʒa⁵³ qa⁵³ tʂu¹¹ Village.

A moment later, the old man, who was outside his room in the front of the courtyard, scooted on his bottom to me and asked, "Who is this?" while looking around with both eyes closed.

I said my name loudly. He recognized who I was and led me back to his low, small shelter. I started to feel sad while he was feeling around for *mo⁵³ zə⁵³ ve¹¹ ŋga¹¹ 'rtsam pa'*.

"Please have some *mo⁵³ zə⁵³ ve¹¹ ŋga¹¹*. That's all I have, kid. How is your study?" he said, trying to get a bowl of *mo⁵³ zə⁵³ ve¹¹ ŋga¹¹* for me from a wooden box, but I refused.

"My study is going very well. My father asked me to give you his regards," I said.

"Oh, I'm very happy to hear that. Please tell your father to come see me when he has time. I am old and blind and cannot go anywhere now in the forest. Nobody comes to invite me to do rituals now that I'm blind..."

"Uncle, I need to record chants and Father said you are the best," I said.

"Great! That's what I dream about everyday. You know, I have two sons. One is never interested in this kind of thing; the other learnt half of how to be a *p^ha⁵³ tsə⁵³* but then he gave up and never mentioned trying again. I am very sad about this. Now, finally today here is someone to continue my work. I will try my best to teach you!"

"No, Uncle, I'm not trying to be a *p^ha⁵³ tsə⁵³*. My parents don't agree. I also have to continue my study. I just want to record your chants and keep them. Otherwise they will be lost."

"OK. That's still very good. You can record them. It is better than them being lost. Yes, please study hard and then you can find a job. But please also come see me with your father often when you have time. Only your father understands my chanting and I feel very close to him because of that."

"Uncle, I can't stay here very long. How long will it take if I record all your chants?" I asked.

"At least seven days, but only having the chants is not helpful. You also need to study and practice the rituals. There are many things you will never understand until you have experienced them," he said.

"I don't have time to study, I just need to record the chants now," I said.

"OK. Let's go outside. Maybe you feel a little bit cold inside here and outside is very quiet," he said.

I helped him collect his drum and cymbals. We went outside and he started chanting while beating his drum and cymbals. He concentrated deeply. Listening to him chanting, I remembered when I was five to eight years old and Father had invited him to do rituals. Our

house was crowded. Everyone respected him and believed in him. I had then wished to become a *p^ha⁵³ tsə⁵³*.

Some time passed. His lips were dry from chanting loudly, so I asked him to rest for a while.

"You know kid, I did *pi'¹* 'rituals' almost everyday when I was young for *na⁵³ mzi⁵³* and Han. I was very busy then. I saved many patients from danger," he said.

Unfortunately, I could not continue to listen to all his interesting stories for I had to leave after three days. He said it was very difficult to chant continually for several days.

"Kid, please come back, OK?" he said.

"Yes, I will. I'm sure I will," I said and left, very concerned about his blindness.

"Come back, then you can stay here longer and learn more," he said.

The sounds of his words became weaker and weaker as I trudged into the distance.

NOVEMBER 11TH (THURSDAY), 8 A.M. "I'll go by myself. You don't need to worry," I said again, but Father was not convinced.

"No, Son. You don't know a single person there. Your work is important. How can I feel comfortable about you going alone? We will bring your younger sister. I'm old and close to death. I can't often be with you since you study away from home and it is difficult for you to return home often. It's the same for your younger sister—she is usually not at home, like you. And now she'll marry soon while you're not at home. No, you can't go alone. I'll take you to your Uncle *lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴*. He's the person who knows most about *na⁵³ mzi⁵³* these days," Father continued. I could not disagree.

Xiaolong used his motorcycle to send Sanjin, my father and me from *dzə¹¹ qu¹¹* Village to *lu¹¹ ma⁴⁴* Town. Then we took a bus from *lu¹¹ ma⁴⁴* to Mianning, which cost each person forty RMB. We arrived in Luoguodi at five p.m. Luoguodi is part of Lianhe Township, Mianning County. According to the local *na⁵³ mzi⁵³* explanation, the real name is *lu¹¹ ky⁵³ tɕu¹¹*.^A *'lu¹¹ ky⁵³* indicates an earlier generation of the *li⁴⁴ bu⁵⁵* Clan lineage while *'tɕu¹¹* means 'place' or 'area.'

That evening after a day's journey in the bus, we reached Uncle Liqi's home near the Lianhe bus station. Uncle *lu¹¹ tɕu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴* returned home around eleven p.m.

"Oh, my son, I heard you would come and the reason why. It is very good that you are doing such things," he said.

I felt awkward because it was my first time to meet him. He treated me very nicely. After dinner, I learned he was the uncle whom father had mentioned before.

"Father, I hope you will help me. I only know a little about *na⁵³ mzi⁵³*," I said respectfully.

"Oh, why not. I wish I could pour all my knowledge into your head just like water. That's how I feel when I meet such a good son like you. Others care nothing about *na⁵³ mzi⁵³*. They are only interested in modern clothes and dance. What a pity after we die. They don't know what to do when a *na⁵³ mzi⁵³* gets sick or at weddings, funerals, sacrificing to the mountain gods..." he couldn't stop complaining.

Mu'er, Zhuangzi, Hetao and Dachuanhao villages are all in Lianhe Township. Nearly all the residents are *na⁵³ mzi⁵³*, except for Dachuanhao Village where there are some Nuosu. There

^A It is pronounced as *'lu¹¹ ky⁵³ tɕu¹¹* in *dzə¹¹ qu¹¹* Village.

is one primary school for all four villages' children. However each village also has its own primary school, except for Zhuangzi Village.

NOVEMBER 12TH (SUNDAY). I spent the day with Uncle lu¹¹ tɸu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴ and recorded the names of the places where na⁵³ mzi⁵³ lived before they came to live in their present homes, how the original two na⁵³ mzi⁵³ brothers divided into many different families and how na⁵³ mzi⁵³ came to the earth (Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-Son lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹). The place-names are listed below from the most recent to the original home place.

1. li⁴⁴ bu⁵⁵ o⁵³ ndzɔ⁵³
2. dzɔ⁴⁴ lo⁴⁴ a¹¹ gɸ⁴⁴ dzɸy¹¹
3. bu¹¹ sa¹¹ ka¹¹
4. ho¹¹ jy¹¹ NGɸ¹¹ k^hi⁴⁴
5. lu¹¹ kɸ⁵³ tɸu¹¹
6. li⁴⁴ mɔ⁵⁵ ha¹¹ ŋa¹¹ lɔ⁴⁴
7. ha¹¹ sa¹¹ pɕɔ¹¹ lo¹¹ bu⁴⁴
8. ɸu⁵³ bo⁴⁴ ræ⁵³ tɸa⁵³
9. ha¹¹ ga¹¹ dzɔ⁵³ gɸ⁴⁴
10. la⁴⁴ k^hɸ⁵³ ndzɔ⁵³ gɸ⁵³ tɕɔ¹¹ ro⁴⁴
11. ha¹¹ tɕɔ¹¹ mo⁵³ tɕɛ⁵³ ro⁴⁴
12. m⁵³ sɔ⁵³ lo⁴⁴ ga¹¹ kɸ¹¹
13. la⁴⁴ k^hɸ⁵³ mo⁵³ tjo⁵³ mi⁴⁴
14. tɕɛ¹¹ dzɪ⁴⁴ hɛ⁵³ gɛ^{44A}
15. ɸu⁵³ t^hbu⁴⁴ la⁵³ sa⁵³ fu¹¹
16. jy¹¹ ga¹¹ t^ho¹¹ jɛ¹¹ ga¹¹
17. dzɔ¹¹ mɛ⁴⁴ ha⁴⁴ nju⁴⁴
18. na⁴⁴ mɛ⁴⁴ jy⁴⁴ ga⁵³ fu¹¹
19. ha¹¹ t^ho¹¹ ni⁴⁴ vɛ⁴⁴ ga⁴⁴
20. ha¹¹ na⁴⁴ lu⁵³ qɸ⁵³ tɸu¹¹ ro⁴⁴
21. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ NGɸ¹¹ k^hɸ¹¹
22. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ fu¹¹
23. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ ru¹¹ ja¹¹ ka¹¹
24. na⁴⁴ mɛ⁵⁵ ko⁴⁴ gɸ⁵³
25. dzɔ¹¹ rɔ⁴⁴ ɕɔ¹¹ tɸu⁴⁴ tɸu⁵³
26. dzɔ¹¹ rɔ⁴⁴ lu⁴⁴ tɸu⁴⁴ tɸu⁵³
27. tɸu⁵³ tɸu⁵³ ndzɔ⁵³ gɸ⁴⁴ na⁴⁴
28. tɸu⁵³ tɸu⁵³ zɔ⁵³ p^hu⁵³ dzɸy¹¹
29. ho⁵³ pi⁵³ NGɸ¹¹ k^hɸ¹¹
30. sɔ¹¹ m¹¹ nɔ⁴⁴ la⁴⁴ qæ⁵³
31. jo⁴⁴ ni⁴⁴ p^hjo¹¹ dzɔ¹¹ gɸ¹¹
32. ja¹¹ wu⁴⁴ ɸo⁴⁴ lo⁴⁴ bu⁴⁴
33. pɸu¹¹ m¹¹ nɔ¹¹ dzɔ⁴⁴ gɸ¹¹
34. zɔ⁵³ tɸu⁵³ ji⁴⁴ ga⁵³ rɔ⁵³

^A We use 'g' in place of 'g'.

35. ma¹¹ ni⁴⁴ bo⁴⁴ ro⁵⁵
 36. ma⁵³ pi⁵³ t̥bu¹¹ ji⁴⁴ ga⁵⁵
 37. bu⁵³ r̥ə⁵³ ni¹¹ za⁴⁴ d̥zy¹¹
 38. ni⁴⁴ ma⁵⁵ la¹¹ sa¹¹ d̥zy¹¹
 39. p^hu⁵³ ji⁴⁴ la¹¹ d̥zy¹¹ k^hy¹¹

na⁵³ m̥zi⁵³ believe li⁴⁴ bu⁵⁵ o⁵³ ndzo⁵³ refers to Xichang. The fifth place-name, lu¹¹ ky⁵³ t̥bu¹¹, refers to a large valley that includes lu¹¹ t̥bu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴'s home village, as well as several other villages where nearly all residents are na⁵³ m̥zi⁵³. lu¹¹ t̥bu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴ said the next to the last place-name referred to Lhasa and the last name referred to a place between Nepal and Lhasa and when people die their souls go through all these places and, finally, to the sky. When na⁵³ m̥zi⁵³ die, these place-names are chanted by p^ha⁵³ ts̥ə⁵³. Usually, there are two to four p^ha⁵³ ts̥ə⁵³ at a funeral. The p^ha⁵³ ts̥ə⁵³ stand together by the corpse and slowly and sadly chant the names of the places while holding a short sword above the dead person,^A guiding the soul of the deceased back to the original home.

NOVEMBER 13TH (MONDAY). I went to Zhuangzi Village and met Ji Wendong, the village leader. "There is a better primary school for all the villages in our township, but a few rich people have started to send their children to more expensive schools in Mianning County," he said. "Now more and more young people leave the village to earn money and young children are at school, so only old people and kids are left at home. There's nobody left to dance now," he answered when I asked him if people still danced na⁵³ m̥zi⁵³ traditional dance.

NOVEMBER 14TH (TUESDAY). In the afternoon, I arrived at a Han p^ha⁵³ ts̥ə⁵³'s home on the upper part of a mountain after an hour's horseback ride up a steep, zigzag road. Local people say he is the only local p^ha⁵³ ts̥ə⁵³. He showed me his conch, animal horns and old scriptures.

"Can you read these?" I asked, pointing to the scriptures, written in Tibetan.

"No. A friend promised to help pay for me to study Tibetan but I couldn't go. I had to take care of my family." From my talks with him, I learned that people believed in him and invited him to do various rituals. Local na⁵³ m̥zi⁵³ do sacrifice rituals to the mountain god every nine years, which involves killing chickens, sheep, goats and yaks. This ritual lasts eight days. The p^ha⁵³ ts̥ə⁵³ must chant to the mountain god.

Then he took me to see his ɕi⁵³ vi⁵³ dza¹¹ t̥ɕə¹¹ ro⁴⁴ behind his home, which is the place where food and animal blood is offered to ɕi⁵³ vi⁵³.^B Every local na⁵³ m̥zi⁵³ family has a ɕi⁵³ vi⁵³ dza¹¹ t̥ɕə¹¹ ro⁴⁴ in a high and clean place. Usually it is under a large tree.

"Why is there no big tree here?" I asked.

"There, you see... but it is dead now," he said, pointing to a dead trunk, the only remnant of the sacred tree. The big trees are gone. Only some trunks remain because people don't care; they don't offer food and animal blood to them..." From what he said, I gathered that the big trees symbolize ɕi⁵³ vi⁵³. na⁵³ m̥zi⁵³ respect ɕi⁵³ vi⁵³ and offer them the best fresh food and animal blood and in return, the people are protected by ɕi⁵³ vi⁵³.

^A We do not know the significance of holding a knife above the corpse at this time.

^B ɕi⁵³ vi⁵³ = mountain god, dza¹¹ = food, t̥ɕə¹¹ = raise, ro⁴⁴ = place.

NOVEMBER 16TH (THURSDAY). I visited Uncle lu¹¹ tɸu⁵³ a⁵³ zo⁴⁴'s daughter's home and had a chance to see a tɸ^ha¹¹ 'loom', which I had never seen before. ɸ⁵³ka⁵³ mi⁵³ is skilled at using it. Her home is by a road and I got there easily by paying ten RMB to rent a motorcycle taxi. ɸ⁵³ka⁵³ mi⁵³ told me that she uses the loom when she is free to make kwa⁴⁴ ta⁵⁵ 'knee-length vests'. She sells them for one hundred RMB each.

PART THREE: TEXTS

MYTHS

DESCENDANTS OF HUMAN-SON le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ AND SKY-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹
 lu¹¹ tBu⁵³ a⁵³ zo^{44A}

(1)^B

i ni a	ʃə	te	za ja go	zi	so	zi	dzo	di	le
ancient	DP		brothers	three	CL	EXT	say	MP	
གནའ་སྐྱའོ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྐྱུན་ལྷ	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	ལས་མཐུན	བཤད	ཚིག་སྒྲིགས་		
古代	连词	弟兄	三	量词	存在	传说	语气		

'It was said in ancient times there were three brothers.'

གནའ་སྐྱའོར་སྐྱུན་ལྷ་གསུམ་ཡོད་པར་བཤད།
 传说, 古时候有三个弟兄。

(2)

zi	a no	t ^h i	ja	te	ts ^h o	zi	le ku ru	mi
son	young	DET	CL	DP	man	son	le ku ru	call
ཐུ	རྒྱུང་བ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	མི	ཐུ	ལེའུ་རུ	ཟེར་བ
儿子	小	限词	量词	连词	人	儿子	名字	叫

'The youngest son was called Man-Son le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹.'

ཐུ་རྒྱུང་བའི་མིང་ལ་མིའི་ཐུ་ལེའུ་རུ་ཟེར།
 (其中)小儿子的名字叫人子勒物如。

^A Note the similarity between this account and the Qiang account 'The Creation of the World' (LaPolla and Huang 2003:251-252).

^B See <http://www.vuze.com/details/YLYW2MTRKDP5HYKFKFA6WQCWUPEPSPT5E.html> for recordings of these and other folklore materials glossed in this study. Libu Lakhi recorded and transcribed the folklore material from various consultants. He then re-recorded it to improve sound quality.

(3)

t ^h i	so	ʒi	te	rə	qæ	ɕy	tɕə tɕə
DET	three	CL	DP	field	dig	went	often

དེས་ཚོགས་	གསུམ་	ཚད་ཚོགས་	སླེལ་ཚོགས་	ཞིང་རིམ་	སློག་པ་	སོང་	རྒྱུན་པར་
限词	三	量词	连词	土地	挖	去	经常

'The three brothers often went to dig (cultivate) fields.'^A

སླུབ་སློབ་འདི་གསུམ་པོ་རྒྱུན་པར་ཞིང་རིམ་སློག་ཏུ་སོང་བ་རེད།
这三兄弟经常去挖地。

(4)

ti	ni	dza	dzə	le	rə	qæ	li	ɕy	te
one	day	meal	eat	DP	field	dig	back	went	DP

གཅིག་	ཉིན་	ཟ་མ་	ཟ་བ་	སླེལ་ཚོགས་	ཞིང་	སློག་པ་	ཕྱིར་	ཕྱིན་	སླེལ་ཚོགས་
一	天	饭	吃	连词	土地	挖	回	去	连词

(5)

qæ	nu	t ^h i ki	o ba	te	li	ba	pi tsa	ro	sə
dig	after/had	these	all	DP	back	flatten	finish	PT	again

སློག་པ་	ཚར་	འདི་	ཚང་མ་	སླེལ་ཚོགས་	ཕྱིར་	ལེབ་མོར་བཟོ་བ་	ཚར་	འདས་ཚོགས་	ཡང་	
挖	完		这些	全部	连词	回	平	完	去时	又

'One day, when they had eaten a meal and went back to dig fields, all these (fields that they) had dug were already flattened back again.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ནངས་ར་འཐུངས་ཇེས་(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་(ས་ཞིང་)སློག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། སླར་བསློགས་ཟེན་པའི་ཞིང་རིམ་ཚང་མ་ཕྱིར་ལེབ་མོར་བཟོས་འདུག།
一天, 吃了饭回去挖地时, 所有这些挖过的(土地)都又(变)平了。

^A na⁵³ mzi⁵³ generally live in hilly areas and depend on cultivating rice (always irrigated) and dry land farming (corn, potatoes, soybeans). Every year, farmers abandon some dry land plots for they are no longer fertile, and open up new dry land for cultivation.

(6)

zi	t ^h i	so	ja	ku ru	p ^h o go	le	ma	ka ^A	ro
son	DET	three	CL	head	puzzle	DP	NEG	OK	PT
ཐུ	དེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	མགོ	འཛོམས་པ	སྤྲིལ་ཚིག་	དགག་སྒྲུ	འགྲིག་པ	འདས་ཚིག་
儿子	限词	三	量词	头	糊涂/困惑	连词	否定	可以	去时

'The three sons were very puzzled in the head.'

སྤྲིལ་སྒྲུ་འདི་གསུམ་པོ་མགོ་འཛོམས་སོང་།

这三个儿子 (感到)非常困惑。

(7)

ti	ni	li hæ	t ^h bu	rə	qæ	li	ey	te
one	day	evening	when	field	dig	back	went	DP
གཅིག་	ཉིན་	ས་སྤོས་	སྐབས་	ཞིང་རི་མ	སྒྲིག་པ	ཕྱིར་	ཕྱིན་	སྤྲིལ་ཚིག་
一	天	傍晚	时候	土地	挖	回	去	连词

(8)

t ^h jo	so	ky	m	ɕə po	ji k ^h y	tsə pæ	ta	ka	lo
they	three	CL	AVM	tree	under	hide	EXT	DP	watch
ཁོ་ཚོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཉིད་ཚིག་	སྒོང་བོ	འོག་	སྤོང་	ལས་མཐུན་	སྤྲིལ་ཚིག་	ལྟ་བ
他们	三	量词	副标	树	下	藏	存在	连词	看

'When it was evening one day, (they) went back to dig fields; they all three hid under trees and watched.'

ཉིན་ཞིག་གི་ས་སྤོས་དུས་ལ། ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོ་ཞིང་རི་མ་བརྐོ་སུ་སོང་ནས་ཚང་མ་སྒོང་བོའི་འོག་ཏུ་སྤོང་ཏེ་བལྟས།

一天傍晚, 回去挖地时, 他们三个都藏在树下看着。

^A 'ma⁴⁴' is negative and 'ka⁴⁴' means 'OK'. For example, it is OK or not OK to do something, however, here 'ma⁴⁴ ka⁴⁴' means 'very'.

(9)

t^hi t^hBu te la mo ti gɣ
DET CL DP old man one CL

དེས་ཚོག་ ཚད་ཚོག་ སྐྱེལ་ཚོག་ བློ་པོ་ གཅིག་ ཚད་ཚོག་
限词 量词 连词 老头子 一 量词

(10)

ʂu ŋgo t^hBu la vo ta le dzy ro
metal stick CL carry DP come PT

ལྷུགས་ དབུག་པ་ ཚད་ཚོག་ འཁུར་བ་ སྐྱེལ་ཚོག་ ཐོན་པ་ འདས་ཚོག་
铁 棒 量词 扛 连词 来 去时

'At this moment, one old man carried one metal (walking) stick and came.'

སྐབས་འདིར། བློ་པོ་ཞིག་གིས་ལྷུགས་ཀྱི་དབུག་པ་ཞིག་ཁུར་ནས་ཐོན།
这时候，一个老头子扛着一根铁棒来了。

(11)

ŋgo t^hBu la le rə lo li tɕa p^hu lo pa^A ro
stick OTM DP field GOAL back overturn ITR PT

དབུག་པ་ ཡུལ་ཚོག་ སྐྱེལ་ཚོག་ ཞིང་རི་མ་ འས་ཚོག་ ཕྱིར་ མགོ་ཉིང་སྐྱོག་པ་ བསྐྱར་སྒྲོམ་ འདས་ཚོག་
棒 宾标 连词 土地 目标 回 翻 重复 去时

'(He) used (the) stick and turned the field back over as quickly as possible.'

(ཁོས་)གཞུག་པ་(དེ་)བཀོལ་ནས་ཅི་སྲུང་གྱིས་ཞིང་རི་མ་མགོ་ཉིང་བསྐྱོགས།
(他)用(那根)铁棒(把三个兄弟挖过的)土地起劲地往回翻。

^A lo¹¹ and lo¹¹ pa¹¹ increase the degree, speed of the verb and indicates the repetition of the verb.

(12)

la mo	t ^{hi}	gɥ	za ja go zi	t ^{hi}	so	ja	ɲi	mæ qɥ ta	ro
old man	DET	CL	brothers	DET	three	CL	ERG	catch	PT
མདུང་པོ་	འདྲིལ་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྲུང་ལྷན་	འདྲིལ་ཚིག་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	བྱིད་སྟུགས་	འཛིན་བཟུང་	འདས་ཚིག་
老头子	限词	量词	弟兄	限词	三	量词	作格	抓住	去时

'The old man was caught by the three brothers.'

མདུང་པོ་དེ་སྲུང་ལྷན་གསུམ་པོས་འཛིན་བཟུང་བྱས།
那个老头子被三个弟兄抓住了。

(13)

do dzə	t ^{hi}	ja	te	q ^h ɥ	m	tɕu	mi ŋga	hũ	di
big	DET	CL	DP	quick	AVM	kill	SUF-COM	need	say
ཆེ་བ་	འདྲིལ་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	དེ་མ་གཤམ་	བྱིད་ཚིག་	གསོད་པ་	འདས་རྗེས་	འོས་པ་	བཤད་
大	限词	量词	连词	快	副标	杀	后体	应该	说

'The big one (the oldest brother) said, "(He) needs to be killed quickly.'"

(སྲུང་ལྷན་)ཆེ་བས་(ཁོ་རང་)དེ་མ་གཤམ་གསོད་དགོས་ཞེས་བཤད།
老大说: 应该赶快杀掉(他)。

(14)

hĩ ŋgi	t ^{hi}	ja	te	la	ɕə po	ko	lo	ŋɥ ta	hũ	di
middle	DET	CL	DP	OTM	tree	LOC	GOAL	tie	need	say
འབྲིང་བ་	འདྲིལ་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	ཤིང་	གནས་གཞི	ལས་ཚིག་	འཛིང་བ་	འོས་པ་	བཤད་
中间/老二	限词	量词	连词	宾标	树	位格	目词	捆	需要	说

'The middle (of the three brothers) said, "(He) needs to be tied up to a tree.'"

(སྲུང་ལྷན་)འབྲིང་བས་(ཁོ་རང་)སྟོང་བོའི་སྟེང་ལ་འཛིང་དགོས་ཞེས་བཤད།
老二说: “需要（把他）捆到树上。”

(15)

a	no	t ^h i	ja	te	t ^h a	tbu	ca ndjo	le	di
young	DET	CL	DP	NEG	kill	pity	MP	say	
མྱུང་བ	འཇིག་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	དགག་སྒྲི	གསོད	སྟོང་ཇེ་བ	ཚིག་སྟེགས་	བཤད	
最小	限词	量词	连词	否定	杀	可怜	语气	说	

'The youngest (brother) said, "Don't kill (him for he) is pitiful.'"

(སྟེན་ལྷན་)མྱུང་བས་(ཁོ་རང་)སྟོང་ཇེ་བོ་འདུག་པས་མ་གསོད་ཅིག་ཅེས་བཤད།

么兄弟说：“别杀,(好)可怜呀!”

(16)

mæ	te	la mo	t ^h i	gy	da	lo	mi do	ro
later	DP	old/old man	DET	CL	DAT	GOAL	ask	PT
ཇེས་སུ	སྟེལ་ཚིག་	མདོ་བོ	འཇིག་ཚིག་	ལ་དོན	ལས་ཚིག་	འདྲི་བ	འདས་ཚིག་	
后来	连词	老头子	限词	量词	与格	目词	问	去时

'Later, (the three brothers) asked the old man.'

དེ་ནས་(སྟེན་ལྷན་གསུམ་པོས་)མདོ་བོར་དྲི་བ་བཏོན།

然后,(他们)问那个老头子。

(17)

nu	go m	no	hī	rə	t ^h i ki	tca p ^h u	dzy	le	di
you	why	we	GEN	field	these	overturn	come	MP	say
ཁྱེད	ཅིའི་ཕྱིར་	ང་ཚོ	འབྲེལ་སྒྲི	ཞིང་	འདི་ཚོ	མགོ་ཉིང་སློག་པ	ཡང་བ	ཚིག་སྟེགས་	འདྲི་ཚིག་
你	为什么	我们	属格	土地	这些	翻	来	语气	说

'(They) asked, "Why did you come to overturn these fields of ours?"'

(ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོས་)ཁྱེད་ཀྱིས་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོའི་ཞིང་ས་མགོ་ཉིང་བསློག་པ་ལ་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

(他们)问：“你为什么来翻我们的土地呢?”

(18)

la mo	t ^h i	gy	ni	ts ^h o	o ba	te	ʃə qo	da	ro
old/old man	DET	CL	ERG	man	all	DP	die	come/be	FT
ཁོ་པོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱེད་སྒྲུ	མི	ཚང་མ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཤི་བ	ཐུ	མ་འོངས་པ
老头子	限词	量词	作格	人	全部	连词	死	要	未时

(19)

te	rə	qæ	le	go	m	le	di
DP	field	dig	DP	what	do	MP	say
སྒྲིལ་ཚིག་	ཞིང་རི་མ	སློག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	བྱེད་པ	ཚིག་ཉེག་ས	བཤད
连词	土地	挖	连词	什么	做	语气	说

'The old man said, "All men will die, so what (is the point of) digging fields?'"

ཁོ་པོས་མི་ཚང་མ་གྱི་སྐྱུ་ཡིན་པས་ཞིང་ས་སློག་ནས་ཅི་བྱ་ཞེས་བཤད།

那个老头子说：“所有的人都要死了挖土地来干什么？”

(20)

t ^h jo	so	ky	qy	le	q ^h a	m	hũ	ro	di
they	three	CL	scare	DP	how/what	do	should	FT	say
ཁོ་ཚོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	འཇིགས་སྐྱུག	སྒྲིལ་ཚིག་	ཅི་འདྲ། ཅི	བཟོ་བ	འོས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད
他们	三	量词	害怕	连词	怎么	做	应该	未时	说

'They three were scared and said, "What should be done?'"

ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོ་སྐྱུག་ནས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་འདྲ་ཅིས་བཤད།

他们三个害怕地问：“(那我们)该怎么办呢？”

(21)

la mo	t ^h i	gy	ni	do dzə	t ^h i	gy	ʃu	NGY	ts ^h u
old man	DET	CL	ERG	big	DET	CL	metal	boat	CL
ཁོ་པོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱེད་སྒྲུ	ཆེན་པོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལུག་ས	གྲུ་གཟེངས	ཚད་ཚིག་
老头子	限词	量词	作格	大	限词	量词	铁	船	量词

(22)

ཅེ་ཅེ	hī ŋgi	t ^{hi}	gy	ཅེ	NGV	ts ^h u	ཅེ་ཅེ	a ŋo	t ^{hi}
make	middle	DET	CL	wood	boat	CL	make	youngest	DET
བཟོ་བ	བར་མ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཤིང	གྲུ་གཟིངས་	ཚད་ཚིག་	བཟོ་བ	ཚུང་བ	དེས་ཚིག་
造	中间/老二	限词	量词	木	船	量词	造	老么	限词

(23)

ja	rə qa	NGV	ts ^h u	ཅེ་ཅེ	ka	ndzə bo	vzə	da	te
CL	leather	boat	CL	make	DP	water	bubble	come	DP
ཚད་ཚིག་	ཀོ་བ	གྲུ	ཚད་ཚིག་	བཟོ་བ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཚུ	འཕྱུར་བ	ཡོང་བ	སྐྱེལ་ཚིག་
量词	皮	船	量词	造	连词	水	冒	来	连词

(24)

jo jo	lo pæ	jo	hī	NGV	qo lo	mi	hū	di
SELF	jump	SELF	GEN	boat	inside	GOAL	go	say
རང་ཉིད	མཚོངས་བ	རང་ཉིད	འབྲེལ་སྒྲུ	གྲུ	ནང	ལས་ཚིག་	སོང	བཤད
自己	跳	自己	属格	船	里边	目标	去	说

'The old man said, "The big one makes a metal boat, the middle one makes a wooden boat and the youngest one makes a leather boat and (each of you) jump down into self's (your own) boat, when water comes to bubble.'"^A

གྲང་པོས་བཤད་རྒྱུར། (སྐྱེན་)ཚེ་བས་ལྷགས་གྲུ་ཞིག་དང་། འབྲིང་བས་ཤིང་གྲུ་ཞིག་ ཚུང་བས་ཀོ་གྲུ་ཞིག་བཟོས་ཏེ་གྲ་འོད་བརྒྱགས་དུས་རང་རང་གི་གྲུ་
ནང་དུ་མཚོངས་ཞེས་བཤད།

老头子说：“老大造一艘铁船，老二造一艘木船，老么造一艘皮船，水冒(上)来的时候，自己跳到自己的船里面去。”

^A 'Water comes to bubble' = one day, water will bubble up, fill the earth and kill all the people who live in the world.

(25)

mæ	te	gɛ	ræ	m	ndzə	bo	vzə	dzy	ro
later	DP	real	AVM	water	bubble	come	PT		
ᠳᠡᠰᠠᠰᠤ	ᠰᠢᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠨᠳᠡᠰᠠᠨ	ᠵᠢᠳᠡᠭ	ᠰᠤ	ᠠᠸᠤᠨᠦ᠋᠋᠋	ᠠᠨᠳᠠᠨ	ᠠᠨᠳᠠᠨᠵᠢᠭ		
后来	连词	真的	副标	水	冒满	来	去时		

'Later, water really came bubbling.'

ᠳᠡᠰᠠᠰᠤᠰᠤᠨᠵᠢᠭᠨᠳᠡᠰᠠᠨᠠᠸᠤᠨᠦ᠋᠋᠋ᠠᠨᠳᠠᠨ

后来, 水真的冒了上来。

(26)

do	dzə	tʰi	ja	lo	pæ	le	ʃu	NGY	qo	lo	mi	ɕy
big	DET	CL	jump	DP	metal	boat	inside	GOAL	went			
ᠳᠡ᠋᠋	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ
大	限词	量词	跳	连词	铁	船	里边	目标	去			

'The big one jumped down and went inside the metal boat.'

(ᠰᠢᠨᠵᠢᠭ)ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭᠨᠳᠡᠰᠠᠨᠠᠸᠤᠨᠦ᠋᠋᠋ᠠᠨᠳᠠᠨ

老大(兄弟)跳进铁船里去。

(27)

hī	ŋgi	tʰi	ja	lo	pæ	le	ɕə	NGY	qo	lo	mi	ɕy
middle	DET	CL	jump	DP	wood	boat	inside	GOAL	went			
ᠠᠨᠳᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ	ᠳᠡᠰᠠᠨᠵᠢᠭ
中间/老二	限词	量词	跳	连词	木	船	里边	目标	去			

'The middle one jumped down and went inside the wood boat.'

ᠠᠨᠳᠠᠨᠵᠢᠭᠨᠳᠡᠰᠠᠨᠠᠸᠤᠨᠦ᠋᠋᠋ᠠᠨᠳᠠᠨ

老二跳到木船里去。

(28)

a no	t ^h i	ja	te	t ^h ε	hĩ	ni ji mo	so so ba mi	jo jo	lo pæ
young	DET	CL	DP	his	GEN	younger sister	so so ba mi	with	jump
ཅུང་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	ཁོ	འབྲེལ་སྟེ	སྲིང་མོ	སྟོ་སྟོ་བུ་མེ	མཉམ་དུ	མཚོངས།
小/么	限词	量词	连词	他的	属格	妹妹	名字	一起	跳

(29)

le	rə qa	NGY	qo lo	mi	ɕy	ro
DP	leather	boat	inside	GOAL	went	PT
སྟེལ་ཚིག	ཀོ་བ	གུ	ནང	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག
连词	皮肤	船	里边	目词	去	去时

'The young one, with his younger sister so⁴⁴ so⁵⁵ ba⁴⁴ mi⁵⁵, jumped down and went inside the leather boat.'

ཅུང་བ་དེ་རང་གི་སྲིང་མོ་སྟོ་སྟོ་བུ་མེ་དང་མཉམ་དུ་མར་ཀོ་གུ་ནང་དུ་མཚོངས།
老么和妹妹索索巴米一起跳进皮船里去了。

(30)

a po	ni	ky	hĩ	NGY	te	zə	nda	ka	ndzə bo
elder brother	two	CL	GEN	boat	DP	heavy	very	DP	water
ཕུ་བོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྟེ	གུ་གཟིངས	སྟེལ་ཚིག	ལྗིད་པ	ཉ་ཅང	སྟེལ་ཚིག	ལུ
哥哥	两	量词	属格	船	连词	重	很	连词	水

(31)

qo lo	mi	ɕy	pi tsa	le	a no	hĩ	na na	li	ndzə
inside	GOAL	went/sink	finish	DP	young	GEN	only	back	left
ནང	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ	ཚར་བ	སྟེལ་ཚིག	ཅུང་བ	འབྲེལ་སྟེ	གཅིག་ལུ	ཕྱིར	ལུས་པ
里面	目词	去	完	连词	小	属格	只	回	剩

'The two elder brothers' boats were very heavy so sank down inside the water and only left the youngest one's.'

ཕ་བོ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱ་གཞིངས་ཉ་ཅང་ལྗིད་པས་ཚུའི་ནང་དུ་བྱིངས་པ་དང་། སྐྱ་ཚུང་བའི་སྐྱ་གཉིས་ལུས་སོང་།

两个哥哥的船身很沉, 所以 (都沉)到水里面去了, 只剩下老幺的(皮船)。

(32)

ndzə bo li ɕy nu te ts^ho o ba ʂə qo pi tsa
water recede after DP people all die finish

ཚུ ལྷམ རྗེས་སུ སྐྱེལ་ཚིག་ མི ཚང་མ འི་བ ཚང་བ
水 退 后 连词 人 都 死 完/了

'After the water receded, all people were dead.'

ཚུ་ལྷམ་དུས་མི་ཚང་མ་གྱི་སོང་།

水退后, (所有的)人都死了。

(33)

t^hjo ni qy ni zo qo le ma ka ro
they two CL hungry DP very PT

ཁོ་ཚོ གཉིས ཚད་ཚིག་ བགེས་ལྷོགས་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཉ་ཅང འདས་ཚིག་
他们 二/俩 量词 饥饿 连词 很 去时

'They two were very hungry.'

ཁོ་གཉིས་བགེས་ལྷོགས་ཀྱིས་མནར།

他们俩很饿。

(34)

dzy ^A	le	dzy	le ^B	ʒə	ni	ʒə	ha	dbu	ro
go/walk	DP	go/walk	DP	seven	day	seven	night	pass	PT
ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་	ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་	བདུན	ཉིན	བདུན	མཚན་མོ	འགོང་བ	འདས་ཚིག་
来/走	连词	来/走	连词	七	天	七	夜晚	成为/过	去时

'(They) walked and walked and seven days and nights passed.'

(ཁོ་གཉིས་)ཉིན་བདུན་དང་མཚན་བདུན་ལ་སོང་།

(他俩)走呀走, 过了七天七夜。

(35)

mæ	te	mi k ^h y	ni	ka	t ^h jo	ræ	ndo
later	DP	smoke	two	CL	they	PRE-ATT	see
རྗེས་སུ	སླེལ་ཚིག་	དུ་བ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	འདས་ཕྱོག	མཐོང་བ
后来	连词	烟	二	量词	他们	前体	看见

'Later, they saw two (columns of) smoke.'

རྗེས་སུ་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་དུ་བའི་(བསྐར་ཐང་)གཉིས་མཐོང་།

后来, 他俩看到了两股烟。

(36)

mi k ^h y	ti	ka	te	do dzə	ti	ka	te	a tɕə
smoke	one	CL	DP	dense	one	CL	DP	thin
དུ་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	སྤྲུག་པོ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	སྐང་མོ
烟	一	量词	连词	浓	一	量词	连词	淡

^A *dzy*¹¹ may mean 'come' or 'go' depending on the context.

^B When *le*⁴⁴ is repeated, it emphasizes the time spent.

'One (column of) smoke was dense, and one (column) was thin.'

དུ་བའི་(བསྟར་ཐང་)གཅིག་ནི་སྣག་ཅིང་། ཅིག་གོས་ནི་སྣབ་མོར་སྣང་།

一股浓, 一股淡。

(37)

ka ky	le ku ru	ni	la	ni ji mo	ko	ka
flute	le ku ru	ERG	OTM	sister	give	DP
སྒྲིང་བུ	ལེའུ་རུ	ཉིད་སྣ	ལུ་ལ་ཚོགས་	སྒྲིང་མོ	སྟེར་བ	སྒྲིང་ཚོགས་
笛子	勒物如	作格	宾标	妹妹	给	连词

(38)

t ^h ε	te	na mzi	a ga rə ts ^h ə	t ^h i	la	li ndzə
he	DP	na mzi	knife	DET	CL	leave behind
ཁོ	སྒྲིང་ཚོགས་	ཏ་མུ་ཞི	གྲི་རྩུང་	དེས་ཚོགས་	ཚད་ཚོགས་	སྤུལ་དུ་འཛོགས་པ
他	连词	纳木依	刀子	限词	量词	留

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ took the flute and gave it to (his) younger sister and left behind the knife.'

ལེའུ་རུས་སྒྲིང་བུ་སྒྲུངས་ཏེ་རང་གི་སྒྲིང་མོར་བྱིན་པ་དང་ཏ་མུ་ཞིའི་གྲི་རྩུང་དེ་རང་གི་ལག་ཏུ་བཟུང་།

勒物如把笛子拿给妹妹, 他 (自己)留下那把纳木依刀子。

(39)

ka	jo	dby	jo	ey	ro
DP	SELF	place	self	went	PT
སྒྲིང་ཚོགས་	རང་ཉིད	ས་ཆ	རང་ཉིད	བྱིན་པ	འདས་ཚོགས་
连词	自己	地方	自己	去	去时

'And then themselves (they each) went to each (their own) place.'

དེ་ནས་(ཁོ་གཉིས་)རང་རང་གི་ས་ཆ་བྱིན།

然后, (他们)分道扬镳了。

(40)

ts ^h o	ʒi	lɛ	ɣu	ru	mi	k ^h ɣ	do	dzə	t ^h i	ka	ly	le	ɕy
man	son	lɛ	ɣu	ru	smoke	big	DET	CL	watch	DP			went/left
མི	སུ	ལེའུ་རུ	རུ་བ	ཆེན་པོ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལྟ་བ	སློལ་ཚིག	ཕྱིན				
人	后代	勒物如	烟	大	限词	量词	看	连词	去				

'Man-son lɛ¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ watched (faced) the big smoke and left.'

མིའི་སུ་ལེའུ་རུས་རུ་བ་སླུག་པོ་དེར་ལྟ་བ་ཞིན་དུ་ཕྱིན།
 勒物如朝那股浓烟走去。

(41)

ɲi	ji	mo	te	mi	k ^h ɣ	a	tɕə	t ^h i	ka	ly	le	ɕy
younger	sister	DP		smoke	small	DET	CL	watch	DP			went/left
སྲིང་མོ			སློལ་ཚིག	རུ་བ	ཆུང་བ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལྟ་བ	སློལ་ཚིག	ཕྱིན་པ		
妹妹			连词	烟	小/淡	限词	量词	看	连词	去		

'Younger Sister watched (faced) the small (column of) smoke and left.'

སྲིང་མོས་རུ་བ་སླུག་པོ་དེ་ལ་ལྟ་བ་ཞིན་དུ་ཕྱིན།
 妹妹朝着那股淡烟 (走)去。

(42)

mi	ʒi	mo	te	ts ^h o	dzə	p ^h u	ʂə	ti	jy	lo	ɣu	pɕu	ro
elder	brother	DP		man	eat	ghost	one	CL	GOAL	meet	PT		
ལུ་བོ			སློལ་ཚིག	མི	ཟ་བ	འདྲེ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	འཕྲད་པ	འདས་ཚིག		
哥哥			连词	人	吃	鬼	一	量词	目词	遇	去时		

'Elder Brother met one ghost family of man eaters.'

ལུ་བོ་མི་ཟ་བའི་འདྲེའི་ཕྱིས་ཞིག་དང་འཕྲད།
 哥哥遇上了一家食人鬼。

(43)

q ^h o bo	qæ qæ	lo	lo	te	la k ^h i	ti	ja	ε qo	dzo
door	crack	GOAL	peer	DP	child	one	CL	home	EXT
ཕྱོགས་	སྐྱབས་ཀ	ལས་ཚོགས་	ལྟ་བུ་	སྐྱེལ་ཚོགས་	བུ་	གཅིག་	ཚད་ཚོགས་	ཁྱིམ་	ལས་མཐུན་
门	缝隙	目词	望	连词	孩子	一	量词	家	存在

'(He) peered through the door crack and there was one child at home.'

(ཁོས་)ཕྱོགས་སྐྱབས་ཀ་ནས་ནང་དུ་བལྟས་པ་ན་བུ་ཚུང་ཞིག་ཁྱིམ་དུ་ཡོད་པ་(མཐོང་)།

(他) 往门缝里望时, (看见)有一个孩子在家。

(44)

ji	k ^h y	ji	ga	o ba	ts ^h o	mo	bzə bzə	ta
house	inside	house	outside	all	man/human	corpse	full	EXT
ཁང་པ	ནང	ཁང་པ	ཕྱི	ཚང་མ	མི	རྩ་	བཀང	ལས་མཐུན་
房子	内	房子	外	都	人	尸体	满	存在

'All inside the house and outside the house were full of human corpses.'

ཁང་བའི་ཕྱི་ནང་ཚང་མ་མིའི་རྩ་ཡིས་བཀང་འདུག

屋里屋外都堆满着人的尸体。

(45)

lɛ ɣu ru	t ^h i	t ^h bu	te	qɣ	le	ma ɣa	ro
lɛ ɣu ru	DET	CL	DP	scare	DP	very	FT
ལེའུ་རུ	དེས་ཚོགས་	ཚད་ཚོགས་	སྐྱེལ་ཚོགས་	འཛིགས་སྐྱེགས་	སྐྱེལ་ཚོགས་	ཉ་ཅང	འདས་ཚོགས་
名字	限词	量词	连词	害怕	连词	很	去时

'At this moment, lɛ¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ was very scared.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་འཛིགས་སྐྱེགས་ཆེན་པོ་སྐྱེས།

这时候, 勒物如很害怕。

(46)

t^hɛ da nu hĩ a da a mi q^ha ɕy ro di te
 him DAT you GEN father mother where went PT ask DP
 ཁོ ལ་དོན ཁྱོད འབྲེལ་སྐྱུ ཨ་པ ཨ་མ གང་ན ཕྱིན་པ འདས་ཚེག ཟེར་བ སླེལ་ཚེག
 他 与格 你 属格 爸爸 妈妈 哪儿 去 去时 说 连词

(47)

ts^ho mo ŋi mo ræ li ma ka sə ka
 man corpse two CL PRE-ATT back NEG take out still DP
 མི རྩོ གཉེས ཚད་ཚེག འདས་ཕྱོན ཕྱིར དགག་སྐྱུ ལུ་ལས་ལེན་པ ད་དུང སླེལ་ཚེག
 人 尸体 二 量词 前体 回 否定 捞 还 连词

(48)

lo q^ho ɛo mo su ɕy te li ma dzy sə di
 valley LOC corpse find went/left DP back NEG come still say
 ལུང་པ གནས་གཞི རྩོ བཅལ ཕྱིན་པ སླེལ་ཚེག ཕྱིར དགག་སྐྱུ ཐོན ད་དུང བཤད
 山谷 位格 尸体 找 去 连词 回 否定 来 还 说

'(le¹¹ ɛu⁴⁴ ru¹¹) asked him, "Where did your father and mother go?" and then (the ghost child) said, "(We) still didn't get two corpses (youngest son and his sister's) back out of the water, so (my parents) went to take corpses out of the water in the valley and (they) still haven't come back yet."

(ལེལ་རུས་)ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་གཉེས་གང་དུ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ་རྒྱུ་དེ་ལ་དྲིས་པ་ན། (དེས་)བཤད་རྒྱུར། (ང་ཚོས་ལུང་ལེན་ནས་)མི་རྩོ་གཉེས་ད་དུང་ཕྱིར་མ་སྐྱེས་པས་(ཨ་མ་གཉེས་)ལུང་པའི་ནང་དུ་མི་རྩོ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན་ལ་ད་དུང་ཕྱིར་མ་ཐོན་ཟེས།

(勒物如) 向他问道：“你的爸爸妈妈去哪儿了？” (小孩) 回答说：“(我们家)还没有捞到两具人的尸体, 所以 (他们) 到山谷中去找尸体了, 还没有回来。”

(49)

le	ku	ru	t ^h i	t ^h bu	te	ko	zə	ko	zə ^A	m	qy	ro	ka
le	ku	ru	DET	CL	DP	more	more	AVM	scare	PT	DP		
ལེའུ་རུ	རེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ལྷག་ཏུ	ལྷག་ཏུ	ཕྱིད་ཚིག་	འཇིགས་སྐྱུག་	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་				
名字	限词	量词	连词	更加	更加	副标	害怕	去时	连词				

(50)

mæ	li	lo	ma	ŋa	m	nu	ku	mi	pæ	ro
back	back	watch/look	NEG	dare	AVM	out	GOAL	run	PT	
རྒྱབ	ཐྱིར	ལྟ་བ	དགག་སྐྱོ	ཐོད་པ	ཕྱིད་ཚིག་	ཐྱི	ལས་ཚིག་	རྒྱག	འདས་ཚིག་	
背后	回	看	否定	敢	副标	外	目标	跑	去时	

'At this moment, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was more and more scared, so (he) didn't dare look back and ran away.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་ནི་སྐྱུག་ནས་རེ་སྐྱུག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཐྱིར་ཙམ་ཡང་ལྷ་མ་ཐོད་པར་རྒྱབ་དུ་བརྒྱག་ས།
这时, 勒物如更加害怕, 连头也不敢回地往外跑了。

(51)

pæ	le	pæ	le	do	q ^h y	nda	ro	to	dzy	ro
run	DP	run	DP	far	very	LOC	reach	come	PT	
རྒྱག	སྒྲིལ་ཚིག་	རྒྱག	སྒྲིལ་ཚིག་	ཐག་རིང	ཉ་ཅང	གནས་གཞི།	ཐོན་པ	ཡོང	འདས་ཚིག་	
跑	连词	跑	连词	远	很	方位	到	来	去时	

'(He) ran and ran, and reached a very far place.'

(ཁོ་རང་)རྒྱས་ནས་མཐར་ཉ་ཅང་ཐག་རིང་བའི་ས་ཆ་ཞིག་ཏུ་ཐོན་ཡོང།
跑呀跑, (跑)到了很远的地方。

^A When ko⁵³ zə⁵³ is repeated two or more times it suggests 'very very' and is more emphatic than ma⁴⁴ ka⁴⁴.

(52)

nu	ku	ko	ce	ts ^h ə	ma	ts ^h ə	p ^h ʂə	dzə	tce	tce ^A
outside	LOC	tree	leaf	bamboo	leaf	pick	eat	often/always		

ཕྱི་རྒྱལ་	གནས་གཤི	ལྗང་བོ	ལོ་མ	རྒྱལ་མ	ལོ་མ	འཕྲོག་པ	བ་བ	ནམ་ཡང		
外面	位格	树	叶	竹	叶	摘	吃	总是		

'Outside, (he) always picked tree leaves and bamboo leaves (as food) to eat.'

(ཁོས་)རྒྱལ་པར་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་ལྗང་ལོ་དང་རྒྱལ་མའི་ལོ་མ་བཏོགས་ནས་བློན།

(他)天天在外面摘树叶和竹叶吃。

(53)

ti	ni	te	le	ku	ru	ndzə	bo	ti	q ^h æ	k ^h a	rə	to	dzy
one	CL	DP	le	ku	ru	water/river	one	CL	beside/bank	arrive	come		

གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	ལེའུ་	རྒྱུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འགམ་དུ	ཐོན་པ	ཡོང་བ				
一	量词	连词	名字	水/河水	一	量词	旁边	到达	来				

'One day, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ arrived at one river bank.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ལེའུ་རྒྱུ་བོ་ཞིག་གི་འགམ་དུ་ཐོན།

一天, 勒物如来到一条河水边。

(54)

te	ka	qy	q ^h o	ti	q ^h y	t ^h ε	ræ	gi	ro
DP	flute	sound	one	CL	he	PRE-ATT	hear	PT	

སྒྲིལ་ཚིག	སྒྲིང་བུ	སྒྲུ་	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ	འདས་སྡོད	ཐོས་པ	འདས་ཚིག	
连词	笛子	声音	一	量词	他	前体	听	去时	

^A A verb followed by tce¹¹ tce¹¹ indicates continuing action.

'He heard one flute sound.'

དེ་ནས་ཁོས་གླིང་བུའི་སྒྲ་ཞིག་ཐོས་བྱུང་།

这时,他听到了一声笛声。

(55)

le ku ru a za za m ba he le lo su cy te
le ku ru slow AVM listen DP GOAL search went DP

ལེ་ལུ་རུ་ དལ་མོ་ བྱིད་ཚིག་ ཉན་པ་ སྒྲེལ་ཚིག་ ལས་ཚིག་ འཚོལ་བ་ ཕྱིན་པ་ སྒྲེལ་ཚིག་

名字 慢慢 副标 听 连词 目词 找 去 连词

(56)

zə mi ti ja o da ku mdby zə zə m ka ky fu
girl one CL there cry while AVM flute blow

བུ་མོ་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ དེ་ན་ བྱ་བ་ སྐབས་སུ་ བྱིད་ཚིག་ གླིང་བུ་ འབྲུང་བ་

姑娘 一 量词 那儿 哭 时 副标 笛子 吹

'le¹¹ ku¹¹ ru¹¹ slowly searched and went and there was one girl crying while playing a flute.'

ལེ་ལུ་རུས་དེར་ཉན་བཞིན་དལ་མོར་བཅའ་ནས་སོང་བ་ན། བུ་མོ་ཞིག་བྱོལ་བུ་གླིང་བུ་འབྲུང་བཞིན་པ་མཐོང་།

勒物如慢慢地 (朝着笛声的方向)找去时, (看见)一个姑娘在那儿哭着吹笛子。

(57)

zə mi tʰi ja te nu ŋa hĩ mi zi mo a ndo di
girl DET CL DP you I GEN brother INT see ask

བུ་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲེལ་ཚིག་ བྱོད་ ང་ འབྲེལ་སྐྱུ་ བུ་ཕོ་ འདྲི་ཚིག་ མཐོང་བ་ འདྲི་བ་

姑娘 限词 量词 连词 你 我 属格 哥哥 疑问 见 说

'The girl asked, "Did you see my brother?"'

བུ་མོས་བྱོད་ཀྱིས་ངའི་བུ་ཕོ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

姑娘问道:“你看见我的哥哥了吗?”

(58)

le	ku	ru	ha	t ^h ɛ	da	nu	ŋa	hĩ	ni	ji	mo	a	ndo	di
le	ku	ru	also	he/him	DAT	you	I	GEN	sister	INT	see	ask		
ལེའུ་རུ	ཀུ	རུ	ཁོ	ལ་དོན	ཚོད	ང	འབྲེལ་སྐྱ	སྲིང་མོ	འདྲི་ཚིག	མཐོང་བ	འདྲི་བ			
名字	也	他	与格	你	我	属格	妹妹	疑问	见	说				

'le¹¹ ku¹¹ ru¹¹ also asked her, "Did you see my sister?"'

ལེའུ་རུས་ཀུང་ཚོད་ཀྱིས་ངའི་སྲིང་མོ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

勒物如也向她问道：“你看见我的妹妹了吗？”

(59)

ti	gy	gy	hĩ	rə	ts ^h ə	na	ka	ky	ndo	ma	ʂə	tsa	m̩	li	sə	ro
each	other	GEN	knife	and	flute	see	as	soon	as	ADV	recognize	PT				
ཕན་ཚུན	འབྲེལ་སྐྱ	གི་ཚུང	དང	སྲིང་བུ	མཐོང་བ	དེ་མ་ཐག་ཏུ	བྱེད་ཚིག	ངོ་ཤེས་བ	འདས་ཚིག							
各自	属格	刀子	和	笛子	见	一...就...	副标	重识	去时							

'As soon as (they) saw each other's knife and flute then (they) recognized (each other).'

(ཁོ་ཚོས་)ཕན་ཚུན་གི་གི་ཚུང་དང་སྲིང་བུ་མཐོང་མ་ཐག་ཕན་ཚུན་ངོ་ཤེས།

(他们)一见各自的刀子和笛子,就(互相)认出了(对方)。

(60)

mi	zi	mo	t ^h i	ja	te	t ^h ɛ	hĩ	ni	ji	mo	ni	ʂə	ʂə	le
brother	DET	CL	DP	his	GEN	sister	ERG	bring	DP					
ཕུ་བོ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཁོ	འབྲེལ་སྐྱ	སྲིང་མོ	བྱེད་སྐྱ	འཕྲིད་བ	སྐྱེལ་ཚིག					
哥哥	限词	量词	连词	他	属格	妹妹	作格	带	连词					

(61)

t ^h ɛ	a	ɥ	ɕɛ	ɛ	qo	ko	ɕy	ro
her	father-in-law	GEN	home	LOC	went	PT		
མོའི	གྲོས་པོ	འབྲེལ་སྐྱ	ཁྱིམ	གནས་གཞི	བྱེད་བ	འདས་ཚིག		
她的	公公	属格	家	位格	去	去时		

'The brother was brought by his sister and went to her father-in-law's home.'

ཕྱི་མོ་མ་རང་གི་སྲུ་བོ་བྲིད་དེ་མོའི་བྱོ་སྲུ་བོའི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན།

哥哥被他的妹妹带到她的公公家里去了。

(62)

a γ	dʒɛ ji bu	ɕɛ	ɛ qo	ma	to	tʰbu	ɲi ji mo	mi zi mo
father-in-law	dʒɛ ji bu	GEN	home	NEG	reach	when	elder sister	brother
བྱོ་སྲུ་བོ་	བྱོ་སྲུ་	འགྲེལ་སྐྱ	ཁྱིམ་	དགག་སྐྱ	ཐོན	སྐབས་	ཕྱི་མོ་	སྲུ་བོ་
公公	甲谱	属格	家	否定	到达	时候	妹妹	哥哥

(63)

da	dza	ndzə	tʰbu	te	a γ	so	qʰo tsa	dzə	pi tsa
DAT	meal	eat	when	DP	father-in-law	three	CL	eat	finish
ལ་དོན	ཟ་མ	ཟ་བ	སྐབས་	སྐྱེལ་ཚིག་	བྱོ་སྲུ་བོ་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	ཟ་བ	ཚར་བ
与格	饭	吃	时候	连词	公公	三	量词	吃	完

(64)

sə ɲi	nu	ti	qʰo tsa	na na	dzə	ka	di
only after	you	one	CL	only	eat	can	say
དག་ཟོད	ཁྱོད	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཁོ་ན	ཟ་བ	ཚོགས་	བཤད
才	你	一	量词	只	吃	能	说

'When (they) hadn't reached father-in-law dʒɛ¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴ home, Sister said to Brother, "When eating the meal, you can only eat one mouthful only after Father-in-law eats three mouthfuls."

(ཁོ་ཚོ་)བྱོ་སྲུ་བོ་བྱོ་སྲུ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་མ་ཐོན་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱི་མོ་སྲུ་བོར་བཤད་རྒྱུར། ཟ་མ་ཟ་སྐབས་བྱོ་སྲུ་བོས་ཁམགསུམ་ཚེས་དག་ཟོད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁམ་སུ་གང་ཚོས་ཚོག་ཟེད།

没到公公甲谱家的时候，妹妹就向哥哥说：“吃饭时，公公吃完三口你才能吃一口。”

(65)

a ɣ	ɕɛ	ɛ qo	dza	ndzə	tʰbu	te	lɛ ɤu ru	ɲi zo qo
father-in-law	CL	home	meal	eat	when	DP	lɛ ɤu ru	hungry
ཁྱིམ་པོ	ཚད་ཚིག་	ཁྱིམ	ཟ་མ	ཟ་བ	སྐབས་སུ	སླེལ་ཚིག་	ལེ་ལུ་རུ	བགྱེས་ལྷོགས་
公公	量词	家	饭	吃	时候	连词	勒物如	饥饿

(66)

le	go	ha	li ma su	m	lo	dzə	lo pa	ro
DP	what/anything	also/even	quickly	AVM	up	eat	ITR	PT
སླེལ་ཚིག་	ཅི་ཡང	ཀྱང	ཅི་ལྷོད་ཀྱིས་	བྱེད་ཚིག་	ཡར	ཟ་བ	བསྐྱར་སློབས་	འདས་ཚིག་
连词	什么	也	快快地	副标	上	吃	重复	去时

'When eating at Father-in-law's home, le¹¹ ɤu⁴⁴ ru¹¹ was hungry and ate as quickly as possible without remembering even anything.'

ཁྱིམ་པོའི་ཁྱིམ་དུ་ཟ་མ་ཟ་སྐབས་སུ། ལེ་ལུ་རུ་ལྷོགས་དགས་པས་ཅི་ཡང་མ་དྲན་པར་ཅི་ལྷོད་ཀྱིས་ཟ་མ་བྱོས།

公公家吃饭的时候, 因为饿得(没有顾及他人, 自己)快快地吃了。

(67)

dze ji bu	qo tɕʰə	le	lɛ ɤu ru	tʰɛ	ɲi	ɤu qʰɕə	le	ʂə qo	ro
dze ji bu	angry	DP	lɛ ɤu ru	he	ERG	beat	DP	die	PT
ཁྱུ་ལུ་	ཁོངས་ཁྱོ་ལངས་བ	སླེལ་ཚིག་	ལེ་ལུ་རུ་	ཁོ	བྱེད་སྐྱེ	རུང་དེག་བྱེད་པ	སླེལ་ཚིག་	གཞི་བ	འདས་ཚིག་
名字	生气	连词	名字	他	作格	打	连词	死	去时

'dze¹¹ ji¹¹ bu⁴⁴ was angry and le¹¹ ɤu⁴⁴ ru¹¹ was beaten by him and died.'

ཁྱུ་ལུ་ཁོངས་ཁྱོ་དང་བཅས་ལེ་ལུ་རུ་ལ་རུང་དེག་བྱས་ནས་བསད།

甲谱生气得把勒物如打死了。

'dʒe¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴ also (started to) scold her, "Run to where you (want) to go."

ཀྱུ་སྐུ་ལྷིས་ཀྱང་ཁྱོད་རང་གང་ལ་འགྲོ་འདོད་ན་དེ་རུ་སོང་ཞེས་མོ་ལ་སྲིག་དམོན་བྱས།

甲谱也骂她说：“你想到哪儿就滚到哪儿去吧！”

(72)

mi	tɕ ^h ə	su	ma	dzo	te	la qo	tɕ ^h ə	ga dza	nda
fire	make	GEN	NEG	EXT	DP	crow	make	know	very
མི	བཟོ་བ	འབྲེལ་སྐྱ	དགག་སྐྱ	ལས་མཐུན	སྐྱེལ་ཚོག	ཁྱ་ཉ	བཟོ་བ	ཤེས་བ	ཉ་ཅང
火	生	属格	否定	存在	连词	乌鸦	生	会	很

"If there is no one to make fire, then crows know (how to make fires for cooking) very (well)," (said dʒe¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴)."

(ཀྱུ་སྐུ་ལྷིས་སྐྱ་མཐུན་དུ་བཤད་ཀྱུར།) གལ་ཏེ་མི་འབྲུང་མཁན་མེད་ན་ཁྱ་ཉ་མི་འབྲུང་བར་ཉ་ཅང་མཁས་ཟེར།

“(我家) 没有(人)烧火的话, 乌鸦会烧火。”

(73)

ndzə	t ^h by	su	ma	dzo	te	pa mi	t ^h by	p ^h a	nda
water	carry	GEN	NEG	EXT	DP	frog	carry	able	very
ལྷུ	ལུར་བ	འབྲེལ་སྐྱ	དགག་སྐྱ	ལས་མཐུན	སྐྱེལ་ཚོག	སྐྱལ་བ	ལུར་བ	བྱུབ་བ	ཉ་ཅང
水	挑	属格	否定	存在	连词	青蛙	挑	能	很

"If there is no one to carry water, then frogs are very capable to carry (it," said dʒe¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴)."

(ཀྱུ་སྐུ་ལྷིས་སྐྱ་མཐུན་དུ་བཤད་ཀྱུར།) གལ་ཏེ་ལྷུ་ལུར་མཁན་མེད་ན་སྐྱལ་བ་ལྷུ་ལུར་བར་ཉ་ཅང་མཁས་ཟེར།

“没有 (人)挑水的话, 青蛙能挑。”

(74)

zo	tɕo	su	ma	dzo	te	ru bzi	tɕo	p ^h a	nda
grain	grind	GEN	NEG	EXT	DP	dragon	grind	able	very

འབྲུ་རིགས་	འབྲུག་པ་	འབྲེལ་སྐྱེ	དགག་སྐྱེ	ལས་མཐུན	སྐྱིལ་ཚིག་	འབྲུག་	འབྲུག་པ་	བྱུབ་པ་	ཉ་ཅང
粮食	碾	属格	否定	存在	连词	龙	碾	能	很

"If there is no one to grind grain, then dragons are very capable to grind grain," (said dze¹¹ ji¹¹ bu⁴⁴).'

(ཁྱེ་སྐྱེ་ལྷ་སྐྱེ་མཐུན་དུ་བཤད་ཀྱང།) འབྲུ་རིགས་འབྲུག་མཐུན་མེད་ན་འབྲུག་གིས་འབྲུ་རིགས་འབྲུག་གིས་བྱེད་ཅེད།

“没有(人) 推磨的话, 龙能推。”

(75)

q ^h o ræ	lu	su	ma	dzo	te	xi	lu	p ^h a
goat	hear	GEN	NEG	EXT	DP	pheasant	herd	able

ར	ཐོས་པ་	འབྲེལ་སྐྱེ	དགག་སྐྱེ	ལས་མཐུན	སྐྱིལ་ཚིག་	སྒྲིག་པ་	འཚོ་བ་	བྱུབ་པ་
山羊	看	属格	否定	存在	连词	野鸡	看	能

"If there is no one to herd goats, then pheasants are able to herd (goats," said dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴).'

ར་འཚོ་མཐུན་མེད་ན་བྱ་སྒྲིག་པས་འཚོ་བྱུབ་ཅེས་ཁྱེ་སྐྱེ་ལྷ་སྐྱེ་མཐུན་དུ་སྐྱེ།

“没有 (人) 看山羊的话, 野鸡能看。”

(76)

ʂo ʂo ba mi	pæ	ɳu	te	hĩ na	dze ji bu	da	ɣo ɣo	dzy	ro
ʂo ʂo ba mi	run	after	DP	wild animals	dze ji bu	DAT	help	come	PT

ཉོ་ཉོ་བླ་མེ	རྒྱལ	རྗེས་སུ	སྐྱིལ་ཚིག་	རི་སྐྱེས་སྒྲིག་ཆགས་	ཁྱེ་སྐྱེ་	ལ་དོན	རོགས་རམ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
硕硕巴米	跑	后	连词	动物	名字	与格	帮忙	来	去时

'After ʂo⁴⁴ ʂo⁵⁵ ba⁴⁴ mi⁵⁵ ran away, wild animals came to help dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴.'

ཉོ་ཉོ་བླ་མེ་བྲོས་རྗེས། (རི་སྐྱེས་)སྒྲིག་ཆགས་རྣམས་ཁྱེ་སྐྱེ་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་འོངས།

索索巴米走掉后, 动物们来帮甲谱了。

(77)

la qo mi tɕʰə qɥ te mi tsə tsə ma qɥ ro
crows fire make know DP fire add NEG know PT

ཁྲ་ཏ་ མི་ བཟོ་བ་ ཤེས་པ་ ལྷོ་ལ་ཚིག་ མི་ ལྷོ་ན་པ་ དགག་སྒྱུ་ ཤེས་པ་ འདས་ཚིག་
乌鸦 火 生 知道 连词 火 加 否定 知道 去时

'Crows knew making fire but didn't know (how to) add (the fuel to the) fire.'

ཁྲ་ཏ་མི་འབྲུད་ཤེས་ན་འད་མེའི་(ཐོག་ལ་འབྲུད་ཤིང་སོགས་)བསྐྱར་མ་ཤེས།
乌鸦知道烧火, 但是不会(往灶里)加(柴)火。

(78)

pa mi ndzə tʰby qɥ te pɛ ta li pʰu ma qɥ ro
frog water carry know DP shoulder pole take off NEG know PT

སྐལ་བ་ ལྷོ་ འབྲུར་བ་ ཤེས་པ་ ལྷོ་ལ་ཚིག་ ལུང་གིང་ ལེན་པ་ དགག་སྒྱུ་ ཤེས་པ་ འདས་ཚིག་
青蛙 水 挑 知道 连词 扁担 放 否定 知道 去时

'Frogs knew carrying water but didn't know (how to) take the shoulder pole off (from carrying two buckets of water).'

སྐལ་བས་ལྷོ་ལུང་ལེན་ཀྱང་ལུང་གིང་(ཐོག་ལ་ལས་མར་)ལེན་མ་ཤེས།
青蛙知道挑水, 但是(挑回来后)不知道放下扁担。

(79)

ru bzi zo tɕo qɥ te zo zə tɕʰə ma qɥ ro
dragon grain grind know DP seed/grain put NEG know PT

འབྲུག་ འབྲུ་རིགས་ འཐག་པ་ ཤེས་པ་ ལྷོ་ལ་ཚིག་ འབྲུ་དོག་ འཛོག་པ་ དགག་སྒྱུ་ ཤེས་པ་ འདས་ཚིག་
龙 粮食 碾 知道 连词 种子/粮食 加/放 否定 知道 去时

'Dragons knew grinding grain but didn't know (how to) put grains (into the millstone hole).'

འབྲུག་གིས་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཤེས་ཀྱང་འབྲུ་དོག་(རང་འཐག་ནང་དུ་)འཛོག་མ་ཤེས།
龙知道推磨, 却总是搞忘(往磨子里)放粮食。

(80)

xi	q ^h o ræ	lu	qy	te	q ^h o ræ	li	za bu	ma	ga dza	ro
pheasant	goat	herd	know	DP	goat	back	collect	NEG	know	PT

མྱེག་པ	ར	འཚོ་བ	ཤེས་པ	སློལ་ཚེག	ར	ཕྱིར	སླུང་བ	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	འདས་ཚེག
野鸡	山羊	看	知道	连词	山羊	回	收	否定	知道	去时

'Pheasants knew (how to) herd goats but didn't know (how to) collect the goats.'

བྱ་སླེག་པས་ར་མ་འཚོ་ཤེས་ཀྱང་(དེ་ཚོ་)སློག་ས་གཅིག་ཏུ་སླུང་མ་ཤེས།

野鸡知道放山羊, 但是不会把(山羊)收回来。

(81)

dze ji bu	mbzə	te	t ^h ε	sə ni	jy na	tɛy jy	ga dza	k ^h y	m
dze ji bu	wife	DP	she	only	family	take care	know	quick	AVM

ཐུ་ཐུ	ཚུང་མ	སློལ་ཚེག	མོ	ཁོ་ན	ཁྱིམ	སློང་བ	ཤེས་པ	ལྷུང་དུ	བྱིད་ཚེག
甲谱	妻子	连词	她	才	家庭	料理	知道	赶快	副标

(82)

t ^h ε	ʂu	li	ma	bi	ɕə	ma	ka	ro	di
she	find	back	NEG	go	if	NEG	OK	PT	say

མོ	བཅའ་བ	ཕྱིར	དགག་སྐྱ	སོང	གལ་ཏེ	དགག་སྐྱ	འགྲིག་པ	འདས་ཚེག	བཤད
她	找	回	否定	去	如果	否定	好/行	去时	说

'dze¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴'s wife said, "Only she knows (how to) take care of the family; it is not OK if we don't go to find her (and bring her) back quickly."

ཐུ་ཐུའི་ས་ཚུང་མས་མོ་རང་ཁོ་ནས་ཁྱིམ་འདི་སློང་ཤེས་པས། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་ལྷུང་དུ་ཁོ་མོ་བཅའ་བས་ཕྱིར་བྱིད་མ་ཡོང་ན་མི་འགྲིག་ཅེས་བཤད།

甲谱的妻子说：“(只有)她才懂得(怎样)料理家务, 如果(再)不去把她找回来就不行了。”

(83)

dʒe ji bu	mɛ k ^h a	le	le ɣu ru	ɕə ɕə	le	li	so ro	ro
dʒe ji bu	at a loss	DP	le ɣu ru	make	DP	again	alive	PT
ཏྲེ་ཇི་བུ	ཐབས་ཟད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ལེ་ལུ་རུ	བཟོ་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཕྱིར	གསོན་པ	འདས་ཚིག་
名字	没办法	连词	名字	做/使	连词	回/复	生/活	去时

'dʒe¹¹ ji⁴⁴ bu⁴⁴ had no choice and made le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ alive again.'

ཏྲེ་ཇི་བུ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་ལེ་ལུ་རུ་ཕྱིར་གསོན་དུ་བཟུགས།
甲谱没办法就使勒物如复活了。

(84)

mi zi mo	li	so ro	ɳu	te	ɳi ji mo	ha	li	dʒy	ro
brother	back	alive	after	DP	sister	also	again	come	PT
ཕུ་བོ	ཕྱིར	གསོན་པ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ	ཀྱང	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
哥哥	回	活	后	连词	妹妹	也	回	来	去时

'After Brother (le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹) was alive again, Sister also came back.'

ཕུ་བོ་ཕྱིར་གསོན་རྗེས་སྒྲིང་མོ་ཡོང་བ་རེད།
哥哥复生后, 妹妹也回来了。

(85)

le ɣu ru	li	so ro	le	ɳi ji mo	na	li	ɣu pɕu	te	ɳi ji mo
le ɣu ru	back	alive	DP	sister	and	back/again	meet	DP	sister
ལེ་ལུ་རུ	ཕྱིར	གསོན་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ	དང	ཕྱིར	ཐུག་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	སྒྲིང་མོ
勒物如	回	生	连词	妹妹	和	回	见	连词	妹妹

(86)

t ^h i	ja	mi zi mo	hĩ	tʂ ^h ə mi	la da	ɳi mi tsu tsu	nda	sə
DET	CL	brother	GEN	wife	about	worry	very	still
འཇམ་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཕུ་བོ	འབྲེལ་སྒྲུ	ཚུངས་མ	གང་ཞིག་གི་སྒོར	སེམས་ཁུལ་བྱེད་པ	ཉ་ཅང	ད་རུང
限词	量词	哥哥	属格	妻子	关于	着急	很	仍然

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was back alive and met Sister again but Sister was still very worried about Brother (not having a) wife.'

ལེའུ་རུ་ཕྱིར་གསོན་པ་དང་ཡང་བསྐྱར་རང་གི་སྲིང་མོར་བྱུག་ནའང་། སྲིང་མོས་རང་གི་སྲུ་བོར་རྒྱུང་མ་ཞིག་འཚོལ་བའི་ཕྱོགས་ལ་སྐར་བཞིན་སེམས་བྲལ་བྱས།

勒物如复活了跟妹妹重逢, 妹妹还是非常地关心关于哥哥的婚事。

(87)

ti	ni	le ku ru	ɕə	ly ly	q ^h o	ɕy	te	m	ji	a y
one	CL	le ku ru	tree	fruit	pick	go	DP	sky	GEN	father-in-law
གཅིག	ཚད་ཚིག	ལེའུ་རུ	སྲིང་མོ	ཤིང་ཏོག	འཕྱོག་པ	ཕྱིན་པ	སྲེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ
一	量词	名字	树	果子	摘	去	连词	天	属格	岳父

(88)

hī	zə mi	ʃə	ja	ʃu ji dbu ts ^h ə ^A	ndzu	le	dby	ko
GEN	girl	seven	CL	wing	take	DP	earth/world	LOC
འབྲེལ་སྐྱ	བུ་མོ	བདུན	ཚད་ཚིག	འུའི་གཤོག་པ	སྡོད་པ	སྲེལ་ཚིག	མི་ཡུལ	གནས་གཞི
属格	女儿	七	量词	翅伊都兹	坐	连词	地球	位格

(89)

mbe t ^h o	ly	ko	gy mə	ts ^h ə	su	t ^h ε	ræ	ndo	ro
lake	CL	LOC	body	wash	GEN	he	PRE-ATT	see	PT
མཚོ	ཚད་ཚིག	གནས་གཞི	ལུས་པོ	ལུངས་པ	འབྲེལ་སྐྱ	ཁོ	འདས་སྡོན	མཐོང་བ	འདས་ཚིག
湖	量词	位格	身体	洗	属格	他	前体	见	去时

^A Light wings.

'One day, when lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ went to pick tree fruits (he) saw Sky-father-in-law's seven daughters sitting in su³³ jr³³ wings, (who had) come to wash (their) bodies (bathe) in a lake in the world.'^A

ཉིན་ཞིག་ལ་ལེའུ་རུ་ཤིང་ཏོག་བཏོག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། ལྷ་ཡུལ་གྱི་གྲོས་པོའི་བུ་མོ་བདུན་པོ་རྩེའི་གཤོག་པའི་སྤོང་ཏུ་བསྐྱད་ནས་མི་ཡུལ་གྱི་མཚོ་ནང་ལ་བབས་ཏེ་
ལུས་པོ་ལུང་བཞིན་པ་མཐོང་།

一天，勒物如去摘树果子的时候，他看见了天岳父家的七个女儿坐着婁伊都次（一种传说中的羽翅）来到人间，在湖里洗浴。

(90)

lɛ ku ru	tsə pæ le	t ^h jo	gɥ mə	ts ^h ə	ro	lɔ	ɕy
lɛ ku ru	secretly	they	body	wash	LOC	watch	went
ལེའུ་རུ	སྐྱོག་ཏུ	ཁོ་ཚོ	ལུས་པོ	ལུང་བ	གནས་གཞི།	ལྷ་བ	ཕྱིན་པ
勒物如	藏	他们	身体	洗	方位	看	去

'lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ went to watch the place (where) they were washing their bodies secretly.'

ལེའུ་རུ་སྐྱོག་ཏུ་ཁོ་ཚོའི་ལུས་པོ་ལུང་བ་ལྷ་རུ་ཕྱིན།

勒物如躲藏起来，偷偷地看她们洗浴。

(91)

lɛ ku ru	te	zə mi	a ɲo	tɕɛ	nda	t ^h i	ja	lo	rə ga
lɛ ku ru	DP	girl	youngest	beautiful	very	DET	CL	GOAL	love
ལེའུ་རུ	སྒྲིལ་ཚིག་	བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	མཛེས་པ	ཏུ་ཅང	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	དགའ་བ
勒物如	连词	女儿	老幺	漂亮	很	限词	量词	目词	喜欢

'lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ loved the very beautiful youngest girl.'

ལེའུ་རུ་ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་མོ་མཛེས་པ་དེར་དགའ་བྱུང་།

勒物如喜欢上了那个漂亮的小女儿。

^A Holy people live in the sky and their daughters come to the world to bathe at special times.

(92)

zə mi	a ɲo	tʰi	ja	hĩ	ɖbu tsʰə ^A	lɛ ɤu ru	ɲi	tsə pæ	ta
girl	youngest	DET	CL	GEN	wing plane	name	ERG	hide	EXT
བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྐྱ	གཤོག་པ	ལེའུ་རུ	ཕྱིད་སྐྱ	སྤྲོ་བ	ལས་མཐུན
女儿	么	限词	量词	属格	婬伊都次	名字	作格	藏	存在

'le¹¹ ɤu⁴⁴ ru¹¹ hid the youngest girl's wing plane.'

ལེའུ་རུས་བུ་མོ་ཚུང་བ་དེའི་གཤོག་པ་སྤྲོས།

勒物如就把小女儿的婬伊都次藏了起来。

(93)

a ɲo	tʰi	ja	hĩ	mi	te	m	ji	ɲa gu mi	mi	lo
youngest	DET	CL	GEN	name	DP	sky	GEN	ɲa gu mi	call	MP
ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྐྱ	མིང	སྐྱེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	ཉ་གུ་མི	ཟེར་བ	ཚིག་རྟེན་གས
老么	限词	量词	属格	名字	连词	天	属格	亮古米	叫	语气

'The youngest one's name was called Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹.'

བུ་མོ་ཚུང་བ་དེའི་མིང་ལ་ནམ་མཁའའི་ཉ་གུ་མི་ཟེར་བ་རེད།

小女儿的名字叫亮古米。

(94)

zə mi	væ qæ	tʰi ki	o ba	bzi	li	ɕy	pi tsa	ro	te
girl	other	these	all	fly	back	go	finish/all	PT	DP
བུ་མོ	གཞན་པ	འདི་ཚོ	ཚང་མ	འཕུར་བ	ཕྱིན	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	འདས་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག
女儿	别的	这些	都	飞	回	去	完	去时	连词

^A The *ɖbu tsʰə*⁵⁵ is a very light plane made from wings that sky creatures use to fly.

(95)

m	ji	na gu mi	dbu ts ^h ə	q ^h o to	ka	li	bi	ma	p ^h a	ro
sky	GEN	na gu mi	wing plane	lost	DP	back	go	NEG	able	PT
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྐྱོད་	ཉ་གུ་མི	གཤོག་པ	བོར་བ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཕྱིར	འགོ་བ	དགག་སྐྱོད་	སྲུབ་པ	འདས་ཚིག་
天	属格	亮古米	姬伊都次	丢失	连词	回	去	否定	能	去时

'All these other girls already flew back but Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ lost (her) wing plane so (she) was not able to go back.'

གུ་མོ་གཞན་པ་ཚང་མ་ཕྱིར་འཕུར་སོང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའ་ཉ་གུ་མིའི་གཤོག་པ་བོར་བས་ཕྱིར་འགོ་མ་སྲུབ།

别的女儿都(飞)回去了,但是亮古米却因为丢失了姬伊都次,不能回去了。

(96)

na gu mi	dbu ts ^h ə	su	le	le ku ru	da	mi do	dzy	ro
na gu mi	wing plane	look for	DP	le ku ru	DAT	ask	come	PT
ཉ་གུ་མི	གཤོག་པ	འཚོལ་བ	སྐྱེལ་ཚིག་	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	འདྲི་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
亮古米	姬伊都次	找	连词	勒物如	与格	问	来	去时

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ was looking for the wing plane and came to ask le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹.'

ཉ་གུ་མིས་གཤོག་པ་འཚོལ་བཞིན་ལེའུ་རུ་ལ་འདྲི་བར་ཡོང།

亮古米为了找到姬伊都次, 便来问勒物如。

(97)

na gu mi	le ku ru	da	nu	ŋa	hĩ	dbu ts ^h ə	a	ndo	le	di
na gu mi	le ku ru	DAT	you	I	GEN	wing	INT	see	MP	say
ཉ་གུ་མི	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	ཁྱོད	ང	འབྲེལ་སྐྱོད་	གཤོག་པ	འདྲི་ཚིག་	མཐོང་བ	ཚིག་སྟེགས་	ཟེར
亮古米	勒物如	与格	你	我	属格	姬伊都次	疑问	见	语气	说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ asked le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "Did you see my wing plane?"'

ཉ་གུ་མིས་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་སྐྱེལ་གཤོག་པ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

亮古米问勒物如: “你看见我的姬伊都次了吗?”

(98)

le	ku	ru	te	nu	hĩ	ɗbu	ts ^h ə	ha	ŋi	t ^h ɛ	ɕy	ro	di
le	ku	ru	DP	you	GEN	wing	plane	mouse	ERG	bite	away	PT	say
ལེའུ་རུ	སྤྱི་ལ་ཚོགས་	ཁྱོད་	འབྲེལ་སྤྱོད་	རྩེ་གཤོག་པ་	བྱི་བ	བྱིད་སྤྱོད་	སོ་འདྲེའུ་བས་པ་	ཕྱིན	འདས་ཚོགས་	བཤད			
勒物如	连词	你	属格	娅伊都次	老鼠	作格	咬	去	去时	说			

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Your wing plane was bitten and (pulled) away by mice."

ལེའུ་རུ་སྤྱོད་ཀྱི་རྩེ་གཤོག་པ་བྱི་བས་སོ་བརྒྱབ་ནས་ཕྱིར་སོང་ཞེས་བཤད།

勒物如说：“你的娅伊都次被老鼠咬去了。”

(99)

na	gu	mi	t ^h i	t ^h bu	te	q ^h a	gy	ŋa	hĩ	ɗbu	ts ^h ə	ʂu	le	ŋa
na	gu	mi	DET	CL	DP	who	I	GEN	wing	plane	find	DP	I	
ཉ་གུ་མེ	དེས་ཚོགས་	ཚད་ཚོགས་	སྤྱི་ལ་ཚོགས་	སུ་ཞིག	ང	འབྲེལ་སྤྱོད་	རྩེ་གཤོག་པ་	འཚོལ་བ	སྤྱི་ལ་ཚོགས་	ང				
亮古米	限词	量词	连词	谁	我	属格	娅伊都次	找	连词	我				

(100)

ko	li	da	ɕy	ŋa	t ^h ɛ	hĩ	mi	ŋ	ɕæ	di
give	back	come	if	I	he/his	GEN	wife	do/be	FT	say
སྤྲེལ	ཕྱིར	ཡོང	གལ་ཏེ	ང	ཁོ	འབྲེལ་སྤྱོད་	ཚུང་མ	བཟོ་བ	མ་འོངས་པ་	བཤད་པ་
给	回	来	如果	我	他	属格	妻子	当	未时	说

'At this time, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "If who (the one who) finds my wing plane and gives (it) back to me, then I will be his wife."

སྐབས་འདིར་ཉ་གུ་མེས་བཤད་རྒྱུར། སུ་ཞིག་གིས་ངའི་རྩེ་གཤོག་པ་བཙལ་ནས་ང་ལ་ཕྱིར་བུག་ན། ང་ཁོའི་ཚུང་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

这时，亮古米说：“如果谁把我的娅伊都次找回来，（还）给我的话，我要当他的妻子。”

(101)

lɛ ɣu ru tʰi tʰbu te nu hĩ dbu tsʰə te
 lɛ ɣu ru DET CL DP you GEN wing plane DP
 ལེའུ་རུ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ རྩོད་ འབྲེལ་སྐྱ གཤོག་པ་ སླེལ་ཚིག་
 勒物如 限词 量词 连词 你 属格 娅伊都次 连词

(102)

ha mi na tɕʰy tɕʰy ɲi tʰɛ le
 mice na tɕʰy tɕʰy ERG bite DP
 བྱི་བ་ ཉ་རྒྱུ་རྒྱུ་ བྱིད་སྐྱ རོ་འདེབས་པ་ སླེལ་ཚིག་
 老鼠 纳曲曲 作格 咬 连词

(103)

ndo pʰu^A væ ɤo tsə pæ ta di
 ndo pʰu cluster LOC hide EXT say
 ཟླ་ཚོད་ ཚལ་ གནས་གཞི་ ཡིབ་པ་ ལས་མཐུན་ ཟེར་
 荨麻 丛 位格 藏 存在 说

'Now le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ said, "Your wing plane was bitten and hidden in ndopʰu cluster by Mouse na¹¹ tɕʰy⁴⁴ tɕʰy⁴⁴."
 སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུས་བཤད་རྒྱུར། རྩོད་ཀྱི་ཐུའི་གཤོག་པ་བྱི་བ་ཉ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིས་རོ་བརྒྱབ་ནས་ཁྱེར་ཉ་ཟླ་ཚོད་ཀྱི་ཚལ་དུ་སྐྱས་འདུག་ཟེར།

这时候，勒物如说：“你的娅伊都次被老鼠-纳曲曲(一种老鼠)咬到荨麻丛里藏着。”

(104)

na gu mi dbu tsʰə li ræ ɲu te le ɣu ru tʰɛ ɲi la
 na gu mi wing plane back found after DP le ɣu ru she ERG OTM
 ཉ་གུ་མེ གཤོག་པ་ བྱིར་ འཚོལ་བ་ རྗེས་སུ་ སླེལ་ཚིག་ ལེའུ་རུ་ མོ་ བྱིད་སྐྱ ཡུལ་ཚིག་
 亮古米 娅伊都次 回 找 后 连词 勒物如 她 作格 宾标

^A A *ndo*¹¹ *pʰu*⁴⁴ is a bush with small thorns.

(105)

t ^h ɛ	hĩ	ɖbu ts ^h ə	ɤo	tsu	le	m	ɤo	li	ɕy
her	GEN	wing plane	LOC	sit	DP	sky	LOC	back	went
མོའི	འབྲེལ་སྐྱུ	གཤོག་པ	གནས་གཤི	སྣོད་པ	སྐྱེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	གནས་གཤི	ཕྱིར	ཕྱིན་པ
她	属格	翅伊都次	位格	坐	连词	天	位格	回	去

'After na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ found her wing plane, she had le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ sit on her wing plane and went back to the sky.'

ཉ་གུ་མེས་(མོའི)གཤོག་པ་ཕྱིར་རྟེན་རྗེས། (མོས་)ལེའུ་རུ་(རང་གི)གཤོག་པ་ཐོག་ཏུ་འདུག་ཏུ་བཅུག་ནམ་མཁའ་དུ་བྱིངས་སུ་འཕུར།
亮古米找回翅伊都次后, 让勒物如坐在她的翅膀翅伊都次上, (飞)回去了。

(106)

m	li	to	nu	te	na gu mi	ɛ qo	li	sa	ma
sky	back	arrive	after	DP	na gu mi	home	back	tell	NEG
ནམ་མཁའ	ཕྱིར	སྐྱེལ་པ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག	ཉ་གུ་མེ	ཁྱིམ	ཕྱིར	བཤད	དགག་སྐྱུ
天	回	到达	后	连词	亮古米	家	回	说	否定

(107)

ŋa	m	le ku ru	t ^h ɛ	ni	la	ro t ^h o	a qy nu	tsə pæ
dare	AVM	le ku ru	she	ERG	OTM	mill	behind	hide
ཐོད་པ	ཉེད་ཚིག	ལེའུ་རུ	མོ	ཉེད་སྐྱུ	ཡུལ་ཚིག	རང་འཐག	རྒྱབ་ཕྱོགས	ཡིབ་པ
敢	副标	名字	她	作格	宾标	磨子	背后	藏

'After arriving back to the sky, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ didn't dare tell (the people in her) home (and) had le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ hide behind a mill.'

ཕྱིར་ནམ་མཁའ་སྐྱེལས་རྗེས། ཉ་གུ་མེས་(རང་གི)ཁྱིམ་མིར་བཤད་མ་ཐོད་པར་ལེའུ་རུ་རང་འཐག་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཡིབ་ཏུ་བཅུག།
回到天上以后, 亮古米不敢告诉家人, 把勒物如藏在磨子背后。

(108)

na	gu	mi	te	dza	pbu	le	le	ku	ru	tɕə	ɕy	tɕə	tɕə
na	gu	mi	DP	food	send	DP	le	ku	ru	give to eat	went	often/always	

ཉ་གུ་མི	སླེལ་ཚིག་	ཟ་མ	སྐྱེལ་བ	སླེལ་ཚིག་	ལེའུ་རུ	ཟས་སུ་སྤྲེར་བ	ཕྱིན་པ	ཉིན་རྒྱུན
名字	连词	饭	送	连词	勒物如	吃	去	天天

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ always sent food and gave (it to) le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ to eat.'

ཉ་གུ་མིས་ཉིན་རྒྱུན་ལེའུ་རུ་ཟ་མ་བསྐྱེལ་ཉེ་བ་སུ་བཅུག།
亮古米天天去送饭给勒物如吃。

(109)

ti	ni	te	m	ji	a	zə	zə	tɕə	dzy	te
one	CL	DP	sky	GEN	mother-in-law	grain	grind	come	DP	

གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་འ	འབྲེལ་སྐྱ	ཀྱོས་མོ	འབྲུ་རིགས་	འཐག་པ	ཡོང་བ	སླེལ་ཚིག་
一	量词	连词	天	属格	婆婆/岳母	粮食	碾	来	连词

(110)

t ^h ɛ	hī	tɕ ^h ə	mi	dja	tɕa	ka	lo	tɕə	o	lo	dzy	ro
he	GEN	wife	be	suppose	DP	stand	LOC	GOAL	come	PT		

ཁོ	འབྲེལ་སྐྱ	རྒྱུང་མ	རེད	བསམ་པ	སླེལ་ཚིག་	ལངས་པ	གནས་གཤི	ལས་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
他	属格	妻子	是	以为	连词	站	位格	目词	来	去时

'One day, when Sky-mother-in-law came to grind grain, (le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) supposed (it) was his wife and stood up.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ནམ་མཁའ་ཀྱོས་མོ་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཏུ་ཡོང་བ་ན། (ལེའུ་རུས་)དེ་ནི་རང་གི་རྒྱུང་མ་ཡིན་པར་བསམས་ཉེ་ཡར་ལངས་ནས་ཡོང་།
一天，天婆婆来推磨的时候，(勒物如)以为是他的爱人(亮古米)，于是站起了起来。

(111)

hũ	ts ^h o no	ts ^h o no ^A	m
hair	fuzzy/haired	fuzzy/hairy	AVM
སྐྱ	སྐྱ་གཞེངས་པ	སྐྱ་གཞེངས་པ	ཕྱིད་ཚིག་
头发	毛绒绒	毛绒绒	副标

(112)

m	ji	a zə	ni	ræ	ndo	ro
sky	GEN	mother-in-law	ERG	PRE-ATT	see	PT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་མོ	ཕྱིད་སྐྱ	འདས་ཚོན	མཐོང	འདས་ཚིག་
天	属格	婆婆	作格	前体	见	去时

'The fuzzy (le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) was seen and found by Sky-mother-in law.'

ནམ་མཁའའི་གྲོས་མོས་སྐྱ་གཞེངས་ཡོད་པའི་ལེའུ་རུ་མཐོང་།

天婆婆看见了毛绒绒的勒物如。

(113)

m	ji	a zə	qy li xi	le	lo	gy	lo pa	ro
sky	GEN	mother-in-law	scare	DP	GOAL	yell	ITR	PT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་མོ	འཛིགས་སྐྱག	སྒྲིལ་ཚིག་	ལས་ཚིག་	སྐད་ཀྱིས་པ	བསྐྱར་རྒྱོས	འདས་ཚིག་
天	属格	岳母	害怕	连词	目词	叫喊	重复	去时

'Sky-mother-in law was scared and yelled again and again.'

ནམ་མཁའའི་གྲོས་མོས་སྐྱག་ཉེ་ཡང་དང་བསྐྱར་དུ་སྐད་བཀྱབ།

天婆婆吓得(大声地)叫喊起来。

^A All people were hairy long ago, according to na⁵³ mzi⁵³ traditional thought. *ts^ho¹¹ no¹¹* suggests 'fuzzy' or 'hairy' in describing le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹. An adjective repeated twice adds emphasis.

(114)

m	ji	a	ɣ	gi	n̩u	te	pæ	o	ly	dzy	te
sky	GEN	father-in-law	hear	after	DP	run	there	see	come	DP	
ནམ་མཁའའ	འབྲེལ་སྐྱ	ཀྲོས་པོ	ཐོས་པ	རྗེས་སུ	སྐྱིལ་ཚེག	རྒྱག	དེ་ན	ལྟ་བ	ཡོང་བ	སྐྱིལ་ཚེག	
天	属格	岳父	听见	后	连词	冲	那儿	看	来	连词	

'After Sky-father-in-law heard, then (Sky-father-in law) came and ran there to see.'

ནམ་མཁའའི་ཀྲོས་པོས་དེ་ཐོས་རྗེས་བརྒྱགས་ནས་ལྟ་ཡོང་།

天岳父听到以后, 跑到那儿来看。

(115)

m	ji	a	ɣ	n̩i	ɣu	hũ	mæ	qy	le	lo	tɕə	dzy
sky	GEN	father-in-law	ERG	hair	hold	DP	GOAL	pull	come			
ནམ་མཁའའ	འབྲེལ་སྐྱ	ཀྲོས་པོ	ཉིད་སྐྱ	སྐྱ	འཛིན་པ	སྐྱིལ་ཚེག	ལས་ཚེག	འཐོབ་པ	ཡོང་བ			
天	属格	岳父	作格	头发	抓住	连词	目标	拉	来			

'Sky-father-in-law held (le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹'s) hair and pulled (him) up.'

ནམ་མཁའའི་ཀྲོས་པོས་(ལེ་ལུ་ལུ་ཡི་སྐྱ་བཟུང་སྟེ་ཡང་འཐོབ་།

(勒物如)被天岳父抓着头发, (从磨子背后)拉了上来。

(116)

la	tɕa	ndzə	ŋu	ka	ɕu	pbu	n̩i ^A	tbu	pe	ta
OTM	cook	eat	say/want	DP	metal	steamer	empty	EXT		
ལུ་ལ་ཚེག	བཙོ་བ	ཟ་བ	བཤད།	བསམ	སྐྱིལ་ཚེག	ལུགས	ཁོ་ཚག	སྟོང་བ	ལས་མཐུན	
宾标	煮	吃	说/想	连词	铁	蒸子	清空	存在		

^A A *pbu¹¹ n̩i¹¹* is a homemade rice steamer usually made from wood. In this story however, Sky-father-in-law's family had a special metal *pbu¹¹ n̩i¹¹*.

'(They) wanted to cook and eat (him) so they emptied the metal rice steamer.'

(ཁོ་ཚོས་)ཁོ་རང་བཙོས་ནས་ཟ་བསམ་སྟེ་ཁོ་ཚོ་སྣོད་བར་བཏང་།

(他们) 想把他蒸着吃, 清空了铁蒸子。

(117)

ndzə tɕʰi tsʰə dzy nu te
hot water boil after DP

ལྗང་ལྗང་ ལོ་ལྗང་ རྗང་སྟེ་ སྟེ་ལ་ཚིག་
开水 开 后 连词

(118)

m ji a ɣ ni la tʰa ro
sky GEN father-in-law ERG OTM scald PT

ནམ་མཁའ་ འབྲེལ་སྟེ་ གྲུ་པོ་ བྱེད་སྟེ་ ལྗང་ཚིག་ ལྗང་གྲུ་པོ་ཐོག་པ་ འདས་ཚིག་
天 属格 岳父 作格 宾标 烫 去时

'After the water boiled, (lɛ¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) was scalded by Sky-father-in-law.'

ལྗང་ལོ་ལྗང་རྗང་ ལྗང་མཁའ་ལྗང་པོ་ལྗང་ཚོ་པོ་པོ་(ལེ་ལུ་རུ་)བཙོག་སྟེ་

水开了以后, 天岳父(把勒物如放到大锅里用开水)烫。

(119)

tʰa pi tsa qa qa tʰbu te na gu mi li dzy ro
scald finish almost when DP na gu mi back come PT

ལྗང་གྲུ་པོ་ཐོག་པ་ ཚར་བ་ ཉེ་བ་ ལྗང་སྟེ་ སྟེ་ལ་ཚིག་ ཉ་གུ་མེ་ བྱིར་ ཡོང་བ་ འདས་ཚིག་
烫 完 刚 时候 连词 名字 回 来 去时

'When (they had) almost finish scalding (him), na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ came back (and made them stop scalding him).'

ལྗང་ཚོ་ཚོ་ལྗང་བཙོག་སྟེ་ཚར་ལ་ཉེ་བའི་ལྗང་སྟེ་ཉ་གུ་མེ་བྱིར་ཡོང་།

快烫完的时候, 亮古米回来了。

(120)

t ^h i	t ^h Bu	te	ku ru	na	ja dBU	q ^h æ	ji k ^h ɣ
DET	CL	DP	head	and	armpit		under

ཇེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱིལ་ཚིག་	མགོ	དང	མཚན་འོག་		འོག་
限词	量词	连词	头	和	腋窝		下

(121)

ndzə tɕ ^h ə	zo	ma	p ^h a	ro	na na	hũ	ɲi ka	li	ndzə	ro
hot water	reach	NEG	able	area	only	hair	few	back	left	PT

ལུ་འོལ་	ཐོན་པ་	དགག་སྐྱུ་	བྱུབ་པ་	ས་གནས་	ཁོ་ན་	སྐྱ་	ཉུང་ཙམ་	ཕྱིར་	ལུས་པ་	འདས་ཚིག་
开水	到	否定	能	地方	仅仅	头发	一点	回	留	去时

'At this moment only a few hairs (were) left on the head and under the armpits, (where) hot water could not reach.'

སྐབས་འདིར་ལུ་འོལ་ཐོན་མ་བྱུབ་པའི་གནས་ཏེ། མགོ་དང་མཚན་འོག་ཁོ་ན་ལས་(སྐྱ་)ལུས་མི་འདུག།
 这时候, 仅在开水汤不到的头上和腋窝下剩了一点毛发。

(122)

a mi	ts ^h o	gy mə	hu	ma	ndzi	su	te
now	man	body	fuzz	NEG	EXT	GEN	DP

ད་ལྟ་	མི	ལུས་པོ་	སྐྱ་	དགག་སྐྱུ་	ལས་མཐུན་	འབྲེལ་སྐྱུ་	སྐྱིལ་ཚིག་
现在	人	身	毛	否定	存在	属格	连词

(123)

t ^h i	ti	ɲi	t ^h ɛ	ɲi	t ^h a	mi ŋga	su	dja	le
DET	one	CL	he/him	ERG	scald	SUF-COM	GEN	be	MP

ཇེས་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཁོ	ཕྱིད་སྐྱུ་	ལུ་འོལ་གྱིས་སྐྱེག་པ་	འདས་རྗེས་	འབྲེལ་སྐྱུ་	རེད	ཚིག་རྟེན་གས་
限词	一	量词	他	作格	烫	后体	属格	是	语气

'Now there is no fuzz on men's bodies because it was scalded by him (Sky-father-in-law.)'^A

ད་ལྟ་མིའི་ལུས་པོར་སྐྱ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཉིན་དེར་ཁོས་(ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་)རྒྱ་ཁོལ་ཚ་པོས་བསྐྱེགས་པའི་བྱིར།

说是现在(我们)人身上没有毛发的(原因)就是那天被(天岳父用开水)烫掉的。

(124)

na	gu	mi	ni	ta	m	t ^h a	m	ts ^h o	zə	li	ndzə	di
na	gu	mi	ERG	like	this	NEG	do	man	seed	back	leave	say
ཉ་གུ་མི		ཕྱིད་སྐྱ	འདི་ལང	དགག་སྐྱ	བྱེད་སྐྱ	མི	ས་བོན	བྱིར	ལུས་པ	ཟེར		
亮古米		作格	这样	否定	做	人	种	回	留	说		

(125)

te	m	ji	a	y	li	ni	ro
DP	sky	GEN	father-in-law	back	stop	PT	
སྐྱེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ	བྱིར	མ་འོངས་པ	འདས་ཚིག	
连词	天	属格	岳父	回	停	去时	

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "Don't do like this, leave the world a man's seed," and Sky-father-in-law stopped."^B

ཉ་གུ་མིས་དེ་ལྟར་མ་བྱེད་ཅིག་འཛིག་རྟེན་མིའི་རྗེས་རབས་པ་ལུས་སུ་བཅུག་ཅེས་བཤད་པ་ན་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་མཚམས་བཞག།

亮古米说：“别这样，为世间留下人种吧，”天岳父听后停了下来。

(126)

t ^h i	t ^h Bu	te	na	gu	mi	t ^h e	hĩ	a	da	da
DET	CL	DP	na	gu	mi	her	GEN	father	DAT	
དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཉ་གུ་མི	མོ	འབྲེལ་སྐྱ	ཨ་པ	ལ་དོན			
限词	量词	连词	亮古米	她	属格	爸爸	与格			

^A Modern humans do not have hairy bodies because the hair was all scalded off by Sky-Father-in-law that day.

^B "If you kill him, the last man from earth, then there will never be humans again."

(127)

le ku ru go m dzy su ti q^hy ti q^hy m so
 le ku ru what do come GEN one CL one CL AVM tell
 ལེའུ་རུ་ ཅི་ཞིག་ བྱེད་པ་ ཡོང་བ་ འབྲེལ་སྒྱུ་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བྱེད་ཚིག་ བཤད་པ་
 勒物如 什么 做 来 属格 一 量词 一 量词 副标 说

'At this moment, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told her father sentence by sentence of what le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ had come to do.'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མེས་མོའི་ཨ་པར་ལེའུ་རུ་ཅི་བྱེད་དུ་ཡོང་བ་ཚང་མ་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་བཤད།

这时候, 亮古米向她的爸爸一五一十地讲了勒物如是来干什么的。

(128)

a y t^he hī zə mi la le ku ru tʂ^hə mi m hī ma tɕ^hy
 father-in-law he GEN daughter OTM le ku ru wife do/be PER NEG want
 གྲོས་པོ་ ཁོ་ འབྲེལ་སྒྱུ་ བུ་མོ་ ཡུལ་ཚིག་ ལེའུ་རུ་ རུང་མ་ བྱེད་པ་ ལྷུ་ལ་ཚིག་ དགག་སྒྱུ་ འདོད་པ་
 岳父 他 属格 女儿 宾标 名字 妻子 做 祈使 否定 想

'Father-in-law didn't want to let his daughter be le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s wife.'

གྲོས་པོས་ཁོའི་བུ་མོ་ལེའུ་རུ་ཡི་རུང་མ་བྱེད་དུ་འཇུག་ན་མ་འདོད།

可是, 天岳父不想让他的女儿做勒物如的妻子。

(129)

a y le ku ru da nu he rə NGY p^he p^hu hū
 father-in-law le ku ru DAT you dry land nine CL dig go
 གྲོས་པོ་ ལེའུ་རུ་ ལ་དོན་ ཁྱོད་ ཞིང་རི་མ་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ རྒོ་བ་ སོང་
 岳父 勒物如 与格 你 旱地 九 量词 挖 去

(130)

hɛ rə NGY p^hɛ p^hu pi tsa te ɲa zə mi nu ko di
 dry land nine CL dig finish DP I girl you give say
 ʃɛɛ:ɛ ɳʌ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ɳʌ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ
 旱地 九 量词 挖 完 连词 我 女儿 你 给 说

'Father-in-law said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "You go dig nine dry land^A, you dig nine (fields of) dry land then I will give my daughter to you."

ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ
 天岳父对勒物如说：“你去挖九块旱地，挖完九块旱地后(我就将)女儿(嫁)给你。”

(131)

le ku ru t^hɛ ɲi qɣ le q^ha gɣ hɛ rə NGY ts^hu qæ p^ha
 le ku ru he ERG frighten DP who dry land nine CL dig can
 ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ
 勒物如 他 作格 吓 连词 谁 旱地 九 量词 挖 能

(132)

ɲa ma p^ha ɲa li bi ro di
 I NEG can I back go FT say
 ɳ ɳʌ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ɳ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ
 我 否定 能 我 回 去 未时 说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was frightened by him and said, "Who can dig nine (fields of) dry land? I can not, I will go back home."

ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ ʃɛɛ:ɛ
 勒物如吓得叹着气说：“谁能挖完九块旱地，我不能，要回去了。”

^A hɛ⁵³ rə⁵³ or dry land is non-irrigated land on mountain slopes used to grow corn, potatoes, beans and so on.

(133)

na	gu	mi	ni	nu	tɕa	ts ^h ə	NGV	la	la	rə	mæ	lo	tɕə
na	gu	mi	ERG	you	mattock	nine	OTM	take	field	edge	GOAL	put	
ཉ་གུ་མི		ཉིད་རྒྱ	ཁྱོད	ཤོ་མ	དགུ	ཡུལ་ཚིག་	ཁྱེར་བ	ཞིང་རི་མ	མཇུག	ལས་ཚིག་	འཛོག་པ		
亮古米	作格	你	锄头	九	宾标	拿	地	底端	目词	放			

(134)

ka	NGV	qæ	hĩ	nu	lo	qæ	NGV	lo	mæ	nu	lo	qæ	ŋu
DP	Nine	CL	you	GOAL	dig	nine	CL	you	GOAL	dig	say		
སྐྱེལ་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	ཤོ་བ	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	ཤོ་བ	བཤད		
连词	九	量词	你	目词	挖	九	量词	你	目词	挖	说		

(135)

te	nu	qæ	ma	hũ	di
DP	you	dig	NEG	need	say
སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱོད	ཤོ་བ	དགག་སྐྱ	དགོས	བཤད
连词	你	挖	否定	需要	说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "You take nine mattocks and put (them) at the edge of the field and say, 'Dig you nine mattocks and dig you nine fields,' and you don't need to dig."

ཉ་གུ་མིས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤོ་མ་དགུ་འཁྱེར་ཏེ་ཞིང་སའི་འགྲམ་དུ་བཞག་རྗེས། ཤོ་མ་དགུ་བོ་ཤོ་རོགས་མཛོད། ཞིང་ས་དགུ་བོ་ཤོ་རོགས་མཛོད་ཅེས་བོན་དང་།
ཁྱོད་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེལ་མི་དགོས་ཞེས་བཤད།

亮古米说：“你拿九把锄头放在旱地的底端，然后说‘挖你九锄头，挖你九块(地),’你不需要挖。”

(136)

le	ku	ru	na	gu	mi	ʂa	m	ka	he	rə	NGV	ts ^h u	dbu	ro
le	ku	ru	na	gu	mi	tell	AVM	DP	field	nine	CL	become	PT	
ལེ་ཀུ་རུ	ཉ་གུ་མི	བཤད་པ	ཉིད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	ཞིང་རི་མ	དགུ	ཚད་ཚིག་	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག་					
勒物如	亮古米	说	副标	连词	旱地	九	量词	变成	去时					

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ did as na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told and it became nine fields.'

ལེའུ་རུ་ལི་ས་ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་བཞིན་དུ་བསྐྱབས་པས་དེ་ཞིང་ས་དགུར་གྱུར་སོང་།

勒物如按亮古米说的一样做后, (奇迹出现了, 那山岭突然)变成了九块土地。

(137)

le ku ru a ɣ da zə mi ɲa ko a qæ ro di
le ku ru father-in-law DAT daughter I give INT will FT say

ལེའུ་རུ་ གྲོས་པོ་ ལ་དོན་ ལུ་མོ་ ར་ སྟེར་བ་ འདྲི་ཚིག་ གྲུ་ མ་འོངས་པ་ བཤད
勒物如 岳父 与格 女儿 我 给 疑问 要 未时 说

(138)

te nu he rə tʰi NGY tsʰə mi ta hū sə di
DP you dry land DET nine CL burn go again say

སྟེལ་ཚིག་ རྩོད་ ཞིང་རི་མ་ དེས་ཚིག་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ སྟེག་པ་ མོང་ ཡང་བསྐྱར་ བཤད
连词 你 旱地 限词 九 量词 烧 去 再 说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Father-in-law will (you) give me your daughter?" then Father-in-law said, "You go again and burn^A these nine (fields of) dry land."

ལེའུ་རུ་ས་གྲོས་པོ་ལགས། ད་(རྩོད་ཀྱི་)ལུ་མོ་ར་ལ་བྱིན་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། གྲོས་པོས་རྩོད་ཡང་བསྐྱར་སོང་ནས་ཞིང་ས་དགུ་པོ་སྟེག་དགོས་ཞེས་
བཤད།

勒物如对天岳父说：“女儿要给我了吗？”(他却)说：“你再去把那九块旱地 (的树木和杂草) 烧掉。”

(139)

na gu mi le ku ru da nu mi tʰby NGY tʰby tɕe le
na gu mi le ku ru DAT you torch nine CL light DP

ཉ་གུ་མེ་ ལེའུ་རུ་ ལ་དོན་ རྩོད་ དཔལ་འབར་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ སྟོ་པ་ སྟེལ་ཚིག་
亮古米 勒物如 与格 你 火把 九 量词 点 连词

^A Many trees and branches are cut when opening new land for cultivation and then burned to fertilize the land.

(140)

rə mæ lo tɕə ka NGY ka hĩ nu lo tɕɛ
 field end GOAL put DP nine CL you GOAL light
 ས་ཞིང་ མཐུག་ ལས་ཚེག་ འཛོག་པ་ ལྷོ་ལ་ཚེག་ དགུ་ ཚད་ཚེག་ རྩོད་ ལས་ཚེག་ ལྷོན་པ་
 土地 底端 目词 放 连词 九 量词 你 目词 点

(141)

NGY lo mæ nu lo tɕɛ di ro sə
 nine CL you GOAL light say PT again
 དགུ་ ཚད་ཚེག་ རྩོད་ ལས་ཚེག་ ལྷོན་པ་ བཤད་པ་ འདས་ཚེག་ ཡང་བསྐྱར་
 九 量词 你 目词 点 说 去时 又

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ again, "You light nine torches and put (them) on the edge of the fields and say, 'Burn you nine torches and burn you nine fields.'"

ཉ་གུ་མེས་ཡང་བསྐྱར་ལེའུ་རུ་ལ་ལྷོད་ཀྱིས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་ལྷོན་ནས་ཞིང་མཐུག་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་མེར་ལྷོན་ཞིག་ ས་ཞིང་དགུ་མེར་ལྷོན་
 རོགས་ཞེས་ཐོན་དང་ཞེས་བྲེལ།

这时，亮古米又对勒物如说：“你点上九根火把，放在土地的底端，然后说‘点你九根火把，点你九块土地。’”

(142)

le ku ru tʰɛ hĩ ba he le rə mi tɕɛ ɕy ro sə
 le ku ru he/her GEN listen DP field fire light went PT again
 ལེའུ་རུ་ མོ་ འབྲེལ་སྟེ། ཉན་པ་ ལྷོ་ལ་ཚེག་ ས་ཞིང་ མེ ལྷོན་པ་ ལྷོན་པ་ འདས་ཚེག་ ཡང་བསྐྱར་
 勒物如 她 属格 听 连词 土地 火 点 去 去时 又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ listened to her and went again to light the fire.'

ལེའུ་རུ་སྟེ་ཡང་བསྐྱར་མོའི་ཁ་ལ་ཉན་ནས་ས་ཞིང་མེར་ལྷོན་དུ་སོང་།

勒物如听了她的(话), 又去点旱地(里的树枝和杂草)了.

(143)

mi t ^h BY	NGY	t ^h BY	t ^h ε	ni	tɕε	le	rə	NGY	ts ^h u
torch	nine	CL	he	ERG	light	DP	field	nine	CL
དཔལ་འབར	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁོ	ཕྱིད་སྐྱ	སྒྲོན་པ	སྤྱིལ་ཚིག	ས་ཞིང	དགུ	ཚད་ཚིག
火把	九	量词	他	作格	点	连词	土地	九	量词

(144)

NGY	mæ	lo	tɕə	ka	NGY	ka hī	nu	lo	tɕε
nine	end	GOAL	put	DP	nine	CL	you	GOAL	light
དགུ	མཇུག	ལས་ཚིག	འཛོག་པ	སྤྱིལ་ཚིག	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ
九	底端	目词	放	连词	九	量词	你	目词	点

(145)

lo mæ	nu	lo	tɕε	di	te	tɕε	pi tsa	ro	sə
CL	you	GOAL	light	say	DP	light	finish	PT	again
ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ	བཤད་པ	སྤྱིལ་ཚིག	སྒྲོན་པ	ཚར་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
量词	你	目词	点	说	连词	点	完	去时	又

'He lit nine torches and put (them) on edges of the nine fields and said, "Light you nine torches and light you nine fields," then finished lighting again.'

ཁོས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་བསྒྲོན་ནས་ཞིང་དགུ་ཡི་མཐར་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་མེ་སྒྲོན་ཞིག་ས་ཞིང་དགུ་པོ་མེར་སྒྲོན་ཞིག་ཅེས་བཤད་ནས་(ས་ཞིང་ཚང་མ་མེར་)བསྐྱེད་གས།

他点着了九根火把，放在了九片土地的底端，说：“点你九根火把，点你九块土地，”(九块土地里的树枝杂草一会儿)就又烧完了。

(146)

li	dzy	le	a γ	k ^h a rə	tɕ ^h ə ta	he rə	o ba	mi tɕε
back	went	DP	father-in law	beside	from	field	all	burn
ཕྱིར	ཕྱིན	སྤྱིལ་ཚིག	ལྷོས་པོ	འགམ་དུ	གནས	ཞིང་རི་མ	ཚང་མ	སྒྲིག་པ
回	去	连词	岳父	旁边	从	旱地	都	烧

(147)

pi tsa ro nu hĩ zə mi ko a qæ ro a ɣ di
 finish PT your GEN girl give INT will PT father-in-law say
 ཚར་བ འདས་ཚེག རྩོད འབྲེལ་སྐྱ ལུ་མོ རྟེན་བ འདྲི་ཚེག ཟུ འདས་ཚེག རྩོས་པོ བཤད
 完 去时 你 属格 女儿 给 疑问 要 去时 岳父 说

'(le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) went back beside Father-in-law and said, "All the fields are burned so will you give your daughter (to me)?"'

(ཁོ་)ཕྱིར་རྩོས་པོའི་འགམ་དུ་སོང་ནས་ཞིང་རི་མ་ཚང་མ་བསེགས་ཚར་སོང་། རྩོད་ཀྱི་ལུ་མོ་(ང་ལ་)རྟེན་བ་ཟུ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཤད།

(勒物如)回到天岳父的身边去说：“岳父，旱地(里的树枝)都烧完了，你的女儿可以给(我)了吗？”

(148)

m ji a ɣ tʰi tʰbu te nu mi ta pi tsa ro de
 sky GEN father-in-law DET CL DP you burn finish PT INT
 བས་མཁའའ འབྲེལ་སྐྱ རྩོས་པོ རེས་ཚེག ཚད་ཚེག སྟེལ་ཚེག རྩོད རྩེག་བ ཚར་བ འདས་ཚེག འདྲི་ཚེག
 天 属格 岳父 限词 量词 连词 你 烧 完 去时 疑问

(149)

nu he rə tʰi NGY tsʰu lo li tɕa pʰu hũ di
 you dry land DET nine CL GOAL back overturn go say
 རྩོད ཞིང་རི་མ རེས་ཚེག དགུ ཚད་ཚེག ལས་ཚེག ཕྱིར མགོ་རྩིང་སྟོག་བ མོང བཤད
 你 旱地 限词 九 量词 目词 回 翻 去 说

'Now Sky-father-in-law said, "You finished burning? Then you go overturn^A the nine (fields of) dry land back up."

སྐབས་འདིར་བས་མཁའའའི་རྩོས་པོས་ཡང་བསྐྱར་བཤད་རྒྱུར། རྩོད་ཀྱིས་བསེགས་ཚར་སོང་ངམ། དེ་ན་རྩོད་སོང་ནས་ཞིང་འདི་དགུ་པོ་མགོ་རྩིང་སྟོག་ཟེར།

这时，天岳父说：“(哦,)你烧完了吗？你回去把那九块旱地(都)再翻(一遍)吧。”

^A New land is dug with a pick. When bushes and trees are encountered, they are cut, left to dry, burned and then a long-handled mattock is used to turn over the soil to put the ash inside the soil.

(150)

lɛ ɣu ru tʰi tʰbu te ɣu ru da ka ka ro
lɛ ɣu ru DET CL DP head only shake PT

ལེའུ་རུ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ མགོ་ རོ་ན་ གཡུག་པ་ འདས་ཚིག་
勒物如 限词 量词 连词 头 只 摇 去时

'At this moment, lɛ¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ only shook^A (his) head.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་(ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་)མགོ་རོ་ན་(ཡང་ཡང་)གཡུགས།
勒物如(感到无可奈何,)只好摇头。

(151)

na gu mi dzy le tʰɛ kʰa rə to dzy ro sə
na gu mi come DP he beside arrive come PT again

ཉ་གུ་མེ ཡང་བ སྒྲིལ་ཚིག་ རོ འགྲམ་དུ སྒྲིབ་པ་ ཡང་བ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར
亮古米 来 连词 他 身边 到 来 去时 又

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ came and arrived beside him again.'

ཉ་གུ་མེ་ཡང་བསྐྱར་རོའི་འགྲམ་དུ་བསྒྲིབས།
亮古米又来到了他的身边。

(152)

nu tɕa tsʰə NGY la la rə mæ tɕə ka NGY qə hĩ
you mattock nine CL OTM field end put DP nine CL

ཁྱོད་ རྫོ་མ་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ ས་ཞིང་ མཇུག་ འཛོག་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་ དགུ་ ཚད་ཚིག་
你 锄头 九 量词 宾标 土地 底端 放 连词 九 量词

^A Shaking the head back and forth indicates one is at a loss as to what to do.

(153)

nu	lo	tɕa p ^h u	NGV	lo mæ	nu	lo	tɕa p ^h u	ŋu
you	GOAL	overturn	nine	CL	you	GOAL	overturn	say

ཁྱོད	ལས་ཚོགས་	མགོ་རྩིང་སློག་པ	དགུ	ཚད་ཚོགས་	ཁྱོད	ལས་ཚོགས་	མགོ་རྩིང་སློག་པ	བཤད་པ
你	目词	翻	九	量词	你	目词	翻	说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "You take nine mattocks and put (them at) the field edges and say, 'Overturn you nine mattocks, overturn you nine fields.'"

ཉ་གུ་མེས་བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཚོ་མ་དགུ་འཁྱེར་ནས་ཞིང་མཐར་བཞག་སྟེ། ཚོ་མ་དགུ་བོ་ཚོ་རོགས་མཛོད། ས་ཞིང་དགུ་བོ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚོ་རོགས་མཛོད་
ཅེས་ཤོད་ཟེར།

(亮古米)说: “你(把)九把锄头放到(那九块)旱地的底端, 就说‘挖你九锄头, 挖你九块土地。’”

(154)

lɛ ɣu ru	rə	tɕa p ^h u	pi tsa	le	li	dzy	ro	sə
lɛ ɣu ru	field	overturn	finish	DP	back	come	PT	again

ལེའུ་རུ	ས་ཞིང་	མགོ་རྩིང་སློག་པ	ཚར་བ	སླེལ་ཚོགས་	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚོགས་	ཡང་བསྐྱར
勒物如	土地	翻	完	连词	回	来	去时	又

'lɛ¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ finished overturning the fields and came back again.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ཞིང་ས་མགོ་རྩིང་བསློགས་ཚར་རྗེས་ཕྱིར་ཡོག།
翻完之后, 勒物如回来了。

(155)

lɛ ɣu ru	a ɣ	da
lɛ ɣu ru	father-in-law	DAT

ལེའུ་རུ	ཁྱེས་པོ	ལ་དོན
勒物如	岳父	与格

(156)

rə li tɕa p^hu pi tsa ro di
field back overturn finish PT say/tell

ས་ཁིང ཕྱིར མགོ་རྩིང་སློག་པ ཚར་བ འདས་ཚེག བཤད

土地 回 翻 完 去时 说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ told (his) father-in-law, "(I) finished overturning the fields back again."

ལེའུ་རུས་ཀྱིས་པོ་ལ། (ངས་ས་)ཁིང་ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་མགོ་རྩིང་བསློག་ས་ཚར་སོང་ཞེས་བཤད།

勒物如对天岳父说：“旱地翻完了。”

(157)

nu ja q^ha NGY bɛ dbu la o p^ha li hũ di
you buckwheat nine CL OTM there sow back go say

ཁྱོད བྲོ་བོ དགུ ཚད་ཚེག ལུ་ལ་ཚེག དེ་ན འདེབས་པ ཕྱིར སོང བཤད

你 荞麦 九 量词 宾标 那儿 撒播 回 去 说

'(Father-in-law) said, "You take nine packages of buckwheat (seed) and sow back there."

(ནས་མཁའི་ཀྱིས་པོས་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲོ་བོ་ཉུག་མ་དགུ་དེར་འཕྱེར་སོང་ནས་(དེ་དག་)འདེབས་དགོས་ཟེར།

(天岳父)说：“你拿九袋荞麦(种子), 回去撒到那(九块地里)。”

(158)

lɛ ku ru mɛ k^ha le na gu mi da mi do li ɕy ro sə
lɛ ku ru at a loss DP na gu mi DAT ask back went PT again

ལེའུ་རུ ཐབས་ཟད་པ སྤྱི་ལ་ཚེག ཉ་གུ་མེ ལ་དོན འདྲི་བ ཕྱིར ཕྱིན་པ འདས་ཚེག ཡང་བསྐྱར

勒物如 没办法 连词 亮古米 与格 询问 回 去 去时 又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ was at a loss and went back to ask na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ again.'

ལེའུ་རུ་ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་ཡང་བསྐྱར་ཉ་གུ་མེ་ལ་འདྲི་བར་ཕྱིན།

勒物如束手无策, 又回去询问亮古米。

(159)

ma	qɣ	ma	qɣ	nu	ja q ^h a	t ^h i	NGY	bɛ dɬu	la
NEG	worry	NEG	worry	you	buckwheat	DET	nine	CL	OTM
དགག་སྐྱ	སེམས་ཁྲུལ་	དགག་སྐྱ	སེམས་ཁྲུལ་	ཁྱོད	བྲ་བོ	དེས་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་
否定	担心	否定	担心	你	荞麦	限词	九	量词	宾标

(160)

rə	t ^h i	NGY	ts ^h u	mæ	lo	tɕə	ka	NGY	bɛ dɬu
field	DET	nine	CL	edge	GOAL	put	DP	nine	CL
ས་ཞིང	དེས་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་	མཇུག	ལས་ཚིག་	འཛོག་པ	སྒྲེལ་ཚིག་	དགུ	ཚད་ཚིག་
土地	限词	九	量词	底端	目词	放	连词	九	量词

(161)

nu	lo	p ^h a	NGY	lo mæ	nu	lo	p ^h a	ŋu	di
you	GOAL	sow	nine	CL	you	GOAL	sow	say	say
ཁྱོད	ལས་ཚིག་	གཏོར་འདེབས	དགུ	ཚད་ཚིག་	ཁྱོད	ལས་ཚིག་	གཏོར་འདེབས	བཤད	བཤད
你	目词	撒播	九	量词	你	目词	撒播	说	说

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) said, "Don't worry, don't worry, you take the nine packages of buckwheat (seed) and put (them) on the edges of the nine fields and say, 'Sow you nine packages of buckwheat (seed), sow you nine fields.'"

ཉ་གུ་མེས་བཤད་རྒྱུར། སེམས་ཁྲུལ་མ་བྱེད། སེམས་ཁྲུལ་མ་བྱེད། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲ་བོ་ལྷག་མ་དགུ་འཛོལ་ནས་ས་ཞིང་དགུ་བོའི་མཐར་བཞག་སྟེ། ལྷག་མ་དགུ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱོས། ས་ཞིང་དགུ་བོར་གཏོར་འདེབས་བྱོས་ཞེས་བོན་ཟེར།

(亮古米)说: “别担心, 别担心, 你拿这九袋荞麦(种子), 放在那九片旱地的底端, (然后)说'撒你九袋(荞麦), 撒你九片(旱地)。”

(162)

le	ɬu ru	ha	ʂə	na	gu mi	ʂa	ɱ
le	ɬu ru	still/like before		na	gu mi	tell	AVM
ལེའུ་རུ		སྐར་བཞིན		ཉ་གུ་མེ		བཤད	བྱིད་ཚིག་
勒物如	还是			亮古米	说	副标	

(163)

ja q^ha p^ha ɕy ro sə
buckwheat sow went PT again

བྲ་བོ་ འདེབས་པ་ ཕྱིན་པ་ འདས་ཚེག་ ཡང་བསྐྱུར
荞麦 撒播 去 去时 又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, like before, went to sow buckwheat again as na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told.'

ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་ལྟར། ལེ་ལུ་རུ་སྐྱར་བ་ཞིན་ཕྱིར་བྲ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱེད་དུ་སོང་།
勒物如还是按亮古米所说的一样去撒播荞麦。

(164)

NGY be dbu nu lo p^ha NGY lo mæ nu lo p^ha
nine CL you GOAL sow nine CL you GOAL sow

དགུ་ ཚད་ཚེག་ རྩོད་ ལས་ཚེག་ འདེབས་པ་ དགུ་ ཚད་ཚེག་ རྩོད་ ལས་ཚེག་ འདེབས་པ་
九 量词 你 目词 撒播 九 量词 你 目词 撒播

(165)

di te ti t^hBu m p^ha pi tsa ro sə
say DP one CL AVM sow finish PT again

ཟེར་བ་ རྩེ་ལ་ཚེག་ གཅིག་ ཚད་ཚེག་ བྱེད་ཚེག་ གཏོར་འདེབས་ ཚར་བ་ འདས་ཚེག་ ཡང་བསྐྱུར
说 连词 一 量词 副标 撒播 完 去时 又

'(He) said, "You sow nine packages (of buckwheat seed), you sow nine fields," and finished sowing in one moment (immediately).'

(ལེ་ལུ་རུ་སྐྱར་བཤད་རྒྱུར།) བྲ་བོ་འི་ལུག་མ་དགུ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱོས། ས་ཞིང་དགུ་བོར་གཏོར་འདེབས་བྱོས་ཞེས་བཏོན་པ་ན། ལྷན་ཅིག་ཉིད་ལ་ཡང་
བསྐྱུར་བཏབ་ཚར་སོང་།

(他) 说: “撒你九袋(荞麦), 撒你九片(旱地),” 一会儿工夫就(把种子)撒完了。

(166)

lɛ ku ru	tʰɛ	hĩ	a ɣ	kʰa rə	li	ɕy	ro	sə
lɛ ku ru	his	GEN	father-in-law	beside	back	went	PT	again
ལེའུ་རུ	ཁོ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ	འགམ་དུ	ཐྱིད	ཐྱིན་པ	འདས་ཚེག	ཡང་བསྐྱར
勒物如	他	属格	岳父	旁边	回	去	去时	又

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ went back beside his father-in-law again.'

ལེའུ་རུ་ཡང་བསྐྱར་ཁོའི་གྲོས་པོའི་འགམ་དུ་སོང་།

勒物如又回到了他的岳父身边。

(167)

tʰɛ	hĩ	a ɣ	da
he	GEN	father-in-law	DAT
ཁོ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ	ལ་དོན
他	属格	岳父	与格

(168)

a ɣ	ja qʰa	pʰa	pi tsa	ro	di
father-in-law	buckwheat	sow	finish	PT	say
གྲོས་པོ	བྲ་བོ	འདེབས་པ	ཚར་བ	འདས་ཚེག	བཤད
岳父	荞麦	撒播	完	去时	说

'(He) said to his father-in-law, "Father-in-law, (I) finished sowing the buckwheat (seed)."

ཁོའི་གྲོས་པོ་ལ། གྲོས་པོ་ལགས། དས་བྲ་བོ་བཏང་ཚར་སོང་ཞེས་བཤད།

(勒物如)对他的岳父说：“岳父，荞麦撒完了。”

(169)

m	ji	a ɣ	tʰi	tʰbu	te	nu	ja qʰa	li	qy	te
sky	GEN	father	DET	CL	DP	you	buckwheat	back	collect	DP
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ	དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	སྐྱེལ་ཚེག	ཁྱོད	བྲ་བོ	ཐྱིད	སྐྱུད་པ	སྐྱེལ་ཚེག
天	属格	岳父	限词	量词	连词	你	荞麦	回	检	连词

(170)

ŋa	hĩ	zə mi	nu	ko	di
I	GEN	daughter	you	give	say
ངའི	འབྲེལ་སྐྱ	བུ་མོ	ཁྱོད	སྤྲོད་བ	ཟེར
我	属格	女儿	你	给	说

'At this moment, Sky-father-in-law said, "You collect the buckwheat (seed) back then (I) will give my daughter to you."

སྐབས་འདིར་ནམ་མཁའ་འབྲེལ་གྱིས་བུ་མོ་ཕྱིར་སྤྲོད་ལེན་བྱས་ན་ངའི་བུ་མོ་ཁྱོད་ལ་སྤྲོད་ཟེར།

这时，天岳父说：“你(去把刚撒完了的那九包)荞麦捡回来，(我就把)我的女儿(嫁)给你。”

(171)

lɛ ɣu ru	na gu mi	da	nu	hĩ	a da	te
lɛ ɣu ru	na gu mi	DAT	you	GEN	father	DP
ལེའུ་རུ	ཉ་གུ་མེ	ལ་དོན	ཁྱོད	འབྲེལ་སྐྱ	ཨ་པ	སྐྱེལ་ཚིག
勒物如	亮古米	与格	你	属格	爸爸	连词

(172)

q ^h a ta ha	na	ni	ky	ko	ti	jy	m	hĩ ^A	ma	qæ	di
never	we	two	CL	ABS	one	CL	be	PER	NEG	will	say
ནམ་ཡང	ངའོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	སྐྱབ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བཟོ་བ	སྐྱེལ་ཚིག	དགག་སྐྱ	མ་འོངས་པ	བཤད
无论何时	我们	两	量词	肯定	一	量词	成	祈使	否定	会	说

'le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ said to na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹, "Your father will never let we two be one (family)."

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་པས་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་ཚང་གཅིག་ནམ་ཡང་བྱེད་དུ་འཇུག་སྐྱེལ་ཚིག་ཅིང་མ་འོངས་པ་བཤད།

勒物如对亮古米说：“无论如何，你的爸爸都不会让我们俩成为一家的。”

^A ko¹¹ and hĩ¹¹ together suggests making somebody do something.

(173)

na gu mi te nu gɛ ræ m ɲa rə ga ɛy
na gu mi DP you real AVM I love if

ཉ་གུ་མི སླེལ་ཚིག་ རྩོད་ དངོས་ནས་ བྱེད་ཚིག་ ང་ དགའ་ གལ་ཏེ
亮古米 连词 你 真实 副标 我 喜欢 如果

(174)

li t^ha hũ ti ɲi te t^hɛ ha me k^ha da mi di
back NEG go one CL DP he also at a loss MP say

ཕྱིར་ དགག་སྐྱོ མོང་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ རོ་ གྲང་ཡང་ ཐབས་ཟད་པ་ ཚིག་སྟེགས་ བཤད་
回 否定 去 一 量词 连词 他 也 没办法 语气 说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said, "If you really love me, then don't go back, one day he also will be at a loss and (agree)."

ཉ་གུ་མེས་གལ་ཏེ་རྩོད་དངོས་ནས་ང་ལ་དགའ་ན་ཕྱིར་མ་འགོ་ ཉིན་ཞིག་ལ་ཁོ་ལ་ཡང་ཐབས་ཟེད་པར་འགྱུར་ངེས་ཞེས་བཤད།
亮古米说：“如果你真爱我的话就别回去，有一天，他也会束手无策的。”

(175)

na gu mi t^hɛ da t^ho BU NGY la la da ka
na gu mi he DAT sack nine CL take/bring come DP

ཉ་གུ་མི རོ་ ལ་དོན་ ལྷག་མ་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ འབྱེར་བ་ ཡོང་བ་ སླེལ་ཚིག་
亮古米 他 与格 口袋 九 量词 拿 来 连词

(176)

NGY t^ho BU nu lo za NGY lo mæ nu lo za di
nine sack you GOAL collect nine CL you GOAL collect say

དགུ་ ལྷག་མ་ རྩོད་ ལས་ཚིག་ ལེན་པ་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ རྩོད་ ལས་ཚིག་ ལེན་པ་ བཤད་
九 口袋 你 目词 收 九 量词 你 目词 收 说

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said to him, "Take nine sacks and say, 'You collect nine sacks, you collect nine fields (of buckwheat seed).'"

ཉ་གུ་མེས་ཁོ་ལ་(ཁྱོད་ཀྱིས་)ལྷག་མ་དགུ་འབྱེར་ཤོག དེ་ནས་ལྷག་མ་དགུ་བོ་སྟུང་ལེན་བྱོས། ཞིང་དགུ་བོ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྟུང་ལེན་བྱོས་ཅེས་ཐོན་ཞིག་ཅེས་བཤད།

亮古米给他说明：“拿九根口袋来，(放在那九片旱地的底端)，然后说‘收你九袋(荞麦)，收你九块地(里的荞麦)。’”

(177)

le	ku	ru	na	gu	mi	sa	m	ka	li	za	pi	tsa	ro	te
le	ku	ru	na	gu	mi	tell	AVM	DP	back	collect	finish	PT	DP	
ལེའུ་རུ	ཉ་གུ་མེ	བཤད་པ	བྱེད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	ཕྱིར	ལེན་པ	ཚར	འདས་ཚིག	སྟེལ་ཚིག					
勒物如	亮古米	说	副标	连词	回	收	完	去时	连词					

(178)

ja	q ^h a	ly	ly	so	ly	li	ma	lu	ro	di
buckwheat	pellet/seed	three	CL	miss	PT	say				
བྲ་བོ	འབྲུ་དོག	གསུམ	ཚད་ཚིག	མེད་པ	འདས་ཚིག	བཤད				
荞麦	颗粒	三	量词	差	去时	说				

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ collected (the seed) back as na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ (had) told (him to do) but three buckwheat seed were missing.'

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་ལྟར་བསྐྱབས་ཏེ། བྲ་བོ་ཕྱིར་སྟུང་ལེན་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་བྲ་བོ་དོག་མ་གསུམ་མེད་པར་གྱུར་འདུག།
勒物如按亮古米所说的做后就收完了，但是差了三粒荞麦。

(179)

m	ji	a	y	le	ku	ru	da	ja	q ^h a	t ^h i	so	ly	su
sky	GEN	father	le	ku	ru	DAT	buckwheat	DET	three	CL	find		
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	ཁྱེས་པོ	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	བྲ་བོ	དེས་ཚིག	གསུམ	ཚད་ཚིག	འཚོལ་བ				
天	属格	岳父	名字	与格	荞麦	限词	三	量词	找				

(180)

li	ma	da	ɕy	ŋa	hĩ	zə	mi	nu	ko	ma	qæ	di
back	NEG	come	if	I	GEN	daughter	you	give	NEG	will	say	
ཕྱིར	དགག་སྐྱོ	ཡོང་བ	གལ་ཏེ	ང	འབྲེལ་སྐྱོ	བུ་མོ	ཁྱོད	སྤེར་བ	དགག་སྐྱོ	མ་འོངས་པ	བཤད	
回	否定	来	如果	我	属格	女儿	你	给	否定	要/会	说	

'Sky-father-in-law said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "If you don't find and bring the three buckwheat (seed I) will not give my daughter to you."

天岳父对勒物如说：“如果找不回来那三粒的话，我的女儿不会给你的。”

(181)

lɛ	ku	ru	te	q ^h a	ja	q ^h a	ly	ly	so	ly	lo	ʂu	li
lɛ	ku	ru	DP	where	buckwheat	pellet/seed	three	CL	GOAL	find	back		
ལེའུ་རུ	སྐྱེལ་ཚིག་	གང་དུ	བྲ་བོ	འབྲུ་ཚིག་	གསུམ་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	འཚོལ་བ	ཕྱིར				
勒物如	连词	哪儿	荞麦	颗粒	三	量词	目词	找	回				

(182)

bi	ɕæ	ro	di	ka	mɛ	k ^h a	ro	sə
go	FT	FT	say	DP	at a loss	PT	again	
འགོ་བ	མ་འོངས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད	སྐྱེལ་ཚིག་	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར	
去	未时	未时	说	连词	没办法	去时	又	

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "Where will I go to find (and bring) back the three (missing) buckwheat seed?" and was at a loss again.'

勒物如说：“到哪儿去找回三粒荞麦颗粒呀！”又束手无策了。

(183)

t ^h i	t ^h Bu	te	na gu mi	le ku ru	pæ	dzy	ro	sə
DET	CL	DP	na gu mi	le ku ru	side	come	PT	again
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེང་ཚིག་	ཉ་གུ་མི	ལེ་ལུ་རུ	འགྲམ་ལུ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
限词	量词	连词	亮古米	勒物如	身边	来	去时	又

'At this moment, na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ came to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s side again.'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མི་ཡང་བསྐྱར་ལེ་ལུ་རུ་འགྲམ་ལུ་ཡོང་།

这时候, 亮古米又来到了勒物如的身边。

(184)

le ku ru	da	ja q ^h a	za	t ^h Bu	ti ga ga	o	a	mbæ	di
le ku ru	DAT	buckwheat	collect	when	anything	there	INT	EXT	say
ལེ་ལུ་རུ	ལ་དོན	བྲའོ	སླུང་བ	སྐབས་	འགའ	དེ་ན	འདྲི་ཚིག་	ལས་ལུགས	བཤད
名字	与格	荞麦	收	时候	一些	那儿	疑问	存在	说

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) asked le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "Was there anything there when (you) were collecting buckwheat (seed)?"'

(ཉ་གུ་མིས་)ལེ་ལུ་རུ་ལ། བྲའོ་སླུང་སྐབས་དེ་ན་(དངོས་པོ་)ཅི་ཞིག་འདུག་ཅེས་དྲིས།

(她)说: “收荞麦的时候, 那儿有什么吗?”

(185)

le ku ru	te	t ^h o jy	ja	te	o	to	dzy	lo	di
le ku ru	DP	turtledove	CL	DP	there	arrive	come	MP	say
ལེ་ལུ་རུ	སྟེང་ཚིག་	ཐུག་རོན	ཚད་ཚིག་	སྟེང་ཚིག་	དེ་ན	ཐོན་བ	ཡོང་བ	ཚིག་སྟེགས	བཤད
勒物如	连词	斑鸠	量词	连词	那儿	到	来	语气	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said, "A turtledove came and arrived there."'

ལེ་ལུ་རུས་ཐུག་རོན་ཞིག་དེར་བསྐྱབས་འདུག་ཟེས།

勒物如说: “那儿有一只斑鸠(飞)来过。”

(186)

na rə	tɕʰə tɕʰə	te	li	da	ɤæ	sə	nu	ku sə	dzy
tomorrow	morning	DP	back	come	FT	again	you	front	come
སང་ཉིན	ཞོགས་པ	སླིལ་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	ཡང་བསྐྱར	ཁྱོད	སློབ་དུ	ཡོང་བ
明天	早上	连词	回	来	未时	又	你	前面	来

(187)

tʰi	ja	le	ta	qʰa	ma	di
DET	CL	aim	DP	shoot	MP	say
དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབེན་དུ་ལེན་པ	སླིལ་ཚིག	རྒྱག་པ།འབེན་པ	ཚིག་སྟེགས	བཤད
限词	量词	瞄	连词	开/射	语气	说

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) said, "Tomorrow morning (the turtledoves) will come back again; you aim at the (turtledove) in front and shoot."

ཉ་གུ་མེས་སང་ཉིན་ལྷོ་མོར་(སྐག་རོན་དེ་)ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་དུ་ཡོང་བའི་(སྐག་རོན་)དེ་དམིགས་འབེན་དུ་སྐྱངས་ནས་མེ་མདའ་ལོངས་ཞེས་བཤད།

(亮古米)说：“明天早上又要(飞)回来，(拿一把枪等候,)你就瞄准(最)前面(飞)来的(那只)开枪。”

(188)

mæ	ti	sə	te	le ku ru	na tʰsu	la	ɕə po	ka la	ko
next	one	CL	DP	le ku ru	gun	OTM	tree	branch	LOC
རྗེས་སུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སླིལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	གུ་མ་མདའ	ལུ་ལ་ཚིག	སྣང་པོ	ཡལ་ག	གནས་གཞི
后来	一	量词	连词	勒物如	枪	宾标	树	枝芽	位格

(189)

tʰo jy	tʰi	ja	le	qy	te	qʰa	ma	qy	ro
turtledove	DET	CL	aim	know	DP	shoot	NEG	know	PT
སྐག་རོན	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབེན་དུ་ལེན་པ	ཤེས་པ	སླིལ་ཚིག	རྒྱག་པ	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	འདས་ཚིག
斑鸠	限词	量词	瞄	知道	连词	开	否定	知道	去时

'The next morning, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ only knew to take the gun, aimed it at the turtledove on the tree branch but didn't not know how to shoot.'

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར། ལེའུ་རུས་གུམ་མདའ་བཟུང་ནས་སྤོང་བོའི་ཡལ་གའི་སྤྲིང་གི་ཕུག་རོན་དེ་འབེན་དུ་སྐྱེངས་མོད། འོན་ཀྱང་(འོས་)འཕེན་མ་གཤིས།
第二天早上, 勒物如只知道拿枪瞄树枝上的那只斑鸠, 但不知道开枪。

(190)

na gu mi	mɛ k ^h a	le	t ^h ɛ	la ka	t ^h i	ŋga	sə ni	ræ	q ^h a
na gu mi	at a loss	DP	his	hand	GOAL	beat	only after	PRE-ATT	shoot
ཉ་གུ་མི	ཐབས་ཟད་པ	སྤྱི་ལ་ཚིག་	ཁོ	ལག་པ	ལས་ཚིག་	རུང་པ	ད་གཞོན	འདས་སྤོན	མི་མདའ་ཕོག་པ
亮古米	没办法	连词	他	手	目标	打	才	前体	打

'Then (he) shot (the turtledove but) only after na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ beat his hand.'

ཉ་གུ་མིར་ཐབས་ཟད་ནས་ལེའུ་རུའི་ལག་པར་བརྟུངས་པ་ན་(འོས་)ད་གཞོན་(ཕུག་རོན་)དེ་བསད།
亮古米没办法, 后来, (她用手) 碰了一下他的手, (勒物如)才射到 (那只斑鸠)。

(191)

t ^h o jy	lo lo	ko	ja q ^h a	t ^h i	so	ly	qo qæ
turtledove	crop	LOC	buckwheat	DET	three	CL	dig
ཕུག་རོན	ཨོག་གསོག	གནས་གཞི	བྲ་བོ	དེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	སློག་པ
斑鸠	方位词	位格	荞麦	限词	三	量词	挖

(192)

le	m	ji	a y	ko	li	ɕy	ro	sə
DP	sky	MP	father-in-law	give	back	went	PT	again
སྤྱི་ལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	ཚིག་རྟེན་གས	ཁྱེས་པོ	སྤྲོར་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
连词	天	语气	岳父	给	回	去	去时	又

'(le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) dug the three buckwheat (seed) from the turtledove's crop and went to Sky-father-in-law and gave (the three buckwheat seed) back to (Sky-father-in-law).'

(ལེའུ་རུས་)ཐུག་ཚོན་གྱི་ཨོག་གསོག་ལས་བྲ་བོ་འབྲུ་ཚོན་གསུམ་པོ་སྒྲངས་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་སོང་སྟེ་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ལ་བྱིན།

从斑鸠的食袋里挖出那三粒荞麦, 又交给天岳父。

(193)

a γ le ku ru da
father-in-law le ku ru DAT

གྲོས་པོ ལེའུ་རུ ལ་དོན
岳父 名字 与格

(194)

nu nu hī a zə lo li su di
you you GEN mother-in-law GOAL back find say

ཁྱོད ཁྱོད འབྲེལ་སྐྱ གྲོས་མོ ལས་ཚོགས་ཕྱིར འཚོལ་བ བཤད
你 你 属格 岳母 目标 回 找 说

'Father-in-law said to le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹, "You find your mother-in-law (and bring her) back^A."

གྲོས་པོས་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་རང་གི་གྲོས་མོ་བཙལ་ནས་ཕྱིར་འབྲིད་ཤོག་ཅེས་བཤད།

天岳父对勒物如说: “你把你的岳母找回来。”

(195)

le ku ru go m̩ hū su ma sə ro sə
le ku ru what do should GEN NEG know PT again

ལེའུ་རུ ཅི་ཞིག ཐུད འོས་པ འབྲེལ་སྐྱ དགག་སྐྱ ཤེས་པ འདས་ཚོགས་ ཡང་བསྐྱར
勒物如 什么 做 应该 属格 否定 知道 去时 又

^A Sky Father-in-law and Sky Mother-in-law could transform themselves into various animal forms. In this instance, Sky Father-in-law wants le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ to find out which animal they were to gauge his cleverness.

'Again, le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ didn't know what (he) should do.'

ལེའུ་རུས་ཡང་བསྐྱར་ཅི་བྱེད་དགོས་པ་མ་རྟོགས།

勒物如又不知道该做什么了。

(196)

na	gu	mi	t ^h ɛ	da	ta	hũ	jo	ku	ʂə	lo	li	da	t ^h i	ja
na	gu	mi	he	DAT	tonight	sheep	front	GOAL	back	come	DET	CL		
ཉ་གུ་མི		ཁོ	ལ་དོན	དོ་དགོང	ལུག	ཕྱོད་དུ	ལས་ཚེག	ཐྱིར	ཡོང་བ	དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག			
亮古米	他	与格	今晚	绵羊	前面	目标	回	来	限词	量词				

(197)

ta	ræ	t ^h i	tɕo	ta	ka	a	zə	a	zə	ŋu	di
neck	LOC	hug	DP	mother-in-law	mother-in-law	say	say				
སྐྱེ	གནས་གཞི	འཐམ་པ	སྐྱེ་ལ་ཚེག	གྲོས་མོ	གྲོས་མོ	བཤད	བཤད				
脖子	位格	抱住	连词	岳母	岳母	说	说				

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ said to him, "Tonight hug the neck of the sheep that comes in front, and say, 'Mother-in-law, Mother-in-law.'"

ཉ་གུ་མིས་ཁོ་ལ་དོ་དགོང་(ཐོད་ཀྱིས་)ཕྱོད་དུ་ཡོང་བའི་ལུག་དེའི་སྐྱེ་ལ་འཐམ་སྟེ། གྲོས་མོ། གྲོས་མོ་ཞེས་བོས་ཞེས་བཤད།

亮古米对他说：“今晚，抱住(走)在最前面回来的那只绵羊的脖子就喊‘岳母，岳母。’”

(198)

le	ku	ru	ŋi	jo	ku	ʂə	li	dzy	t ^h i	ja	hĩ	ta	ræ
le	ku	ru	ERG	sheep	front	back	come	DET	CL	GEN	neck		
ལེའུ་རུ		བྱེད་སྐྱེ	ལུག	ཕྱོད་དུ	ཐྱིར	ཡོང་བ	དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	འབྲེལ་སྐྱེ	སྐྱེ			
名字	作格	绵羊	前面	回	来	限词	量词	属格	脖子				

(199)

t ^h i	tɕo ta	le	a zə	a zə	di	te
GOAL	hug	DP	mother-in-law	mother-in-law	say	DP
ལས་ཚིག་	འབམ་པ	སླེལ་ཚིག་	གྲོས་མོ	གྲོས་མོ	བཤད	སླེལ་ཚིག་
目词	抱住	连词	婆婆	婆婆	说	连词

(200)

a zə	li	ræ	ro
mother-in-law	back	find	PT
གྲོས་མོ	ཕྱིར	རྫོང་པ	འདས་ཚིག་
岳母	回	找到	去时

'le¹¹ bu⁴⁴ ru¹¹ hugged the neck of the sheep that came back in front and said, "Mother-in-law, Mother-in-law," and (he) found Mother-in-law and (brought her) back.'

འཇུ་རུས་སློན་དུ་ཡོང་བའི་ལུག་དེའི་སླེལ་འབམས་ཏེ། གྲོས་མོ། གྲོས་མོ་ཞེས་བོས་པ་ན་གྲོས་མོ་ཕྱིར་རྫོང་།

(傍晚, 牛羊回来时,) 勒物如抱住(走)在最前面回来的那只绵羊的脖子, 就喊'岳母, 岳母,'就找回了岳母。

(201)

a ɣ	nu	zə mi	ŋa	ko	a	ka	ro	di	te
father-in-law	you	girl	I	give	INT	time to	FT	say/ask	DP
གྲོས་པོ	ཁྱོད	བུ་མོ	ང	སྤེར་བ	འདྲི་ཚིག་	རན་པ	མ་འོངས་པ	བཤད	སླེལ་ཚིག་
岳父	你	女儿	我	给	疑问	可以/该	未时	说	连词

(202)

t ^h i	t ^h Bu	te	nu	ŋa	lo	li	ʂu	sə	di
DET	CL	DP	you	I	GOAL	back	find	again	say
དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	ཁྱོད	ང	ལས་ཚིག་	ཕྱིར	འཚོལ་བ	ཡང་བསྐྱར	བཤད
限词	量词	连词	你	我	目词	回	找	再	说

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹) said, "Father-in-law, is it time to give your daughter to me?" and (Father-in-law) said, "You find and (bring) me back again now."

(ལེའུ་རུས་)བཤད་རྒྱུར། གྲོས་པོ་ལགས། ད་ཚུད་ཀྱི་བུ་མོ་ང་ལ་བྱིན་ཚོག་གམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (གྲོས་པོས་)ད་ཚུད་ཀྱིས་ང་ཕྱིར་འཚོལ་ཞིག་ཅེས་བཤད།
 (勒物如)说：“岳父，你的女儿可以给我了吗？”(岳父)又说：“现在，你把我找回
 来。”

(203)

le	ku	ru	na	gu	mi	da	ŋa	q ^h a	ɱ	hũ	ro	di
le	ku	ru	na	gu	mi	DAT	I	how	do	should	FT	say
ལེའུ་རུ	ཉ་གུ་མི	ལ་དོན	ང	ཅི་འདྲ	བྱེད་པ	འོས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད				
勒物如	亮古米	与格	我	怎么	做	应该	未时	说				

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ said to na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹, "What should I do?"

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མི་ལ་ད་ངས་ཅི་བྱས་ན་འོས་ཞེས་དྲིས།
 勒物如给亮古米说：“我该怎么办呢？”

(204)

na	gu	mi	t ^h ε	da	ta	hũ	te	bu	ku	ʂə	li	da	t ^h i
na	gu	mi	he	DAT	tonight	DP	yak	front	back	come	DET		
ཉ་གུ་མི	ཁོ	ལ་དོན	དོ་དགོང	སྐྱེལ་ཚོག	ཅོང	སྐྱོན་དུ	བྱིར	ཡོང་བ	ངས་ཚོག				
亮古米	他	与格	今晚	连词	牦牛	前面	回	来	限词				

(205)

p ^h a	hĩ	ta	ræ	t ^h i	tɕo	ta	ka	a	ɣ	a	ɣ	ŋu	di
CL	GEN	neck	GOAL	hug	DP	father-in-law	father-in-law	say	say/tell				
ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྐྱ	ཞེ	ལས་ཚོག	འབྲམ་པ	སྐྱེལ་ཚོག	གྲོས་པོ	གྲོས་པོ	བཤད	བཤད				
量词	属格	脖子	目词	抱住	连词	岳父	岳父	说	说				

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ told him, "Tonight hug the yak that comes back in front and say, 'Father-in-law, Father-in-law.'"

ཉ་གུ་མིས་ཁོ་ལ་དོ་དགོང་ཚེན་དུ་ཡོང་བའི་ནོར་དེའི་རྒྱེ་ལ་འཐམ་ནས་གྱུ་མ་པོ། གྱུ་མ་པོ་ཞེས་བོས་ཞེས་བཤད།

亮古米对他说：“今晚，抱住(走)在最前面回来的那头牦牛的脖子，就喊‘岳父，岳父。’”

(206)

m	ji	a	y	ha	le	ku	ru	ni	li	ræ	ro
sky	GEN	father-in-law	also	le	ku	ru	ERG	back	find	PT	
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྱུ	གྱུ་མ་པོ	ཡང་།	ལེ་ལུ་རུ	ཕྱིད་སྒྱུ	ཕྱིར	རྫོང་བ	འདས་ཚེག			
天	属格	岳父	也	勒物如	作格	回	找	去时			

'Sky-father-in-law was also found by le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and (brought) back.'

ནམ་མཁའའི་གྱུ་མ་པོ་ཡང་ལེ་ལུ་རུས་ཕྱིར་རྫོང་བ་རེད།

天岳父也被勒物如找了回来。

(207)

m	ji	a	y	t ^h i	t ^h bu	te	mɛ	k ^h a	ro	ka
sky	GEN	father-in-law	DET	CL	DP	at a loss	PT	DP		
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྱུ	གྱུ་མ་པོ	དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	སྒྲིལ་ཚེག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚེག	སྒྲིལ་ཚེག		
天	属格	岳父	限词	量词	连词	没办法	去时	连词		

(208)

nu	hũ	te	ta	ni	t ^h i	li	sə	sə	te	ε	qo	li	t ^h a	da	ro	di
you	go	DP	today	from	DP	home	back	NEG	come	PT	say					
ཁྱེད	སོང	སྒྲིལ་ཚེག	དེ་རིང	ནས་	སྒྲིལ་ཚེག	ཁྱིམ	ཕྱིར	དགག་སྒྱུ	ཡོང་བ	འདས་ཚེག	བཤད					
你	去	连词	今天	从	连词	家	回	否定	来	去时	说					

'Sky-father-in-law was at a loss and said, "You go and don't come back home from today."

ནམ་མཁའའི་གྲོས་པོ་ལ་ཐབས་ཟད་དེ་ད་ལྟོད་སོང་། དེ་རིང་ནས་བཟུང་ཕྱིར་ཁྱིམ་ལ་མ་ཡོང་ཞེས་བཤད།

这时，天岳父束手无策了就(对女儿)说：“你去吧，但是从今以后别回家里来了。”

(209)

m	ji	a y	ce	zo	zə	na	va bu ræ tsə	o ba	vi
sky	GEN	father-in-law	family	grain	seed	and	livestock	all	divide
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ	ཁྱིམ	འབྲུ་རིགས	ས་བོན	དང	སློ་ཕྱུགས	ཚང་མ	བགོ་བ
天	属格	岳父	家	粮食	种子	和	牲畜	都	分

(210)

le	pbu	t ^h jo	ni	qy	ko	li	dzy
DP	send	they	two	CL	give	back	come
སྐྱེལ་ཚིག	སྐྱར་བ	ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	སྤེར་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	赶	他们	二	量词	给	回	来

'Sky-father-in-law's family divided all the grain seed and livestock, gave (them to the new couple), sent they two (away) and (they) went back (to the world).'

ནམ་མཁའའི་གྲོས་པོ་ཚང་གིས་འབྲུ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་དང་སློ་ཕྱུགས་ཚང་མ་བགོས་ནས་ཁོ་གཉིས་ལ་བྱིན་ཏེ། (ཁོ་གཉིས་འཛིག་རྗེན་ལ་)ཕྱིར་ཡོང་དུ་བཟུག

天岳父家把粮食种子和家畜给他俩分了(一份,)就送(他们)回到(人间)来.

(211)

m	ji	a zə	t ^h jo	ni	ky	da
sky	GEN	mother-in-law	they/them	two	CL	DAT
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་མོ	ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	ལ་དོན
天	属格	岳母	他们	二	量词	与格

(212)

rə gy	ko	ca mi	ti	q ^h y	ha	ga	ma	ka	ma	di
road/way	LOC	song	one	CL	also/even	sing	NEG	can	MP	say
བགྲོད་ལམ	གནས་གཞི	སྒྲུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀྱང	སྒྲུ་ལེན་པ	དགག་སྒྲ	ཚོག་པ	ཚོག་སྒྲིགས	བཤད་པ
路途	位格	歌	一	量词	也	唱	否定	能	语气	说

'Sky-mother-in-law told the two of them, "(You two) can not sing songs on the way, even one sentence.'

ནམ་མཁའའི་གྲོས་མོས་ཁོ་གཉིས་ལ་བཤད་རྒྱུ། (ཁྱོད་གཉིས་ཀྱིས་)ལམ་བར་དུ་སྒྲུ་དབྱངས་ཚོག་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་སྒྲངས་མི་ཚོག་ཟེར།
 天岳母给他俩说：“(你俩)在路上，一句山歌也不能唱。”

(213)

t ^h jo	ni	ky	jo jo	va bu	ræ tsə	tby	zə	zə	la	le
they	two	CL	together	livestock	drive	grain	seed	take/bring	DP	
ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	མཉམ་དུ	སྒོ་སྤྲུགས	འདད་པ	འབྲུ་རིགས	ས་བོན	འཁྱེར་བ	སྒྲིལ་ཚོག	
他们	二	量词	一起	牲畜	赶	粮食	种子	带	连词	

(214)

a hī	dby	ko	jy	m	li	dzy	ro
below/down	world	LOC	family	make	back	come	PT
འོག	མི་ཡུལ	གནས་གཞི	ཁྱིམ་ཚང	བཟོ་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
下面	人间	位格	家庭	做	回	来	去时

'They two drove the livestock, took the grain seed, came back down to the world and made a family together.'

ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་འབྲུ་རིགས་ཁྱེར་ཞིང་སྒོ་སྤྲུགས་དང་ནས་མི་ཡུལ་དུ་ཡོང་སྟེ་ཁྱིམ་གཞི་བསྒྲིགས།
 他们俩一块儿赶着牲畜，带着种子，回到人间来成家(立业)了。

(215)

sə m ja ni kxə qæ mi li to t^hbu te
 sə m ja ni pass GOAL back arrive when DP
 སེ་མ་ཇའ་ནི ཉག་ག ལས་ཚེག ཕྱིར སློབ་པ སྐབས སློལ་ཚེག
 斯木亚尼 垭口 目标 回 到 时候 连词

(216)

na gu mi ma sə sə nda ro ka ça mi mi ga te
 na gu mi sad very PT DP song GOAL sing DP
 ཉ་གུ་མི སེམས་སྐྱུག་པ ཉ་ཅང འདས་ཚེག སློལ་ཚེག མུ ལས་ཚེག མུ་ལེན་པ སློལ་ཚེག
 亮古米 想家 很 去时 连词 山歌 目标 唱 连词

(217)

va bu ræ tsə o ba bzi su bzi pæ su pæ ro
 livestock all fly GEN fly run GEN run PT
 སྒོ་ཕུགས ཚང་མ འཕུར་བ འབྲེལ་སྒྱུ འཕུར་བ རྒྱུག་པ འབྲེལ་སྒྱུ རྒྱུག་པ འདས་ཚེག
 牲畜 都 飞 属格 飞 跑 属格 跑 去时

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ was very sad and started to sing songs when (they) arrived back down to sə⁵³ m⁴⁴ ja¹¹ ni^{11A} Pass and all the livestock ran away.'

མར་སེ་མུ་ཡ་ནི་ཉག་གར་བསྐྱེབས་དུས་ཉ་གུ་མེའི་སེམས་ཉ་ཅང་སྐྱུག་ནས་མུ་སླངས་བས་སྒོ་ཕུགས་ཚང་མ་འཕུར་ལུས་པ་འཕུར་བ་དང་རྒྱུག་ལུས་པ་
 བརྒྱུགས་ཉ་བྲོས་ཚར་སོང་།

回到斯木亚尼山垭口的时候, 亮古米很想家, 唱了几句山歌, 这时所有家畜都飞的飞, 跑的跑了。

(218)

k^hy k^hy tɕ^ha tɕ^ha q^ha mæ la mi li qo te a mi
 quickly skirt end OTM GOAL back cover DP now
 ལམ་སང སྒྲོད་གཡོགས མཐའ ཕུལ་ཚེག ལས་ཚེག ཕྱིར གཏུམ་པ སློལ་ཚེག ད་ལྟ
 赶紧 裙子 尾端 宾标 目标 回 盖 连词 现在

^A sə⁵³ m⁴⁴ ja¹¹ ni¹¹ is a mountain pass between the sky and the earth.

(219)

na	qo p ^h u	t ^h i	ɲi ka	ræ	li	qo	su	dja	le
we	raise	DET	some	PRE-ATT	back	cover	GEN	be	MP
ང་ཚོ	གསོ་བ	ངེས་ཚིག	འགའ་ཤམ	འདས་ཐོན	ཐྱིད	གཏུམ་བ	འབྲེལ་སྐྱ	ཟེད	ཚིག་སྟེགས
我们	饲养	限词	一些	前体	回	盖	属格	是	语气

'(na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹) used (her) skirt end and quickly covered (the escaping animals) back down and covered these (animals) we raise now.^A

(ཉ་གུ་མེས་)ལམ་སང་(མོའི་)སྐྱད་གཡོགས་ཀྱི་སྒྲེ་མོས་(སློབ་ཆགས་རྒྱམས་)གཏུམས་བ་ན། ད་ལྟ་ང་ཚོས་གསོ་བཞིན་པའི་སྐྱོ་ལྷུགས་འདི་ཚོ་གཡོགས་བ་
ཟེད།

(她)赶紧用裙摆将(正逃走的家畜)盖住，于是就盖到了现在我们养的这些(家畜)。

(220)

ɲa gu mi	t ^h i	t ^h bu	sə ɲi	t ^h ɛ	hĩ	a mi	ʂa	su	li	ʂu
ɲa gu mi	DET	CL	only after	he	GEN	mother	tell	GEN	back	remember
ཉ་གུ་མེ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ད་གཞོན	མོ	འབྲེལ་སྐྱ	ཨ་མ	བཤད	འབྲེལ་སྐྱ	ཐྱིད	དབར་བ
亮古米	限词	量词	才	她	属格	妈妈	说	属格	回	忆/想起

'na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ remembered (what) her mother had told (her) only after this moment (this happened).'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མེས་ད་གཞོན་མོའི་ཨ་མས་བཤད་བ་དག་ཐྱིད་ཡིད་ལ་དྲན།
亮古米这才想起了天岳母说的(话)。

^A na⁵³ mzi⁵³ believe that the livestock they raise today are descended from those covered by na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ with her skirt and wild animals are descended from those na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ lost on sə⁵³ m⁴⁴ ja¹¹ ɲi¹¹ Pass that day.

(221)

t ^h i	t ^h Bu	te	va bu ræ tsə	ræ	li	qo	t ^h i ki	tby
DET	CL	DP	livestock	PRE-ATT	back	cover	these	drive
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིབ་ཚིག་	སྣོ་ལྷུགས་	འདས་ཚོན་	ཕྱིར	གཏུམ་པ	འདི་ཚོ	འདྲེད་པ
限词	量词	连词	牲畜	前体	回	盖	这些	赶

(222)

le	dby ly ts ^h o mæ	ɕɛ	ko	to	li	dzy
DP	earth watching man	family	LOC	arrive	back	come
སྒྲིབ་ཚིག་	འཛིག་རྟེན་ལྷ་སྤང་མཁའན	བྱིམ	གནས་གཞི	སླེབ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	大地看守人	家	位格	到	回	来

'At this moment (they) drove back these livestock that they had covered back, came and arrived back to the family of earth watching humans.'^A

སྐབས་འདིར། (ཁོ་ཚོས་)ཤུལ་དུ་ལུས་ཡོད་པའི་སྣོ་ལྷུགས་དེ་ཚོ་དེད་ནས་ཕྱིར་འཛིག་རྟེན་ལྷ་སྤང་པའི་བྱིམ་དུ་བསླེབས།
这时候, (他们)赶着刚才盖回来的家畜回到人间看守人家^B来。

(223)

dby	ko	to	li	dzy	nu	te	mbo	nda
earth	LOC	arrive	back	come	after	DP	difficult	very
མི་ཡུལ་	གནས་གཞི	སླེབ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྗེས་སུ	སྒྲིབ་ཚིག་	ཁག་པོ	ཉ་ཅང
人间	位格	到	回	来	后	连词	艰难	很

'It was very difficult after (they) came and arrived back to the earth.'

ཕྱིར་མི་ཡུལ་དུ་བོན་པའི་རྗེས་སུ་(ཁོ་ཚོའི་འཚོ་བ་)ཉ་ཅང་ཁག་པོ་འདུག
回到人间以后, (他俩的生活)很艰艰难。

^A Humans who lived on the earth are referred to as 'earth watching humans', meaning that when the two returned to earth they watched over human families.

^B 从前, 居住在地球上的人称为'大地看守人'。

(224)

rə	ko	q ^h æ bo	ʂa	ma	ga dʒa	ka	zɔ	ma	t ^h by
field	LOC	ditch	dig ^A	NEG	know	DP	grain/harvest	NEG	good/rich
ས་ཁིང	གནས་གཞི	ཐུ་རྒྱ	སློག་པ	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	འབྲུ་རིགས།ལོ་ཉོག	དགག་སྐྱ	ལེགས་པོ
土地	位格	水沟	疏通	否定	知道	连词	庄稼	否定	好

'(They) didn't know how to irrigate ditches in the fields and the harvest was not rich.'

(ཁོ་ཚོས་)ཁིང་གི་ཐུ་རྒྱ་སློག་མ་ཤེས་པས་ལོ་ཉོག་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་།

不知道在地里开凿水沟, 所以庄稼(长得)不好。

(225)

zɔ	zə	o ba	ts ^h a ts ^h a	le	ŋgɛ	ka	zɔ	ma	ræ
grain	seed	all	mix	DP	plant	DP	grain/harvest	NEG	get
འབྲུ་རིགས	ས་བོན	ཚང་མ	བསྐྱེ་བ	སྒྲིལ་ཚིག	འདེབས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	འབྲུ་རིགས	དགག་སྐྱ	ཐོབ་པ
庄稼	种子	都	混合	连词	种	连词	粮食	否定	得

'(They) mixed all the grain seed and planted so (they) didn't get grain.'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་)འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ས་བོན་ཚང་མ་བསྐྱེས་ནས་བཏབ་པས་ལོ་ལེགས་མ་ཐོབ།

(把各种)种子都混着播种, 所以(也)没有(收)到粮食。

(226)

jy	m	nu	te	ʒi zə mi	sə	ma	na	ro
family	make/become	after	DP	children	bear	NEG	would	PT
ཁྱིམ་ཚང	འགྲུབ་པ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག	སྤུ་གུ	སྐྱེས་པ	དགག་སྐྱ	སྤུབ་པ	འདས་ཚིག
家庭	做/成	后	连词	子女	生	否定	能	去时

'After making a family (the wife) would not bear children (did not become pregnant).'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་)ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གྲུབ་རྗེས་(རྒྱུ་མ་མངལ་མ་ཆགས་པས་)སྤུ་གུ་སྐྱེས་མ་བྱུང།

成家后, (亮古米)不能生育。

^A Ditches are dug in fields to carry irrigation water. They also are dug in some fields to collect excess rainwater to prevent certain crops from rotting, e. g., potatoes.

(227)

ji mi tɕɛ ma ga dʒa ka ɕə ka ji mi ɬo ndzu
house build NEG know DP branch house LOC stay

ཁང་བ་ བཞོ་བ་ ཏག་ག་སྐྱུ་ ཤེས་པ་ སྐྱིལ་ཚོག་ ཡལ་ག། ཁང་བ་ གནས་གཞི་ རྫོང་བ།
房子 修 否定 知道 连词 树枝 房子 位格 坐

'(They) didn't know house building so stayed in a house of branches.

(ཁོ་ཚོས་)ཁང་བ་བཞོ་བ་མ་ཤེས་པས་ཤིང་གི་ཡལ་གའི་ཁང་བའི་ནང་དུ་བསྐྱད།

不懂得修房子, 就住在树枝房子里。

(228)

m̩ ji a ɣ ɕɛ ha mi do li bi ma ŋa
sky GEN father-in-law family also ask back go NEG dare

ནམ་མཁའ་འབྲེལ་སྐྱུ་ གྱོས་པོ་ བྱིས་ཚང་ གྲང་ཡང་ འདྲི་བ་ ཕྱིར་ འགོ་བ་ ཏག་ག་སྐྱུ་ རོང་བ།
天 属格 岳父 家 也 问 回 去 否定 敢

'(They) also didn't dare to go back to ask Sky-father-in-law's family (for help).'

(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་ནམ་མཁའ་འབྲེལ་གྱོས་པོ་ཚང་དུ་ཡང་སྐོ་འདྲི་བར་འགོ་མ་ཐོང།

也不敢回到天岳父家去问 (到底该怎么办)。

(229)

mæ te la qo jo mba ŋu tʰjo ɛ qo to dzy
later DP crow SELF able say they home arrive come

རྗེས་སུ་ སྐྱིལ་ཚོག་ ལྷ་ཏ་ རང་ཉིད་ ལུབ་པ་ ཟེར་བ་ ཁོ་ཚོ་ བྱིས་ སྐྱེབ་པ་ ཡོང་བ།
后来 连词 乌鸦 它 能 说 他们 家 到 来

'Later Crow arrived at their home and said (it was) able (to go to Sky-father-in-law's home).'

དེ་ནས་རྗེས་སུ་ལྷ་ཏ་ཁོ་ཚོའི་བྱིས་དུ་བསྐྱེབས་ནས་(ཁོ་རང་ནམ་མཁའ་འབྲེལ་གྱོས་པོ་ཚང་དུ་འགོ་)ལུབ་ཅེས་བཤད།

后来, 乌鸦说它能(帮忙)就来到他们家。

(230)

t ^h jo	t ^h i	t ^h bu	te	la qo	da	lo	ka to
they	DET	moment	DP	crow	DAT	GOAL	ask for help

ཁོ་ཚོ་ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་ བྱ་ཏེ་ ལ་དོན་ ལས་ཚིག་ རོགས་བྱེད་པའི་རེ་བ་ལུ།

他们 限词 时候 连词 乌鸦 与格 目词 求助

'At this moment, they asked for Crow's help.'

སྐབས་འདིར། ཁོ་ཚོས་བྱ་ཏེ་ལ་རོགས་བྱེད་པའི་རེ་བ་ལུ།

这时，他们向乌鸦求助。

(231)

mɛ bu	ngy	bzə	k ^h y	le	la qo	t ^h i	ja	ko
tear	nine	CL	get	DP	crow	DET	CL	give

མིག་ཚུ་ དགུ་ ཚད་ཚིག་ འདོན་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་ བྱ་ཏེ་ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྟེར་བ་

泪水 九 量词 接 连词 乌鸦 限词 量词 给

'They took nine cups of tears and gave (them) to Crow.'

(ཁོ་ཚོས་)མིག་ཚུ་ཕོར་བ་བཏོན་ནས་དགུ་བྱ་ཏེ་ལ་བྱིན།

(他俩) 接了九杯 (自己哭泣的) 泪水, 交给了那只乌鸦。

(232)

rə gy	ti	te	ko	to	te	tɕ ^h ə	nda	ka	mɛ bu
road/way	one	CL	LOC	arrive	DP	hot	very	DP	tear

བགོད་ལམ་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ གནས་གཞི་ སྐྱེལ་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཚ་བ་ ཏ་ཅང་ སྐྱེལ་ཚིག་ མིག་ཚུ་

路 一 量词 位格 到 连词 热 很 连词 泪水

(233)

t ^h i ki	o ba	t ^h e	ni	ndzə	pi tsa	ro
these	all	it	ERG	drink	finish	PT

འདི་ཚོ་ ཚང་མ་ དེ་ བྱེད་སྐྱེད་ འཇུང་བ་ ཚང་བ་ འདས་ཚིག་

这些 都 它 作格 喝 完 去时

'(Crow) arrived half-way, and was very hot so it drank and finished all the tears.'

ལམ་བར་དུ་བསྐྱབས་དུས་(ཁྱ་ཏ་)ཚ་བས་མནར་ནས་མིག་ལྷུ་ཚང་མ་འཐུངས།

(乌鸦飞)到半路上热得把那些泪水都喝光了。

(234)

m	to	nu	te	ne	zə mi	ɕɛ	te	su qæ	le
sky	reach	after	DP	your	daughter	family	DP	rich	DP
ནམ་མཁའ	སྐྱབས་པ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚོགས་	ཁྱོད་ཚོ	བུ་མོ	ཁྱིམ་ཚང	སྐྱེལ་ཚོགས་	ཐུགས་པོ	སྐྱེལ་ཚོགས་
天	到	后	连词	你们的	女儿	家	连词	富裕	连词

(235)

m	ma	ndo	su qæ	le	ɖby	ma	ndo	ro	di
sky	NEG	see	rich	DP	earth	NEG	see	PT	say
ནམ་མཁའ	དགག་སྐྱ	མཐོང་བ	ཐུགས་པོ	སྐྱེལ་ཚོགས་	མི་ཡུལ	དགག་སྐྱ	མཐོང་བ	འདས་ཚོགས་	ཟེང
天	否定	见	富裕	连词	地球	否定	见	去时	说

'After reaching the sky (Crow) said, "Your daughter's family is rich and cannot see the sky and cannot see the earth^A (the family is extremely rich)."'

ནམ་མཁའ་བསྐྱབས་རྗེས། (ཁྱ་ཏས་)ཁྱོད་ཚོའི་བུ་མོ་ཚང་མི་ཏ་ཅང་ཐུགས་པོ་འདུག་པས་གནས་ས་གཉིས་ཀྱང་མི་མཐོང་(ཏ་ཅང་ཐུགས་པོ་ཡིན་པ་)ཞེས་བཤད།

到了天上后说：“你们的女儿家很富裕。”

(236)

a γ	a zə	ni	ky	m	ni mi xi	nda
father-in-law	mother-in-law	two	CL	AVM	happy	very
ཁྱོས་པོ	ཁྱོས་མོ	གཉིས	ཚད་ཚོགས་	ཉིད་ཚོགས་	དགའ་བ	ཏ་ཅང
岳母	岳父	二	量词	副标	心欢	很

^A m⁵³ ma⁴⁴ ndo⁵³ dby⁴⁴ ma⁴⁴ ndo⁵³ = 'extraordinary', 'tremendous'.

'Both Father-in-law and Mother-in-law were very happy (about their daughter's wealth).'

གྲོས་པོ་དང་གྲོས་མོ་གཉིས་ཉ་ཅང་དགའ་བྱུང་།

岳父岳母俩(听了)都很高兴。

(237)

la qo	t ^h i	t ^h Bu	te	nɛ	zə mi	ɕɛ	va ʂə	te	la
crow	DET	CL	DP	your	daughter	family	pork	DP	OTM
ཁ་ཉ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	ཁྱེད་ཀྱི	བུ་མོ	ཁྱིམ	ཕག་ཤ	སྟེལ་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་
乌鸦	限词	量词	连词	你们的	女儿	家	猪肉	连词	宾标

(238)

ɕə	m	tɕ ^h ə	zə	te	la	k ^h ʂə	sə	di
wood	make	make	grain	DP	OTM	shit	clean	say
འབྲུད་གིང	བྱེད་པ	མེ་གཏོང་བ	འབྲུ་རིགས་	སྟེལ་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	སྐྱག་པ	གཙང་སྐྱ་བྱེད་པ	ཟེར
柴火	当	烧	粮食	连词	宾标	大便	擦	说

'At this moment, Crow said, "Your daughter's family uses pork as wood to make a fire and uses grain to clean shit."

སྐབས་འདིར། ཁ་ཉས་ཁྱེད་ཚོའི་བུ་མོའི་ཚང་གིས་ཕག་ཤ་འབྲུད་གིང་དུ་བཀོལ་བ་དང་། སྐྱག་པ་འབྲུ་རིགས་ཀྱིས་གཙང་སྐྱ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཤད།
这时, 乌鸦(接着)说: “你们的女儿家呀, 把猪肉当柴火烧, 拿粮食擦屁股呢。”

(239)

m	ji	a ɣ	ti	t ^h Bu	m	qo tɕ ^h ə	le	la qo	t ^h ɛ	ni
sky	GEN	father	one	CL	AVM	angry	DP	crow	he	ERG
ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྐྱ	གྲོས་པོ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	བྱེད་ཚིག་	ཁྲོས་པ	སྟེལ་ཚིག་	ཁ་ཉ	ཁོ	བྱེད་སྐྱ
天	属格	岳父	一	量词	副标	生气	连词	乌鸦	他	作格

(240)

pi pa	mi ŋga	ka	yu	va	so	dzu	tɕ ^h ə tɕ ^h ə
drive	SUF-COM	DP	tiger	boar	three	CL	release/send
ཕྱིར་སྐྱོད་པ	འདས་རྗེས	སྐྱིལ་ཚིག	སྟག	ཕག་ཚོན	གསུམ	ཚད་ཚིག	གཏོང་བ
赶	后体	连词	老虎	野猪	三	量词	放

(241)

o	mi	tɕ ^h ə
LOC	GOAL	SUF-COM
གནས་གཞི	འཇམ་ཚིག	འདས་རྗེས
位格	目词	后体

'Sky-father-in-law was angry suddenly, and drove away the crow^A and sent three groups of tigers and (three groups of) wild boars down (to the earth).'

ནམ་མཁའའི་གྲོས་པོ་དེ་མ་ཐག་ཚྲོས་ཏེ། ལྷ་ཏ་མཐར་བསྐྱད་པ་དང་། སྟག་དང་ཕག་ཚོན་བྱུ་གསུམ་མར་(མི་ཡུལ་དུ་)མངགས།

天岳父一下子大发雷霆, 赶掉乌鸦, 往(人间)放了三群老虎和三群野猪。

(242)

dby ly ts ^h o mæ	ɕe	zo	ku ʑə	o	ndzɛ	t ^h i	ni ka	ha
earth watching man	family	grain	front	there	EXT	DET	little	also
འཛིག་རྟེན་ལྟ་སྐྱུང་མཁའན	བྱིས་ཚང	ལོ་ཏོག	སྔར	དེ་ན	ཡོད་པ	དེས་ཚིག	ལུང་ཙམ	གྲུང
大地看守人	家	庄稼	以前	那儿	有	限词	一点儿	也

(243)

yu	va	ni	zo qə	pi tsa	ro	sə
tigers	wild boar	ERG	destroy	finish	PT	again
སྟག	ཕག་ཚོན	འོད་སྟེང	མེད་བསྐྱག་ཏུ་གཏོང་བ	ཚར་བ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱུར
老虎	野猪	作格	糟蹋	完	去时	又

^A Thus, black crows became an evil portent.

'Earth-watching Man's family's few grains there were also destroyed by tigers and wild boars again.'

འཇིག་རྟེན་ཉ་སྤུང་བའི་ཁྱིམ་ཚང་གི་སྤར་ཡོད་པའི་འབྲུ་རིགས་ཉུང་ཙམ་དག་ཀྱང་སྐྱག་དང་ཕག་ཚོད་ཀྱིས་མེད་བརླག་ཏུ་བཏང་།

在（地里）的大地看守人家的那点儿（庄稼）也被野猪和老虎糟蹋完了。

(244)

le ku ru na na gu mi te ku mdby da ga dza ro
 le ku ru and na gu mi DP cry only know PT

ལེའུ་རུ དང ཉ་སྤུ་མེ སྤྱིལ་ཚིག་ ཅུབ ཁོ་ན འཇིག་པ འདས་ཚིག་
 勒物如 和 亮古米 连词 哭泣 只 知道 去时

'le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ only knew to cry (after the grain was destroyed).'

ལེའུ་རུ་དང་ཉ་སྤུ་མེ་གཉིས་ཀྱིས་ཅུ་རྒྱུ་ལས་གཞན་མ་འཇིག་།

勒物如和亮古米只知道哭泣。

(245)

ti ni te bi la no tsə ti ja o to dzy
 one CL DP bat one CL there arrive come

གཅིག་ ཚད་ཚིག་ སྤྱིལ་ཚིག་ ཕ་སྤང གཅིག་ ཚད་ཚིག་ དེ་ན སྤྱིལ་པ ཡོང་བ
 一 量词 连词 蝙蝠 一 量词 那儿 到 来

'One day, one bat arrived there (at le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹ and na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹'s home).'

ཉིན་ཞིག་ལ་ཕ་སྤང་ཞིག་(ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ)བསྐྱེབས།

一天, 一只蝙蝠飞来。

(246)

bi la no tsə t^hi ja t^hε t^hε ndzə do pa p^ha ji
 bat DET CL SELF message carry can say

ཕ་སྤང དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ རང་ཉིད འཕྲིན། བརྗ འབྲེར་བ ཐུབ་པ ཟེང
 蝙蝠 限词 量词 自己 口信 带 能 说

'The bat itself said it could carry a message.'

ཕ་ཐང་དེས་ཁོས་བད་འདི་འབྱེར་བྱུང་ཅེས་བཤད།

蝙蝠说：“我能带口信(给你们的双亲)。”

(247)

jo	mɛ BU	NGY	ndza	na na	ɲu	ji	ka	mɛ BU
SELF	tear	nine	CL	only	need	say	DP	tear
རང་ཉིད	མིག་ཚུ	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	དགོས་པ	ཟེར	སྟེལ་ཚིག	མིག་ཚུ
自己	泪水	九	量词	只	需要	说	连词	泪水

(248)

NGY	ndza	la	le	m	ji	a y	ɕɛ	ɕy	ro
nine	CL	take/bring	DP	sky	GEN	father-in-law	home	went	PT
དགུ	ཚད་ཚིག	འབྱེར་བ	སྟེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྤྱ	གྱུས་པོ	ཁྱིམ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག
九	量词	拿/带	连词	天	属格	岳父	家	去	去时

'It said it only needed nine drops of tears so it took nine drops of tears and went to Sky-father-in-law's home.'

ཁོ(རང་)ལ་མིག་ཚུ་ཐིགས་པ་དགུ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་མི་དགོས་ཟེར་ནས་མིག་ཚུ་ཉི་ཐིགས་པ་དགུ་འབྱེར་ཏེ་ནམ་མཁའ་ལ་གྱུས་པོ་ཚང་ལ་ཕྱིན།

它说：“我只需要九滴泪水，”带九滴泪水到天岳父家去。

(249)

bi la	ɲo tsə	tʰi	ja	te	mɛ BU	tʰi	NGY	ndza	la
bat	DET	CL	DP	tear	DET	nine	CL	take/bring	
ཕ་ཐང		དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	མིག་ཚུ	དེས་ཚིག	དགུ	ཚད་ཚིག	འབྱེར་བ
蝙蝠		限词	量词	连词	泪水	限词	九	量词	拿

(250)

m	ji	a ɣ	na	a zə	ni	ky
sky	GEN	father-in-law	and	mother-in-law	two	CL
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	ལྗོས་པོ	དང	ལྗོས་མོ	གཉིས	ཚད་ཚིག
天	属格	岳父	和	岳母	二	量词

(251)

lo	ko	ka	ʂo	ro
GOAL	give	DP	tell	PT
ལས་ཚིག	སྤེར་བ	སྒྲིལ་ཚིག	བཤད	འདས་ཚིག
目词	给	连词	说	去时

'The bat took the nine teardrops and gave (them) to Sky-father-in-law and Mother-in-law, and told (them what had happened down on earth).'

ཕ་ལྗང་དེས་མིག་ཚུ་ཐིགས་པ་དགུ་བོ་ནམ་མཁའའི་ལྗོས་པོ་དང་ལྗོས་མོར་བྱིན་པ་དང་(གནས་ཚུལ་དངོས་)བཤད།

蝙蝠(来到天上)就把这九滴泪水交给天岳父和岳母, 并讲述了(他们的女儿在人间的生话)。

(252)

bi	la	no	tsə	tʰi	ja	ʂa	pi	tʂa	ro	te
bat		DET	CL	tell	finish	PT	DP			
ཕ་ལྗང		དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	བཤད	ཚར་བ	འདས་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག			
蝙蝠		限词	量词	说	完	去时	连词			

(253)

m	ji	a ɣ	a zə	ni	ky
sky	GEN	father-in-law	mother-in-law	two	CL
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	ལྗོས་པོ	ལྗོས་མོ	གཉིས	ཚད་ཚིག
天	属格	岳父	岳母	二	量词

(254)

go	m	hũ	su	ʂa	ma	na
what	do	should	GEN	tell	NEG	would
ཅི་ཞིག	བྱེད་པ	འོས་པ	འཕྲིལ་སྐྱེ	བཤད	དགག་སྐྱེ	འདོད་པ
什么/怎么	做/办	应该	属格	说	否定	愿意

'The bat finished telling, but the two, Sky-father-in-law and Mother-law, would not tell (them) what (they) should do.'

ཕ་མཛད་དེས་བཤད་ཚར་སོང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་དང་གྲོས་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་བཤད་མ་འདོད།

蝙蝠说完了，但是天岳父和岳母俩都不肯说该怎么办。

(255)

hũ	NGY	jy	t ^h Bu	te	bi la	no tsə	jo	te	dza k ^h y	jy	qy rə	ji
night	sleep	when	DP	bat			SELF	DP	outside	sleep	usually	say
མཚན་མོ	གཉིད་པ	སྐབས	སྐྱེལ་ཚིག	ཕ་མཛ			རང་ཉིད	སྐྱེལ་ཚིག	ཕྱི་རོལ	གཉིད་པ	རྒྱུན་པར	ཟེར
晚上	睡觉	时候	连词	蝙蝠			自己	连词	外面	睡	经常	说

(256)

ka	dza k ^h y	ndo	t ^h i	la	ko	tɕo ljo ljo
DP	outside	spear	DET	CL	LOC	hang
སྐྱེལ་ཚིག	ཕྱི་རོལ	མཐུང	རིས་ཚིག	ཚད་ཚིག	གནས་གཞི	ཐུང་དུ་དབྱེངས་བ
连词	外面	矛	限词	量词	位格	掉

'When it was time to sleep at night, the bat said "I usually sleep outside," and hung on the spear outside.'

མཚན་མོར་གཉིད་དུས། ཕ་མཛད་གིས་རང་ཉིད་རྒྱུན་པར་ཕྱི་རོལ་དུ་ཉལ་བ་ཡིན་ཟེར་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་མཐུང་དེའི་ཐོག་ཏུ་ཐུང་དུ་དབྱེངས་ཏེ་(གཉིད།)

晚上睡觉的时候，蝙蝠说：“我经常睡在外面，”掉在外面(院子里)的那根矛(杆上栖息)。

(257)

hũ q ^h y	te	m	ji	a zə	te
midnight	DP	sky	GEN	mother-in-law	DP
མཚན་གུང་	སློལ་ཚིག་	ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྐྱེ	བྱོམ་མོ	སློལ་ཚིག་
深夜	连词	天	属格	岳母	连词

(258)

zə mi	la da	ʂo	ro
daughter	about	talk	PT
བུ་མོ	གང་ཞིག་གི་སྐོར་	ཁ་བརྗེད་པ	འདས་ཚིག་
女儿	关于	谈	去时

'At midnight, Sky-mother-in-law talked about (her) daughter (na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹).'

མཚན་གུང་དུ། རྣམ་མཁའ་འབྲེལ་བུ་མོས་རང་གི་བུ་མོའི་སྐོར་ཁ་བརྗེད་བྱས།

深夜时, 天岳母开始唠叨关于女儿(的遭遇)。

(259)

hũ	ʒi zə mi	sə	ma	na	te	qa	ko
MP	children	bear	NEG	would	DP	hearth	LOC
ཚིག་རྟེན་གསལ་	ལུག་གུ	མངལ་སྐྱུམ་པ	དགག་སྐྱེ	བྱབ་པ	སློལ་ཚིག་	ཐབ་ཀ	གནས་གཞི
语气	孩子	生育	否定	能	连词	灶	位格

(260)

qa lu	so	ly	tɕe	ma	ga dza	xo dzo
qa lu	three	CL	build/place	NEG	know	RQ
ཐབ་ཇོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	འཛུགས་པ	དགག་སྐྱེ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག་
呬鲁	三	量词	立	否定	知道	反问

(Mother-in-law said), "Don't they know to place three qa¹¹ lu⁴⁴ (stones) on the hearth if children are not born?"

(ནམ་མཁའ་འབྲེལ་བུ་མོས་འགྲོ་བུ་ལྟུང་།) མོ་ལ་མངལ་སྐྱུམ་མ་བྱབ་ན་ཐབ་ཀའི་ཐོག་ཏུ་ཐབ་ཇོ་གསུམ་འཛོག་ཏུ་མི་ཤེས་སམ་ཟེར།

“不能生儿育女的话, 不知道在灶边立三个呬鲁(灶边立起的石头)嘛!”

(261)

ji mi	tɕɛ	ma	ga dza	te	ʒɛ BU	t ^h bu	le	tɕɛ	ma	ga dza	xo dzo
house	build	NEG	know	DP	pillar	prop	DP	build	NEG	know	RQ
ཁང་བ	བཟོ་བ	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	སྟེལ་ཚིག	ཀ་བ	འདེགས་པ	སྟེལ་ཚིག	བཟོ་བ	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག
房子	修	否定	知道	连词	柱子	撑	连词	修	否定	知道	反问

(Mother-in-law continued), "Don't they know to prop pillars and build if (they) don't know house building?"

(ཁོ་ཚོས་)ཁང་བ་བཟོ་མི་ཤེས་ན་ཀ་བ་འདེགས་དགོས་པ་འང་མི་ཤེས་སམ་(ཞེས་མོས་སྐྱེ་མཐུད་དུ་བཤད།)

“不会修房子的话，不知道立柱子来修嘛!”

(262)

zɔ	ma	t ^h by	te	rə	q ^h æ bo	ʂa	ma	ga dza	xo dzo	ɲu
grain/harvest	NEG	rich	DP	field	ditch	dig	NET	know	RQ	say
ལོ་ཉོག	དགག་སྐྱ	བཟང་པོ	སྟེལ་ཚིག	ས་ཁིང	ལུ་རྩ	སློག་པ	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག	ཟེར
庄稼	否定	好	连词	土地	水沟	疏通	不	知道	反问	说

(Mother-in-law continued), "Don't they know (how to) dig irrigation ditches in the fields if the harvest is not rich?"

ལོ་ཉོག་བཟང་པོ་མེད་ཆེ་ཁིང་ལུ་རྩ་གསར་བ་སློག་རྒྱུ་མི་ཤེས་སམ་(ཞེས་མོས་དེ་ལྟར་སྐྱས།)

“庄稼不好的话，不知道在地里疏通水沟嘛!”

(263)

ʂo	pi tsa	sə ɲi	bi la ɲo tsə	t ^h i	ja	qæ	k ^h a rə	vo ta ^A	
tell/talk	finish	only	after	bat	DET	CL	bed	beside	hide/perch
བཤད	ཚར་བ	ད་གཞི	པ་ཕང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཉལ་ཁྱི	འགམ་དུ	སྐྱ་བ	
说	完	才	蝙蝠	限词	量词	床	旁边	趴	

^A vo⁴⁴ ta⁵³ is a verb for the existence of avian animals.

(264)

le ba he su ræ li ndo
DP listen GEN PRE-ATT back see

སློལ་ཚིག་ ཉན་པ་ འབྲེལ་སྐྱུ་ འདས་སྡོན་ ཐྱིར་ མཐོང་བ་
连词 听 属格 前体 回 见/发现

'The bat hid beside the bed and listened and got seen (by them) only after (Sky Mother-in-law) finished talking.'

(ནམ་མཁའའི་གྲོས་མོས་)བཤད་ཚར་རྗེས། ཡ་ཕང་དེ་ཉལ་ཁི་འགམ་དུ་སྐྱས་ནས་ལྟོག་ཉན་བྱེད་བཞིན་པ་(མོས་)ད་གཞོན་མཐོང་བྱུང་།
(天岳母) 说完后才发现那只蝙蝠趴在床边 (偷) 听。

(265)

m ji a y ni tso qæ zi la mæ mi tɛ^{hə} te
sky GEN father-in-law ERG pestle OTM after GOAL throw DP

ནམ་མཁའའི་ འབྲེལ་སྐྱུ་ གྲོས་པོ་ ཐྱིད་སྐྱུ་ གཏུན་གཤིང་ ཡུལ་ཚིག་ རྗེས་སུ་ འཇས་ཚིག་ འཕངས་པ་ སློལ་ཚིག་
天 属格 岳父 作格 石杵 宾标 后 目词 扔 连词

(266)

bi la no tsə hĩ na ŋga tso qæ zi ni tby le ka pɛ pɛ^A ro
bat GEN nose pestle ERG beat DP flat PT

ཡ་ཕང་ འབྲེལ་སྐྱུ་ ལྷ་བ་ གཏུན་གཤིང་ ཐྱིད་སྐྱུ་ རུང་བ་ སློལ་ཚིག་ ལེབ་མོ་ འདས་ཚིག་
蝙蝠 属格 鼻子 石杵 作格 打 连词 扁 去时

'Sky Father-in-law took the pestle, threw it down after the bat and beat its nose flat.'

ནམ་མཁའའི་གྲོས་པོས་གཏུན་གཤིང་(ཡ་ཕང་)རྗེས་སུ་འཕངས་པས། ཡ་ཕང་གི་ལྷ་བར་ཕོག་ནས་དེ་ལེབ་མོར་བཏང་།
天岳父抓起石杵, 扔向(蝙蝠)背后, 于是蝙蝠的鼻子被石杵打扁了。

^A The bat's nose is flat because it was beaten by Sky Father-in-law.

(267)

bi la nɔ tsə	t ^h i	t ^h Bu	te	a ɣ	ɕɛ	do	tsa	so	q ^h ɣ
bat	DET	CL	DP	father-in-law	family	message	bad	three	CL
ཕ་མེད	འིས་ཚིག་	ཚོད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	གྲོས་པོ	བྱིས་ཚང	འཕྲིན། བརྗེ	རན་པ	གསུམ་པ	ཚོད་ཚིག་
蝙蝠	限词	量词	连词	岳父	家	信息	坏	三	量词

(268)

a	dzo	sə	do	mə	so	q ^h ɣ	a	dzo	sə
INT	EXT	still	message	good	three	CL	INT	EXT	still
འདྲི་ཚིག་	ལས་མཐུན	ད་རུང	འཕྲིན། བརྗེ	བཟང་བ	གསུམ	ཚོད་ཚིག་	འདྲི་ཚིག་	ཡོད་པ	ད་རུང
疑问	存在	还	信息	好	三	量词	疑问	有	还

(269)

di	te	ma	dzo	ro	di	ka	li	dzy
say	DP	NEG	EXT	PT	say	DP	back	come
ཟེར	སླེལ་ཚིག་	དགག་སྒྲ	ལས་མཐུན	འདས་ཚིག་	ཟེར	སླེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཡོད་པ
说	连词	否定	存在	去时	说	连词	回	来

'At this moment, Bat asked if Sky-Father-in-law's family still had three bad messages or three good messages (in addition to what Bat had already heard) but (they) said, "(We do) not have," so (Bat) came back.'

སྐབས་འདིར། ཕ་མེད་གིས་གྲོས་པོ་ཚང་ལ་ད་རུང་འཕྲིན་རན་གསུམ་ཡོད་དམ་འཕྲིན་བཟང་གསུམ་ཡོད་ཅེས་དྲིས་པར། ལན་དུ་ཅི་ཡང་མེད་ཟེར་བས་(ཕ་མེད་དེ་)ཕྱིར་ལོག།

蝙蝠这时问道：“天岳父家，还有好消息(可带给女儿家吗)? ”(岳父家回答)说：“没有了，”(蝙蝠飞)了回来。

(270)

bi la nɔ tsə	ŋi	do	mə	pa	li	dzy	sə ŋi
bat	ERG	message	good	carry/bring	back	come	only after
ཕ་མེད	ཕྱིད་སྒྲ	འཕྲིན། བརྗེ	བཟང་བ	འཁྱེར་བ	ཕྱིར	ཡོད	རྗེས་སུ
蝙蝠	作格	信息	好	带	回	来	才

(271)

ɖby ly ts^ho mæ ɕɛ ha da tɕ^hə ta
earth watching man family here from

འཛིག་རྟེན་ལྷ་སྲུང་མཁའན ཁྱིམ་རྒྱུད འདི་ན གནས

大地看守人 家 这儿 从

(272)

lo bzə li dzy su dja le
GOAL propagate back come GEN BE MP

ལས་ཚིག་ སྐྱེ་འཕེལ ཕྱིར ཡོང་བ འབྲེལ་སྐྱེ བློ་སྐྱེ ཚིག་རྟེན་གས

目词 繁衍 回 来 属格 判断 语气

'Earth-watching Man's family propagated up from here only after Bat brought three good messages (what Bat had overheard) back.'

ཕ་ཁང་གིས་འཕྲིན་བཟང་ཕྱིར་ཁྱིམ་ཡོང་རྗེས། འཛིག་རྟེན་ལྷ་སྲུང་བའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ད་བཟོད་འདི་ནས་སྐྱེ་འཕེལ་བྱུང་བ་རེད།

蝙蝠把(那偷听来的)好消息带回来后大地看守人家才从此(开始)繁衍起来的。

FAMILY CLAN

mbzə⁴⁴ m̥⁵⁵

(1)

ta hũ	ʂo	tʰi ki	te	m	ji	na gu mi	na	ts ^h o	zi	le ɣu ru
tonight	tell	these	DP	sky	GEN	na gu mi	and	human	son	le ɣu ru
དོ་རུབ	བཤད	འདི་ཚོ	སྒྲིལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	ཉ་གུ་མི	དང	མི	བུ	ལེའུ་རུ
今晚	说	这些	连词	天	属格	亮古米	和	人	子	勒物如

'These, (that I am) telling tonight, are (about) Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-son le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹.'

(ངའི་)དོ་རུབ་བཤད་པ་འདི་ཚོ་ནི་ནམ་མཁའ་ཉ་གུ་མི་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་(སྐོར་)ཡིན།

今晚说的这些是(关于)天女亮古米和凡人勒物如(俩的故事)。

(2)

zi	NGY	ja	na	zə mi	ʂə	ja	su	te
son	nine	CL	and	daughter	seven	CL	GEN	DP
བུ	དགུ	ཚན་ཚིག	དང	བུ་མོ	བདུན	ཚན་ཚིག	འབྲེལ་སྐྱ	སྒྲིལ་ཚིག
子	九	量词	和	女儿	七	量词	属格	连词

(3)

ts ^h o	zi	le ɣu ru	na	m	ji	na gu mi	hĩ	zi zə mi	dja
human	son	le ɣu ru	and	sky	GEN	na gu mi	GEN	children	be
མི	བུ	ལེའུ་རུ	དང	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྐྱ	ཉ་གུ་མི	འབྲེལ་སྐྱ	བྱིས་པ	རེད
人	子	勒物如	和	天	属格	亮古米	属格	孩子	是

'Nine sons and seven daughters were Human-son le¹¹ ɣu⁴⁴ ru¹¹ and Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹'s children.'

བུ་དགུ་དང་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པ་ནི་ནམ་མཁའ་ཉ་གུ་མི་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་པ་རེད།

九个儿子和七个女儿是天女亮古米和凡人勒物(婚后生下)的孩子。

(4)

te	zi	NGV	ja	NGV	fu	t ^h bu
DP	son	nine	CL	nine	CL	become

སླྱེལ་ཚིག་ བུ དགུ ཚད་ཚིག་ དགུ ཚད་ཚིག་ འགྱུར་བ
 连词 儿子 九 量词 九 量词 成为

(5)

mi	ʒə	ja	ʒə	fu	dbu
girl	seven	CL	seven	family	become

བུ་མོ་ བདུན་ ཚད་ཚིག་ བདུན་ ཚད་ཚིག་ འགྱུར་བ
 女儿 七 量词 七 量词 成为

'Then nine sons became nine families and seven girls became seven families.'

དེ་ནས་བུ་དགུ་པོ་ཁྱིམ་ཚང་དགུ་སྟུར་བ་དང་བུ་མོ་བདུན་པོ་ཁྱིམ་ཚང་བདུན་སྟུར་བ་རེད།

于是, 九个儿子(结婚后)成了九家人, 七个女儿(也)成为七家人了。

(6)

zi	t ^h i	NGV	ja	te	ʦo to	ma	k ^h i	ka
son	DET	nine	CL	DP	filial piety	NEG	good	DP

བུ དེས་ཚིག་ དགུ ཚད་ཚིག་ སླྱེལ་ཚིག་ མི་ལུ དགག་སྒྲི བཟང་བ སླྱེལ་ཚིག་
 儿子 限词 九 量词 连词 孝道 否定 好 连词

(7)

m	ji	a	ɣ	ʦe	qo tɕ ^h ə
sky	GEN	father-in-law	family	angry	

ནམ་མཁའ་ འབྲེལ་སྒྲི ལྷོས་པོ་ ཁྱིམ་ཚང་ རོངས་ཁྲོ་ལངས་བ
 天 属格 岳父 家庭 生气

'The nine sons' filial piety was not good, so Sky-father-in-law's family was angry.'

བུ་དགུ་པོས་མི་ལུ་(བསྐྱབས་པ་)མི་བཟང་བས་ནམ་མཁའི་ལྷོས་པོ་ཚང་གི་སྟུགས་ཁྲོས།

(儿女成家后) 那九个儿子不孝顺, 所以天岳父家生气。

(8)

m	ji	a	ɣ	ɕɛ	qo	tɕ ^h ə	nda	ka	xo	ʃe	tʂ ^h o	t ^h je	ro
sky	GEN	father-in-law	family	angry	very	DP	flood						PT

ནམ་མཁའ་	འབྲེལ་སྐྱ	ཀྲིས་པོ་	ཁྱིམ་ཚང་	ཁོངས་ཁྲོ་ལངས་པ	ཉ་ཅང	སྐྱེལ་ཚིག་	ཤུ་འོད་						འདས་ཚིག་
天	属格	岳父	家庭	生气	很	连词	洪水朝天						去时

'Sky-father-in-law's family was very angry so floods came.'^A

ནམ་མཁའ་འབྲེལ་སྐྱ་ཀྲིས་པོ་ཚང་ཁོངས་ཁྲོ་ལངས་པས་ཤུ་འོད་རྒྱག་ཏུ་བཅུག།
 天岳父家很生气就发洪水朝天了。

(9)

dby	va	o	ba	te	qæ	pæ	le	su	o	ba	tʂa	p ^h ʂə
earth		all	DP	crack	DP	man	all	lineage				become extinct

སའི་གོ་ལ	ཡོངས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་	འགས་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	མི	ཚང་མ	རྒྱད་པ					རྩ་མེད་དུ་འགྲུབ་པ
地球/大地	全部	连词	裂开	连词	人	全部	人种/人类	断/灭绝				

'All the earth cracked and all people's lineages became extinct.'

སའི་གོ་ལ་ཡོངས་སུ་གས་སོང་ལ་མིའི་རྒྱད་པ་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་གྱུར།
 大地到处崩裂, 人类(也)从此全部灭绝。

(10)

te	na	gu	mi	na	ts ^h o	zi	le	ku	ru	hi
DP	na	gu	mi	and	human	son	le	ku	ru	GEN

སྐྱེལ་ཚིག་	ཉ་གུ་མི	དང	མི	བུ	ལེའུ་རུ	འབྲེལ་སྐྱ
连词	亮古米	和	人	儿子	勒物如	属格

^A Sky Father-in-law's family is very powerful and can create such disasters as floods and droughts if they are unhappy.

(11)

ʒi zə mi ɲi ja na na li ndzə
children two CL only left

བྱིས་པ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན ལུས་པ

子女/孩子 二 量词 只/仅 剩

'Then only two, Sky-na¹¹ gu⁴⁴ mi¹¹ and Human-son le¹¹ ku⁴⁴ ru¹¹'s children, were left.'

དེ་ནས་ནམ་མཁའ་ཉ་གུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་པ་གཉིས་ཁོ་ན་ལུས་ཏུ་ལུས་སོང་།

只剩下天女亮古米和凡人勒物如的两个孩子。

(12)

ʒi a ɲo tʰi ja na
son youngest DET CL and

བུ ཆེས་གཞོན་པ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ དང

儿子 么 限词 量词 和

(13)

mi a ɲo tʰi ɲi ja na na li ndzə
daughter youngest DET two CL only left

བུ་མོ ཆེས་གཞོན་པ དེས་ཚིག་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན ལུས་པ

女儿 么 限词 二 量词 只 剩下

'Only the youngest son and the youngest daughter were left.'

ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་བུ་མོ་གཉིས་ཁོ་ན་ལུས་སོང་།

只剩下他们的么儿子和么女儿。

(14)

na ɲi ky ti jy li m ɲu ɲi ji mo te
we two CL one family back make say sister DP

ང་ཚོ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ གཅིག ཁྱིམ་ཚང ཕྱིར བཟོ་བ ཟེང སྲིད་མོ སྲིད་ཚིག་

我们 二 量词 一 家 回 做 说 妹妹 连词

'(Sister) said, "We two (must) make back one family.'

(སྲིང་མོས་)ལུག་ཉིས་ཀྱིས་བྱིར་བྱིར་བྱིས་ཚང་ཞིག་བཟོ་ཞེས་བཤད།

妹妹说：“我们俩回(头)做一家(人)吧！”

(15)

ti jy li m̩ ŋu te mi ʒi mo ma na
one family back make say DP brother NEG agree

གཅིག་ བྱིས་ཚང་ བྱིར་ བཟོ་བ་ འདོད་པ་ སྲིལ་ཚིག་ ལུ་བོ་ དགག་སྒྱུ་ འཐད་པ་
一 家 回 做 说 连词 哥哥 否定 同意

'(Sister) said, "(We two must) make one family," but (her) brother did not agree.'

(སྲིང་མོས་)བྱིར་བྱིས་ཚང་ཞིག་བཟོ་བཟོ་བར་ལུ་བོ་འཐད་པ་མ་བྱུང་།

(妹妹) 说回 (头) 做一家 (人), 但哥哥 (坚持) 不同意。

(16)

mi ʒi mo me kʰa ka ti gy ro tʰo ti mo pʰa hũ hũ le
brother at a loss DP one CL millstone one half carry DP

ལུ་བོ་ ཐབས་ཟད་པ་ སྲིལ་ཚིག་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ རང་ཐག་ གཅིག་ བྱེད་ཀ་ འཐུར་བ་ སྲིལ་ཚིག་
哥哥 没办法 连词 一 量词 石磨 一 量词 背 连词

(17)

o ljo po po ko tɕʰə ta mi mbu le li da
up there hill LOC from GOAL roll back come

ཡར་ན རི་བོ་ གནས་གཞི ནས་ ལས་ཚིག་ འགྲིལ་བ་ བྱིར་ ཡོང་བ་
上面 山 位格 从 目词 滚 回 来

(18)

ro tʰo tʰi ɲi mo pʰa ti gy gy da li ja ta le lo qʰo
millstone DET two half each other DAT back stick DP valley

རང་ཐག་ རེས་ཚིག་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ བན་ཚུན་ ལ་དོན་ བྱིར་ འགུར་བ་ སྲིལ་ཚིག་ ལུང་བ་
石磨 限词 二 半 互相 与格 回 合 连词 山谷

(19)

ko	li	dza	ɕy	na	ni	ky	ti	jy	li	m	di
LOC	back	EXT	if	we	two	CL	one	family	back	make	say
གནས་གཤི	ཕྱིར	ལས་མཐུན	གལ་ཏེ	ངཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	བཟོ་བ	ཟེར་བ
位格	回	存在	如果	我们	二	量词	一	家	回	做	说

'Brother was at a loss and said, "We (will) each carry one half of one millstone to the hill and roll (them) back down and if the two millstone halves are stuck back to each other in the valley, then we two may make one family.'"

ཕུ་བོ་ཐབས་ཟད་ནས་བཤད་རྒྱུར། (ངོད་གཉིས་ཀྱིས་)འཐག་རྩོ་རེ་འབྲེར་ནས་(རི་ཕྱོད་)ནས་རེ་རེ་བཞིན་མར་འགྲིལ། གལ་ཏེ་འཐག་རྩོ་གཉིས་ལུང་མདོ་
ནས་ཕན་རྒྱུན་ལ་འབྲེར་ན་ངོད་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱིར་བྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ་བཟོ་བ།

哥哥没有办法就说：“(我俩)一人背上一半石磨，(各自走上山顶，)从山(顶)上(把那两块石磨)滚下来，如果两半石磨(能)在山谷里合在一起的话，我们俩就回(头)做一家(人)吧。”

(20)

ti	gy	t ^h i bu	lo	ɕy	ti	gy	tʂ ^h a ka	lo	ɕy
one	CL	that side	GOAL	went	one	CL	this side	GOAL	went
གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕ་གི	ལས་ཚིག	སོང་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	རྒྱལ་ལོལ	ལས་ཚིག	སོང་བ
一	量词	那边	目标	去	一	量词	这边	目标	去

'One went up that side (of a mountain valley) and one went up this side (of a mountain valley).'

གཅིག་(ལུང་བའི་)ཕར་ངོ་ལས་ཡར་ཕྱིན་པ་དང་། གཅིག་གོས་རྒྱུར་ལོལ་ལས་ཡར་ཕྱིན།

于是，(他俩)一人从(山)那边(走)上去，一人从(山)这边(走)上去。

(21)

o	mi	mbu le	li	dzy	te	k ^h i	nda	m
EXC	GOAL	roll	back	back	DP	good	very	AVM
འཕོད་ཚིག	ལས་ཚིག	འགྲིལ་བ	ཕྱིར	ཡང་བ	སྐྱེལ་ཚིག	བཟང་བ	དྲ་ཅང	འབྲིང་ཚིག
叹词	目标	滚	回	来	连词	好/完整	很	副标

(22)

ti gy gy	li	ja ta	le	o mo	lo q ^h o	ɣo	dza
each other	back	stick	DP	down there	valley	LOC	EXT
ཕན་ཚུན་	ཕྱིར	འབྲུང་བ	སླེལ་ཚོགས་	མར་ན	ལུང་བ	གནས་གཞི	ལས་མཐུན་
互相	回	合	连词	下面	山谷	位格	存在

'Oh, after (they) rolled the two millstone halves back down (they) stuck back to each other very well in the valley.'

(འཐག་རྩོ་གཉིས་)མར་འགྲིལ་ཡོང་བ་ན་ལུང་མདོ་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་འབྲུང།

(从山上) 滚下来后, (两半石磨) 在山谷里完完整整地合在一起了。

(23)

o	ta m	ja ta	o	dza	ka	ti	jy	li	ma
EXC	like this	stick	there	EXT	DP	one	CL	back	NEG
འཁོད་ཚོགས་	འདི་འདྲ	འབྲུང་བ	དེ་ན	ལས་མཐུན	སླེལ་ཚོགས་	གཅིག	ཚད་ཚོགས་	ཕྱིར	དགག་སྒྲ
叹词	这样	合	那儿	存在	连词	一	量词	回	否定

(24)

m	ma	t ^h a	di	ka	ti	jy	li	m
make	NEG	OK	say/think	DP	one	CL	back	make
བཟོ་བ	དགག་སྒྲ	འགྲིག་པ	ཟེད། བསམ	སླེལ་ཚོགས་	གཅིག	ཚད་ཚོགས་	ཕྱིར	བཟོ་བ
做	否定	行	说/以为	连词	一	量词	回	做

'Oh, like this, (the two millstone halves) stuck there (in the valley), so they thought, "It is not OK to not make back one family," so (they) made back one family.'

ཨོ། (འཐག་རྩོ་གཉིས་)དེ་བཞིན་དུ་དེ་ན་འབྲུང་འབྲུག་པས། (ཁོས་ཚོས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་མ་བཟོས་ན་མི་འགྲིག་སྐྱམ་ནས་ཁྱིམ་ཞིག་བཟོས།

哦, (两半石磨)就那样合在了一起, 所以(他俩)以为不回头做一家(人)就不好了, 于是, 成为一家人了。

(25)

ti	jy	li	m	nu	te	ni mi xi	nda	ro
one	CL	back	make	after	DP	happy	very	PT
གཅིག	ཚད་ཚིག་	ཕྱིར	བཟོ་བ	རྗེས་སུ	སློལ་ཚིག་	དགའ་བ	ཉ་ཅང	འདས་ཚིག་
一	量词	回	做	后	连词	高兴	很	去时

'After (they) made back one family, (they) were very happy.'

ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོས་རྗེས་(ཁོ་གཉིས་)ཉ་ཅང་དགའ་བོ་འདུག

成为一家(人)后, (他俩都)很高兴。

(26)

mæ	te	zi zə mi	sə	ha t ^h a	to	ro	ha	ma	qa dzə
later	DP	children	give birth	time	arrive/time to	PT	also	NEG	OK
རྗེས་སུ	སློལ་ཚིག་	ལཱ་ལཱ་	སྐྱེ་བ	དུས་ཚོད་	ཐོན་པ	འདས་ཚིག་	ཀྱང	དགག་སྐྱེ	འགྲིག་པ
后来	连词	孩子	生	时间	到	去时	也	否定	好

(27)

m	ni	hī	tɕ ^h o	ro ro
DP	two	month	more	over/pass
སློལ་ཚིག་	གཉིས	ཟླ་བ	ལྷག་ཙམ	ལྷག་པ
连词	二	月份	多	超过

'Later, it was time (for the sister to) give birth to children, but it was also not OK, and two more months passed.'

རྗེས་སུ(སྲིང་མོར་)ལཱ་ལཱ་སྐྱེ་དུས་ལ་ཐོན་ཡང་། (གནས་ཚུལ་)མི་བཟང་སྟེ། ཟླ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་འགོར་(ཡང་ལཱ་ལཱ་མ་སྐྱེས།)

后来, 到了该生孩子的时候, (情况却)不好, (时间)超过了产期的两个月。

(28)

ɲi	hĩ	tɕ ^h o	ro ro	te	mi	sə	dzy	ro
two	month	more	over/pass	DP	GOAL	give birth	come	PT
གཉིས	ཟླ་བ	དེ་ལས་མང་བའི	ལྷག་མ	སྐྱེ་ལ་ཚོགས	ལས་ཚོགས	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚོགས
二	月份	多	超过	连词	目词	生	来	去时

'After two more months passed (she) gave out birth.'

ཡང་བསྐྱར་ཟླ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་འགོར་རྗེས་(མོས་སྐྱེ་བུ)བཙམ།

(产期)超过两个多月后生了下来。

(29)

yi	q ^h ʂə	ɣu da	m	ʂə xa	ʂə xa	ti	ba ki	mi	sə	dzy
cow	excrement	like	AVM	yellow	one	ba ki	GOAL	give birth	come	
བ་ལང	ལྷི་བ	འདྲ་བ	འབྲེ་ཚོགས	སེར་པོ	གཅིག	གཞུང་བ	ལས་ཚོགས	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ	
牛	粪	相似	副标	黄色	一	簸箕	目词	生	来	

'(She) gave birth down out (and there) came (out) one (blob of) yellow (stuff), like cow excrement (in the amount of) one *ba⁵³ ki⁵³*.^A

(མོས་)བ་ལང་གི་ལྷི་དང་འདྲ་བའི་(དངོས་པོ)སེར་པོ་གཞུང་བ་གང་བཙམ་བུང་།

生下了一簸箕像牛粪一样黄的(东西)。

(30)

te	qo tɕ ^h ə	le	ɣu mɔv	le	ma ɣa	ro
DP	sad	DP	cry	DP	badly	PT
སྐྱེ་ལ་ཚོགས	ཡིད་སློབ	སྐྱེ་ལ་ཚོགས	བྱུང	སྐྱེ་ལ་ཚོགས	དྲག་པོའི་ངང	འདས་ཚོགས
连词	伤心	连词	哭泣	连词	糟糕	去时

^A *ba⁵³ ki⁵³* = bamboo container used to transport grain.

'Then, (they were) upset and cried badly.'

དེ་ནས་(ཁོ་གཉིས་)ཡིད་སློབ་ནས་བྱུང་།

这下(他俩)伤心，哭泣。

(31)

so ni so ha dbu nu te ni ji mo t^hi gy
three day three night pass after DP sister DET CL

གསུམ ཉིན གསུམ མཚན་མོ འགོར་བ རྗེས སླེལ་ཚིག སྲིང་མོ ངེས་ཚིག ཚད་ཚིག
三 量词 三 晚 过 后 连词 妹妹 限词 量词

(32)

te p^hæ tɕə da nu hũ hũ hũ ka ti bu væ
DP husband DAT you carry go DP one CL scoop

སླེལ་ཚིག ཁྱོ་ག ལ་དོན ཁྱོད འཇུར་བ སོང སླེལ་ཚིག གཟིག ཚད་ཚིག བཞོ་བ
连词 丈夫 与格 你 背 去 连词 一 量词 挖

(33)

ha ja ti bu væ o ja m hũ di
here stick one CL scoop there stick do go say

འདི་ན འཇུར་བ གཟིག ཚད་ཚིག བཞོ་བ དེ་ན འཇུར་བ བཞོ་བ སོང ཟེར
这儿 粘 一 量词 挖 那儿 粘 做 去 说

'(They cried and) after three days and three nights passed, the sister said to (her) husband, "You carry (the blob) and go, then scoop one blob of (excrement-like material) to stick here, and scoop one blob to stick there.'

ཉིན་ལག་གསུམ་འགོར་རྗེས་མོས་རང་གི་ཁྱོ་གར་བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་(འདི་ཚོ)འཇུར་ནས་སོང་། དེ་ནས་(ལུ་བ་)ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་ཚོས་ནས་འདི་ལ་སླུར་

ཞེང་། ཉིལ་འབྲུ་གཞན་ཞིག་ཚོས་ནས་དེ་ལ་སླུར་པར་བྱོས་ཟེར།

过了三天三夜后，妹妹对丈夫说：“你把(这些东西)背出去，(把它们分成许多份)，一份一份地粘到不同的地方吧。”

(34)

ta m hū hū ɕy hū hū ɕy ka
like this carry went carry went DP

འདི་འདྲ འཐུར་བ ཕྱིན་པ འཐུར་བ ཕྱིན་པ སླེལ་ཚིག་
这样 背 去 背 去 连词

(35)

ti bu væ ha ja ti bu væ o ja m
one CL dig here stick one CL dig there stick AVM

གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བཞོ་བ འདི་ན སློར་བ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བཞོ་བ དེ་ན སློར་བ བྱེད་ཚིག་
一 量词 挖 这儿 粘 一 量词 挖 那儿 粘 副标

(36)

ja pi tsa te qo tɕʰə ka ha jy
stick finish DP sad DP here sleep

སློར་བ ཚར སླེལ་ཚིག་ ཡིད་སློབ སླེལ་ཚིག་ འདི་ན གཉིད་པ
粘 完 连词 伤心 连词 这里 睡觉

'Like this, (according to the sister's instruction, he) carried (the yellow excrement), and dug one blob (of yellow excrement) to stick here and dug one blob to stick there, after (he) finished sticking (he was) very sad so (he) slept here (where he finished sticking).

དེ་བཞིན་དུ། (ཁོས་ལྷི་བ་དེ་)འཐུར་ནས་ཕྱིན། དེ་ནས་(ལྷི་བ་)ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་བཞོས་ནས་འདི་ལ་སླར་ཞིང་། ཡང་ཉིལ་འབྲུ་ཙམ་བཞོས་ནས་དེ་ལ་སླར། སླར་ཚར་རྗེས་(ཁོ་རང་)ཡིད་སློབ་ནས་འདི་རུ་གཉིད་དུ་ཡུར།

(他)把这些东西背了去, 一背兜地背去, 粘到不同的地方去后, 伤心地在那里睡着了。

(37)

ha ti mbæ ji ɲæ le li ʂu te
here one CL sleep DP wake up DP

འདི་ན གཅིག་ ཚད་ཚིག་ གཉིད་པ སླེལ་ཚིག་ གཉིད་ལས་སང་བ སླེལ་ཚིག་
这儿 一 量词 睡觉 连词 醒 连词

(38)

ti	bu	væ	q ^h a	ja	te	su	ti	jy	dbu	ro
one	CL	dig	where	stick	DP	man	one	CL	become	PT

གཅིག་ ཚད་ཚོག་ བརྐོ་བ་ གང་ན་ འབྱར་བ་ རླེ་ལ་ཚོག་ མི་ གཅིག་ ཚད་ཚོག་ འབྱུར་བ་ འདས་ཚོག་
 一 量词 挖 哪儿 粘 连词 人 一 量词 成为 去时

(39)

ji	mi	ti	ly	ha	ndzε	mi	k ^h y	ti	bi	ha	dzy
house	one	CL	here	EXT	smoke	one	CL	here	raise		

ཁང་བ་ གཅིག་ ཚད་ཚོག་ འདི་ན་ ལས་མཐུན་ ཏུ་བ་ གཅིག་ ཚད་ཚོག་ འདི་ན་ འབྱུར་བ་
 房子 一 量词 这儿 存在 烟 一 量词 这儿 升

'(He) slept here for one period of time and woke up and it became one man's family, where (he) had scooped one blob (of yellow excrement) to stick; and there was one house here and one (column of) smoke rose (from) here.'

(ཁོ་)འདིར་ཅུང་ཙམ་གཉིད་ནས་སང་བ་ན། (ཚྲོན་ཁོས་ལྷི་བ་དོག་ཙམ་)བརྐོས་ནས་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་མི་བྱིས་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཁང་བ་ཞིག་འདུག་ལ་
 (དེ་ལས་)ཏུ་བ་འབྱུར་གྱིན་འདུག

在那里睡了一觉醒来时, (他刚才)粘了东西的地方出现了一户户人家, 有一个个房子, (还有)一股股 (炊)烟从那儿升起。

(40)

ce	po	ja	ce	po	mi	lu	qa	ja	lu	qa	mi
tree	stick	tree	name	stone	stick	stone	name				

ཤིང་ འབྱར་བ་ ཤིང་ མིང་འདོགས་པ་ རྫོང་ འབྱར་བ་ རྫོང་ མིང་འདོགས་པ་
 树 粘 树 取名 石头 粘 石头 取名

'(Then they) named (the family) ce¹¹ po⁵³ (or tree, for he had scooped out some amount of excrement) and stuck (the excrement) on the tree; (they) named (the family) lu⁵³ qa⁵³ (or stone, for he had scooped out some amount of excrement) and stuck on the stone.'

(དེ་ནས་ཁོ་ཚོས་ཚྲོན་ཚད་ལྷི་བ་ཏིལ་འབྱུང་ག་)ཤིང་ལ་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་(ཆགས་པའི་བྱིས་ལ་)ཤིང་དང་རྫོང་ལ་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་(ཆགས་པའི་བྱིས་ལ་)
)རྫོང་ཞེས་བཏགས།

于是, (他俩把)粘到树(上的人家)取名为'西伯', 粘到石头上的取名为'鲁哩'.

(41)

te	a mi	na	li	tɕa	wa	tɕa	t ^{hi} ki	te
DP	now	we	Li	family	Wang	family	these	DP
སླེལ་ཚིག་	ད་ལྟ་	ང་ཚོ་	ལའེ་སྟོ་	ཐུད་པ་	མང་	ཐུད་པ་	འདི་ཚོ་	སླེལ་ཚིག་
连词	现在	我们	李	家族	王	家族	这些	连词

(42)

ha	tɕ ^h ə ta	lo	mi	li	dzy	su	dja
here	from	GOAL	name	again	come	GEN	BE
འདི་ན་	ནས་	ལས་ཚིག་	མིག་འདོགས་པ་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་	འབྲེལ་སྟུ་	ནི་སྟུ་
这儿	从	目词	取名	方向词	来	属格	判断

'Now, we, these Li families and Wang families, were named back (there) and came from here.'

ད་ལྟ་ང་ཚོའི་ལའེ་སྟོ་ཚང་དང་མང་ཚང་གི་གཤུང་ཐུད་ནི་དེ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

现在，我们这些李家和王家（的姓）就是从这里来的。

(43)

mæ	te	tɕo ʂə	yi	q ^h ʂə	ɣu ta	t ^{hi} q ^h o	ni
later	DP	BE	cow	excrement	like	these	ERG
རྗེས་སུ་	སླེལ་ཚིག་	ནི་སྟུ་	བ་མོ་	ལྷི་བ་	འདྲ་བ་	འདི་ཚོ་	བྱེད་སྟུ་
后来	连词	判断	牛	粪	像	这些	作格

(44)

su	lo	fa	li	dzy	su	lo
human	GOAL	propagate	back	come	GEN	MP
མིའི་རིགས་	ལས་ཚིག་	སྐྱེ་འཕེལ་	ཕྱིར་	ཡོང་བ་	འབྲེལ་སྟུ་	ཚིག་སྟེགས་
人	目词	繁育	回	来	属格	语气

'Later, humans were propagated back up by these cow-excrement-like ones.'

རྗེས་སུ་མིའི་རིགས་བ་མོའི་ལྷི་བ་འདྲ་བ་འདི་དག་གིས་ཡང་བསྐྱར་དར་འཕེལ་བྱུང་དུ་བཅུག་པ་རེད།

后来,(就有了这样的传说,)人类就是由这些像牛粪一样的(东西)孕育出来的。

PEOPLE OF POWER

THE HERO a⁵³ p^hi⁴⁴ ræ⁵³ NGæ⁵³
li⁴⁴ bu⁵⁵ ʒə¹¹ pə⁵³

(1)

i ɲi a ʒə te na na mzi te
ancient DP we na mzi DP
གནའ་སྐོམ་ སྤྱིལ་ཚིག་ ང་ཚོ་ ཏ་སུ་ཞི་ སྤྱིལ་ཚིག་
古代 连词 我们 纳木依 连词

(2)

a p^hi ræ NGæ ɲu ta gɣ ʒə za
a p^hi ræ NGæ say/call thus CL mystical^A
ཨ་མའེ་ར་གུ་ ཟེར་ འདི་འདྲ་ ཚད་ཚིག་ ལུས་རྩལ་མཚོག་ལྟན་
阿坯冉呷 叫 这样 量词 神勇

'In ancient (times among) we na⁵³ mzi⁵³, a person called a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³ was mystical.'
གནའ་སྐོམ་རུ་ ང་ཚོ་ཏ་སུ་ཞིལ་ཨ་མའེ་ར་གུ་ ཟེར་བའི་ལུས་རྩལ་མཚོག་ལྟན་གྱི་མི་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།
古时候, 我们纳木依有一个神勇的(人)叫阿坯冉呷。

(3)

te ʒə za le a tʂ^ha ha ka ta su dja le
DP mystical DP almost success GEN BE MP
སྤྱིལ་ཚིག་ ལུས་རྩལ་མཚོག་ལྟན་ སྤྱིལ་ཚིག་ བལ་ཚེར་ རྒྱལ་ཁབ་ འབྲེལ་སྒྲུ་ འཇིགས་ ཚིག་རྟེན་གས་
连词 神勇 连词 几乎 成就大业 属格 判断 语气

^A ʒə⁴⁴ za⁴⁴ is used to describe such amazing things as a person flying, leaping over mountains and being invincible/immortal.

'Then (the person) was mystical and almost successful.'

དེ་ནས་(མི་འདི་)རྗེ་འཕུལ་སྟོན་བྱས་ཞིང་ཡལ་ཆེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་རེད།

后来, 差一点儿就成就了大业。

(4)

mæ te ཅེ za nda ka
later DP mystical very DP

རྗེས་སུ སླེལ་ཚིག་ ལུས་རྒྱལ་མཚོག་ལུན ཉ་ཅང སླེལ་ཚིག་

后来 连词 神勇 很 连词

(5)

va tʰi jy ni ཅེ ཅེ mi ŋga su lo
Han DET CL ERG make/kill SUF-COM GEN MP

ཁྱིམི རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཕྱིད་སྐྱ བཟོ་བ འདས་རྗེས འབྲེལ་སྐྱ ཚིག་སྟེགས་

汉人 限词 量词 作格 做/杀 后体 属格 语气

'Then later (he was) very mystical so was killed by Han.'

(ཨ་ཕའེ་ར་ག་ལ་)རྗེས་རྒྱལ་ཉ་ཅང་ཆེ་བས་ཁྱིམིས་བསད་པ་རེད།

(他)很神勇, 所以后来被汉人杀掉了。

(6)

qʰa m qʰa m tʰɛ ཅེ ཅེ ha ma mba ka
how do how do^A he make/kill also NEG able DP

ཅི་ལྟ ཐྱེད ཅི་ལྟ ཐྱེད ཁོ བཟོ་བ གུང དགག་སྐྱ ཐུབ་པ སླེལ་ཚིག་

怎样 做 怎样 做 他 做/弄 也 否定 能 连词

(7)

mæ te va m ja ཅེ zə mi ti ja
later DP lord family girl one CL

རྗེས་སུ སླེལ་ཚིག་ རྒྱལ་པོ ཁྱིམ་ཚང ལུ་མོ གཅིག་ ཚད་ཚིག་

后来 连词 君王 家 女儿 一 量词

^A qʰa⁵³ m⁵³ = when repeated, it adds emphasis.

(8)

la t^hε lo ko dzy
 OTM he GOAL give come
 ཡུལ་ཚོགས། རོ ལས་ཚོགས། རྟེན་པ ཡོང་བ
 宾标 他 目词 给 来

'(Han) tried very hard to kill him but were also unable (to kill him), so later (Han) brought one Han lord's girl and gave (her) to him.'

(དང་ཐོག་ཀྱི་མིས་)ཅི་རྒྱས་ཀྱིས་ཁོ་གསོད་ཅིས་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་གསོད་མ་ཐུབ། དེའི་ཕྱིར་རྗེས་སུ་(ཀྱི་མིས་)ཀྱའི་ཀྱུལ་པོའི་བུ་མོ་ཞིག་ཁོ་ལ་བྱིན་པ་རེད།
 怎么也不能(杀死他), 所以后来(汉族君王将自己的) 女儿(嫁)给了他。

(9)

va m ja zə mi la t^hε lo ko ɲu te
 lord girl OTM he GOAL give after DP
 ཀྱུལ་པོ་ བུ་མོ་ ཡུལ་ཚོགས། རོ ལས་ཚོགས། རྟེན་པ རྗེས་སུ་ རྒྱུལ་ཚོགས།
 君王 女儿 宾标 他 目词 给 后 连词

(10)

mæ te zə mi ti ja dbu
 later DP girl one CL become/have
 རྗེས་སུ་ རྒྱུལ་ཚོགས། བུ་མོ་ གཅིག་ ཚད་ཚོགས། བཅའ་བ
 后来 连词 女儿 一 量词 成为/生

'After (they) brought the girl of the lord and gave (her) to him, later (the family of the lord's daughter and a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) had one girl (daughter).'

(ཀྱི་མི་ཚོས་ཀྱའི་)ཀྱུལ་པོའི་བུ་མོ་ཁོ་ལ་བྱིན་རྗེས། (ཀུང་མས་)བུ་མོ་ཞིག་བཅའ་བ།
 君王的女儿嫁给他后, (妻子)生了个女儿。

(11)

zə mi tʰi ja zə da ro ha ʂo ma na
 girl DET CL walk PT also tell NEG would
 ལུ་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ རྒྱུ་ལུ་ འདས་ཚིག་ གྱུང་ བཤད་པ་ དགག་སྒྱུ་ འདོད་པ་
 女儿 限词 量词 走路 去时 也 说 否定 愿意

'(When the) girl (got old enough to) walk (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) would also not tell (why he was chopped to pieces by Han but then became a healthy man again—why he could not be killed).'

(ཁོའི་)ལུ་མོ་དེ་(ནར་སོན་ནས་)འགྲོ་ཐུབ་དུས་གྱུང་(ཨ་པའེ་ར་གྲུ་ཁོའི་རྒྱས་རྩལ་དེ་ཁོ་ལ་ཅི་ལྟར་ཐོབ་པའི་གསང་བ་)བཤད་མ་འདོད།
 那个女儿(能够)走路了,但是(他)还是不肯说(他如此神勇的秘密)。

(12)

ti ni te nu ha jo tʂʰə mi dbu ro ŋu ka
 one day DP you also SELF wife become PT say/think DP
 གཅིག་ ཉིན་ སླེལ་ཚིག་ རྩོད་ གྱུང་ རང་ཉིད་ རྩུང་མ་ འགྱུར་བ་ འདས་ཚིག་ བསམ་པ་ སླེལ་ཚིག་
 一 天 连词 你 也 自己 妻子 成为 去时 想 连词

(13)

jo gɛ ræ su nu ʂo ŋu kʰ y ʂə ti ha te
 SELF real GEN you tell say/think New Year Eve one night DP
 རང་ཉིད་ རོ་མ་ འབྲེལ་སྒྱུ་ རྩོད་ བཤད་པ་ བསམ་ ལོ་སར་གནས་གང་ ཅིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་
 自己 真实 属格 你 讲 想 除夕 一晚 连词

'One day, one night of the New Year Eve (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) thought, "You (my wife) also became my wife and I will tell you the real truth."

ལོ་ཞིག་གི་གནས་གང་ལ། (ཨ་པའེ་ར་གྲུ་)བསམ་པར་རྩོད་གྱུང་དའི་རྩུང་མར་གྱུར་བས། དས་རྩོད་ལ་(གསང་བ་)རོ་མ་བཤད་(རྒྱུ་)ཡིན་སྟེ།
 一天, 在除夕的晚上, (阿坏再呷)想: “你也成为我的妻子了. 今晚, 就给你讲 (我神勇的)真实(秘密)吧!”

(14)

k ^h y̯ ʂə	ti	ha	te	ɣ	ndzə	ka	zə qa	ɲu	te
New Year Eve	one	night	DP	liquor	drink	DP	drunk	after	DP
ལོ་སར་གནམ་གང	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྟེལ་ཚིག	ཆང	འཐུང་བ	སྟེལ་ཚིག	བཟི་བ	རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚིག
除夕	一	晚	连词	酒	喝	连词	醉	后	连词

(15)

tʂ ^h ə mi	t ^h i	ja	da	lo	ʂo	ro
wife	DET	CL	DAT	GOAL	tell	PT
ཚུང་མ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལ་དོན	ལས་ཚིག	བཤད	འདས་ཚིག
妻子	限词	量词	与格	目词	说	去时

'One New Year Eve night, (he) drank liquor (became) drunk and told the wife.'
 གནམ་གང་གི་དགོང་མོ་ཞིག་ལ། ཁོས་ཆང་འཐུང་ནས་ར་བཟིར་གུར་སྟེ་ཚུང་མར་(གསང་བ་)བཤད།
 在一个除夕的晚上, (他)喝酒醉了就向妻子说了。

(16)

te	ta hũ	te	nu	ha	jo	tʂ ^h ə mi	dbu	ro
DP	tonight	DP	you	also	SELF	wife	become	PT
སྟེལ་ཚིག	དོ་དགོང	སྟེལ་ཚིག	ཁྱོད	ཀྱང	རང་ཉིད	ཚུང་མ	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག
连词	今晚	连词	你	也	自己	妻	成为	去时

'Then (he said), "(From) tonight (on I will trust you because) you also became my wife."
 (ཨ་པའི་ར་གསལ་བཤད་རྒྱུར།) དོ་རུབ་ནས་བཟུང་(ངས་ཁྱོད་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་)ཁྱོད་ཀྱང་ངའི་ཚུང་མར་གྱུར།
 “今晚(以后, 我会真信任你) 你也真成了我的妻子!”

(17)

jo	qo ^A	ti	la	te	o tjo	ka tsa bu mæ ^B	zə
SELF	qo	one	CL	DP	over there	ka tsa bu mæ	EXT
རང་ཉིད	ཀོའོ	གཅིག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	ཕར་ན	ཨ་ཕུ་བུ་མུ	ལས་མཐུན
自己	命根子	一	量词	连词	那边	哈杂布马	存在

(18)

ti	la	te	o mo	ta ji	ga ky	zə
one	CL	DP	down there	ta ji	range	EXT
གཅིག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	ཕར་ན	དཱ་ཡ	རི་རྒྱད	ལས་མཐུན
一	量词	连词	下面	达亚	山系	存在

(19)

ti	la	te	o mo	o ndzə	ka k ^h y ^C	zə
one	CL	DP	down there	o ndzə	ka k ^h y	EXT
གཅིག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	ཕར་ན	ཨོ་འགྲོ	ཨ་ཁུག	ལས་མཐུན
一	量词	连词	下面	噢卓	哈库	存在

'(He continued), 'One of my *qo*¹¹ is down there in ka¹¹ tsa¹¹bu⁴⁴ mæ⁵⁵ (Mountain Range), one is down there in ta¹⁴ja¹¹ (Mountain Range) and one is down there in ondro ka⁴⁴ k^hy¹¹ (Mountain Range).''

(ངའི་སློབ་གྲི་)ཀོའོ(ནག་པོ་)གཅིག་ཨ་ཕུ་བུ་མུ(རི་རྒྱད་)དུ་ཡོད་ལ། གཅིག་དཱ་ཡ(རི་རྒྱད་)དུ་ཡོད། གཅིག་ནི་དེ་ན་ཨོ་འགྲོ་ཨ་ཁུག(རི་རྒྱད་)དུ་ཡོད་ཟེར།
 “我的一根命根子在哈杂布马山里，一根在达亚山里，(还有)一根在噢卓哈库山里。”

^A *qo*¹¹ is a crucial component of the human body. When *qo*¹¹ is in the hands, one can, for example, be very successful at killing birds by throwing stones. When *qo*¹¹ is in the eyes, one can see things clearly at that time. *qo*¹¹ moves around in the bodies of ordinary people. Powerful people have *qo*¹¹ in their bodies and also in mountains and trees.

^B According to li⁴⁴ bu⁵⁵ ཤཱཾ¹¹པཱཾ⁵³, ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁵⁵ and ta¹³ ja¹¹ are mountains in Mianning County.

^C A mountain in Xichang City today, but the exact location is unclear.

(20)

jo	hĩ	rə hĩ ^A	ti	ja	te	o ljo	lu ky ^B	yi ni mi ^{44C}	zə
SELF	GEN	soul	one	CL	DP	up there	lu ky	yi ni mi	EXT
རང་ཉིད	འབྲེལ་སྐྱེ	རྣམ་ཤེས	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཡར་ན	ལུ་ལུ་ལུ	ཡི་ཉི་མི	ལས་མཐུན
自己	属格	灵魂	一	量词	连词	上面	泸古	衣尼米	存在

(21)

ti	ja	te	o ljo	tʂ ^h a la ma ^D	zə
one	CL	DP	up there	tʂ ^h a la ma	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཡར་ན	ལྷ་ལ་མ	ལས་མཐུན
一	量词	连词	上面	叉拉马	存在

(22)

ti	ja	te	o tjo	ni bo zi bo ^E	zə
one	CL	DP	over there	ni bo zi bo	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཡར་ན	ཉེ་རྫོ་ཟེ་རྫོ	ལས་མཐུན
一	量词	连词	那儿	尼伯泽伯	存在

(23)

ti	ja	te	a mi	jo jo	ti	ja	te	nu	jo jo
one	CL	DP	mother	with	one	CL	DP	you	with
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཨ་མ	འགྲོགས་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཁྱོད	འགྲོགས་པ
一	量词	连词	妈妈	跟随	一	量词	连词	你	跟随

^A An ordinary person has three *rə⁵³ hĩ⁵³* or souls. Very powerful people have more than three. Here *a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³* described the locations of his souls from the most important soul to the least important.

^B *lu¹¹ ky⁵³* = 泸古.

^C *yi¹¹ ni¹¹ mi⁴⁴* is a mountain in *lu¹¹ ky⁵³* Township, Mianning County.

^D *tʂ^ha¹¹ la¹¹ ma⁴⁴* is a sacred mountain in *dzə¹¹ qu¹¹* Village, Lizhou Township.

^E A mountain in an unknown location.

(24)

nu	jo jo	t ^h i	ja	te	ha	qa lu	pæ	zə	ŋu
you	with	DET	CL	DP	here	qa lu	beside	EXT	say
ཁྱོད	འགྲོགས་པ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག	འདི་ན	ཐབ་ཚེ	འགམ་དུ	ལས་མཐུན	ཟེར
你	跟随	限词	量词	连词	这儿	呷鲁	旁边	存在	说

'One of my souls is up in lu¹¹ ky⁵³ yi¹¹ ŋi¹¹ mi⁴⁴ (Mountain Range), one is up in tʂ^ha¹¹la¹¹ ma⁴⁴ (Mountain Range), one is there in—ni¹¹ bo⁴⁴ zi⁴⁴ bo⁴⁴ (Mountain Range), one is with Mother and one is with you, and the one with you is here, beside (under) the qa¹¹ lu⁴⁴ stone here.'

(ཨ་པའེ་ར་གསུམ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུར།) རང་ཉིད་གྱི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཡར་ན་ལུང་ལུང་ཨེ་ཉི་མེ་(རི་རྒྱུད་དུ་)ཡོད་ལ། གཅིག་ཡར་ཚུགས་གྱི་ལྷ་ལ་མ་(རི་རྒྱུད་དུ་)གནས་ཡོད། གཅིག་ཁེ་རྩོ་ཟློ་རྩོ་(རི་རྒྱུད་དུ་)གནས་ཡོད། གཅིག་ངའི་ཨ་མ་དང་འགྲོགས་འདུག གཅིག་ནི་ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད། ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད་པ་དེ་འདི་ན་ཐབ་ཚེ་འགམ་དུ་གནས་ཡོད་ཟེར།

“我的一个灵魂在泸古衣尼米山里，一个在的叉拉马山里，一个在那尼泊泽伯山里，一个跟随着妈妈，(还有)一个跟随着你，跟随着你的那个就在这儿，呷鲁下面。”

(25)

t ^h i	ki	mi	ʂo	dzy	ro	ɣ	zə qa	ka
these	GOAL	tell	come	PT	liquor	drunk	DP	
འདི་ཚོ	ལས་ཚིག	བཤད	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	ཆང	བཟེབ	སྒྲིལ་ཚིག	
这些	目词	说	来	去时	酒	醉	连词	

'(He was) drunk so (he) told (her) and out came (these secrets).'

(ཁོ་)ཆང་གིས་བཟེབས་འདི་ཚོ་བཤད་པ་རེད།
(他)喝醉酒了就说出了这些(秘密)。

(26)

zə mi	t ^h i	ja	te
girl/woman	DET	CL	DP
བུ་མོ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག
女儿	限词	量词	连词

(27)

pi	la	li	bi	ma	mæ mæ	m
pen	take/bring	back	go	NEG	in time	AVM
ལྷུག་གུ	ལེན་པ	ཕྱིར	འགོ་བ	དགག་སྐྱ	དུས་ཐོག་ཏུ	བྱིད་ཚིག
笔	拿	回	走	否定	来不及	副标

(28)

t ^h ɛ	hĩ	la ɲo	a k ^h a ʒi	ti	te
she	ERG	finger	little	one	half
མོ	བྱིད་སྐྱ	མཚུང་མོ	ལྷུང་ཤོས	གཅིག	ཚད་ཚིག
她	作格	指头	小	一	段

(29)

t ^h ɛ	ɲi	t ^h ɛ	mi ɲga	ka	t ^h i	rə	t ^h i pa [^]	m
she	ERG	bite	SUF-COM DP	GOAL	write	ITR	do	
མོ	བྱིད་སྐྱ	སོ་རྒྱག་པ	འདས་རྗེས	སྐྱེལ་སྐྱ	ལས་ཚིག	འབྲི་བ	བསྐྱར་སྒྲོས	བྱིད་པ
她	作格	咬	后体	连词	目词	写	重复	做

'The woman (had) no time to go and bring back a pen (so she) bit down (bit off) one-half of (one of) her little fingers and wrote as quickly as possible.'

བྱུང་མེད་འདི་ཕྱིར་སོང་ནས་ལྷུག་གུ་ལེན་ལོང་མ་བྱུང་བས་(རང་ཉིད་ཀྱི་)མཚུང་ལྷུང་ལ་སོ་བརྒྱབ་ནས་ཁྲག་གིས་གང་ལྷུང་གྱིས་བྲིས།

(君王的)女儿没来得及去拿笔, 咬断了她的小指头, (用血)急忙地写着(自己所听到的一切)。

(30)

ʂo	pi tsa	te	rə	pi tsa	ro
tell	finish	DP	write	finish	PT
བཤད	ཚར་བ	སྐྱེལ་ཚིག	འབྲི་བ	ཚར་བ	འདས་ཚིག
说	完	连词	写	完	去时

^A t^hi¹...t^hi¹ pa¹ is a phrase emphasizing the speed of doing something, hence our translation 'to do something as quickly as possible'.

'(When he) finished telling, (she) finished writing.'

(ཁོས་)བཤད་ཚར་དུས་(མོས་ཀྱང་)བྲིས་ཚར།

(阿坯冉呷)一说完,(她也)写完了。

(31)

te nu ta m mba su
DP you like this powerful GEN

སྤྲེལ་ཚིག་ ཁྱོད་ འདི་འདྲ་ ལུས་རྩལ་མཚོག་ལུན་ འབྲེལ་སྒྲུ

连词 你 这样 能干 属格

(32)

ta hũ na ni ky k^hy sə ro ŋu su
tonight we two CL have New Year PT say/about GEN

དོད་གོང་ ང་ཚོ་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ འོ་སར་རོལ་བ་ འདས་ཚིག་ ཟེའ། རྫོང་ འབྲེལ་སྒྲུ

今晚 我们 俩 量词 除夕/过年 去时 说/关于 属格

(33)

t^ha ræ t^hi pbu q^ha ŋa a da ɕɛ hĩ
letter DET CL shoot I father family GEN

ཤོག་ཁུ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལྷག་པ་ ང་ ཨ་པ་ བྲིས་ཚར་ འབྲེལ་སྒྲུ

纸 限词 量词 打 我 爸爸 家 属格

(34)

q^ho bo so k^hy ti k^hy lo ts^hu a p^ha di
door three CL DET CL GOAL EXT INT able say

སྒྲོ་ གསུམ་ ཚད་ཚིག་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ ལས་མཐུན་ འདྲི་ཚིག་ ལུབ་པ་ ཟེར་

门 三 量词 限词 量词 目词 存在 疑问 能 说

'(His wife) said, "You are such a powerful person, are you able to shoot a letter about we two having the New Year to my father's family's third door?"^A"

(ཁོའི་ཚུང་མས་)ཁྱོད་འདི་འདྲ་ལུ་སྐྱེས་པ་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། (ཁྱོད་ཀྱིས་)དོ་དགོང་ལུ་གཉིས་ལོ་སར་ལ་རྩལ་བའི་སྒྲོར་གྱི་ཤོག་བྲུ་(འཕྲིན་ཡིག་)འདི་ངའི་ཨ་པ་
ཚང་གི་སྒོ་གསུམ་པ་ཐོག་ཏུ་འཕེན་བྲུབ་བམ་ཞེས་དྲིས།

(君王的女儿)说：“你是这样厉害的，今晚你能把关于我俩过年的这封信射到我爸爸家的第三扇大门上吗？”

(35)

a qæ^B nu t^hi p^hæ te
MP you DET CL DP

ཚིག་རྟེན་གས་ ཁྱོད་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་
语气 你 限词 量词 连词

(36)

nu væ qæ q^ho bo ho k^hy ha jo mba le ŋu
you more door ten CL also SELF able MP say

ཁྱོད་ གཞན་པ་ སྒོ་ བཅུ་ ཚད་ཚིག་ གྲུང་ རང་ཉིད་ ཐུབ་པ་ ཚིག་རྟེན་གས་ ཟེར་
你 另外 门 十 量词 也 自己 能 语气 说

'(He) said, "You, such a little thing (to shoot through three doors, and if there were), ten more doors also I am able to (shoot through them)."

(ཨ་པའི་ར་གས་བཤད་རྒྱུར།) འདི་འདྲའི་བྲུ་བ་ཚུང་ཚུང་ཞིག་ (སྒོ་གསུམ་མི་ཚད་)གཞན་པ་སྒོ་བཅུ་ཡོད་གྲུང་ངའི་(སྐྱེབ་)ཐུབ་ཟེར།
(阿坯再呷)说：“你这只是小事一桩，你(再让我射另外)十扇(门)我都能。”

^A It is locally believed that people lived in houses with three doors or entrances in Han kingdoms long ago. The outer two were huge gates and the king lived inside the third or inner entrance.

^B A sound indicating the belief that something is very easy to do.

(37)

nu	la	jo	li ts ^{hə}	ku mba	ts ^h u	da	ɲu
you	take/bring	SELF	arrow	tip	EXT/put	come	say
ཁྱོད	འཁྱེད་པོ་	རང་ཉིད་	མདའ་	ཕྱེ་མོ་	འཚེང་བ་	ཡོང་བ་	ཟེེར
你	拿	自己	箭	顶端	·系	来	说

'(He) said, "You take the (letter) and put (it) on my arrow tip."

(ཁོས་)ཁྱོད་ཀྱིས་(ཤོག་ལུ་དེ་)འཁྱེད་ནས་ངའི་མདའ་ཕྱེ་མོ་ཚེངས་ཤིག་ཅེས་བཤད།

(他继续)说：“你把它拿来系到我的箭头上。”

(38)

mbzə	t ^{hi}	gy	ɲi	la	li ts ^{hə}	ku mba	ts ^h u	te
wife	DET	CL	ERG	take/bring	arrow	tip	put	DP
ཚུང་མ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཕྱིད་སྐྱ	ཕྱིད་སྐྱ	མདའ་	ཕྱེ་མོ་	འཚེང་བ་	སྐྱེལ་ཚིག་
妻子	限词	量词	作格	拿	箭	顶端	系	连词

(39)

t ^h ɛ	ɲi	q ^h a	le	q ^h o bo	so	k ^h y	bzi	ro	ha
he	ERG	shoot	DP	door	three	CL	through	PT	also
ཁོ	ཕྱིད་སྐྱ	མདའ་འཕེན་པ་	སྐྱེལ་ཚིག་	སྒོ་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	བརྒྱུད་པ་	འདས་ཚིག་	ཀྱང
他	作格	射	连词	门	三	量词	穿过	去时	也

(40)

t ^h a ræ	t ^{hi}	pbu	ti	p ^h æ	ha ^A	ma	q ^h æ pæ
paper	DET	CL	one	CL	also/even	NEG	tear
ཤོག་ལུ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཀྱང	དགག་སྐྱ	གཤགས་པ་
纸	限词	量词	一	量词	也	否定	破/损坏

^Ati^l p^hæ⁴⁴ ha⁴⁴ = even a little.

'The wife took (the letter) and put (it) on the arrow tip and he shot (it) through the three doors with the paper was not even a little torn.'

ཆུང་མས་ཤོག་བྱ་(འཕྲིན་ཡིག་)དེ་མདའ་ཕྱིར་བཅིངས། ཁོས་དེ་འཕངས་ནས་སློ་གསུམ་བརྒྱུད་ཀྱང་ཤོག་བྱ་དེ་སྲུ་ཙམ་ཡང་གཤགས་མེད།

妻子拿(起信纸), 系到箭头上后, 他射穿了(他丈人家的)那三扇门, 可是这张信纸一点也没有损坏。

(41)

i ni a sə hī li ts^hə te ti hī rə gɥ ɤo ha
ancient GEN arrow DP one month road LOC also

གནའ་སྔ་མོ་ འབྲེལ་སྒྱུ་ མདའ་ སླེལ་ཚིག་ གཅིག་ ལྷ་བ་ ལམ་ གནས་གཞི་ ཀྱང་
古代 属格 箭 连词 一 月份 路 位格 也

(42)

su t^hɛ ni q^ha le sə qo p^ha su dja le
man it ERG shoot DP die able GEN BE MP

མི་ དེ་ ཕྱིད་སྒྱུ་ མདའ་འཕེན་བ་ སླེལ་སྒྱུ་ ཤེ་བ་ ཐུབ་བ་ འབྲེལ་སྒྱུ་ འི་སྒྱུ་ ཚིག་རྟེགས་
人 它 作格 射 连词 死 能 属格 判断 语气

'The ancient arrow was also able to shoot people to death from (a distance) of one month on the road (the distance of one month walking on foot).'

གནའ་སྔ་མོའི་མདའ་མོས་ལྷ་བ་གཅིག་གི་རིང་ལ་ལམ་དུ་(ཆས་ནས་རྒྱུད་རིང་དུ་ཡོད་པའི་)མི་(ཡི་རྗེས་ཀྱང་ཚོད་ནས་ཁོ་རང་)གསོད་ཐུབ།

古代的箭是能把在千里之外的人都能射死的。

(43)

te ndo ro le
DP see PT MP

སླེལ་ཚིག་ མཐོང་བ་ འདས་ཚིག་ ཚིག་རྟེགས་
连词 见 去时 语气

'Then it (the letter) was seen (by the lord's family).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ཡི་གེ་དེ་)མཐོང་།

于是, (信纸)被(君王家的人)看见了。

(44)

va m ja ɕɛ lo tɕə dzy^A ro
lord family stand up come PT

རྒྱལ་བོ རྒྱུ་ཚང ལངས་པ ཡོང་བ འདས་ཚེག

君王 家 起 来 去时

'The lord family's soldiers came.'

རྒྱལ་བོ་ཚང་གི་(དམག་)ཡོང་བ་རེད།

君王家的(兵追)起来了。

(45)

te va ma dzy le
DP Han soldier come DP

སྒྲིལ་ཚེག རྒྱ་མི དམག ཡོང་བ སྒྲིལ་ཚེག

连词 汉族 兵 来 连词

(46)

t^hɛ qo q^ha zə rə hī q^ha zə su m
he qo where EXT soul where EXT GEN AVM

ཁོ ཀོའོ གང་ན ལས་མཐུན རྣམ་ཤེས གང་ན ལས་མཐུན འབྲེལ་སྒྱུ བྱེད་ཚེག

他 命根子 哪儿 存在 灵魂 哪儿 存在 属格 副标

^A lo¹¹ tɕə⁵³ dzy¹¹ emphasizes the idea of 'come'.

(47)

qæ le qæ le qæ tɕə tɕə
dig DP dig DP dig often/always

ཚོ་བ་ སླེལ་ཚིག་ ཚོ་བ་ སླེལ་ཚིག་ ཚོ་བ་ ཏྲག་པར
挖 连词 挖 连词 挖 一直/不停地

'Then Han soldiers came and always dug, dug, dug where his qo¹¹ and where his soul (were located).'

ཏྲག་པར་ཡོང་ནས་ཏྲག་པར་ཁོའི་གཏོ་དང་རྣམ་གཤམ་ཡོད་ས་ཚང་མ་བརྒྱས།

汉兵来了, 哪儿有他的命根子和灵魂, 就在哪儿不停地挖。

(48)

a mi ka tsa bu mæ t^{hi} la m tɕ^{hy} ti hĩ tɕ^{ho} m qæ
now ka tsa bu mæ DET CL time one month more than AVM dig

ད་ལྟ ཨ་རྩུ་བུ་མུ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ དུས་ཡུན་ གཅིག་ ལྷོ་བ་ ལྷག་ བྱེད་ཚིག་ ཚོ་བ་
现在 哈杂布马 限词 量词 时间 一 月份 多 副标 挖

'(They) dug (into) ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁴⁴ (Mountain that exists) now, for more than one month.'

(ཁོ་ཚོས་)ལྷོ་བ་གཅིག་ལྷག་གི་རིང་ལ་ད་ལྟའི་(རི་བོ་)ཨ་རྩུ་བུ་མུ་དེ་བརྒྱས་པ་རེད།

在现在的这座哈杂布马山上挖了一个多月。

(49)

te t^{hi} ti ha te li bi ro
DP DET one night DP back go FT

སླེལ་ཚིག་ དེས་ཚིག་ གཅིག་ མཚན་མོ་ སླེལ་ཚིག་ བྱིར་ འགོ་བ་ མ་འོངས་པ་
连词 限词 一 晚上 连词 回 走/去 未时

(50)

qæ ma qæ ro ŋu ji
dig NEG would FT say say

ཚོའི་དགག་སྒྲིལ་ འདོད་པ་ མ་འོངས་པ་ བཤད་ བཤད་
挖 否定 想 未时 说 说

'It was said that one night (the soldiers) said, "(We) will go back and will not dig (anymore) after (that)."'

དེ་ནས་མཚན་མོ་ཞིག་ལ་(དམག་མི་རྣམས་ཀྱིས་)ཕྱིར་འགོད་ནས་བཟུང་མི་བཞོན་ཞེས་བཤད་པར་གྲགས།
那一天晚上, (君王家的兵)就想回去, 不想(再)挖了。

(51)

te ũ ndzə gɣ te ja ka la o li go pa ka
DP old man CL DP pipe CL there back left DP

སྒྲིལ་ཚིག་ བློ་པོ་ ཚད་ཚིག་ སྒྲིལ་ཚིག་ རུ་ཅེ་ ཚད་ཚིག་ དེ་ན་ ཕྱིར་ ལུས་པ་ སྒྲིལ་ཚིག་
连词 老头子 量词 连词 烟斗 量词 那儿 回 掉/丢 连词

(52)

ja ka tʰi la qɣ li ɕy
pipe DET CL pick back went

རུ་ཅེ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལེན་པ་ ཕྱིར་ ཕྱིན།
烟斗 限词 量词 取 回 去

'Then an old man had left a pipe there and went back to pick up the pipe.'

དེ་ནས་བློ་པོ་ཞིག་གི་རུ་ཅེ་ཞིག་(གནས་)དེར་ལུས་སོང་བས་ཕྱིར་ལེན་དུ་ཕྱིན།
(这些兵里, 有个老兵), 这老头子因为烟斗丢在那儿, 所以就回去取那只烟斗。

(53)

te	o wo ^A	ji	k ^h o	mi	da	tʂ ^h a	ro	le	ŋu
DP	EXC	one	CL	rice	only	left	PT	MP	say
ལྷོ་ལ་ཚིག་	འབོད་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	འབྲས་	ཁོ་ན་	ལུས་པ་	འདས་ཚིག་	ཚིག་རྟེན་གསལ་	བཤད་
连词	叹词	一	量词	米	仅仅	差	去时	语气	说

(54)

o	k ^h a t ^h o	su	ũ ndzə	t ^h i	gy	ræ	gi	ro
there	speak	GEN	old man	DET	CL	PRE-ATT	hear	PT
དེ་ན་	བཤད་པ་	འབྲེལ་སྐྱུ་	རྒན་པོ་	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འདས་ཚུན་	ཐོས་པ་	འདས་ཚིག་
那儿	说	属格	老头子	限词	量词	前体	听	去时

'There the old man heard (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³'s soul) saying and speaking (to himself) there, "Oh, only one distance of rice^B is left (to reach me)."'

དེ་ནས་(ཨ་ཡེ་ར་གསལ་)ལོ། འབྲས་རྒྱལ་ཙམ་(གྱི་ཚད་)མ་གཏོགས་ལུས་མེད་ཅེས་དེར་བཤད་བཞིན་ཡོད་པ་རྒན་པོ་དེས་ཐོས་སོང་།
老头子听到了(阿坏再呷)在那儿说：“哦！仅仅差一颗米了呀！”

(55)

ho	k ^h wæ	tjɛ	tʂwæ	le	k ^h wæ	tjɛ	dʒwæ	le	ŋu
EXC	quick	little	return	come	quick	little	return	come	say
འབོད་ཚིག་	མགྲོགས་པ་	ཉུང་ཙམ་	བྱིར་ཡོང་བ་	ཡོང་བ་	མགྲོགས་པ་	ཉུང་ཙམ་	བྱིར་ཡོང་བ་	ཡོང་བ་	བཤད་
叹词	快	点	转/回	来	转/回	点	转	来	说

(56)

ka	ma	t ^h ɛ	ŋi	ndzo	li	dʒy	pi tsa ^C
DP	soldier	he	ERG	call	back	come	finish
ལྷོ་ལ་ཚིག་	དམག་	ཁོ་	བྱེད་སྐྱུ་	འབོད་པ་	བྱིར་	ཡོང་བ་	ཚར་བ་
连词	兵	他	作格	叫	回	来	完

^A o⁵³ wo¹¹ = sound indicating fear, e.g., "I'm nearly scared to death."

^B One distance of rice = the length of a rice grain, or 'very near' or 'just about to happen'.

^C pi⁴⁴ tsa⁵³ = completed action.

'He (the old man) yelled, "Return, come back quickly; return, come back quickly!" and called the soldiers back.'

(དེ་ནས་ཀླུ་པོ་ལ་)ལྷུང་དུ་ཕྱིར་ཤོག། ལྷུང་དུ་ཕྱིར་ཤོག་ཅེས་སྐད་བརྒྱབ་ནས་དམག་མི་རྣམས་ཕྱིར་བོས།

他(大声地)喊着：“快点回来，快点回来！”把兵都叫了回来。

(57)

te ti t^hbu da qæ m t^hε hĩ
 DP one CL only dig AVM he GEN

སྐྱེལ་ཚིག་གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན་ རྫོང་ བྱེད་ཚིག་ ཁོ་ འབྲེལ་སྐྱེ
 连词 一 量词 仅仅 挖 副标 他 属格

(58)

qo t^hi la na q^hʂə na q^hʂə m o dzy dzy dzy ro
 qo DET CL black black AVM there come out PT

གོ་འོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བཀའ་པོ་ བཀའ་པོ་ བྱེད་ཚིག་ དེ་ན་ ཕྱིར་མཛོན་པ་ འདས་ཚིག་
 命根子 限词 量词 黑黑 黑黑 副标 那儿 出来 去时

'(They) only dug for one moment and his black, black qo¹ came out there.'

(ཁོ་ཚོས་)ཅུང་ཙམ་བརྫོས་རྗེས། ཁོའི་ནག་ཡེར་ཡེར་གྱི་གོ་འོ་(སྐྱེག)དེ་ཕྱིར་མཛོན་བྱུང་།

只挖了一会儿，他的那根命根子就黑黑的(露)了出来。

(59)

te ma t^hi ki ŋi o mi nda te
 DP soldier these ERG there GOAL cut DP

སྐྱེལ་ཚིག་ དམག་ འདི་ཚོ་ བྱེད་སྐྱེ དེ་ན་ ལས་ཚིག་ གཅོད་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་
 连词 兵 这些 作格 那儿 目词 砍 连词

(60)

ɕɛ	xwa t ^h o	bo bo	m	mdbu	o	lo	dzy	te
blood	xwa t ^h o	as size	AVM	gush	there	GOAL	come	DP
ཁྲུང་	ལྷ་མོ་	ཆེ་ཆུང་འདྲ་བ་	ཁྱེད་ཚོས་	འཕུར་བ་	འདི་ན་	ལས་ཚོགས་	ཡོང་བ་	སྤོང་ཚོགས་
血	黄桶	一样粗	副标	涌出	那儿	目词	来	连词

(61)

ma	t ^h i ki	o ba	t ^h i	ti	ni	ɕɛ	ni	ʂə qo	pi tsa
soldier	these	all	DET	one	day	blood	ERG	die	finish
དམག་	འདི་ཚོ་	ཚང་མ་	ངེས་ཚིག་	གཅིག་	ཉིན་	ཁྲུང་	ཁྱེད་སྤོང་	གཏམ་	ཚང་མ་
兵	这些	全部/都	限词	一	天	血	作格	死	完

'These soldiers cut (it) there and blood the size of *xwa*¹¹ *t^ho*^{44A} gushed up there and all the soldiers were dead (drowned) by the blood that day.'

དེ་ནས་དམག་དེ་ཚོས་(སྤོང་ཚོས་ནག་ཡེར་ཡེར་གྱི་ཀོའོ་སྤོང་དེ་)བཅད་པ་ན་ལྷ་མོ་ལྷོ་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་ཁྲུང་ལྷོ་སྤོང་གི་དམག་ཚང་མ་ཁྲུང་ལྷོ་སྤོང་གིས་(བསྐྱབས་ནས་)ཤི་བ་རེད།

然后，这些兵(用刀)往那儿一砍就涌出了一股黄桶^B般粗的血，那天，那些兵都被(阿坯冉呷的)血淹死了。

(62)

a mi	ka tsa bu mæ	t ^h i	la	dza q ^h ʂə	rə qa	m
now	ka tsa bu mæ	DET	CL	soil	stone	AVM
ད་ལྟ་	ཨ་ཙཱ་བུ་མེ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ས་	འོ་	ཁྱེད་ཚོས་
现在	哈杂布玛	限词	量词	土	石	副标

^A *xwa*¹¹ *t^ho*⁵³ = a large container shaped like a column that stores rice chaff, rice, corn, wheat or buckwheat.

^B 一种半径 1 米左右的木制容器。

(63)

t ^h i	ti	ni	t ^h ɛ	ɕɛ	ni	zə	su	dja	le
DET	one	day	he	blood	ERG	paint	GEN	BE	MP
འཇིག་ཚེས་	གཅིག་	ཉིན་	ཁོ	ཁྱལ་	བྱིད་སྐྱེ	ཚོན་འབྲུག་པ་	འབྲེལ་སྐྱེ	ནི་སྐྱེ	ཚིག་ཉེག་ས
限词	一	天	他	血	作格	染	属格	判断	语气

'(It was) said now all the soil and stones of ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁴⁴ (Mountain) were painted by his blood on that one day (which explains their red color).'

ད་ལྟ་ཨ་ཙུ་བུ་སྐྱེ་(རི་བོ་)སྐྱེད་གི་ས་རྩོ(དམར་བོ་ཡིན་པ་འང་)ཚང་མ་ཉིན་དེར་ཁོའི་ཁྱལ་གིས་བྲུག་ས་པས་སོ།

说是现在的这座哈杂布玛山上(红色)的土和石都是那一天被他的血染成的。

(64)

qo	t ^h jo	ni	nda	mi nga ^A	nu	te
qo	they	ERG	cut	SUF-COM	after	DP
ཀོ	ཁོ་ཚོ	བྱིད་སྐྱེ	གཅོད་པ་	འདས་རྗེས་	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་
命根子	他们	作格	砍	后体	后	连词

(65)

mæ	te	gy mə	t ^h i	la	mæ	ro
after	DP	body	DET	CL	catch	PT
རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་	ལུས་པོ	འཇིག་ཚེས་	ཚད་ཚིག་	འཛོན་པ་	འདས་ཚིག་
后	连词	身体	限词	量词	抓	去时

'After they cut the qo¹¹ then (they) started to (chase and) catch the body.'

ཁོ་ཚོས་ཀོའོ་བཅད་ཚར་རྗེས་ལུས་པོ་འཛོན་བཟུང་བྱས།

命根子被他们砍掉后,抓(他的)身体。

^A mi¹¹ nga¹¹ = signifies an action is completed.

(66)

gy mə	t ^h i	la	mæ	ha	ræ	mæ	ma	p ^h a
body	DET	CL	catch	also	PRE-ATT	catch	NEG	able
ལུས་པོ	ངེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འཛིན་པོ	ཀྱང	འདས་ཚོན	འཛིན་པ	དགག་སྒྲ	སྲུབ་པ
身体	限词	量词	抓	也	前体	抓	否定	能

'(They started to chase and) catch the body but also (they were) unable to catch (him).'

(ཁོ་ཚོ་)ལུས་པོའི་(རྗེས་དེད་)ཀྱང་འཛིན་བརྒྱུད་མ་སྲུབ།

抓身体也抓不到。

(67)

t ^h ɛ	te	a mi	ŋæ lu tʂ ^h a	ŋu	t ^h i qy	mɛ ljo	ndo ^A	su	dja	ji
he	DP	now	ŋæ lu tʂ ^h a	call	LOC	eye	see	GEN	BE	say
ཁོ	སྒྲིལ་ཚིག	ད་ལྟ	ཇ་ལུ་ཁ	འབོད་པ	གནས་གཞི	མིག	མཐོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	བཤད
他	连词	现在	安路岔	叫	位格	眼睛	看见	属格	判断	说

'It was said he was born in the place now called ŋæ⁴⁴ lu¹¹ tʂ^ha¹¹.'

ཁོ་རང་ད་ལྟའི་ཇ་ལུ་ཁ་སུ་འབོད་པའི་སང་སྐྱེས་པར་བཤད།

传说, 他是出生在现在叫安路岔的那个地方。

(68)

t ^h i qy	tɕ ^h ə ta	q ^h o pa	le	ta ji	do mo	t ^h i	NGæ
LOC	from	chase	DP	ta ji	above	GOAL	jump over
གནས་གཞི	ནས	བདའ་བ	སྒྲིལ་ཚིག	ཏཱ་ཡ	ཐོག་ཏུ	ལས་ཚིག	སྐལ་བ
位格	从	追	连词	达亚	上面	目词	过

'(He was) chased from that place (ŋæ⁴⁴ lu¹¹ tʂ^ha¹¹) and jumped over above ta¹¹ ji¹¹ (Mountain).'

(ཁོ་རང་)སང་དེ་ནས་བདའ་བ་ནས་ཏཱ་ཡ་(རི་བོའི་)ཕར་བརྐལ་བ་རེད།

(君王家的兵)从那个地方追, 经过达亚山。

^A mɛ⁵³ ljo⁵³ ndo⁵³ = 'eyes see' or 'born'.

(69)

t^hɛ hĩ mo te ti lo te
he GEN horse DP one CL DP

ཁོ་ འབྲེལ་སྐྱུ་ ཏཱ་ སྐྱེལ་ཚིག་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་
他 属格 马 连词 一 量词 连词

(70)

ti qæ qæ da dbu qv ji so
one step only become usually say MP

གཅིག་ གོམ་པ་ ཁོ་ན་ འགྱུར་བ་ རྒྱུན་པར་ བཤད་ ཚིག་སྟེགས་
一 步 仅仅 成为 会 说 语气

'It is said that usually one valley became only one step of his horse.'

རྒྱུན་པར་ལུང་པ་གཅིག་ཁོའི་རྩ་གོམ་པ་གཅིག་ཁོ་ནའི་ཚད་ལས་མེད་པར་བཤད།

据说, 他的(骏)马一步可以越过一条山沟。

(71)

NGæ le t^ho lo^A to te ma k^ho lo t^hi NGæ
jump DP t^ho lo reach DP ma k^ho lo GOAL jump

རྒྱལ་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཐོའོ་ལོའོ་ ཐོན་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་ མཱ་ཁོའོ་ལོའོ་ ལས་ཚིག་ རྒྱལ་བ་
过 连词 驼洛 到达 连词 玛阔洛 目词 过

'After jumping over and reaching t^ho¹¹ lo¹¹ then (a⁵³ p^hi⁵³ ræ⁵³ NGæ⁵³) jumped over ma⁵³ k^ho⁴⁴ lo¹¹.'

ཕར་བརྒྱལ་ནས་ཐོའོ་ལོའོ་རུ་བསྐྱེལ་ཐེས་(ཁོ་རང་)མཱ་ཁོའོ་ལོའོ་བརྒྱལ།

(越)过了驼洛就(越)过玛阔洛。

^A t^ho¹¹ lo¹¹ = Langhuan Township, Xichang City.

(72)

ma k^ho lo a mi t^hɛ hĩ mo mɛ rə ha ndʒɛ sə
 ma k^ho lo now he GEN horse footprint here EXT still
 མ་ཁོ་ལོ་ འམི་ འོ་ འབྲེལ་སྐྱུ་ ཏྲ་ ཀྱང་རྗེས་ འདི་ན་ ལས་མཐུན་ ཏ་སུང་
 玛阔洛 现在 他 属格 马 痕迹 这儿 存在 还

'Now his horse's footprints are still here in ma⁵³ k^ho⁵³ lo¹¹ (on a stone).'

ད་ལྟ་མ་ཁོ་ལོ་ལོ་སུ་ཁོ་ལོ་རྗེས་ཀྱང་རྗེས་(ཏ་སུང་)ཡོད།

现在他的(骏)马的脚印还留在玛阔洛(的岩石上)。

(73)

ma k^ho lo ga le tɕ^hi m ko t^hi to
 ma k^ho lo pass DP tɕ^hi m ko GOAL reach
 མ་ཁོ་ལོ་ ག་ལ་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཆི་མི་ཀོ་ ལས་ཚིག་ ཐོན་པ་
 玛阔洛 经过 连词 齐木高 目词 到达

'(He) passed by ma⁵³ k^ho⁴⁴ lo¹¹ and reached tɕ^hi⁵³ m¹¹ ko⁴⁴.'

མ་ཁོ་ལོ་ལོ་བཀྱལ་ནས་ཆི་མི་ཀོ་སུ་ཐོན།

(越)过玛阔洛后到达齐木高。

(74)

tɕ^hi m ko tɕ^hə ta lu ma t^hi to te
 tɕ^hi m ko from lu ma GOAL reach DP
 ཆི་མི་ཀོ་ ནས་ ལུ་ལུ་ ལས་ཚིག་ ཐོན་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་
 齐木高 从 路玛 目词 到达 连词

(75)

mɛ ru ræ ro ka li to tɕo kæ lo ŋu ka
 footprint find PT DP find foot/footprint MP say DP
 ཀྱང་རྗེས་ ཐོན་པ་ འདས་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཐོན་པ་ ཀྱང་རྗེས་ ཚིག་རྟེན་ས་ བཤད་ སྐྱེལ་ཚིག་
 足迹 得到 去时 连词 得到 足迹 语气 说 连词

(76)

va te a mi lu ma da li tso ji su dja le
 Han DP now lu ma DAT Lizhou say/call GEN BE MP

ཐུ སླེལ་ཚིག་ ར་ལྟ ལུའུ་མུ ལ་དོན་ ལི་ཀྲོག་ ཟེར འབྲེལ་སྐྱ ཉི་སྐྱ ཚིག་སྟེགས་
 汉族 连词 现在 路玛 与格 礼州 说 属格 判断 语气

'From tɕ^hi⁵³ m¹¹ ko⁴⁴ (he went on) and reached lu¹¹ ma⁴⁴ then (the Han soldiers who were pursuing him) found his footprints, (and the Han soldiers) said, "(We) found (his) footprints," so now Han call lu¹¹ ma⁴⁴ Lizhou.'^A

ཆི་མུ་ཀོ་ནས་ལུའུ་མུར་ཐོན་པ་ན་(རྒྱ་དམག་གིས་ལོའི་)ཤང་རྗེས་རྟེན་པ་དང་། (དེ་ནས་བཟུང་)ད་ལྟ་ས་ཆ་དེར་ལི་ཀྲོག་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

从齐木到达路玛（今礼州）的时候，（君王家的兵）找到了（阿坯冉呷的）足迹，说：“找到足迹了，”并给路玛这个地方取名为礼州。

(77)

te la ga ci xwa lo cy te
 DP LOC ci xwa GOAL went DP

སླེལ་ཚིག་ གནས་གཞི་ ཞིང་དུ་ ལས་ཚིག་ ཕྱིན་པ་ སླེལ་ཚིག་
 连词 位格 新华 目词 去/来 连词

(78)

ci ci tsa tsa mə bu pbu ro ka ci xua ŋu
 new AVM meet PT DP Xinhua say

གསར་བ་ བྱེད་ཚིག་ འབྲད་པ་ འདས་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ ཞིང་དུ་ བཤད་པ་
 新 副标 遇见 去时 连词 新华 说

'(They) went (further) up in the area and then met new (footprints) so (they) called (that place) Xinhua.'^B

དེ་ནས་ཡར་ཞིང་དུ་བྱེད་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་ཤང་རྗེས་)གསར་བ་རྟེན་པས་(ད་ལྟ་ས་ཆ་དེ་ལ་)ཞིང་དུ་ཟེར་བ་རེད།

然后，（他们）来到新华时，又遇见了（阿坯冉呷的）新（足迹）就叫（那地方）'新华'。

^A In Sichuan Chinese Dialect, the pronunciation of *li* 礼 suggests 'found something' which explains why Lizhou 礼州 was so named.

^B 新华. 新 = new; 华 = Han (as in Han Chinese): fancy, beautiful.

(79)

ɕy	le	lo ky	to	ɕy	te	lo tɕ ^h u	lo	ŋu	ka
went	DP	lo ky	reach	went	DP	lose	MP	say	DP
ཕྱིན་པ	སླིལ་ཚིག་	ལུ་ལུ་ཀུ་ལུ་	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	སླིལ་ཚིག་	བོར་བ	ཚིག་སྟེགས་	ཟེར	སླིལ་ཚིག་
去/来	连词	泸古	到	去/来	连词	丢失	语气	说	连词

(80)

a mi	va	lo ky	t ^h i	q ^h y	ha	tɕ ^h ə ta	dzy	su
now	Han	lo ky	DET	word	here	from	come	GEN
ད་ལྟ	ཁྱུ	ལུ་ལུ་ཀུ་ལུ་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འདི་ན	ནས་	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྐྱུ
现在	汉族	泸古	限词	句	这儿	从	来	属格

'(They) went and went (on) and reaching lu¹¹ ky⁵³ then (they lost the footprints) so now the word (name) Lugu comes from here (this story).'^A

(ཁོ་ཚོ་སྐྱ་མཐུང་དུ་)ཕྱིན་ནས་ཡར་ལུ་ལུ་ཀུ་ལུ་ཐོན་པ་ན་(ཁོའི་རྐང་རྗེས་)བོར་བས་ད་ལྟར་རྒྱའི་ལུ་ལུ་ཀུ་ལུ་ཞེས་པའི་ཡུལ་མིང་ཡང་དེ་ནས་བཟུང་(དར་)བྱུང་བ་རེད།

(他们)到达泸古的时候,再也找不到(阿坏冉呷的足迹),所以现在汉语中的这个'泸古'名字就是从这里来的。

(81)

mæ	te	mæ qy	li	dzy	ro
later	DP	catch	back	come	PT
རྗེས་སུ	སླིལ་ཚིག་	འཛིན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
后来	连词	抓	回	来	去时

'Later (soldiers) caught him and came back.'

མཐུང་མར། (དམག་གིས་ཁོ་རང་)བཟུང་སྟེ་ཕྱིར་ཡོང་།

最后, (他们把阿坏冉呷)抓了回来。

^A lo¹¹ is similar in sound to luo 落 in Sichuan Chinese Dialect, which means 'lose', thus the place was called lo¹¹ ky⁵³. It is Lugu 泸沽 in Chinese.

(82)

su rə q^ha ŋi la m la NGY ta le
metal rope several AVM OTM tie DP

ལྷགས་ ཐག་པ་ འགའ་ ཕྱིད་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ འཚོང་བ་ སླེལ་ཚིག་
铁 链子 很多 副标 宾标 捆 连词

(83)

ha ka tsa bu mæ li to qa qa ro qy te
here ka tsa bu mæ back reach almost LOC DP

འདིན་ ཨ་ཕྱ་བུ་མུ་ ཕྱིར་ ཐོན་པ་ ཕལ་ཚེར་ གནས་གཞི་ སླེལ་ཚིག་
这儿 哈杂布玛 回 到达 快要 位格 连词

(84)

jo ndzə bo fa ŋu ka tɕ^hə tɕ^hə ndzə bo tɛ
SELF water thirsty say DP release/let water drink

རང་ཉིད་ ལུ་ སྐྱམ་པ་ ཟེར་ སླེལ་ཚིག་ འཇུག་པ་ ལུ་ འཇུང་བ་
自己 水 口渴 说 连词 使/让 水 喝

'(The soldiers) took several metal ropes (chains) tied him and (came) back to the place (and when they had) almost reached ka¹¹ tsa¹¹ bu⁴⁴ mæ⁴⁴ (Mountain he) said, "I am thirsty for water," so (they) let (him) drink water.'

(དམག་གིས་)ལྷགས་ཐག་འགའ་ཕྱིར་(ཡོང་ནས་ཁོ་རང་)བཅིངས་པ་དང་། ཕྱིར་ཨ་ཕྱ་བུ་མུར་ཐོན་ལ་ཉེ་སྐབས་ཁོས་ང་རང་སྐྱོམ་འདུག་ཅེས་བཤད་པ་ན་(ཁོ་ཚོས་)ཁོ་ལ་ལུ་འཇུང་དུ་བཅུག།

用很多铁链子捆着，快回到哈杂布玛山的时候，(阿坏冉呷)说：“我口渴得很，”(押解他的土兵)就让(他)喝水。

(85)

te a wa^A o mi ndzə qy te
DP MP there GOAL drink know DP

སྤྱིལ་ཚིག་ ཚིག་རྟེན་གས་ འདི་ན་ ལས་ཚིག་ འབྲུང་བ་ འཇིགས་ སྤྱིལ་ཚིག་
连词 语气 那儿 目词 喝 知道 连词

(86)

li lo tɕə ma qy ro
back stand NEG know PT

ཕྱིར་ ལངས་བ་ དགག་སྐྱུ་ འཇིགས་ འདས་ཚིག་
回 起来 否定 知道 去时

(87)

ma ka ro ŋu o mi lo ɕy te
NEG OK PT say there GOAL look went DP

དགག་སྐྱུ་ འགྲིག་བ་ འདས་ཚིག་ ཟེར་ འདི་ན་ ལས་ཚིག་ ལྟ་བ་ ཕྱིན་བ་ སྤྱིལ་ཚིག་
否定 好 去时 说 那儿 目词 看 去 连词

(88)

rə bi ni la q^ha tsa q^ha qə ta m
dragon two CL mouth wide open AVM

འབྲུག་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ བ་ ཆེས་ཆེར་གདང་བ་ བྱེད་ཚིག་
龙 二 量词 嘴 张开 副标

(89)

t^hɛ lo ho qa qa ro
he GOAL swallow almost PT

ཁོ་ ལས་ཚིག་ མིད་བ་ ཕལ་ཆེར་ འདས་ཚིག་
他 目词 咽 快要 去时

^A a⁴⁴ wa⁵⁵ = an expression of surprise.

'Then, *a⁴⁴ wa⁵⁵*, (he put his head) down to drink (and he drank and drank and didn't) know (how to stop), didn't know (how to) stand back up again (because he was drinking and drinking), so (the soldiers) said, "It is not OK," and (the soldiers) went to look (into the water and there were) two dragons that had almost swallowed him with their wide-open mouths.'

ཨ། དེ་ནས་(ཁོས་)མགོ་བོ་མར་སྐྱར་ནས་ཚུ་འབྲུང་ནས་མཚམས་འདོག་མ་རུས། དམག་མི་ཚོས་(གནས་ཚུལ་)ཡག་པོ་མི་འདུག་བསམ་སྟེ་ལྟ་སྟེ་བྱེད་པ་ན་ ཁ་ཚེས་ཚར་གདངས་བའི་འབྲུག་གཉིས་ཀྱིས་ཁོ་པལ་ཚར་བྱིར་མིང་བྱས་པ་(མཐོང་)།

噢, (他)知道喝(水)就不知道(抬)起(头)来, 他们说: “不对呀!” 往(水里)看时有两条龙正张开大大的嘴巴快要把他吞下去了。

(90)

te ti t^hbu li ma ndo ɕy
 DP one CL back NEG see if

སྟེ་ལ་ཚོག་གཅིག་ཚད་ཚོག་གིས་ བྱིར་ དགག་སྐྱ མཐོང་བ་ གལ་ཏེ
 连词 一 量词 回 否定 见 如果

(91)

rə bi ni mi ho be ro ji le
 dragon ERG GOAL swallow go PT say MP

འབྲུག་ བྱིད་སྐྱ ལས་ཚོག་ མིང་བ་ འགོ་བ་ འདས་ཚོག་ ཟེར་ ཚོག་སྟེགས་
 龙 作格 目词 咽 走 去时 说 语气

'(It is) said he would have been swallowed down by the dragons if (the soldiers) had not seen it one moment (before it would have happened).'

གལ་ཏེ་(དམག་མི་ཚོས་)དུས་ཐོག་ཏུ་དེ་མ་མཐོང་ན་(ཁོ་)འབྲུག་གིས་བྱིར་མིང་བྱེད་ཅེས་ཟེད་ཅེས་བཤད་པར་གྲགས།
 说是如果再延误一会儿的话, (他)就要被龙吞下去了。

(92)

te ma ka ro ma ka ro ŋu
 DP NEG OK PT NEG OK PT say

སྟེ་ལ་ཚོག་ དགག་སྐྱ འགྲིག་པ་ འདས་ཚོག་ དགག་སྐྱ འགྲིག་པ་ འདས་ཚོག་ བཤད་
 连词 否定 好 去时 否定 好 去时 说

(93)

ka su rə lo li tɕə ka
DP metal rope GOAL back pull DP

སྒྲིལ་ཚོག་ ལྷགས་ ཐག་པ ལས་ཚོག་ ཕྱིར འཐེན་པ སྒྲིལ་ཚོག་

连词 铁 链 目标 回 拉/押解 连词

(94)

tɕə li ɕy ɕə ɕə mi ŋə su dja le
pull back went make^A SUF-COM GEN BE MP

འཐེན་པ ཕྱིར ཕྱིན་པ བཟོ་བ འདས་རྗེས་ འབྲེལ་སྒྲུ ཉི་སྒྲུ ཚོག་སྒྲེགས་

拉 回 去 做/杀 后体 属格 判断 语气

'Then (the soldiers) said, "It is not OK, it is not OK," and pulled back up the metal ropes (chains), pulled (him) and went back (to the lord's place), and killed him.'

དེ་ནས་(དམག་མི་ཚོས་)དེ་ཡག་པོ་མི་འདུག་ ཡག་པོ་མི་འདུག་ཅེས་བཤད་ནས་ལྷགས་ཐག་ཡར་འཐེན་པ་དང་། ཕྱིར་(རྒྱལ་བོའི་)བྱང་དུ་སོང་ནས་(ཁོ་རང་)བསད་པ་རེད།

然后, (他们慌乱地)说: “不好了, 不好了,” 马上往上拉铁链, 押解回去后把他杀了。

^A 'make out' = to kill.

THE RELIGIOUS SPECIALIST li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi⁴⁴

li⁴⁴ bu⁵⁵ ʒə¹¹ pə⁵³

(1)

i ɲi a ʒə na li bu ɕɛ te
ancient we li bu family DP

གནའ་སྐྱའོ་ ང་ཚོ་ ལའེ་རྫོ་ བྱིས་རྒྱུད་ ལྷེ་ལ་ཚིག་
古代 我们 里布 家 连词

(2)

li bu ta ndi ŋu ta ti gɥ ɕə za lo
li bu ta ndi say like this one CL mystical MP

ལའེ་རྫོ་ ལྷེ་ཏེ་ ཟེར་ འདི་འདྲ་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བས་ཅུ་ལ་མཚོག་ལྷན་ ཚིག་རྟེན་གས་
里布 达帝 说 这样 一 量词 神勇 语气

'In ancient (times), one person, our li⁴⁴ bu⁵⁵'s family, called li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi¹¹, was said to be mystical like this.'

གནའ་སྐྱའོ་འདྲ་ ང་ཚོ་ལའེ་རྫོ་བྱིས་རྒྱུད་ལ་(མིང་ལ་)ལའེ་རྫོ་ལྷེ་ཏེ་ཟེར་བའི་མི་བྱས་ཅུ་ལ་མཚོག་ལྷན་ཞིག་ཡོད།
古时候, 我们里布家有一个神勇的人叫里布达帝。

(3)

te pi to le t^hɛ go q^hɥ^A te go dzy
DP do ritual expert DP he what call DP what come

ལྷེ་ལ་ཚིག་ ཚོས་ཀྱི་ཚོག་སྐབ་པ་ ཚེད་མཁས་ ལྷེ་ལ་ཚིག་ ཁོ་ ཅི་ཞིག་ འདོད་པ་ ལྷེ་ལ་ཚིག་ ཅི་ཞིག་ ཡོང་བ་
连词 做法事 精通 连词 他 什么 叫 连词 什么 来

^A q^hɥ = 'to call'. A powerful p^ha⁵³ tsə⁵³ is able to summon ɕi⁵³ vi⁵³ and such wild animals as deer, wild pigs and ghosts.

(4)

go	pi		te	go	dbu
what	do	ritual	DP	what	change
ཅི་ཞིག་	ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོག་སྐབ་པ་		སྐྱེལ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	འགྱུར་བ་
什么	做法事		连词	什么	变成

'Then, he was expert at doing religious activity and what he called (during his religious activity), then what came and what he did (during his) religious activity then (that is) what changed.^A

(ཁོ་)ཚོས་ཀྱི་ཚོག་སྐབ་པར་མཁས་ལ། (ཁོས་)ཅི་ཞིག་བོས་ན་དེ་ཡོང་བ་དང་། ཅི་བྱས་ན་དེ་ལ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་ངེས།

(他)精通于做法事, 叫什么, 什么就来, 做什么法事都能如愿以偿。

(5)

za ^B	go	q ^h v	te	go	dzy
za	what	call	DP	what	come
ཟླ ^C	ཅི་ཞིག་	འབོད་བ་	སྐྱེལ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	ཡོང་བ་
洒	什么	呼叫	连词	什么	来

^A A capable *p^ha⁵³ tsə⁵³* is able to change things, e.g., make an ill person well, make a healthy person sick and bring such disasters to a family that ensure their crops will fail, that illness comes to family members and that their livestock suddenly die.

^B A *za¹¹* is a manifestation of *çi⁵³ vi⁵³* and is about the size of a round bean. There are various *za¹¹*. A *p^ha⁵³ tsə⁵³* often summons *za¹¹* to help during rituals. If a *p^ha⁵³ tsə⁵³* is very powerful, many *za¹¹* come as he chants. li⁴⁴ Bu⁵⁵ ཤཱ¹¹ pə⁵³ (b. 1941) said that *za¹¹* fall one after another in front of the container when he chants, if he is powerful.

^C ཟླ་བསྐྱུར་ཉེ། ལྟ་དང་གཞི་བདག་སོགས་ཀྱི་གཟུགས་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་

(6)

ti	ʂə ^A	nu	te	ti	ʂə	tʰɛ	ni	qʰy	dzy
one	CL	need	DP	one	CL	he	ERG	call	come
གཅིག	ཚད་ཚིག་	དགོས་པ	སླེལ་ཚིག་	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ཁོ	བྱིད་སྐྱ	འབོད་པ	ཡོང་བ
一	量词	需要	连词	一	量词	他	作格	呼叫	来

(7)

ti	ma q ^h a ^B	nu	te	ti	ma q ^h a	tʰɛ	ni	qʰy	dzy
one	CL	need	DP	one	CL	he	ERG	call	come
གཅིག	ཚད་ཚིག་	དགོས་པ	སླེལ་ཚིག་	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ཁོ	བྱིད་སྐྱ	འབོད་པ	ཡོང་བ
一	量词	需要	连词	一	量词	他	作格	呼叫	来

'What *za*¹¹ (he) called, then what (*za*¹¹) came and if (he) needed one *ʂə*⁴⁴ (of *za*¹¹), then one *ʂə*⁴⁴ (of *za*¹¹) was called and came because of his (chanting) and if (he) needed one *ma*¹¹ *q^ha*⁵³ (of *za*¹¹), then one *ma*¹¹ *q^ha*⁵³ (of *za*¹¹) was called and came because of his (chanting).'

(ཁོས་)ཟུག་འཇིག་བོས་ན་དེ་ཡོང་བ་དང་(ཟུ)ཉི་གཅིག་དགོས་ན་ཉི་གཅིག་ཡོང་ལ། (ཟུ)ཟུ་ཟུ་གཅིག་དགོས་ན་ཟུ་ཟུ་གཅིག་ཡོང་།

呼什么洒, 什么洒就来, 需要一氏(洒)的话, 一氏(洒能)被他叫来, 需要一码卡^C的话, 一码卡(能)被他叫来。

(8)

te	mæ	te	ndzy mo	ɕɛ	lo
DP	later	DP	ndzy mo	family	MP
སླེལ་ཚིག་	རྗེས་སུ	སླེལ་ཚིག་	རྒྱལ་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཚིག་སྟེགས
连词	后	连词	君王	家	语气

^A *ʂə*⁴⁴ = is a measure word used in conjunction with *ʂə*⁵³ *ndzə*⁵³ or a wooden container for storing rice, corn, wheat or barley. The *ʂə*⁵³ *ndzə*⁵³ is commonly used as a measure. It is convenient to use when borrowing and returning grain from nearby households. In 2006, most households no longer owned *ʂə*⁵³ *ndzə*⁵³.

^B A *ma*¹¹ *q^ha*⁵³ is a container woven from long bamboo strips and used to store cooked rice.

^C 一种竹制容器。

'Then later, (about) ndzy⁵³ mo⁴⁴s^A family...'

དེ་ནས་རྗེས་སུ་རྒྱལ་པོ་ཚང་གི་(སྒོར་)རེད།

后来是因为君王家(他的人生就改变了)。

(9)

va	t ^h i	jy	t ^h ε	ndzə	ɤo	zə	ka
Han	DET	CL	he	right/power	fight for power	DP	
རྒྱ	དེས་ཚེས་	ཚད་ཚེས་	ཁོ	དབང་ཆ	འཕྲོག་པ	སྒྲིལ་ཚེས་	
汉族	限词	量词	他	权利	争夺	连词	

(10)

q ^h a	ni	ni	m	ndzy	mo	zi	da	k ^h y	k ^h y
often	AVM	king	son	DAT	provoke				
ནས་ཡང	ཕྱིན་ཚེས་	རྒྱལ་པོ་	སུ	ལ་དོན	འཕྲུག་སྐྱེན་སྒོར་བ				
总是	副标	君王	儿子	与格	挑衅				

'A Han family was fighting for power, often provoking the king's son.'

རྒྱའི་ཕྱིས་ཚང་ཞིག་གིས་དབང་ཆ་འཕྲོག་བསམས་བས་རྒྱན་པར་རྒྱལ་པོའི་སུ་དང་འཕྲུག་སྐྱེན་བསྐྱབས།

汉族(想)争夺他(君王家)的权利, 就总是向王子挑战。

(11)

te	mæ	te	va	ni	nu	hĩ	su	mo	mo	t ^h i	ly	na
DP	later	DP	Han	ERG	you	GEN	metal	hat	DET	CL	and	
སྒྲིལ་ཚེས་	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚེས་	རྒྱ	ཕྱིན་སྐྱ	ཁྱོད	འབྲེལ་སྐྱ	ལྗགས	ལྷ་མོ	དེས་ཚེས་	ཚད་ཚེས་	དང	
连词	后来	连词	汉族	作格	你	属格	铁	帽子	限词	量词	和	

^A ndzy⁵³ mo⁵³ = a powerful Han family living at the same time as li⁴⁴ bu⁵⁵ ta¹¹ ndi¹¹.

(12)

ŋo hĩ ɲo mo mo tʰi ly
our GEN grass hat DET CL

ངཙོ འབྲེལ་སྐྱ ལྷོ ལྷོ་མོ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་
我们 属格 草 帽子 限词 量词

(13)

la ha ndzə do mo tʰi tɕʰə qʰa gɣ hĩ
OTM lake above GOAL put who CL GEN

ཡུལ་ཚིག་ མཚོ རོག་ཏུ ལས་ཚིག་ འཛོག་པ སུ ཚད་ཚིག་ འབྲེལ་སྐྱ
宾标 湖 上面 目词 放 谁 量词 属格

(14)

a hĩ za ma be su qʰa gɣ ndzə ɣo pa di
down GOAL NEG go/sink GEN who CL power take say

མར ལས་ཚིག་ དགག་སྐྱ འགོ་བ འབྲེལ་སྐྱ སུ ཚད་ཚིག་ དབང་ཆ འཛོན་ཆ བཤད་པ
低下 目词 否定 走 属格 谁 量词 权利 拿 说

'Then later the Han (people) said, "Take your metal hat and our grass hat and put (them) onto (above) the lake and whose (hat) doesn't sink down (into the lake) will take the power."

དེ་ནས་རྗེས་སུ རྒྱ་མིས་ཁྱོད་ཀྱི་ལྷུགས་ཀྱི་ལྷོ་དང་ངཙོའི་ལྷོ་འདི་གཉིས་མཚོ་ཐོག་ཏུ་འཛོག་སུའི་ལྷོ་མོ་མར་མ་ལུབ་ན་སུ་ཡིས་དབང་ཆ་འཛོན་ཞེས་བཤད།

汉人(对君王家的儿子)说：“(我们把)你的那个铁帽和我们的草帽往湖里放，谁的不沉底谁就掌握权利。”

(15)

ndzɣ mo hĩ mo mo tʰi ly te
king GEN hat DET CL DP

རྒྱལ་པོ འབྲེལ་སྐྱ ལྷོ་མོ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་
君王 属格 帽子 限词 量词 连词

(16)

ti	tbu	ni	hi	k ^h i	zə	su	dja	ji	le
one	thousand	two	hundred	CL	weigh	GEN	BE	say	MP
གཅིག	སྟོང	གཉིས	ཐུ	ཚད་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	འགད	ཚིག་ཉེན་གས
一	千	二	百	量词	重	属格	判断	说	语气

'It was said the king's hat weighed 1,200 jin.'

ཀླུ་པོའི་ལྷ་མོའི་ལྗིད་ཚད་ནི་ཀླུ་མ་སྟོང་ལྔ་གཅིག་དང་གཉིས་བརྒྱ་ཡོད་པར་གྲགས།

据说, 君王的帽子有一千二百斤重。

(17)

va	hi	te	no	mo mo	ni	k ^h i	ha	ma	dzo
Han	GEN	DP	grass	hat	two	CL	also/even	NEG	EXT
ཐུ	འབྲེལ་སྒྲ	སྒྲིལ་ཚིག་	རྩ	ལྷ་མོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	ཀྱང	དགག་སྒྲ	ལས་མཐུན
汉族	属格	连词	草	帽子	二	量词	也	否定	存在

'The Han's grass hat was not even two jin.'

ཀླུ་རྩ་ལྷ་མོའི་(ལྗིད་ཚད་)ཀླུ་མ་དོ་ཡང་མེད།

而汉族的草帽子却两斤都没有。

(18)

va	t ^h i	ki	te
Han	these	DP	
ཐུ	འདི་ཚོ	སྒྲིལ་ཚིག་	
汉族	这些	连词	

(19)

t ^h e	hi	te	zə	nda	ka	a hi	za	be	ɣæ	ɲu
he	GEN	DP	heavy	very	DP	down	GOAL	go	FT	think
ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	སྒྲིལ་ཚིག་	ལྗིད་པ	ཏ་ཅང	སྒྲིལ་ཚིག་	མར	ལས་ཚིག་	འགོ	མ་འོངས་པ	བསམ་པ
他	属格	连词	重	非常	连词	低下	目标	走	未时	认为

'These Han thought that his (the lord's hat) was very heavy and would go (sink) down.'

ཁྱེད་ཚོས་ཁོའི་(ལྷ་མོ་)ནི་ཉ་ཅང་ལྗིད་པས་མར་བྱིངས་འགོ་རྒྱུ་རེད་པས་མས།

汉人认为他的帽子非常的沉重, 所以会沉下去。

(20)

te va ni m ey
DP Han ERG cheat went

སླེལ་ཚིག་ ཁྱེད་སྐྱེད་ མགོ་སྐོར་གཏོང་བ་ བྱིན་པ་
连词 汉族 作格 欺骗 去

'Then (the lord) was cheated by the Han and went (to the lake where they had prearranged everything).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་)ལ་རྒྱ་ཡིས་མགོ་བསྐོར་བཏང་ནས་(མཚོ་ཁར་)བྱིན།

这样, (君王家)被汉族骗(到湖边)去了。

(21)

ti ni m^A lo ha
one day AVM wait DP

གཅིག་ ཉིན་ བྱིད་ཚིག་ བསྐྱུག་པ་ སླེལ་ཚིག་
一 天 副标 等待 连词

(22)

va hī mo mo ma dzo gi ro ha
Han GEN hat NEG EXT PT DP

ཁྱེད་ འབྲེལ་སྐྱེད་ ལྷ་མོ་ དགག་སྐྱེད་ ལས་མཐུན་ འདས་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་
汉族 属格 帽子 否定 存在 去时 连词

^A ti^l ni^l = one day. ti^l ni^l m^l = all day.

(23)

t ^h ɛ	hĩ	te	a	hĩ	za	be	ma	na
he	GEN	DP	down	GOAL	go	NEG	want/would	

ཁོ་འབྲེལ་སྐྱ་སྤྱིལ་ཚིག་མར་ལས་ཚིག་འགྲོ་དགག་སྐྱ་འདོད་པ

他 属格 连词 下 目词 走 否定 想/肯

'(They) waited (for the metal hat to sink) all day but the Han hat disappeared, (while) his (the lord's hat) would not go down.'

(ཁོ་ཚོས་)ཉིན་གང་བོར་བསྐྱགས་ལ་རྒྱའི་ལྷ་མོ་དེ་མེད་པར་གྱུར་སོང་ཡང་། ཁོའི་(ལྷ་མོ་དེ་)ད་ཅུང་མར་བྱིངས་མ་སོང་།

等了一整天后，汉族的帽子已经(从湖面)消失了，但是他（君王）的铁帽却不肯往下沉。

(24)

te	va	ŋi	NGY	ky	t ^h i	gy	da
DP	Han	ERG	boat	row	DET	CL	DAT

སྤྱིལ་ཚིག་ ཐུ ཕྱིད་སྐྱ་ གྲུ་གཟིངས་ གཏོང་བ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལ་དོན

连词 汉族 作格 船 开 限词 量词 与格

(25)

m̩	ts ^h ə	rə	t ^h i	sa	ts ^h ə	ka	ma	ndo	la
lip	GOAL	give	gesture	DP	paddle	OTM			

མཚུ ལས་ཚིག་ བད་གཏོང་བ སྤྱིལ་ཚིག་ གྲུའི་རྒྱ་བ ཡུལ་ཚིག་

嘴唇 目词 姿势 连词 船浆 宾标

(26)

dbu	ka	mi	na	te	o	za	ɕy	ro
brim	GOAL	press	DP	there	GOAL	went	PT	

མཐའ་ ལས་ཚིག་ གནན་བ སྤྱིལ་ཚིག་ དེ་ན ལས་ཚིག་ ཕྱིན འདས་ཚིག་

边缘 目词 压 连词 那儿 目词 去 去时

'Then the Han gestured (with his) lips to the paddler and (the paddler) used the paddle, pressed the brim (of the hat) and (the hat) went down there.'

དེ་ནས་སྐྱུ་ཡིས་གྲུ་གཟིངས་གཏོང་མཁན་དེ་ལ་མཚུ་བརྟེན་བཏང་བས་(གྲུ་གཏོང་མཁན་གྱིས་)གྲུ་སྐྱུ་ཡིས་(ཞུ་མོའི་)སྒྲིལ་མར་མཁན་པ་ན་དེ་མར་བྱིངས་པ་
 རེད།

这时, 汉族人向那个划船的(人)做了个暗势, 于是, (划船的人)用船桨把(铁帽的边沿)一压就(沉)了下去。

(27)

ha ndzə	te	a mi	o ndzə	tɕ ^h oŋ xe ^A	t ^h i	ly	dja	le
lake	DP	now	o ndzə	tɕ ^h oŋ xe	DET	CL	BE	MP
མཚོ	སྤྱི་ལ་ཚིག་	ད་ལྟུ	ཨོ་འགྲོ	ཆང་ཉེད	ངེས་ཚིག་	ཆད་ཚིག་	ནི་སྐྱུ	ཚིག་སྒྲིགས་
湖	连词	现在/今天	西昌	邛海	限词	量词	判断	语气

'The lake is tɕ^hoŋ¹¹ xe^{11B} in o⁵³ ndzə⁵³ now.'

མཚོ་དེ་ནི་ད་ལྟུ་ཨོ་འགྲོ་ན་(ཡོད་པའི་)ཆང་ཉེད་མཚོ་མོ་རེད།
 (这片)湖就是今天的西昌邛海。

(28)

te	ndzy mo	ɕɛ	te	mɛ k ^h a	ro
DP	king	family	DP	at a loss	PT
སྤྱི་ལ་ཚིག་	རྒྱལ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	སྤྱི་ལ་ཚིག་	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚིག་
连词	君王/君王	家	连词	没办法	去时

'The king's family was at a loss.'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་ལ་ཐབས་ཟད་སོང་།
 (面对眼前的情况,) 君王家束手无策了。

^A tɕ^hoŋ¹¹ xɛ⁵³ is in today's Xichang City.

(29)

te rə gy lɛ lɛ m tʰa ræ ja
DP road along AVM paper paste

སྒྲིལ་ཚིག་ ལམ་ལུ བརྒྱུད་པ བྱིད་ཚིག་ འོག་ལུ འབྲུར་བ
连词 路 沿着 副标 纸 贴

'Then (the king's family) pasted a paper (announcing a search for someone who could get the metal hat from the lake) along the road.'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ལམ་ལུ་བརྒྱུད་ནས་བཟང་བོ་ཞིག་སྐྱར་(ནས་ལྷགས་ལྷ་མཚོ་ནང་ནས་ཡར་ལེན་མཁན་གྱི་མི་ཞིག་བཙལ་།

于是, (君王家)沿着道路(到处)贴布告(找个能从湖底将铁帽捞上来的人)。

(30)

qʰa gy jo su mo mo li ka pʰa su
who CL SELF metal hat back get able GEN

སུ ཚད་ཚིག་ རང་ཉིད ལྷགས་ ལྷ་མོ་ བྱིར་ སྒྲིལ་ཚིག་ ཐུབ་པ འབྲེལ་སྒྲ
谁 量词 自己 铁 帽子 回 捞 能 属格

(31)

jo nu nu nu ko hæ nu hæ ko nu
SELF silver require silver give gold require gold give say

རང་ཉིད གསེར་ དགོས་པ དངུལ་ ལྷེར་བ གསེར་ དགོས་ གསེར་ ལྷེར་བ བཤད
自己 银 需要 银 给 金 需要 金 给 说

'(The notice) said, "Who is able to get my metal hat (from the lake), then I will give silver (if the person) requires silver and I will give gold (if the person) requires gold."'

(བཟང་སྐྱོར་སྐྱེད་དུ་འདི་ལྟར་འབྲི་ཡོད་དེ།) སུས་ངའི་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་མོ་དེ་(མཚོ་ནང་ནས་)བྱིར་ལེན་ཐུབ་ན་ངས་(མི་དེ་ལ་)གསེར་དངུལ་གང་འདོད་སྐྱེར་ཞེས་གསུངས་འདུག

(布告上)说: “谁能(从湖里)捞回我的铁帽子的, (他)要银子我就给(他)银子, 要金子就给金子。”

(32)

ta ndi te jo mba ŋu ji le
ta ndi DP SELF able say say MP

ཐཱ་ནཱི་ སླེལ་ཚིག་ རང་ཉིད་ ཐུབ་པ་ བཤད་ བཤད་ ཚིག་རྟེན་གསལ་
达帝 连词 自己 能 说 传说 语气

'It was said that ta¹¹ ndi¹¹ said, "I am able (to do what they want)."'

ཐཱ་ནཱི་ཡིས་ང་རང་ཉིད་ཀྱིས་(སྐབས་)ཐུབ་ཞེས་ཟེར་བར་གྲགས།

传说, 达帝(见了布告后)就说: “我能(捞回那个铁帽)。”

(33)

te ta ndi ndzɔ dzy ro
DP ta ndi call come PT

སླེལ་ཚིག་ ཐཱ་ནཱི་ འབོད་པ་ ཡོང་བ་ འདས་ཚིག་
连词 达帝 叫 来 去时

'Oh, then (the people of ndzy⁵³ mo⁵³'s family) came to call ta¹¹ ndi¹¹ (to help them).'

ཨོ། དེ་ནས་རྒྱལ་པོས་མི་མངགས་ནས་ཐཱ་ནཱི་གདན་འདྲེན་བྱས།

噢, 于是, (君王家派人)来邀请达帝。

(34)

mo la ta ndi ndzɔ ɕy le pi
horse OTM tan di call went DP do ritual

རྩ་ སླེལ་ཚིག་ ད་རྒྱེས་ འབོད་པ་ ཕྱིན་པ་ སླེལ་ཚིག་ ཚོས་ཀྱི་ཚོག་སྐབས་པ་
马 宾标 达帝 叫 去 连词 做法

'(They) used a horse to call ta¹¹ ndi¹¹ (then he) went to do rituals.'

(ཁོ་ཚོས་)རྩ་(ཞིག་ཟིན་ཡོང་ནས་)ཐཱ་ནཱི་བོས་ལ་དེ་ནས་ཐཱ་ནཱི་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོག་སྐབས་པར་ཕྱིན།

(他们)用马把达帝邀请去做法。

(35)

te	pi	le	za	ni	ko sə ^A
DP	do ritual	DP	za	two	CL

སླེལ་ཚོགས་	ཚོས་ཀྱི་ཚོགས་བྱེད་པ་	སླེལ་ཚོགས་	ཟླ་	གཉིས་	ཚད་ཚོགས་
连词	做法	连词	洒	二	量词

(36)

t ^h ε	ni	q ^h ɣ	le	t ^h ε	hī	pi ɰi ^B	ko	ta
he	ERG	call	DP	he	GEN	apprentice	give	EXT

ཁོ	བྱེད་སླེ	འབོད་པ་	སླེལ་ཚོགས་	ཁོ	འབྲེལ་སློབ་	སློབ་ཕྲུག་	སྤྲོད་	ལས་མཐུན་
他	作格	叫	连词	他	属格	徒弟	给	存在

(37)

jo	rə	ŋæ ŋæ	te	no	li	teə
SELF	rope	shake	DP	you	back	pull

རང་ཉིད་	ཐག་པ་	འགྲུལ་བ་	སླེལ་ཚོགས་	ཁྱོད་	ཕྱིར་	འཐེན་པ་
自己	绳子	摇动	连词	你	回	拉

(38)

jo	mo mo	ræ	la	t ^h bu	te	rə	ŋæ ŋæ	ŋu
SELF	hat	PRE-ATT	take/bring	when	DP	rope	shake	say

རང་ཉིད་	ལྷ་མོ་	འདས་སྡོན་	འཁྱེར་བ་	སྐབས་སུ་	སླེལ་ཚོགས་	ཐག་པ་	སླུལ་བ་	འགད་
自己	帽子	前体	拿	时候	连词	绳子	摇动	说

^A ko⁴⁴ sə⁵⁵ = a container and measure twice the size of a sə⁵³ ndzə⁵³.

^B pi¹¹ ɰi¹¹ = apprentices/students of a p^ha⁵³ tsə⁵³ who assist him during rituals.

'(ta¹¹ ndi¹¹) did rituals and called two ko⁴⁴ sə⁵⁵ of za¹¹ and gave (them) to his apprentices and said, "You pull back the (rope) when I shake the rope and when (I) get a chance to take the hat then I will shake the rope."

(ལྷ་ཏཱ་ཚེས་ཀྱི་ཚོགས་སྐབས་ནས་ཟླ་ཉི་གཉིས་པོས་ཉེ་ཁོའི་སློབ་སྟེན་གྱི་ཕྱིན་ཏེ་བཤད་རྒྱུར། (ངའི་ཐག་པ་)སྐྱལ་དུས་ཚུན་ཚོས་ཐག་པ་ཕྱིར་བོན། ང་ལ་
ལྷ་མོ་འབྱེད་བའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པའི་སྐབས་སུ་ངས་ཐག་པ་བསྐྱལ་ངས་ཡིན་ཞེས་བཤད།

(达帝开始)做法, 呼了两锅氏洒给他的做法弟子, 并(再三)嘱咐: “我在(底下)摇绳子的时候, 你们往上拉, 我拿到帽子后就会摇动绳子。”

(39)

zə	rə	q ^h a mə ta	vi	ta
straw	rope	many	roll	EXT
རྩ་	ཐག་པ	མང་པོ	བརྒྱབ	ལས་མཐུན
稻草	绳子	很多	编制	存在

'(They) rolled^A many straw ropes.'

(ཁོ་ཚོས་)རྩ་ཐག་མང་པོ་བརྒྱས།

(弟子们)编织了很多草绳。

(40)

jo	te	ʂə qo	ɕy	te	za	t ^h i ki	tby q ^h æ	le
SELF	DP	die	if	DP	za	these	crush	DP
རང་ཉིད	སྟེལ་ཚིག	ཤི་བ	གལ་ཏེ	སྟེལ་ཚིག	ཟླ	འདི་ཚོ	རྩལ་གེར་གཏོང་བ	སྟེལ་ཚིག
自己	连词	死	假如	连词	洒	这些	碾碎	连词

^A Plant materials such as wheat and rice straw are rolled into lengths that are then made into rope.

(41)

jo	me ljo	na	na nga	ko	tɕ ^h ə	ŋu
SELF	eye	and	nose	LOC	put	say
རང་ཉིད	མིག	དང	སྒྲ་	གནས་གཞི	འཛོག་པ	བཤད་པ
自己	眼睛	和	鼻子	位格	放	说

'(He) also said, "If I die, then crush these *za'*" and put (them) into my eyes and nose.'

(ཁོས་)ད་རུང་བཤད་རྒྱུ། གཡ་ཉིང་གི་ན། ཟླ་འདི་ཚོ་རྩུག་གིར་བཏང་ནས་ངའི་མིག་དང་སྒྲ་ནང་དུ་འཛོག་འོགས་ཞེས་བཤད།

(他)还(对弟子们)说：“假如我死了的话，把这些洒碾碎，放入我的眼睛和鼻子里。”

(42)

ʂə	ni	ʂə	ha	m
seven	day	seven	night	AVM
བདུན	ཉིན	བདུན	མཚན་མོ	བྱེད་ཚིག
七	天	七	夜	副标

(43)

zə	rə	tʰi ki	vi	le	dzy	NGY ta	ka
straw	rope	these	roll	DP	waist	tie	DP
རྩ་	ཐག་པ	འདི་ཚོ	བརྒྱ་བ	སླེལ་ཚིག	སྒྲིང་པ	འཚིང་བ	སླེལ་ཚིག
草	绳	这些	织	连词	腰	系	连词

(44)

tɕ ^h ə tɕ ^h ə	ha ndzə	mi	tɕ ^h ə	su	dja
release/put	lake	GOAL	SUF-COM	GEN	BE
འཛོག་པ	མཚོ	ལས་ཚིག	འདས་རྗེས	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ
让	湖	目词	后体	属格	判断

'(They) rolled these grass ropes^A for seven days and seven nights, then tied (the ropes around his) waist and put (him) down into the lake.'

(ཁོ་ཚོས་)ཉིན་ཞག་བདུན་ལ་རྩ་ཐག་བརྒྱས་པ་དང་། དེ་ནས་ཁོའི་སྐྱོད་པ་དེ་དག་གིས་བསྐྱམས་ནས་(ཁོ་)མཚོ་ནང་དུ་མར་འགོ་རུ་བཅུག

七天七夜里, (弟子们不分昼夜地)编草绳, 然后, 系在(达帝的)腰上, 让他(跳入)湖里。

(45)

zə po so po o ndzɛ te
sandalwood three CL there EXT DP

ཅན་དན གསུམ ཚད་ཚིག དེ་ན ལས་འགྲུན སྐྱེལ་ཚིག
檀木 三 量词 那儿 存在 连词

(46)

hī ŋgi tʰi po ɤo ɤu tsʰu ta ji le
middle DET CL LOC cover EXT say MP

དཀྱིལ་དུ དེས་ཚིག ཚད་ཚིག གནས་གཞི སློན་པ ལས་འགྲུན བཤད ཚིག་རྟེན་གས
中间 限词 量词 位格 盖/罩 存在 说 语气

'It was said that there were three sandalwood (trees) there (underwater) and (the hat) was covering (the top of) the middle one (sandalwood tree).'

(དེར་)ཅན་དན་གྱི་སྐྱོད་བོ་གསུམ་ཡོད་ལ། ལྷ་མོ་(སྐྱོད་བོ་)དཀྱིལ་མོའི་མགོར་བསྐྱོན་ཡོད་པར་གྲགས།

据说, (湖底)长着三棵檀木, (铁帽正好)罩在中间的那棵树梢上。

(47)

te rə bi so la te
DP dragon three CL DP

སྐྱེལ་ཚིག འགྲུག གསུམ ཚད་ཚིག སྐྱེལ་ཚིག
连词 龙 三 量词 连词

^A Grass rope is made by rolling grass between the hands to make rope of whatever length is desired.

(48)

zə po	tʰi	so	po	ɣo	ɣ ɣ	ta
sandalwood	DET	three	CL	LOC	wind	EXT
ཙན་པོ	དེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	གནས་གཞི	འབྲིལ	ལས་མཐུན
檀木	限词 三	量词	位格	缠绕	存在	

'Then there were three dragons wound (around) the three sandalwood (trees).'

(མཚོན་དུ་)འབྲུག་གསུམ་ཙན་པོ་གྱི་སྤོང་པོ་གསུམ་པོའི་སྤྲིང་འབྲིལ་འདུག

三条龙(分别)缠绕着那三棵檀木。

(49)

te	o	tʰi	la	ɕy	sə ^A
DP	there	GOAL	take/bring	went	ITR
སྤྱིལ་ཚིག་	དེ་ན	ལས་ཚིག་	ལེན་པ	ཕྱིན་པ	བརྒྱུར་སྒོས་
连词	那儿	目词	拿	去	重复

(50)

rə bi	tʰi	so	la	tʰɛ	tʰi	tʰɛ	dzy	sə	m
dragon	DET	three	CL	he	GOAL	bite	come	ITR	AVM
འབྲུག	དེས་ཚིག་	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཁོ	ལས་ཚིག་	སོ་རྒྱག་པ	ཡོང་བ	བརྒྱུར་སྒོས་	ཁྱེད་ཚིག་
龙	限词 三	量词	他	目词	咬	来	重复	副标	

'He went there to take (the hat) again (and again) and three dragons came to bite him again (and again).'

ཁོ་ཡང་ཡང་ཞུ་མོ་ལེན་པར་ཕྱིན་ཡང་འབྲུག་གསུམ་པོས་ཁོ་ལ་ཡང་ཡང་སོ་བརྒྱབ།

(达帝)一次又一次地往那儿去拿,但那三条龙也一次又一次地向他咬来。

^A ...sə^ʰ... sə^ʰ... = a phrase that refers to two actions being repeated again and again.

(51)

ræ	la	ma	p ^h a	mi nu	te	zə rə	ŋæ ŋæ	ha
PRE-ATT	take/bring	NEG	able	after	DP	rope	shake	DP
འདས་ཐོན	ལེན་པ	དགག་སྐྱ	བྱབ་པ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག	ཐག་པ	སྐྱེལ་བ	སྐྱེལ་ཚིག
前体	取	否定	能	后	连词	绳子	摇动	连词

(52)

ndzə	ha	nda	ka	li	ma	sə	ro	ka
water	deep	very	DP	back	NEG	know	PT	DP
ལུ	གཏིང་ཟབ་པ	ཉ་ཅང	སྐྱེལ་ཚིག	ཕྱིར	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	འདས་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག
水	深	很	连词	回	否定	知道	去时	连词

(53)

ta ndi	te	ha	ʂə qo	su	dja	le
ta ndi	DP	here	die	GEN	BE	S
ལྷ་ཏེ	སྐྱེལ་ཚིག	འདི་ན	ཤི་བ	འབྲེལ་སྐྱ	ནི་སྐྱ	འཛོད་སྐྱ
达帝	连词	这儿	死	属格	判断	助词

'After (he) was unable to get (the hat), then (he) shook the grass rope, but the water was very deep and (his helpers) did not know (he was shaking the rope), so tan¹¹ di¹¹ died here (in the lake).'

ལྷ་མོ་ལེན་མ་བྱབ་པའི་རྗེས་སུ(འོས་)ལྷ་ཐག་པ་སྐྱེལ་མོད། འོན་ཀྱང་མཚོ་མོ་ཉ་ཅང་གཏིང་ཟབ་པས་(རོགས་རམ་བྱེད་མཁན་དག)གིས་དེ་མ་ཚོར་ལ། དེའི་ཕྱིར་ལྷ་ཏེ་དེས་འཛིབ་རེད།

(最后, 他)拿不到(铁帽), 摇动绳子, 可是水太深, (弟子们在岸上)不知道(绳子的震动), 所以达帝就在湖里(被水淹)死了。

(54)

te	ni q ^h y	sə ni	ʂə qo	le	do mo	dzy dzy	li	dzy
DP	noon	only	after	die	DP	above	appear	back
སྐྱེལ་ཚིག	ནིན་གུང	གཞི་ནས	ཤི་བ	སྐྱེལ་ཚིག	ཐོག་ཏུ	མཛོན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	下午	才	死	连词	上面	露出	回	来

'Then (he) died (and his corpse) came back and appeared above (the water) only after noon.'

དེ་ནས་(ཁོ་)གི་ལ། (ཁོའི་བེམ་རོ་)ཉིན་གུང་གི་རྗེས་སུ་གཞི་ནས་(མཚོ་)ངོས་སུ་མངོན།

后来, 死了, (尸体)下午才漂出水面来。

(55)

te pi zi t^hi ki qo tɕ^hə le ku ʂə t^hɛ q^ha ʂa m
 DP apprentice these sad DP before he how tell AV

སྐྱེལ་ཚིག་ སློབ་ཕྱག་ འདི་ཚོ་ ཡིད་སློབ་ སྐྱེལ་ཚིག་ རྗེས་དྲུག་ ཁོ་ ཅི་འདྲ་ བཤད་ བྱེད་ཚིག་
 连词 弟子 这些 伤心 连词 前面 他 怎样 说 副标

(56)

za t^hi ki tby q^hæ le t^hɛ q^ha tsa na na ŋga ko tɕ^hə
 za these crush DP he mouth and nose LOC put

ཟླ་ འདི་ཚོ་ རྩུག་གི་ར་གཏོང་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཁོ་ ལ་ དང་ ལྷ་ གནས་གཞི་ འཇུག་བ་
 洒 这些 碾碎 连词 他 嘴巴 和 鼻子 位格 装

'Then these apprentices were sad and crushed these za'' (and put it) into his mouth and nose as like how he had told (them) before.'

དེ་ནས་སློབ་ཕྱག་ཚོ་ཡིད་སློབ་སློབ་ཚད་ཁོས་བཤད་པར་ལྟར་ཟླ་འདི་ཚོ་རྩུག་གི་ར་གཏོང་ནས་ཁོའི་ལ་དང་ལྷ་ནང་དུ་བཟུག་བ་རེད།

弟子们伤心地把那些洒按他(生)前所说的那样, 碾碎后, 放入他的嘴巴和鼻子里。

(57)

te tby q^hæ o tɕ^hə pi tsa te
 DP crush LOC put finish DP

སྐྱེལ་ཚིག་ རྩུག་གི་ར་གཏོང་བ་ གནས་གཞི་ འཇུག་བ་ ཚར་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་
 连词 碾碎 位格 装 完 连词

(58)

ndzə bo	q ^h a mə ta	mi	li	p ^h ɕə	te	li	so ro	ro
water	much	GOAL	back	disgorge	DP	back/re-	revive	PT
ལྷུ	མང་བ	ལས་ཚིག་	ཕྱིར	སྐྱུག་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཕྱིར	གསོན་པ	འདས་ཚིག་
水	很多	目词	回	呕吐	连词	回	活	去时

'(After these apprentices) finished crushing (za¹¹ and putting the powder) into his nose and eyes, (ta¹¹ ndi¹¹) disgorged back out much water and revived.'

(ཁོ་ཚོས་ཟླ་)སྐྱུག་གིས་བཏང་ནས་བཅུག་ཚར་རྗེས། (སྐྱེ་ཏེ་)ཡིས་ལྷུ་མང་པོ་བསྐྱུགས་ནས་ཕྱིར་གསོན།
碾碎了(洒), 一放完, 他吐了很多水, (又神奇地)复活了。

(59)

go	nu	ŋu	te	ti	ga	ha ^A	ma	nu
what	require	say	DP	one	CL	DP	NEG	need
ཅི་ཞིག་	དགོས་པ	བཤད་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	དགག་སྒྲ	དགོས
什么	需要	说	连词	一	量词	连词	否定	需要

(60)

tʂ ^h ə	so	tso	ræ	so	tso	ha lɛ	so	tso	jo	ko	ŋu
dog	three	CL	chicken	three	CL	cat	three	CL	SELF	give	say
ཁྱི	གསུམ	ཚད་ཚིག་	བྱ་བོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཞི་ལ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	རང་ཉིད	སྟེར	བཤད
狗	三	量词	鸡	三	量词	猫	三	量词	自己	给	说

'(The king's family) asked, "What do you require?" and (he) said, "(I) need nothing, give me three dogs, three chickens and three cats."'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་དགོས་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོས་ང་ལ་)ཁྱི་གསུམ་དང་། བྱ་བོ་གསུམ། ཞི་ལ་གསུམ་ཁོ་ན་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མི་དགོས་ཞེས་ལན་བཏབ།

(君王家)问道：“要什么？”，(他)回答到：“给我三条狗，三只鸡和三只猫，(除此而外)什么都不要。”

^A ti¹¹ ga¹¹ = one kind of thing. When ha^A is added to ti¹¹ ga¹¹ (ti¹¹ ga¹¹ ha^A) the meaning is 'anything'.

(61)

t ^h ε	te	rə bi	ni	qɣ	le	ni mi	go pa ^A	su	lo
he	DP	dragon	ERG	scare	DP	heart	fall	GEN	MP
ཁོ	སྐྱིལ་ཚིག་	འབྲུག་	ཉིད་སྐྱོ	འཛིགས་སྐྱོག་	སྐྱིལ་ཚིག་	སྙིང་	ལུང་བ	འབྲེལ་སྐྱོ	ཚིག་སྟེགས་
他	连词	龙	作格	吓	连词	心	掉	属格	语气

'(He did not take anything because) he had been scared by the dragons and (had failed so) was (full of) self-contempt.'

ཁོ་འབྲུག་གིས་འཛིགས་སྐྱོག་སྐྱོ་བཟུག་པ་དང་ཕམ་སོང་བས་རང་ཉིད་ལ་མཐོང་ཚུང་བྱས་(ནས་ཅི་ཡང་མ་སྐྱེས་པ་)རེད།
他是被(那三条)龙吓得自卑的呀!

(62)

ka	tʂ ^h ə	so	tso	ræ	so	tso	ha lɛ	so	tso
DP	dog	three	CL	chicken	three	CL	cat	three	CL
སྐྱིལ་ཚིག་	ཁྱི	གསུམ	ཚད་ཚིག་	བྱ་བོ	གསུམ	ཚད་ཚིག་	ཞེ་ལ	གསུམ	ཚད་ཚིག་
连词	狗	三	量词	鸡	三	量词	猫	三	量词

(63)

t ^h ε	ko	li	ɕy
he	give	back	went
ཁོ	སྟེང	ཕྱིར	ཕྱིན
他	给	回	去

'Then (the lord's family) gave him three dogs, three chickens and three cats and he went back (to his home).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་)ཁོ་ལ་ཁྱི་གསུམ་དང་བྱ་བོ་གསུམ། ཞེ་ལ་གསུམ་བྱིན་པས་(ཁོ་)ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཕྱིན་པ་རེད།
(君王家)把三条狗, 三只鸡和三只猫给了他, (他)就回去了。

^A ni¹¹ mi⁴⁴ go⁴⁴ pa⁵³ = 'heart fall' or 'self-contempt'.
•214•

(64)

te	li	dzy	te	ha	ta ji	po po	do mo	ɤo	tɕʰə ta
DP	back	come	DP	here	ta ji	mountain	above	LOC	from
ལྷིང་ཚེག་	ཕྱིར	ཡོང	ལྷིང་ཚེག་	འདི་ན	དུ་ཡ	རི་བོ	ཐོག་ཏུ	གནས་གཞི	གནས
连词	回	来	连词	这儿	达亚	山	上面	位格	从

(65)

tʰi so	tʰi ga	te	jo	li BU	ɕɛ	te	kʰa ro	kʰa ro ^A	ŋu
after		DP	SELF	li BU	family	DP	S	S	say
རྗེས་ཕྱོགས་		ལྷིང་ཚེག་	རང་ཉིད	ལའེ་བློ	ཚང	ལྷིང་ཚེག་	ཁྱ་རེ	ཁྱ་རེ	བཤད
以后		连词	自己	里布	家	连词	卡容	卡容	说

(66)

lo	li	a	pi	ɕy	ŋu	ndzə
GOAL	back/again	INT	do ritual	if	say	curse
ལས་ཚེག་	ཕྱིར	འདྲི་ཚེག་	ཚོས་གྱི་ཚོག་གུང་བ	གལ་ཏེ	བཤད	མནའ་སྐྱེལ་བ
目词	回	疑问	做法	假如	说	诅咒

'Then (he) came back here atop ta¹¹ ji¹¹ Mountain and cursed, "Will we li⁴⁴ bu⁵⁵'s family say 'k^ha⁴⁴ ro⁵⁵, k^ha⁴⁴ ro⁵⁵ and do rituals after (this) again?'"^B

དེ་ནས་ཁོ་ཕྱིར་ཡོང་ནས་རི་བོ་དུ་ཡའེ་སྐྱེང་དུ་ངེད་ལའེ་བློ་ཚང་གིས་ད་ནས་བཟུང་ཁྱ་རེ་ཁྱ་རེ་བེར་ནས་ཚོས་གྱི་ཚོག་མི་སྐྱབ་ཅེས་མནའ་སྐྱེལ།

一回到达亚山上就在山上诅咒道：“从今以后，我里布家还会念着‘卡容，卡容’之词做法的话(就会得到惩罚)!”

^A p^ha⁵³ tsə⁵³ chant differently when starting a ritual. k^ha⁴⁴ ro⁴⁴, k^ha⁴⁴ ro⁴⁴ are vocables li⁴⁴ bu⁵⁵ p^ha⁵³ tsə⁴⁴ pronounced to begin a ritual.

^B At this time, he killed all these chickens, dogs and cats and took a solemn oath to stop doing rituals by posing this rhetorical question atop ta¹¹ ji¹¹ Mountain.

(67)

te	ε qo	li	to	te	mbzə	ŋgo	ro
DP	home	back	arrive	DP	wife	sick	PT

སླེལ་ཚིག་ བྱིས་ཚང བྱིར ཐོན་པ སླེལ་ཚིག་ རུང་མ ན་བ འདས་ཚིག་
连词 家庭 回 到达 连词 妻子 生病 去时

(68)

t ^h ε	tʂ ^h ə	na	ha	le	tʂu	le	ga	ha	ŋi	mi	ma	xi ^A	ji	tʂa	ka
he	dog	and	cat	kill	DP	god	heart	NEG	easy	in fact	DP				

ཁོ བྱིས དང ཞེ་ལ གསོད་པ སླེལ་ཚིག་ ལྷ སེམས དགག་སྐྱ ལས་སྒྲ་མོ རོན་དངོས་སུ སླེལ་ཚིག་
他 狗 和 猫 杀害 连词 神 心 否定 简单 原来 连词

'In fact, when (he) arrived back home (his) wife was sick (because the) god was unhappy (because) he killed dogs and cats.'

རོན་དངོས་སུ་ཁོས་བྱི་དང་ཞེ་ལ་སོགས་བསད་པས་ལྷའི་ཡིད་མ་དགའ་བར་(ཁོ)བྱིར་ཐོན་དུས་(ཁོའི་)རུང་མ་ལ་ན་ཚ་ཕོག་ཏུ་བཅུག

原来，山神为（他）杀害狗和猫的行为而愤怒，回来后他的妻子又生病了。

(69)

te	mε k ^h a	ma	pi	ma	t ^h a	ro	ka
DP	at a loss	NEG	do ritual	NEG	OK	PT	DP

སླེལ་ཚིག་ ཐབས་ཟད་པ དགག་སྐྱ ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བྱེད་པ དགག་སྐྱ འགྲིག་པ འདས་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་
连词 没办法 否定 做法 否定 可以 去时 连词

(70)

k ^h a ro	k ^h a ro	ŋu	pi	ma	ŋa	m
k ^h a ro	k ^h a ro	say	do ritual	NEG	dare	AVM

ཁྱ་རེ ཁྱ་རེ བཤད ཚོས་ཀྱི་ཚོག་བྱེད་པ དགག་སྐྱ ཕོད་པ བྱེད་ཚིག་
卡容 卡容 说 做法 否定 敢 副标

^A ni¹¹ mi⁴⁴ ma⁵³ xi⁵³ = 'the heart is not easy' or 'unhappy'.

(71)

so so la ndzə	ŋu	lo	li	pi	ro	sə
so so la ndzə ^A	say	GOAL	back	do ritual	PT	again
སའོ་སའོ་ལ་བྲེ	བགད	ལས་ཚིག་	ཕྱིར	ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་བྲེད་པ	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
索索拉支	说	目标	回	做法	去时	又

'Then (he) was at a loss for it was not OK to not do rituals but (he) didn't dare say ' *k^ha⁴⁴ ro⁵⁵*, *k^ha⁴⁴ ro⁵⁵* and do rituals (because he had sworn not to) so (he) said, "so¹¹ so¹¹ la⁴⁴ dzə^{44m}" and did rituals back again.'

དེ་ནས་(ཁོ་ལ་)ཐབས་ཟད་དེ། ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་མ་སྐྱབ་ན་མི་འགྲིག་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)ལྷ་རའོ་ལྷ་རའོ་ཞེས་ཀྱང་འདོན་མི་ཐོད་པ་སྟེ། (རྒྱ་མཚན་ཁོས་མནའ་བསྐྱལ་ཟིན།) དེ་ནས་ཁོས་སའོ་སའོ་ལ་བྲེ་ཞེས་བཏོན་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་བསྐྱབས།

最后, (他)没有办法, (觉得)不做法(自己的妻子)就不行了, 可不敢念'卡容, 卡容'就念着'索索拉支'做法了。

(72)

ka	t ^h ɛ	hī	mbzə	t ^h ɛ	ŋi	pi	le	li	k ^h i	ka
DP	he	GEN	wife	he	ERG	do ritual	DP	again	well	DP
སྐྱེལ་ཚིག་	ཁོ	འབྲེལ་སྐྱེ	ཚུང་མ	ཁོ	བྲེད་སྐྱེ	ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་བྲེད་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཇི་བཟང་དུ་སོང་བ	སྐྱེལ་ཚིག་
连词	他	属格	妻子	他	作格	做法	连词	回	好转	连词

(73)

mæ	ka	ma	pi	ro
after	DP	NEG	do ritual	PT
རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་	དགག་སྐྱེ	ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་བྲེད་པ	འདས་ཚིག་
后来	连词	否定	做法	去时

'His wife was (made) well again by him doing rituals and (he) didn't do rituals after (that time).'

ཁོའི་ཚུང་མ་ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་བསྐྱབས་རྗེས་ཇི་བཟང་དུ་སོང་བ་དང་དེ་ནས་བཟུང་(ཁོས་)ཚོས་ཀྱི་ཚོ་ག་མ་བསྐྱབས།

他做法把妻子(治)好了就再也没有做法。

^A Vocables pronounced at the start of a ritual.

(74)

ka ʕə za ma p^ha ro
DP mystical NEG able PT

སྤྲེལ་ཚིག་ རུས་རྩལ་མཚོག་ལྡན དགག་སྐྱེ སྤྲེལ་པ འདས་ཚིག་
连词 神勇的 否定 能 去时

'So (he) was not able to be mystical (anymore).'

དེ་ནས་བཟུང་(ཁོ་)རང་རུས་རྩལ་མཚོག་ལྡན་ཞིག་ཀྱང་བྱེད་མ་ཡོད།

所以, (从那以后, 他)就不能神勇了。

(75)

ma pi le ma ʕə za su ma di m
NEG do ritual DP NEG mystical GEN NEG BE AVM

དགག་སྐྱེ ཚོས་ཀྱི་ཚོག་གཉེན་པ སྤྲེལ་ཚིག་ དགག་སྐྱེ རུས་རྩལ་མཚོག་ལྡན འབྲེལ་སྐྱེ དགག་སྐྱེ ནི་སྐྱེ བྱེད་ཚིག་
否定 做法 连词 否定 神勇 属格 否定 判断 副标

(76)

tʂ^hə nda ræ nda t^hi p^hæ mɔbu la mi ɲu su lo
dog kill chicken kill DET CL mistake finish GEN MP

ཁྱི གཙོད་པ བྱ་བོ གཙོད་པ ངེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཚོར་འཕྲུལ ཚར་བ འབྲེལ་སྐྱེ ཚིག་རྟེན་གས་
狗 砍 鸡 砍 限词 量词 错 完 属格 语气

'He lost the mystical power not because he didn't do the rituals, but because he mistakenly killed the dogs and chickens (when he took the oath on the mountain).'

(ཁོས་)ཚོས་ཀྱི་ཚོག་མ་བསྐྱབས་པར་རུས་རྩལ་མཚོག་ལྡན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མ་བྱུང་བ་མིན་པ་སྟེ། (ཁོས་)བྱེད་བྱ་བོའི་སྐོག་གཙོད་པ་ཚོར་འཕྲུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཞེས་པའི་ཕྱིར།

不是因为(他)不做法而不神勇, 而是错在(他)杀狗, 杀鸡的那点上的。

(77)

ka	a mi	na	li bu	ɕɛ	pi	ha	ma	pi
DP	now	we	li bu	lineage	do ritual	also	NEG	do ritual
སླེལ་ཚིག་	ད་ལྟ་	ང་ཚོ་	ལའེ་བློ་	ཁྱིམ་རྒྱུད་	ཚོས་ཀྱི་ཚོགས་བྱེད་པ་	ཀྱང་	དགག་སྐྱོད་	ཚོས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱབ་པ་
连词	现在	我们	里布	家族	做法	连词	否定	做法

(78)

ka	p ^h a tsə	ha	ma	dzo	su	dja	le
DP	p ^h atsə	also	NEG	EXT	GEN	BE	MP
སླེལ་ཚིག་	ལྟ་བུ་	ཀྱང་།འང་	དགག་སྐྱོད་	ལས་མཐུན་	འབྲེལ་སྐྱོད་	ནི་སྐྱོད་	ཚིག་རྟེན་གསལ་
连词	帕仔	也	否定	存在	属格	判断	语气

'So now we (members of the) li⁴⁴ bu⁵⁵ lineage, do rituals... also do not do rituals and also have no p^ha⁵³ tsə⁵³.'

དེ་བས་ད་ལྟ་ང་ཚོ་ལའེ་བློ་ཁྱིམ་རྒྱུད་འདིས་ཚོས་ཀྱི་ཚོགས་བྱེད་པ་ལ་ལྟ་བུ་འང་མེད་དོ།

所以, 现在, 我们里布家族不做法也没有帕仔。

MONSTERS AND HUMAN RELATIONSHIPS

THE SEVEN DAUGHTERS

a⁴⁴ ma⁵⁵ do⁵³ dzə⁵³

(1)

ko da te zə mi ʃə ja dzo ta ti jy dzo
ancient DP girl seven CL EXT like this one CL EXT

གནའ་སྐྱའོ་ སླེལ་ཚོགས་ བུ་མོ་ བདུན་ ཚད་ཚོགས་ ལས་མཐུན་ འདི་འདྲ་ གཅིག་ ཚད་ཚོགས་ ལས་མཐུན་
从前 连词 女儿 七 量词 存在 这样 一 量词 存在

'In ancient (times), there was one family of seven girls, like this.'

གནའ་སྐྱའོར་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པའི་བྱིས་ཚང་ཞིག་ཡོད།

从前, 有一户(人家)有七个女儿。

(2)

ũ ndzə tʰi gy te su pæ tsʰə qə ɕy te
old man DET CL DP others LOC fortune-tell went DP

མདུན་པོ་ རེས་ཚོགས་ ཚད་ཚོགས་ སླེལ་ཚོགས་ གཞན་པ་ གནས་གཞི་ མོ་འདེབས་པ་ ཕྱིན་པ་ སླེལ་ཚོགས་
老头子 限词 量词 连词 别人 位格 打卦 去 连词

(3)

nu zə mi tʰi ʃə ja lo ʃa nu te
you girl DET seven CL kill after DP

ཁྱོད་ བུ་མོ་ རེས་ཚོགས་ བདུན་ ཚད་ཚོགས་ གསོད་པ་ རྗེས་སུ་ སླེལ་ཚོགས་
你 女儿 限词 七 量词 杀 后 连词

(4)

nu zi li hī pʰa sə nu
you son back/again stand/EXT able still say

ཁྱོད་ བུ་ ཕྱིར་ ལངས། ཡོད་པ་ ཟུབ་པ་ ད་རུང་ བཤད་
你 儿子 回 立/有 能 再 说

'The old man went to others for fortune telling, then (the fortune teller) said, "If you kill your seven girls then you still will be able to have sons again."

ཆད་པོ་འདི་མི་གཞན་སར་མོ་འདེབས་སུ་ཕྱིན། (མོ་བས་བཤད་རྒྱུར།) གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་བདུན་པོ་བསད་ན་ཁྱོད་ལ་ད་རུང་བུ་(སྐྱེ་)པའི་(རི་བ་ཡོད་)ཅེས་བཤད།

老头子（女人的爸爸）到别人那儿去算卦，（算卦的人）说：“你把这七个女儿杀掉后，你还能有男孩。”

(5)

mæ te ũ ndzə t^hi gɣ te
later DP old man DET CL DP

ཇེས་སུ སླེལ་ཚིག་ ཆད་པོ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་

后 连词 老头子 限词 量词 连词

(6)

zə mi t^hi ʂə ja t^hɛ ŋi tɕɛ ɕy ka
girl DET seven CL he ERG cheat went DP

བུ་མོ རེས་ཚིག་ བདུན ཚད་ཚིག་ ཁོ བྱེད་སྐྱེ མགོ་སྐོར་གཏོང་བ ཕྱིན་པ སླེལ་ཚིག་

女儿 限词 七 量词 他 作格 骗 去 连词

(7)

o ljo fu tɕə be ŋu ka
up there onion pull up go say DP

ཡར་ན ཟོང འཐེན་པ འགོ བཤད སླེལ་ཚིག་

上面 葱 拔 去 说 连词

(8)

m le t^hso ro mi ɕɛ ko t^ho tɕu dzə hī ŋu
deceive DP t^hso ro mi family PER ABS kill eat PER say/want

མགོ་སྐོར་གཏོང་བ སླེལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ ཚང སླེལ་ཚིག་ སླེབ་ཚིག་ གསོད་པ ཟ་བ སླེལ་ཚིག་ བཤད

骗 连词 措绒米 家 祈使 肯定 杀 吃 祈使 说/想

(9)

ka	tɕy	ɕy
DP	cheat	went

སླེལ་ཚིག་ མགོ་སྐོར་གཏོང་བ་ ཕྱིན་པ་
连词 骗 去

'Later the old man cheated the seven daughters by saying "(Let's) go pull up onions" and (they) went (because he wanted ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family) to kill and eat (them) so (he) cheated (them) and (so they) went.

རྗེས་སྐྱུ་ འུ་མོ་བདུན་པོར་གད་པོས་མགོ་སྐོར་བཏང་ནས་(ང་ཚོ་)ཙོང་སློག་ཏུ་འགོ་ཞེས་སྐྱབས་པ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་ཁོས་རང་གི་འུ་མོ་རྣམས་ཚོར་མི་ལ་ཟ་བུ་
འཇུག་བསམས་པའོ།

后来, 老头骗七个女儿说: “(我们)去拔葱吧!” (他)想把(他们)骗到措容米家, (让措容米)杀来吃掉。

(10)

t ^h ɛ	ni	tɕy	ɕy ^A	le	ɣu ʂə	ha	ŋgo lo tɕ ^h ə
he	ERG	cheat	went	DP	first	here	knee

ཁོ་ ཕྱིད་སྐྱུ་ མགོ་སྐོར་གཏོང་བ་ ཕྱིན་པ་ སླེལ་ཚིག་ ཐོག་མ་ འདི་ན་ ལུས་མོ་
他 作格 骗 去 连词 开始 这儿 膝盖

(11)

pæ	to	ɕy	ha	a wo	fu	tɕə	ɣa	ro
LOC	reach	went	DP	father	onion	pull up	time to	FT

གནས་གཞི་ ཐོན་པ་ ཕྱིན་པ་ སླེལ་ཚིག་ ཨ་པ་ ཙོང་ འཕེན་པ་ རན་པ་ མ་འོངས་པ་
位格 到达 去 连词 爸爸 葱 拔 该 未时

(12)

lo	ŋu	te	a qæ	t ^h i	p ^h æ	te	q ^h a	dʒa
MP	say	DP	MP	DET	CL	DP	where	EXT

ཚིག་སྟེགས་ བཤད་ སླེལ་ཚིག་ ཚིག་སྟེགས་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ གང་ན་ ལས་མཁུན་
语气 说 连词 语气 限词 量词 连词 哪儿 存在

^A ɕy^{s3} indicates a completed action.

(13)

sə	le	a sa	ku	ha	ɕə ɕə	hũ hũ	hũ	sə
still	MP	later	backpack	also	make	carry	need	still
ད་རུང	ཚིག་རྟེན་གས	རྗེས་སུ	ཉ་ལེན	ཀྱང	བཟོ་བ	ལུང་བ	དགོས	ད་རུང
还	语气	后来	背包	也	做	背	需要	还要

(14)

na	dzə ki	pæ	to	sə ni	tɕə	ŋu
we/our	belt/waist	LOC	reach	only after	pull up	say
ང་ཚོ	སྐ་རགས	གནས་གཞི	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད
我们	腰带	位格	到达	才	拔	说

'(The seven girls) were cheated by him and (the girls) said, "Father, Father, it's time to pull up the onions when (the water they were standing in) reached (their) knees," but (Father) said, "Oh, it is a little thing, later (we) also need to make backpacks to carry (the onions back home) and we will pull up (the onions) only when (the water) reaches your waists."^A

བུ་མོ་བདུན་པོར་ཁོས་མགོ་སྐྱར་བཏང་བ་དང་། ལུ་ཁོ་ཚོའི་སུས་མོའི་མཚམས་སུ་བསྐྱབས་དུས་བུ་མོ་ཚོས་ཨ་པ་ལགས། ཚོང་འཐེན་པའི་དུས་ལ་ཐོན་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཁོས་དེར་སྐྱོན་མི་འདུག ང་ཚོས་ཚོང་གུང་ལུང་ནས་ཕྱིར་འགོ་དགོས་ཕྱིར་ལུང་ཚོའི་སྐྱད་པར་སྐྱབ་དུས་ད་བཟོ་བ་ཚོང་འཐེན་པར་བྱེད་ཅེས་སྐྱས།

(七个女儿)被他骗了出来, (他让那七个女儿站在一个水池里, 而自己却往里面灌水,)开始, (水升)到(那七个女儿的)膝盖上时(女儿们)说: “爸爸, 爸爸, 该拔(葱)了,” (老头却)说: “哦, 这事嘛, 过一会儿再干吧! 等一会儿, (我们)还需要背(葱)背兜(回去), (等水)到腰间才去拔。”

(15)

ha	to	ɕy	ro	ha	a wo	tɕə	ka	ro	lo	ŋu
here	reach	went	PT	DP	father	pull up	OK	PT	MP	say
འདི་ན	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	ཨ་པ	འཐེན་པ	རན་པ	འདས་ཚིག	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད་པ
这儿	到达	去	去时	连词	爸爸	拔	该	去时	语气	说

^A The seven daughters were standing in a pond and their father was adding water to the pond to drown his daughters. This is not mentioned in the story, but understood from repeated telling.

(16)

te	ma	ka	sə	na	ja	ɗbu	q ^h æ	ji	k ^h y	to	sə	ni	tɕə	di
DP	NEG	OK	still	we	armpit	under	reach	only	after	pull	up	say		
སླེལ་ཚིག་	དགག་སྒྲི	འགྲིག་པ	ད་རུང	ང་ཚོ	མཚན་ཁུག	འོག	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད་པ				
连词	否定	该	还	我们	腋	下面	到达	才	拔	说				

'(When the water) reached here (waist high, the girls) said, "Father is it OK to pull up (the onions)?" but (the father) said, "It is still not OK, we will pull up (the onions) only after (the water) reaches under (your) armpits."

(ལུ་སློང་པའི་མཚན་ཁུ་སླེལ་བཤད་ལུ་གུ། (བུ་མོ་ཚོས་)ཨ་པ་ལགས། ཨ་པ་ལགས། (ཚོང་)འཐེན་རན་སོང་ཞེས་བཤད། འོན་ཀྱང་(འོས་)ད་རུང་མི་ཚོག་(ལུ་)ང་ཚོའི་མཚན་འོག་ཏུ་སླེལ་བཤད་ད་བཟོད་འཐེན་ཞེས་བཤད།

(水)到(腰间)了, (女儿们)就说: “爸爸, 该拔了吗?”可是(爸爸)说: “还不该拔, (等水)到腋下才去拔吧。”

(17)

a	sa	te	tæ	ræ	pæ	to	sə	tɕə	ŋu	te
later	DP	neck	LOC	reach	only	after	pull	up	say	DP
རྗེས་སུ	སླེལ་ཚིག་	སྒྲི	གནས་གཞི	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད་པ	སླེལ་ཚིག་		
后来	连词	脖子	位格	到达	才	拔	说	连词		

'Later (Father) said, "(We will) pull (onions) up only after (the water) reaches to (your) necks."

རྗེས་སུ་(འོས་)བཤད་རྒྱུར། (ལུ་ང་ཚོའི་སྒྲི་རུ་སླེལ་)ན་ད་བཟོད་འཐེན་ཞེས་བཤད་ནས་མགོ་བསྐོར་བཏང་།

后来, (爸爸)说(水)到脖子上才拔。

(18)

zə	mi	t ^h i	ʂə	ja	m	t ^h ɛ	ni	la
girl	DET	seven	CL	AVM	he	ERG	OTM	
བུ་མོ	དེས་ཚིག་	བདུན	ཚད་ཚིག་	ཕྱིད་ཚིག་	ཁོ	ཕྱིད་སྒྲི	ཡུལ་ཚིག་	
女儿	限词	七	量词	副标	他	作格	宾标	

(19)

na	jy	t ^h a	t ^h i ki	ti	ly	ɣo	wonj	sə	pi tsa
we/our	fish	pond	these	one	CL	LOC	drown	die	finish/all

ང་ཚོ	ཉ	ཇིང་འུ	འདི་ཚོ	གཅིག	ཚད་ཚོག	གནས་གཤི	ཚུར་བྱིང་བ	ཤི་བ	ཚང་མ
我们	鱼	塘	这些	一	量词	位格	淹	死亡	完

'All seven girls were drowned to death (in a pond), one like our fish pond, by him.'

ང་ཚོའི་ཉ་ཇིང་འུ་བའི་ཇིང་འུ་ཞིག་ཏུ་བྱིང་བ་ལོ་ཚོ་ཚུར་བྱིངས་སུ་བཅུག་ནས་ཤི

他把七个女儿淹死在一个鱼塘里了, 就是我们今天的这种(鱼塘)。

(20)

ti	ja	ka	li	dzy	ti	ja	la	qæ le	ji	le
one	CL	take out	back	come	one	CL	OTM	tickle	say	MP

གཅིག	ཚད་ཚོག	ཚུ་ལས་ཡར་ལེན་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཡུ་ལ་ཚོག	ཟ་འཕྲུག་སྒྲོང་བ	བཤད་བ	ཚིག་སྟེགས
一	量词	捞	回	来	一	量词	宾标	挠痒痒	说	语气

'(It was) said that (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) took (the girls) one (by one) out of the water and tickled (them) one (by one).'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་བུ་མོ་དག་)རེ་རེ་བཞིན་ཚུ་ལས་ཡར་ལངས་ནས་རེ་རེ་བཞིན་ཟ་འཕྲུག་བསྐྱངས་བར་གྲགས།

据说, (措容米从池塘里把她们) 一个个地捞上来, 并且一个个地挠痒痒。

(21)

ma	mbu ly	t ^h i	ja	sə ni	la	li	ɕy
NEG	move	DET	CL	only after	take/bring	back	went

དགག་སྐྱ	འགྲུལ་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གཞིན་ནས	འཁུར་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་བ
否定	动	限词	量词	才	背	回	去

'(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) only took back (to their home) the ones only after (the bodies) didn't move.'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)འགྲུལ་བྱུ་མེད་པའི་(བེས་པོ་)རྣམས་གཞིན་ནས་ཕྱིར་བུ་ལུར།

(措容米) 只把那个一动也不动的背回去。

(22)

zə mi a ɲo tʰi ja te ma ʂə qo te
girl youngest DET CL DP NEG die DP

བུ་མོ་ ལུང་གོས་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སློལ་ཚིག་ དགག་སྐྱུ་ འི་བ་ སློལ་ཚིག་
女儿 么/小 限词 量词 连词 否定 死 连词

(23)

ma ha bu ly ma ha qʰa tʂa mə ka
NEG DP move NEG DP make noise AVM DP

དགག་སྐྱུ་ སློལ་ཚིག་ འགྲུལ་བ་ དགག་སྐྱུ་ སློལ་ཚིག་ ལུང་སྐྱུ་གཏོང་བ་ བྱིད་ཚིག་ སློལ་ཚིག་
否定 连词 动 否定 连词 出声 副标 连词

(24)

ji xa mə tsʰo ro mi ɲi vo ta le li ɕy ro
all AVM tsʰo ro mi ERG carry DP back went PT

ཚང་མ་ བྱིད་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ་ བྱིད་སྐྱུ་ འཁུར་བ་ སློལ་ཚིག་ བྱིར་ བྱིན་བ་ འདས་ཚིག་
都 副标 错容米 作格 扛 连词 回 去 去时

'The youngest girl was not dead but neither moved nor made noise; tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ carried all (these girls) back (to their home).'

བུ་མོ་ལུང་གོས་དེ་གི་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་མོ་འགྲུལ་ཐུ་མེད་ལ་ལུང་སྐྱུ་གཏོང་ཐུ་ཡང་མེད་པས་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དེ་ཚོ་ཚང་མ་(ཡུལ་ལ་)ལུར་སོང་།
小女儿本来没有死，（但她）不动也没有出声所以都被错容米扛回去了。

(25)

væ qæ tʰi ki te tɕu dzə pi tsa
others these DP kill eat finish

མི་གཞན་ འདི་ཚོ་ སློལ་ཚིག་ གསོད་བ་ ཟ་བ་ ཚར་བ་
别人 这些 连词 杀 吃 完

(26)

zə mi	a ɲo	tʰi	ja	na na	li ndzə	ro	ji	so
girl	youngest	DET	CL	only	leave/left	PT	say	MP
བུ་མོ	ལུང་གོས་	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཁོ་ན	ལུས་པ	འདས་ཚིག་	བཤད་པ	ཚིག་རྟེན་གསལ
女儿	么/小	限词	量词	只	留	去时	说	语气

'It was said others were killed and eaten (by tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) and only the youngest girl was left.'

(བུ་མོ་)གཞན་རྣམས་(ཚོ་རོ་མེ་)ཡིས་བསད་དེ་ཚོས་པ་དང་བུ་མོ་ལུང་གོས་གཅིག་ལུ་ལྷན་འདུག་པར་གྲགས།

说是别的(女儿)都被杀来吃了, 就只剩下那个小女儿。

(27)

te	tʰɛ	hĩ	a ja mo	hĩ	ja ku dza	tʰi ki	o ba	tʰɛ	pa	te
DP	she	GEN	sister	GEN	jewel	these	all	she	EXT	DP
སྟེལ་ཚིག་	མོ	འབྲེལ་སྟེ	སྲིད་མོ	འབྲེལ་སྟེ	རྒྱ་རྒྱུན	འདི་ཚོ	ཚང་མ	མོ	ལས་མཐུན	སྟེལ་ཚིག་
连词	她	属格	姐姐	属格	项链	这些	都	她	存在	连词

(28)

tsʰo ro mi	ɕɛ	zə mi	tʰi	ja	te	tʰi ki	mo	ka
tsʰo ro mi	family	girl	DET	CL	DP	these	admire	DP
ཚོ་རོ་མེ	ཁྱིམ་	བུ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྟེལ་ཚིག་	འདི་ཚོ	ཡིད་སློན་བྱེད་པ	སྟེལ་ཚིག་
措容米	家	女儿	限词	量词	连词	这些	羡慕	连词

(29)

a we	na	ɲi	ky	ta qæ	a	qæ	di
S	we	two	CL	change	INT	shall	say
འཁོད་སྟེ	ང་ཚོ	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	བརྗེ་རེས་	འདྲི་ཚིག་	ཚོག་པ	བཤད་པ
呼格	我们	二	量词	换	疑问	可以	说

'She had all her sisters' jewels, and the daughter of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family admired these (her jewels) so (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s daughter) said, "a⁴⁴ we⁵⁵, shall we two change (our jewels)?"^A

(མོ་ལ་)མོའི་ཨ་ཙེ་ཚོའི་སྒྲིབ་ཚང་མ་ཡོད་པས། ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་བུ་མོ་དེས་མོ་ལ་ཡིད་སྲོན་བྱས་པ་དང་བཤད་རྒྱུར། དེད་གཉིས་ཀྱིས་བརྗེ་རེས་བྱས་ན་ངེ་
འདྲ་འདུག་ཟེར།

她有姐姐们的所有项链, 所以措容米家的女儿羡慕地说: “哎, 我俩可以换吗?”

(30)

te nu jo t^hi ki ɲu te
DP you SELF these need DP

སྒྲིབ་ཚོགས་ ཁྱོད་ རང་ཉིད་ འདི་ཚོ་ དགོས་པ་ སྒྲིབ་ཚོགས་
连词 你 自己 这些 需要 连词

(31)

na ɲi ky jy ro tæ qæ ta hū di
we two CL bedroom change tonight say

ང་ཚོ་ གཉིས་ ཚད་ཚོགས་ ཉལ་ཁང་ བརྗེ་རེས་ འོ་དགོང་ བཤད་པ་
我们 二 量词 寝室 换 今晚 说

'(The youngest girl said), "If you need these, my (jewels), then we two can change bedrooms tonight."

(བུ་མོ་དེས་)བཤད་རྒྱུར། གལ་སྲིད་ཁྱོད་ལ་འདི་དག་དགོས་ཚེ་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ངོ་རྒྱབ་ཉལ་ས་བརྗེ་དགོས་ཟེར།

(小女儿)说: “你需要我这些话, 今晚我俩换睡觉的地方吧。”

(32)

te nu jy ro ɲa tæ qæ a qæ
DP you bedroom I change INT would

སྒྲིབ་ཚོགས་ ཁྱོད་ ཉལ་ཁང་ ང་ བརྗེ་རེས་ འདི་ཚོགས་ འདོད་པ་
连词 你 睡觉的地方 我 换 疑问 愿意

^A a⁴⁴ we⁵⁵ = a sound suggesting a person wants to make a transaction with another person.

(33)

jy ro	ɲa	tæ qæ	te	ɲa	t ^h i ki	nu	ko	di
bedroom	I	change	DP	I	these	you	give	say
ཉལ་ཁང	ང	བརྗེ་རེས	སློལ་ཚིག	ང	འདི་ཚོ	ཁྱོད	སྤྲུལ	བཤད་པ
睡觉的地方	我	换	连词	我	这些	你	给	说

'Then (the younger sister continued and) said, "Would you change bedrooms with me? Change bedrooms with me, then I (will) give (you) these (jewels)."'

(མོས་སླུ་མཐུན་དུ)བཤད་རྒྱུར། རྩོད་ཀྱིས་ང་དང་ཉལ་ས་བརྗེ་ན་ངས་ད་བཟོད་རྩོད་ལ་འདི་དག་སྤྲུལ་གྱིས།

(小女儿继续) 说：“你跟我换睡觉的地方吗？换睡觉的地方的话我给你这些。”

(34)

te	ts ^h o ro mi	t ^h i	ja	dja	ɲu	ka
DP	ts ^h o ro mi	DET	CL	BE	think	DP
སློལ་ཚིག	ཚོ་རོ་མེ	རེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ནི་སླ	བཤད་པ	སློལ་ཚིག
连词	措容米	限词	量词	判断	说	连词

(35)

na	zə mi	t ^h i	ja	da	tæ qæ	ro	ji
our	girl	DET	CL	DAT	change	PT	say
ང་ཚོ	བུ་མོ	རེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལ་དོན	བརྗེ་རེས	འདས་ཚིག	བཤད་པ
我们	女儿	限词	量词	与格	换	去时	说

'Then ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s daughter) thought it was right and said, "Yes," and changed (bedrooms) with the girl, our (girl).'

དེ་ནས་ཚོ་རོ་མེ་ཡི་བུ་མོས་དེ་ཚོགས་གི་ཞེས་བཤད་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཉལ་ས་བརྗེས།

然后, 措容米(的女儿)以为是真的就跟我们的小女儿换了。

(36)

tæ qæ nu te
change after DP

བརྗེ་བ རྗེས་སུ སློལ་ཚིག་
换 后 连词

(37)

t^hɛ hī zə mi t^hi ja ly ta dzy ro ji
they GEN girl DET CL watch DP come PT say

ཁོ་ཚོ་ འབྲེལ་སྐྱུ ལུ་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལྟ་བ སློལ་ཚིག་ ཡོང་བ འདས་ཚིག་ བཤད་བ
他们 属格 女儿 限词 量词 看/盯 连词 有 去时 说

'It was said that later (they) changed (bedrooms, but ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family) thought this (the girl) was the only one (they had got) and (they) watched (the daughter) and came to their daughter when (they) wanted to kill the girl (the youngest daughter) to eat.'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཉལ་ས་)བརྗེས་རྗེས། ཚོ་རོ་མེས་(རང་ཉིད་ཀྱི་ལུ་མོ་ཁོ་རང་ཚོས་ལུང་ཡོང་བའི་ལུ་མོ་ཚུང་གོས་དེ་རེད་བསམས་ནས་)མོ་གསོད་དུ་ཡོང་།

说是换了(地方)以后, (措容米家想杀那个女儿) 就盯着他们(自己)的那个女儿来到她的房间。

(38)

ts^ho ro mi ɕɛ zə mi t^hi ja te
ts^ho ro mi family girl DET CL DP

ཚོ་རོ་མེ བྱིས་ ལུ་མོ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སློལ་ཚིག་
措容米 家 女儿 限词 量词 连词

(39)

a wo a wo ŋu te ne a wo o mo ho dzo
father father say DP your father down there far away EXT

ཨ་ཕ ཨ་ཕ བཤད་བ སློལ་ཚིག་ ལྷོད་ ཨ་ཕ མར་ན ཐག་རིང་ ལས་མཐུན་
爸爸 爸爸 说 连词 你们 爸爸 下面 远处 存在

(40)

ma ja	ma ja	ɲu	te	nɛ	ma ja	o mo	ho	dzo	ɲu
mother	mother	say	DP	your	mother	down there	far away	EXT	say
ཨ་མ	ཨ་མ	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱོད	ཨ་མ	མར་ན	ཐག་རིང	ལས་མཐུན	བཤད་པ
妈妈	妈妈	说	连词	你们	妈妈	下面	远处	存在	说

(41)

ka	t ^h ɛ	zə mi	t ^h ɛ	ɲi	mæ	le	tɕu	ro	ji
DP	they	daughter	they	ERG	catch	DP	kill	PT	say
སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	བུ་མོ	ཁོ་ཚོ	ཉེད་སྒྲུ	བབུང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	གསོད་པ	འདས་ཚིག་	བཤད་པ
连词	他们	女儿	他们	作格	抓	连词	杀	去时	说

'It was said that the girl of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family said, "Father, Father," then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Your father is far away." The girl of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s family said, "Mother, Mother," then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Your mother is far away," and caught their own daughter and killed (her).'

(ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་བུ་མོ་དེས་ཨ་ཕ། ཨ་ཕ་ཞེས་བོས་པ་ན། (ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་ཁྱོད་ཀྱི་)ཨ་ཕ་རྒྱུང་དུ་ཡོད་ཅེས་བཤད། (ཚོ་རོ་མེ་ཡི་བུ་མོས་)ཨ་མ། ཨ་མ་ཞེས་བོས་པ་ན། (ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་ཁྱོད་ཀྱི་)ཨ་མ་རྒྱུང་དུ་ཡོད་ཅེས་བཤད་དེ་ཁོ་ཚོའི་བུ་མོ་ཁོ་ཚོས་བབུང་ནས་བསད་པ་རེད།

措容米家的那个女儿喊道：“爸爸！爸爸！”(措容米却)说：“你的爸爸在那很远很远的地方；(她)喊道：“妈妈！妈妈！”(措容米)说：“你的妈妈在那很远很远的地方，”就把他们(自己)的女儿杀了。

(42)

mæ	ti	ʂo	te	t ^h ɛ	zə mi	t ^h i	ja	da	lo tɕə
later	one	CL	DP	they	girl	DET	CL	DAT	get up
རྗེས་སུ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལ་དོན	ལངས་པ
后来	一	量词	连词	他们	女儿	限词	量词	与格	起床

(43)

ʒə	pʙu ^ʌ	da	lo	ŋu	ha	li	ma	sə	sə	ji
meat	send	come	MP	say	DP	back	NEG	know	still	say
ཁ	སྐྱེལ་བ	ཡོང་བ	ཚིག་རྟེན་གསལ	བཤད་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཕྱིར	དགག་སྐྱ	ཤེས་པ	ད་ཅུང	བཤད
肉	送	来	语气	说	连词	回	否定	知道	还	说

'It was said, later, at one (o'clock) the next morning, (the *ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹* parents) got up and called their daughter, "Come send meat," but (the parents) still didn't know (that they had killed their own daughter).'

ཕྱི་ཉིན་ནངས་མོད། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་པ་མ་གཉིས་)ཡར་ལངས་ནས་(ཁྱིམ་མཚོས་རྣམས་ལ་)ཁ་སྐྱེལ་དུ་ཤོག་ཅེས་(རང་གི་བུ་མོ་)བོས་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་རང་གིས་བསད་པ་)ད་ཅུང་ཤེས་མེད།

第二天早上, (措容米)对他们自己的女儿说:“起来, (去给邻居家们)送肉,” 时还不知道(自己把自己的亲生女儿杀了)。

(44)

na	zə mi	t ^h i	ja	te	qɣ	ka
we/our	girl	DET	CL	DP	afraid	DP
ང་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཚིག་	ཚང་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་
我们	女儿	限词	量词	连词	害怕	连词

(45)

ŋa	hɛ mbɛ	ti p ^h æ	ma	k ^h i	ʒə ʒə	ŋu	ka
I	stomach	one/a	NEG	good/well	little	say	DP
ང	ཕོ་བ	གཅིག་	དགག་སྐྱ	བཟང་བ	ཅུང་ཙམ	བཤད་པ	སྐྱེལ་ཚིག་
我	肚子	一点	否定	好	点	说	连词

(46)

lo tɕə	da	ma	na
get up	come	NEG	would
ལངས་པ	ཡོང་བ	དགག་སྐྱ	འདོད་པ
起床	来	否定	肯

^ʌ pʙu^ʌ = send. It is customary to send meat to other homes when a family has meat.

'Our girl was afraid and said, "My stomach is a little bit unwell," and (she) would not get up and come.'

ང་ཚོའི་བུ་མོ་འདི་སྐྱག་ནས་ངའི་ཕོ་བ་ན་འདུག་ཅེས་བཤད་དེ་ལངས་མ་ཕོད་པ་རེད།

我们的小女儿害怕地说：“我肚子有点不舒服，”就不肯起来。

(47)

mæ sə ni lo tɕə dzy te
later only get up come DP

རྗེས་སུ གཞིན་ནས ལངས་པ ཕོད་བ སྐྱེལ་ཚིག
后来 才 起床 来 连词

(48)

ʂə qæ le tʰɛ ko bo ka vi ɕy hĩ ro
meat scoop DP she ABS neighbor divide went PER PT

ཤ འཇུབ སྐྱེལ་ཚིག མོ སྐྱེལ་ཚིག བྱིམ་ཚང བལོ་བ ཕྱིན་པ སྐྱེལ་ཚིག འདས་ཚིག
肉 舀 连词 她 肯定 家 分 去 祈使 去时

'(She) only got up and came later, and (the parents) scooped meat and ordered her to divide (it) for the neighbors.'

རྗེས་སུ (མོ་མལ་ལས་)ལངས་ལ། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱིས་)ཤ་བཟུས་ནས་མོ་ལ་བྱིན་སྟེ་མཁྱིམ་ཚོས་ཚོར་(ཤ་)བལོ་བ་སུ་བཟུག

后来才起来时，(措容米)舀肉给她，并让她去分给邻居家。

(49)

ti qʰa qæ tʰɛ ko o mo tʰi jy ɕe pa hũ ma ŋu
one CL scoop she give down DET CL family give go MP say

གཅིག ཚད་ཚིག འཇུབ མོ སྟེར མར་ན དེས་ཚིག ཚད་ཚིག བྱིམ སྟེར་བ རོང ཚིག་སྟེགས་ བཤད་པ
一 量词 舀 她 给 下面 限词 量词 家庭 给 去 语气 说

'(The *tsʰoʰ roʰ miʰ* mother) scooped one ball (of soup made of their cooked daughter) to her and said, "Go give (this) to the family down there."

(ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཨ་མས་)སྐྱོགས་གཅིག་བཟུས་ནས་བཤད་རྒྱུར། འདི་པ་གི་དེ་བྱིམ་ཚང་དེར་སྟེར་བུ་སོང་བེད།

(措容米) 舀了一盆 (肉) 给她：“去送给那一家吧。”

(50)

te rə gy ti te to ɲu te
DP road/way one CL arrive after DP

སྐྱེལ་ཚིག་ ལམ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ཐོན་པ་ རྗེས་ སྐྱེལ་ཚིག་
连词 路 一 量词 到达 后 连词

(51)

ndzə bo o ba tʰɛ ɲi pʰu mi ŋga ka
water/soup all she ERG pour SUF-COM DP

ལྲུ ཚང་མ མོ བྱེད་སྒྲུ འབྲོ་བ་ འདས་རྗེས་ སྐྱེལ་ཚིག་
水/汤 都 她 作格 倒 后体 连词

(52)

ʂə tʰi ki o ba tʰɛ ɲi tʂʰa qʰa pæ lo tɕə
meat these all she ERG skirt root GOAL pull

ག འདི་ཚོ་ ཚང་མ མོ བྱེད་སྒྲུ སྒྲུད་གཡོགས་ མཐའ་ ལས་ཚིག་ འབྲེན་པ་
肉 这些 都 她 作格 裙子 根 目词 拉

(53)

li dzɣ ka la le tʂʰa qʰa pæ qɣ mi ɕy ɕy
back come DP OTM DP skirt root GOAL fill

ཕྱིར་ ཡོང་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་ སྒྲུད་གཡོགས་ མཐའ་ ལས་ཚིག་ ལུག་པ་
回 来 连词 宾标 连词 裙子 根 目词 装

'Then after (the daughter) arrived half-way, (she) pulled up the root (bottom part) of (her) skirt and she poured (out) all of the soup and took the meat and filled the skirt root.'^A

ལམ་ལུར་དུ། མོས་(ག་)སྐྱེལ་ཚིག་ལྷི་རུ་བྱེད་པ་དང་། རང་གི་སྒྲུད་གཡོགས་ཡར་འབྲེན་ནས་ག་ཚང་མ་སྒྲུད་གཡོགས་ཐོག་ཏུ་ལྷུག་པ།
走到半路上时, 她把汤都倒掉, 拉起裙子就把肉都往那里塞。

^A When she got half-way, she pulled up her skirt a bit above her belt, poured the soup out on the ground and put the meat in the small pouch she had formed with the skirt top. After she did this several times, the small pouch she had made was full of meat.

(54)

q^ha ni jy m pBu le pBu pi tsa ɲu te
 several families AVM send DP send finish after DP

ཁྱིམ་ཚང་འགའ བྱིད་ཚིག་ སླེལ་བ སླེལ་ཚིག་ སླེལ་བ ཚར་བ རྗེས སླེལ་ཚིག་
 几家 副标 送 连词 送 完 后 连词

(55)

tʂ^ha q^ha pæ qy ha bzə ro ji le
 tʂ^ha q^ha root also full PT say MP

ཟུང་ མཐའ་ ཀྱང་ གང་བ འདས་ཚིག་ བཤད་བ ཚིག་སྟེགས་
 裙子 根 也 满 去时 说 语气

'It was said (the daughter was) sent and after finishing (being) sent to several families, the tʂ^ha⁴⁴ q^ha⁵⁵ root was also full (of meat).'

ཁྱིམ་ཚང་འགའ་བསྐྱུལ་ཚར་དུས་སྐད་གཏོགས་ད་ཅུང་གཡིས་བལྟམས་འདུག
 送完几家后, (她的)裙子也(塞)满了(肉)。

(56)

ɲu te t^hɛ ɲi pBu pi tsa ɲu te pæ ro ji so
 after DP she ERG send finish after DP run PT say MP

རྗེས སླེལ་ཚིག་ མོ བྱིད་སྐྱ སླེལ་བ ཚར་བ རྗེས སླེལ་ཚིག་ ཟུག་ འདས་ཚིག་ བཤད ཚིག་སྟེགས་
 后 连词 她 作格 送 完 后 连词 跑 去时 说 语气

'It was said then after (she) ran away after she finished sending (the meat).'

མོས་(ག་)བསྐྱུལ་ཚར་རྗེས་(མོ)ཐོས་བྱོལ་བྱས་བར་གྲགས།
 后来, 她送完后跑了。

(57)

pæ ɲu te t^hi t^hBu te bo ka ho ɲa hĩ a q^hʂə
 run after DP DET CL DP neighbor all I GEN daughter

ཟུག་ རྗེས་སུ སླེལ་ཚིག་ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ ཁྱིམ་མཚེས་ ཚང་མ ར འབྲེལ་སྐྱ ལུ་མོ
 跑 跑 连词 限词 量词 连词 家庭 都 我 属格 女儿

(58)

ŋa	ni	la	li	tbu	dza	ji tɕa	nde pe ^A	tʂ ^h ə	tɕ ^h ə	tɕ ^h ə	tɕ ^h ə
I	ERG	OTM	back	kill	eat	in fact	nde pe	dog	untie		
ང	འདྲེན་མྱོང་།	ལུ་ལོ་ཚོགས་ལྷིང་།	ལྷིང་།	གསོད་པ་	ཟ་བ་	དོན་དངོས་སུ་	བདེ་རྗེད་	ཁྱི	གཏོང་བ་		
我	作格	宾标	回	杀	吃	原来	德别	狗	放		

(59)

nde pe	tʂ ^h ə	tɕ ^h ə	tɕ ^h ə	tɕ ^h ə	k ^h y	m	ŋu
nde pe	dog	release/untie	quick	AVM	say		
བདེ་རྗེད་	ཁྱི	གཏོང་བ་	མགྲོགས་པོ་	འདྲེན་ཚོགས་	བཤད་		
德别	狗	放	快	副标	说		

'At this moment, after (she) ran away, (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s parents) yelled, "All neighbors, I (unknowingly) killed my daughter and ate (her flesh); untie the *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs, quickly untie the *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs."

(མོ་)ཐོས་ཀྱིས་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། (ཚོ་རོ་མི་ཚང་གི་ཡ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ལུང་བརྒྱབ་ནས་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱི་མ་ཚོས་ཚོ། དོན་དངོས་སུ་ངས་རང་གི་བུ་མོ་(ནོར་ལུས་སྒོས་)བསད་ནས་(མོའི་ག་)ཐོས། ལུང་དུ་བདེ་རྗེད་ཁྱི་ཚང་མ་གཏོང་རོགས་ཟེར།

跑了以后(措容米)喊：“邻居们，原来我把我的女儿杀了，快放德别狗^B，快放德别狗(追她)。”

(60)

nde pe	tʂ ^h ə	hi honj	hi honj	ŋu	ka	dzy	ro	ji	le
nde pe	dog	OP	OP	say	DP	come	PT	say	MP
བདེ་རྗེད་	ཁྱི	ལད་རྗོས་	ལད་རྗོས་	བཤད་པ་	སྒྲིལ་ཚོགས་	ཡོང་བ་	འདས་ཚོགས་	བཤད་པ་	ཚོགས་སྒྲིགས་
德别	狗	拟声	拟声	说	连词	来	去时	说	语气

'It was said that the *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs came with the sound of *hi¹¹ honj⁵³ hi¹¹ honj⁵³*.'

བདེ་རྗེད་ཁྱི་དག་ཡོང་ཡོང་གི་སྒྲིལ་དང་བཅས་འོངས།

德别狗汪汪地叫着来了。

^A *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs are very big, strong and ferocious and appear only in folklore.

^B 传说中措容米养的一种犬。

(61)

dzy te pæ le t^hɛ mæ mæ qa qa sə^A k^hɥ k^hɥ tɕ^ha
come DP run DP she close nearly ALTIT quickly

ཡོང་བ སླེལ་ཚིག་ ལུག་ སླེལ་ཚིག་ མོ་ བྲག་ཉེ་བ་ ཕལ་ཆེར་ མང་སྒོས་ མཐོག་གསལ་པོ་
来 连词 跑 连词 她 接近 要 多重 快

(62)

ts^ho ro mi ʂə ɲi nde qɥ o t^hi p^ha te
ts^ho ro mi meat/flesh two CL throw there GOAL sow/strow DP

ཚོ་རོ་མེ འ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ འཕེན་པ་ དེ་ན་ ལས་ཚིག་ གཏོར་བ་ སླེལ་ཚིག་
措容米 肉 二 量词 丢 那儿 目词 洒 连词

(63)

ts^hə t^hi ki to to tɕ^ha le dzə sə t^hɛ ti pæ ts^hu sə ɱ
dog these fight DP eat ALTIT she one run DP ALTIT AVM

ཁྱི འདི་ཚོ་ རླུང་རེས་བྱེད་པ་ སླེལ་ཚིག་ ཟ་བ་ མང་སྒོས་ མོ་ གཅིག་ ལུག་ སླེལ་ཚིག་ མང་སྒོས་ བྱེད་ཚིག་
狗 这些 打架 连词 吃 多重 她 一 跑 连词 多重 副标

'(The dogs) came and nearly ran close to her, then (she) quickly strewed some of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s (daughter's) flesh there and these dogs fought to eat the (flesh) and (then she) ran a little bit again.'

ཁྱི་རྣམས་བརྒྱགས་འོངས་ནས་ཕལ་ཆེར་མོའི་རྗེས་ཚད་མོད། འོན་ཀྱང་མོས་མཐོག་གསལ་པོར་ཚོ་རོ་མེ་(ཚང་གི་བུ་མོའི་)འགོག་འགའ་དེར་འཕངས་པ་ནི་ཁྱི་དེ་
ཚོ་འདི་སྒྲེང་དུ་རྒྱུད་པ་བྱས་ནས་བལྟ།

(德别狗)快要接近时, (小女儿)赶快扔几块措容米的肉过去, 这些狗在争着吃时(她)又跑一会儿。

(64)

q^ho pa le q^ho pa le ʂə pi tsa ɲu te
chase DP chase DP meat/flesh finish after DP

འདེད་པ་ སླེལ་ཚིག་ འདེད་པ་ སླེལ་ཚིག་ འ ཚར་བ་ རྗེས་སུ་ སླེལ་ཚིག་
追赶 连词 追赶 连词 肉 完 后 连词

^A sə⁴⁴ used three times refers to the actions of walking, beating and biting again and again.

(65)

o mo	ndzə bo	ti	q ^h æ	ɛo	dzo	ti	ts ^h u	pæ	to
down there	water	one	CL	LOC	bridge	one	CL	beside	arrive/reach
མར་ན	ལུ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	གནས་གཞི	ཟམ་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	འགྲམ་དུ	ཐོན་པ
下面	水	一	量词	位格	桥	一	量词	边	到达

'(The dogs and ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) chased and chased and reached one (wooden) bridge beside one river after finishing (eating) the flesh.'

(ཁྱི་དག་གིས་)ག་ཐོས་ཚར་རྗེས། (མོ་)ཡང་བསྐྱར་བདས་ནས་ལུ་བོ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་ཤིང་གི་ཟམ་པ་ཞིག་ཡོད་སར་བསྐྱབས།

(狗把她)追呀追, 肉扔完后, 来到了河边的一座桥边。

(66)

dzo	t ^h i	tso	t ^h ɛ	ni
bridge	DET	CL	she	ERG
ཟམ་པ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མོ	ཕྱིད་སྟེ
桥	限词	量词	她	作格

(67)

ti	rə ka	lo	lo ts ^h a	ka	p ^h je	o	mi	tɕ ^h ə
one	side	GOAL	lift	DP	destroy	there	GOAL	SUF-COM
གཅིག	ཕྱོགས	ལས་ཚིག་	འདྲེགས་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	འཛིག་པ	དེ་ན	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས་
一	边	目词	抬	连词	拆	那儿	目词	后体

'(One end of the) bridge was lifted up by her (after she crossed to the other side and it fell) down (into the river) and was destroyed.'

མོས་ཟམ་པའི་སྒྲིབ་གཅིག་ཡར་བཀྲགས་ནས་ལུ་ནང་དུ་འཕངས་ཏེ་བཞིག

她(走过桥)把桥的一边抬起来, 拆掉了。

(68)

tʰi bu te pɛ rə ti bu ha dza te
 other side DP straw one CL here EXT DP
 ཕ་རོལ སྤྲེལ་ཚོགས་ ལྗང་སྐུ གཅིག་ ཚད་ཚོགས་ འདི་ན ལས་མཐུན་ སྤྲེལ་ཚོགས་
 对面 连词 干草 一 量词 这儿 存在 连词

(69)

tʰɛ ni pɛ rə tʰi bu ko mi ɕy ka
 she ERG straw other side LOC GOAL went DP
 མོ ཕྱིན་སྐྱ ལྗང་སྐུ ཕ་རོལ གནས་གཞི ལས་ཚོགས་ ཕྱིན་པ སྤྲེལ་ཚོགས་
 她 作格 干草 对面 位格 目标 去 连词

(70)

pʰɛ te ni pʰæ do mo li dzy dzy
 sash two CL above back come out
 སྐླ་རགས་ གཞིས་ ཚད་ཚོགས་ ཐོག་ཏུ ཕྱིར་ མཚོན་པ
 腰带 二 量词 上面/外面 回 露出

'On the other side of (the river), there was one straw pile here and she went into the straw pile (to hide but) the two sash^A ends came out (above the straw pile).'

(ལུ་ཐོའི་)ཕ་རོལ་ན་རྩེའི་སྤྲེལ་སུ་ཞིག་ཡོད་ལ། མོ་དེ་ནང་དུ་སྐྱས་ནས་བསྐྱད་མོད། འོན་ཀྱང་(མོའི་)སྐླ་རགས་ཀྱི་སྐྱེ་གཞིས་ཕྱི་སུ་མཚོན་འདུག
 (河)对面有一堆干草, 她钻进那堆干草, 腰带的两端露在(草堆的)外面。

(71)

nde pɛ tʂʰə tʰi ki te o
 nde pɛ dog these DP MP
 བདེ་རྗེད་ ཞི འདི་ཚོ སྤྲེལ་ཚོགས་ ཚོགས་སྤྲིགས་
 德别 狗 这些 连词 语气

^A Many na⁵³ mzi⁵³ women wear a sash with two triangular ends.

(72)

ts ^h ə mi	ha	dzy dzy	ro	væ m	ka	ro
ts ^h ə mi	also	came out	PT	spring sowing	time to	PT
ཚེ་མེ	ཀྱང	མངོན་པ	འདས་ཚེག	ཞིང་སྐོབ	རན་པ	འདས་ཚེག
茨米	也	露出	去时	春耕	该	去时

(73)

ji tɕa	ŋu	ka	li	ɕy	ro
in fact	say	DP	back	went	PT
དོན་དངོས་སུ	བཤད་པ	སྟེལ་ཚེག	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	འདས་ཚེག
原来	说	连词	回	去	去时

'These *nde¹¹ pe⁴⁴* dogs thought, "Oh, *ts^hə¹¹ mi^{44A}* also came out so it's time for spring sowing," and went back.'

བདེ་སྟེང་ཁྱི་འདི་དག་གིས་ཨོ། ཚེ་མེ་འདྲ་ཕྱིར་ཐོན་ཡོད་པས་ད་ཞིང་སྐོབ་རན་སོང་བས་མས་ནས་ཕྱིར་ཕྱིན་པ་རེད།

那些德别狗(见了腰带)就想:“哦, 茨米也长出来了, 该春耕了!”就回去了。

(74)

te	na	zə mi	t ^h i	ja	te	ɕa ndjo	le
DP	we	girl	DET	CL	DP	pity	DP
སྟེལ་ཚེག	ང་ཚོ	བུ་མོ	ངེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	སྟེལ་ཚེག	སྟོང་རྗེ་བ	སྟེལ་ཚེག
连词	我们	女儿	限词	量词	连词	可怜	连词

^A *ts^hə¹¹ mi⁴⁴* = plant whose emergence in spring signals the time to begin spring plowing and sowing. The diameter of the leaf whorl above the ground is about that of a pencil and the leaves extend approximately ten centimeters above the ground. The roots of this plant are about the size of common electrical cord. The roots are collected in spring, taken home, washed and cut into pieces. It is not cooked. Salt and such spices as Sichuan pepper and chili may be added. This dish is eaten with rice and potatoes.

(75)

t^hi t^hBu te pæ le li dzy
DET CL DP run DP back come

དེས་ཚོག་ ཚད་ཚོག་ སླེལ་ཚོག་ རྒྱག་ སླེལ་ཚོག་ ཕྱིར་ འོང
限词 量词 连词 跑 连词 回 来

'Then, at this moment, our girl, (how) pitiful (she was), ran back (away).'

དེ་ནས་ང་ཚོའི་ཉམས་རྒྱུང་བའི་བུ་མོ་འདི་(རང་གི་ཡུལ་ལ་)ཕྱིར་བརྒྱག་སེའོངས།
这时，我们可怜的小女孩跑了回来。

(76)

pæ le pæ le sa^A vo ti jy ɕɛ lo ku pβu
run DP run DP hemp spin one CL family GOAL meet

རྒྱག་ སླེལ་ཚོག་ རྒྱག་ སླེལ་ཚོག་ སོ་མ་ར་ཅ་ བརྒྱ་བ་ གཅིག་ ཚད་ཚོག་ བྱིམ་ཚང་ ལས་ཚོག་ འཕྲད་བ་
跑 连词 跑 连词 麻 转动 一 量词 家庭 目标 碰到

(77)

te ts^ho ro mi ti jy ɕɛ dja ji tɕa ka
DP ts^ho ro mi one CL family BE fact DP

སླེལ་ཚོག་ ཚོ་རོམེ གཅིག་ ཚད་ཚོག་ བྱིམ་ འི་སྐྱེ་ མ་གཞི་ སླེལ་ཚོག་
连词 措容米 一 量词 家庭 判断 原来 连词

'(She) ran and ran, and then met one family spinning hemp but, in fact, it was one ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ family again.'

(མོ་)བློས་ནས་མཐར་བྱིམ་ཚང་ཞིག་གིས་སོ་མ་ར་ཅ་བརྒྱ་བ་ཞིན་པར་ཕྲད། འོན་ཀྱང་(མ་གཞི་)དེ་ཡང་ཚོ་རོམེའི་བྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་འདུག།
(她)跑呀跑，碰到一家纺麻的人家，原来还是一家措容米。

^A sa¹¹ has three meanings: (1) the hemp plant, (2) the outside part of the hemp and (3) clothes made from the hemp plant.

(78)

ts^ho ro mi t^hi gɣ t^hɛ da o nu ka nda ro

ts^ho ro mi DET CL she DAT MP you good very PT

措容米 限词 量词 她 与格 语气 你好 很 去时

措容米 限词 量词 她 与格 语气 你好 很 去时

(79)

nu jo ɣo ɣo sa ti t^hbu lo vo da

you SELF help hemp one CL GOAL spin come

你 自己 帮忙 麻 一 量词 目词 转动 来

你 自己 帮忙 麻 一 量词 目词 转动 来

(80)

jo dzo ga tɕ^ha ɕə ɕə le ndzə da ŋu

SELF lunch CL make/cook DP drink/eat come say

自己 午饭 量词 做 连词 喝/吃 来 说

自己 午饭 量词 做 连词 喝/吃 来 说

'The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ said to her, "Oh, it is very good of you, you come up to help spin hemp for one moment and I'll cook lunch to eat."

措容米对她说：“噢，你（来得）太好了，来帮我纺一下(麻)，我去做一点午饭来吃。”

那个措容米对她说：“噢，你（来得）太好了，来帮我纺一下(麻)，我去做一点午饭来吃。”

(81)

ka ɕy te go ʒi ja na ŋga q^hʂə^A ti nde

DP went/leave DP child CL nose shit one CL

连词 去/走 连词 孩子 量词 鼻子 屎 一 量词

连词 去/走 连词 孩子 量词 鼻子 屎 一 量词

^A na¹¹ ŋga⁴⁴ q^hʂə¹¹ = snot.

(82)

dzə le t^hɛ pæ to dzy ji so
eat DP she side arrive come say MP

ཟ་བ་ སླེལ་ཚིག་ མོ་ འགྲམ་དུ་ སླེབ་པ་ ཡོང་བ་ བཤད་པ་ ཚིག་རྟེན་གསལ་
吃 连词 她 边 到达 来 说 语气

'It was said after (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) left (to fix lunch), one child came and arrived at her side, eating one piece of snot.'

(ཚོ་རོ་མེས་དྲོས་ཇ་གཡོ་སློབ་བྱེད་དུ་)ཕྱིན་པ་ན་བྱིས་པ་ཞིག་མོའི་འགྲམ་དུ་འོངས་ནས་སྐྱ་ལུང་དུ་མ་བུ་ཞིག་ཟ་བ་ཞེན་དུ་བསྟན།
(措容米)走后,一个孩子吃着一块鼻屎来到她面前。

(83)

te ne ma ja q^ha ɕy a da q^ha ɕy ŋu te
DP your mother where went father where went say DP

སླེལ་ཚིག་ ལྷོད་ ཨ་མ་ གང་ན་ ཕྱིན་པ་ ཨ་མ་ གང་ན་ ཕྱིན་པ་ བཤད་པ་ སླེལ་ཚིག་
连词 你 妈妈 哪儿 去 爸爸 哪儿 去 说 连词

(84)

jo a da ma ja te ʂu pbu ŋi o ŋi
SELF father mother DP metal steamer there steam

རང་ཉིད་ ཨ་མ་ ཨ་མ་ སླེལ་ཚིག་ ལུགས་ ཁོ་ཚག་ དེ་ནི་ རྒྱངས་བཙོ་བྱེད་པ་
自己 爸爸 妈妈 连词 铁 卜尼笼 那儿 蒸

(85)

nu tɕu dzə ji ŋu
you kill eat say say

ལྷོད་ གསོད་པ་ ཟ་བ་ བཤད་པ་ བཤད་པ་
你 杀 吃 说 说

'Then (the girl) asked, "Where did your father go, where did your mother go?" then (the child) said, "My father and mother are steaming the metal steamer there and saying (they) will kill you to eat."'

དེ་ནས། (སྲ་མོ་དེས་འདྲི་རྒྱུར།) རྩོད་གྱི་ཨ་མ་གང་དུ་ཕྱིན། རྩོད་གྱི་ཨ་མ་གང་དུ་ཕྱིན་ཟེར། (དེ་ནས་ཚོ་རོ་མེད་ཀྱིས་པ་དེས་བཤད་རྒྱུར།) ངའི་ཨ་མ་དང་ཨ་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྩོད་བསད་ནས་ཁོ་ཚོ་གཤམ་སྐྱངས་བཙོ་བྱས་ནས་ཟ་རྒྱ་རེད་ཟེར།

(她就)问：“你爸爸去哪儿了？妈妈去哪儿了？”(小孩)说：“我的爸爸妈妈在准备蒸笼，说要把你杀来吃。”

(86)

o pæ ro sə
MP run PT again

ཚིག་རྟེན་གསུམ་ རྒྱུག་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱུར
语气 跑 去时 又

'Oh, (the girl) ran again.'

ཨོ། (སྲ་མོ་འདི)ཡང་བསྐྱུར་ཟློས།

哦,(小女孩)撒腿就跑了。

(87)

te ʂə qa qa ṃ ji tʂa pæ te
DP die almost AVM one CL run DP

སྐྱོལ་ཚིག་ ཤི་བ་ ཕལ་ཆེར་ བྱེད་ཚིག་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ རྒྱུག་ སྐྱོལ་ཚིག་
连词 死 大概 副标 一 量词 跑 连词

(88)

sa nda ti jy çɛ lo ku pbu ro sə
hemp weave one CL family GOAL meet PT again

སོ་རོ་མ་ར་ཙ འཐག་པ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ བྱིམ་ཚང ལས་ཚིག་ འཕྲད་པ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱུར
麻 编织 一 量词 家庭 目词 遇见 去时 又

'Then (she) ran for a period of time, (which made her) almost die and met again one hemp-weaving family.'

(མོ་གི་ལ་ཉེ་བའི་སྐོ་ནས་ཡུད་ཅམ་བརྒྱགས་པ་ན་ཡང་བསྐྱར་སོ་མ་ར་ཅ་འགག་བཞིན་པའི་བྱིམ་ཚང་ཞིག་དང་འཕྲད་སོང་།

她气喘吁吁地跑了一会儿，又碰到了一家织麻的人家。

(89)

sa	nda	ti	jy	lo	ku pbu	te
hemp	weave	one	CL	GOAL	meet	DP
སོ་མ་ར་ཅ	འགག་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	འཕྲད་པ	སྐྱེལ་ཚིག་
麻	纺织	一	量词	目词	遇见	连词

(90)

k ^h y	m	da	jo	ko ko	ti	t ^h bu	lo	m	da
quick	AVM	come	SELF	help	one	CL	GOAL	do	come
མགྲོགས་པ	བྱེད་ཚིག་	ཡོང་བ	རང་ཉིད	རོགས་རམ	གཅིག	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	བྱེད	ཡོང་བ
快	副标	来	自己	帮忙	一	量词	目词	做/干	来

(91)

jo	dzo ga	ཇེ ཇེ	da	dzo	da	ŋu
SELF	lunch	make/cook	come	eat	come	say
རང་ཉིད	དྲོས་ཇ	བཟོ་བཀལ་ལོ་སྦྱར	ཡོང་བ	ཟ་བ	ཡོང་བ	བཤད་པ
自己	午饭	做	来	吃	来	说

'(She) met one hemp-weaving family and (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Quickly, come help for one moment, I will go cook lunch and bring (it here and we will) come to eat."

(མོ་ཡང་བསྐྱར་)སོ་མ་ར་ཅ་འགག་བཞིན་པའི་བྱིམ་ཚང་ཞིག་དང་འཕྲད་པ་ན། (སོ་མ་ར་ཅ་འགག་བཞིན་པའི་ཚོ་རོ་མེས་)མགྲོགས་པོར་ང་ལ་རོགས་རམ་

བྱིས་དང་། ང་དྲོས་ཇ་གལ་སྦྱར་བྱེད་དུ་འགྲོ་ཞེས་བཤད།

碰上一家织麻的人家，(门口的措容米)说：“快点来，帮我干一下吧，我（去）做一点午饭来吃。”

(92)

te ta ti ja
DP thus/like this one CL

སླེལ་ཚིག་ འདི་འདྲ་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་
连词 这样 一 量词

(93)

na nga q^hsə na t^shə le ha to dzy ro sə
nose shit and squeeze DP here arrive come PT again

སྒྲ་ ལྷུག་པ་ དང་ བཙོར་བ་ སླེལ་ཚིག་ འདི་ན་ ཐོན་པ་ ཡོང་བ་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར་
鼻子 屎 和 揉 连词 这儿 到达 来 去时 又

'Again, like this, one child squeezed a ball of snot, arrived and came here again.'

ཡང་བསྐྱར་བྱིས་པ་ཞིག་གིས་སྒྲ་ལུད་རྫོག་ཅིག་ཁྱེར་ནས་འདིར་ཡོང་།

然后, 又有一个同样的(小孩)揉着一块鼻屎来到这里。

(94)

ma di ro sə ŋu ka
NEG right PT again say/think DP

དགག་སྒྲ་ འགྲིག་པ་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར་ བསམ་ སླེལ་ཚིག་
否定 对 去时 又 说/想 连词

(95)

pæ le li dzy te ε qo li to ro ji so
run DP back come DP home back arrive PT say MP

རྒྱུག་ སླེལ་ཚིག་ ཕྱིར་ ཡོང་བ་ སླེལ་ཚིག་ ཁྱིམ་ཚང་ ཕྱིར་ སླེབ་པ་ འདས་ཚིག་ བཤད་པ་ ཚིག་སྟེགས་
跑 连词 回 来 连词 家 回 到达 去时 说 语气

'Then (the girl thought) again it was not right and ran back and arrived back and came (to her) home.'

(དེ་ནས་བྱམ་མོ་དེས་བསམ་པར་འདི་)ཡང་འགྲིག་མ་སོང་སྐྱམ་ནས་ཕྱིར་བརྒྱུགས་ནས་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཐོན།

(小女孩)想: “不对头了,” 就(又从那户人家)跑回来就到了家。

(96)

ε qo li to ti ha ka mi ʒi mo ti ja ʂə qo
 home back arrive one night DP brother one CL die
 ཁྱིམ་ཚང་ ཕྱིར་ ཐོན་པ་ གཅིག་ མཚན་མོ་ སླེལ་ཚོག་ ལུ་ཕོ་ གཅིག་ ཚད་ཚོག་ འི་བ་
 家 回 到达 一 晚上 连词 哥哥 一 量词 死

'At (the) night (the daughter) arrived back at home; one (of her) brothers died.'

(མོ་ཕྱིར་(ལུལ་ལ་)ཐོན་པའི་མཚན་མོ་དང་(མོའི་)སླེལ་ཚོག་འདས་སོང་།

回到家的那个晚上, (她的)一个弟弟死了。

(97)

ʂə qo ɲu te ũ ndzə tʰɛ li zə ma na
 die after DP old man she back acknowledge NEG would
 འི་བ་ རྗེས་ སླེལ་ཚོག་ ཟད་ཕོ་ མོ་ ཕྱིར་ ཁས་ལེན་པ་ དགག་སླུ་ འདོད་པ་
 死 后 连词 老头子 她 回 认 否定 想/肯

'After (her brother) died, the old man (Father) would not acknowledge her back (as his daughter).'

(མོའི་སླེལ་)འདས་རྗེས། ཨ་ཕ་དེས་(མོ་རང་གི་སུ་མོ་ཡིན་པ་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།

(一个弟弟)死后, 爸爸不肯认她。

(98)

mæ te ũ ndzə te tʰɛ da tʰi ji
 later DP old man DP she DAT like this say
 རྗེས་ སླེལ་ཚོག་ ཟད་ཕོ་ སླེལ་ཚོག་ མོ་ ལ་དོན་ འདི་ལྟར་ བཤད་པ་
 后来 连词 老头子 连词 她 与格 这样 说

'Later the old man told her like this...'

རྗེས་སུ་ཟད་ཕོ་དེས་མོར་འདི་ལྟར་བཤད།

后来, 老头子给她这样说。

(99)

ཁུ ཤེ	nu	o ljo	do mo	tɕʰə ta
first	you	up there	above	from
དང་ཐོག	ཁྱོད	ཡར་ན	ཐོག་ཏུ	ནས
首先	你	上面	上面	从

(100)

ཅེ	ni	tɕʰɛ	tɛ	ka	mbu le	o mo	mi	tɕʰə
log	two	CL	cut	DP	roll	down there	GOAL	SUF-COM
ཤིང	གཉིས	ཚད་ཚོག	གཅོད་པ	སྒྲིལ་ཚོག	འགྲིལ་བ	མར་ན	ལས་ཚོག	འདས་ཚེས
木头	二	量词	砍	连词	滚	下面	目词	后体

(101)

ha	ba dby	li	dza	te
here	flat place	back	EXT	DP
འདི་ན	ཐང་བདེ་ས	ཕྱིར	ལས་མཐུན	སྒྲིལ་ཚོག
这儿	平地	回	存在	连词

(102)

ཅེ	tʰi	ni	tɕʰɛ	li	a	m m	m	ŋu
wood	DET	two	CL	back	INT	close	MP	say
ཤིང	ངས་ཚོག	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཕྱིར	འདྲི་ཚོག	ཐག་ཉེ་བ	ཚོག་སྒྲིགས	བཤད་པ
木头	限词	二	量词	回	疑问	合	语气	说

'(He) said, "First, you cut a log (into) two (pieces) and roll (them) down from up here^A and see if (the two pieces are) close (to each other or not) in a flat place (where they stop rolling)."

(ཁོས་)བཤད་རྒྱུར། ཐོག་མར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤིང་ལྷུ་ཞིག་དུམ་བུ་གཉིས་སུ་བཏང་ནས་འདི་ནས་མར་འགྲིལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཐང་བདེ་ས་ཞིག་ནས་སྒྲིང་དུས་ཕན་ཚུན་ལ་ཐག་ཉེ་མིན་ལྟོས་ཟེར།

“首先，你到(山)上砍两节木头，(将他们从山坡山)滚下来，到平地时看两节木头能否合在一起。”

^A If the two pieces rolled down the mountain and stopped rolling so that the two sawed ends were against one another, it would indicate that she was his true daughter.

(103)

m̩ m̩	ro	ha	ũ ndzə	tʰi	gy	li	zə	ma	na
close	PT	DP	old man	DET	CL	back	acknowledge	NEG	would
ཐག་ཉེ་བ	འདས་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	མདུན་པོ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སླ	འདོད་པ
合	去时	连词	老头子	限词	量词	回	认	否定	想/肯

'(The two pieces of the log were) close (to each other but the) old man would not acknowledge (her) back.'

(ཤིང་དུམ་དེ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ལ་)ཐག་ཉེ་མོད། འོན་ཀྱང་མདུན་པོ་དེས་ད་རུང་(མོ་)ཁས་ལ་སླངས།

(两节木头)合(在一起)了, 但是老头子(仍然)不肯认回(自己的女儿)。

(104)

mæ	te	nu	ro tʰo	ni	mo pʰa	mbu lɛ	o mo	mi	tɕʰə
later	DP	you	millstone	two	CL	roll	down there	GOAL	SUF-COM
རྗེས་སུ	སླེལ་ཚིག་	ཁྱོད	རང་འབྲུག་	གཉིས	ཚད་ཚིག་	འབྲིལ་བ	མར་ན	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས
后	连词	你	石磨	二	量词	滚	下面	目标	后体

(105)

te	ha	ba dby	ɣo	li	a	m̩ m̩	m̩	ŋu
DP	here	flat place	LOC	back	INT	close	MP	say
སླེལ་ཚིག་	འདི་ན	ཐང་བདེ་ས	གནས་གཞི	ཕྱིར	འདྲི་ཚིག་	ཐག་ཉེ་བ	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད་པ
连词	这儿	平地	方位词	回	疑问	合	语气	说

'Later (the old man) said, "You roll two millstone halves down (into the valley) and see if (they) are back close to (each other) or not in the flat place."'

རྗེས་སུ(མདུན་པོས)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་འབྲུག་རྩོ་གཉིས་མར་འབྲིལ་བར་བྱས་ནས(དེ་གཉིས་)ཐང་བདེ་སར(ཕན་ཚུན་ལ)ལ་ཐག་ཉེ་མིན་ལྟོས་ཟེར།

后来, (老头子)说: “你(从山顶)往(山沟)里滚两半石磨, 看(它们)能否在平地上合在一起。”

(106)

li	m m	ro	ha	li	zə	ma	na
back	close	PT	DP	back	acknowledge	NEG	would
ཕྱིར	ཐག་ཉེ་བ	འདས་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སྐྱ	འདོད་པ
回	合	去时	连词	回	认	否定	想/回

'(The two millstone halves) were back close to each other but (the old man still) would not acknowledge (her) back.'

(དེ་གཉིས་པན་ཚུན་ལ་)ཐང་ཉེ་ཡང་(རྒྱ་པོ་དེས་མོ་རང་གི་སྐྱ་མོ་ཡིན་པ་ད་རུང་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།
 (两半石磨)合(在一起)了, 但是(他)还是不肯认。

(107)

p ^h u mi	ly	la	k ^h a	ka
pot	CL	OTM	bake	DP
སྤྲ	ཚད་ཚིག་	ཡུལ་ཚིག་	སྲིག་པ	སླེལ་ཚིག་
锅	量词	宾标	烤	连词

(108)

tsa ræ	ti	bu	p ^h çə	o	mi	tç ^h ə
saliva	one	CL	spit	there	GOAL	SUF-COM
མཚིལ་མ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	འཕེན་པ	དེ་ནི	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས
口水	一	量词	吐	那儿	目词	后体

(109)

vzə	da	çy	nu	ŋa	zə mi	dja	di
bubble	come	if	you	I	daughter	BE	say
འཕྱར་བ	ཡོང་བ	གལ་ཏེ	ཁྱོད	ང	སྐུ་མོ	ནི་སྐྱ	བཤད་པ
起泡	来	如果	你	我	女儿	判断	说

'(The old man) took a pot and baked (it) in the hearth and said, "Spit one (bit of) saliva down (into the pot and) if it bubbles, come then, you are my daughter."

(ཀློང་པོ་དེས་)སྐྲ་ང་ཞིག་(ཐབ་ཀར་)བསྐྱེགས་ནས་(བུ་མོར་)བཤད་རྒྱུར། སྐྲ་ང་ནང་དུ་མཆིལ་མ་ཅུང་ཙམ་ཐོངས་ཞིག་གལ་ཉེ་དེ་སུ་ལྷུ་བ་འཕྱུར་ཡོང་ན་
ཁྱོད་ངའི་བུ་མོ་ཡིན་ཟེར།

(老头子在灶火上)烤了一个锅,说:“往里吐一滴口水,如果溢出来的话,那你就
是我的女儿。”

(110)

vzə	dzy	ro	ha	li	zə	ma	na
bubble	come	PT	DP	back	acknowledge	NEG	would
འཕྱུར་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚེག	སྐྱེལ་ཚེག	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སྐྱ	འདོད་པ
起泡/溢	来	去时	连词	回	认	否定	想/肯

'Bubbles came (when she spat) but (her father still) would not acknowledge (her) back.'

(ལྷུ་བ་)འཕྱུར་ཡོང་ཡང་(ཁོས་མོ་རང་ད་ཅུང་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།

(口水)溢出来了,但是(老头子)还是不肯认。

(111)

te	tʰe	ma ja	te	ŋa	zə mi	nɛ	a da	ha
DP	she	mother	DP	I	daughter	your	father	also
སྐྱེལ་ཚེག	མོ	མ་མ	སྐྱེལ་ཚེག	ང	བུ་མོ	ཁྱོད	མ་པ	ཀྱང
连词	她	妈妈	连词	我	女儿	你	爸爸	也

(112)

nu	li	zə	ma	na	te	mɛ kʰa	ro
you	back	acknowledge	NEG	would	DP	at a loss	PT
ཁྱོད	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་སྐྱ	འདོད་པ	སྐྱེལ་ཚེག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚེག
你	回	认	否定	想/肯	连词	没办法	去时

(113)

ŋa	ha	da	q ^h a		qo	p ^h u	su	ti	ga	ti	ja	vi	nu	ko
I	here	all		raise	GEN	one	CL	one	CL	divide	you	give		
ང	འདི་ན	ཚང་མ		གསོ་བ	འདྲེལ་སྒྲ	གཅིག	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བསོ་བ	ཁྱོད	སྤེར		
我	这儿	哪儿/所有		饲养	属格	一	量词	一	量词	分	你	给		

(114)

te	ti	tsu	m	q ^h a	lo	q ^h y	dzy	te
DP	all	AVM	where	GOAL	make noise	DP		
སྤྲེལ་ཚིག	མཉམ་དུ	ཁྱེད་ཚིག	གང་ན	ལས་ཚིག	འུར་རྒྱག་པ	སྤྲེལ་ཚིག		
连词	一起	副标	哪儿	目词	叫唤	连词		

(115)

nu	q ^h a	lo	dbu		ma	di
you	where	GOAL	become/marry		MP	say
ཁྱོད	གང་ན	ལས་ཚིག	འགྲུང་བ།	གཉེན་བསྐྱེགས	ཚིག་སྟེགས	བཤད་པ
你	哪儿	目词	成为/结婚		语气	说

'Then her mother said, "My daughter, your father also will not acknowledge you back (as his daughter, and I am) at a loss, so I will divide (our property) and give you one of each kind of all I raise here and then (you leave) and marry where all (the livestock) make noise."

(སུ་མོ་དེའི་)ཨ་མས་བཤད་རྒྱུར། དེའི་སུ་མོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཨ་ཕས་ཀྱང་ཁྱོད་(རང་གི་སུ་མོ་ཡིན་པ་)ལས་ལེན་ན་མ་འདོད་པས་ང་ལ་འང་ཐབས་རྩམ་མི་འདུག་ དས་འདི་ན་(ང་ཚོས་)གསོས་བའི་(སྤྲེལ་ཚིག་)རེ་རེ་ཁྱོད་ལ་བསོས་ནས་སྤེར། དེ་ནས། (སྤྲེལ་ཚིག་)འདི་ཚོ་ཚང་མས་(ཁྱིམ་ཚང་)ཞིག་གི་(སྤྲེལ་ཚིག་)འུར་སྒྲ་ སྤྲེལ་པའི་གནས་ཞིག་ཏུ་ཁྱོད་རང་(འགྲོ་མཚམས་བཞག་ནས་ཁྱིམ་ཚང་དེའི་སུ་དང་)གཉེན་སྦྲིན་བྱས་ཟེར།

这时候, 她妈妈(无可奈何地)说: “我的女儿, 你爸也不肯认你就没办法了, 我这里所养的(家畜)一样给你分一个, (这些家畜)走到哪儿一起都叫唤, 你就去那儿当(那家人的)媳妇吧。”

(116)

ey te wa ma ji mi su dza nda ro to ha
went DP EXC house attractive very LOC arrive DP

ཕྱིན་པ་ སླེལ་ཚིག་ འབོད་ཚིག་ ཁང་བ་ ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་ ཉ་ཅང་ གནས་གཞི་ ཐོན་པ་ སླེལ་ཚིག་
去 连词 叹词 房子 漂亮/好看 很 位格 到达 连词

(117)

yi na q^ho ræ t^hi ki ja bæ q^hy dzy ja bæ ma q^hy dzy
cow and goat these half make noise half NET make noise

བམོ་ དང་སྐྱ ར འདི་ཚོ་ ཐྱེད་ཀྱི་ འུར་རྒྱལ་པ་ ཐྱེད་ཀྱི་ དགག་སྐྱ འུར་རྒྱལ་པ་
牛 和 羊 这些 一半 叫唤 一半 否定 叫唤

'(She) went and, *wa⁵³ ma⁵³*,^A arrived at (places where there were) very attractive houses, and half of the cows and goats made noise but (the other) half didn't make noise.'

དེ་ནས་(མོ་)ལས་དུ་ཚམས་ལ་ཁང་བ་ཉ་ཅང་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་དག་ཡོད་པའི་གནས་སུ་ཐོན་པ་ན་བམོ་དང་ར་བླུ་ཐྱེད་ཀྱིས་འུར་རྐྱ་བསྐྱགས་པ་དང་ཐྱེད་ཀྱིས་འུར་རྐྱ་མ་བསྐྱགས།

(她)走后，到了有很好看的房子的地方，但是这些牛羊一半叫唤了，而另一半没有叫唤。

(118)

ka yi na q^ho ræ t^hi ki mæ mbæ tɕə tɕə
DP cow and goat these later follow often/always

སླེལ་ཚིག་ བམོ་ དང་སྐྱ ར འདི་ཚོ་ རྗེས་ རྗེས་བསྐྱེགས་པ་ ཉིན་རྒྱུན་
连词 牛 和 羊 这些 后面 跟随 只是

'Later (she) always followed the cows and goats.'^B

རྗེས་སུ་(མོ་)ཉལ་པར་བམོ་དང་ར་མའི་རྗེས་བསྐྱེགས་ནས་སོང་།

(她)总是跟随着那些牛羊(往前走)。

^A An expression of surprise.

^B She could not stop in these places because her mother had told her to marry in a place where all the livestock made noises.

(119)

te	mbæ	le	o ljo	ɛo	ma ndza	ha dby	ly	k ^h a rə	te
DP	follow	DP	up there	LOC	corn	shelter	CL	beside	DP

སྐྱེལ་ཚིག་	འགོ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཡར་ན	གནས་གཞི	མ་སྐོས་ལོ་ཉླག	ཁང་བ	ཚད་ཚིག་	འགྲམ་དུ	སྐྱེལ་ཚིག་
连词	走	连词	上面	方位词	玉米	房子	量词	旁边	连词

(120)

ti	ja	ha	li	ma	ndzə	ɱ	k ^h y dzy	ro
one	CL	also/even	back	NEG	leave/remain	AVM	make noise	PT

གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ཀྱང	ཕྱིར་	དགག་སྐྱ	ལུས་པ	ཉེད་ཚིག་	འུར་རྒྱག་པ	འདས་ཚིག་
一	量词	也	回	否定	留/剩	副标	叫唤	去时

'Then (the daughter) went and at one corn shelter, all the (the livestock) made noise without even one remaining (not making noise).'

དེ་ནས་(མོ་)ཕྱིན་ནས་མ་སྐོས་ལོ་ཉླག་གི་ཁང་བ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་སྐོས་ཕྱགས་ཚང་མས་འུར་བརྒྱབ།

跟到一个玉米杆(做成的)茅屋门口时, (那些牛羊)全部都叫唤了。

(121)

te	jo	ma ja	jo	ʂa	su	ŋu	ka
DP	SELF	mother	SELF	tell	GEN	say/think	DP

སྐྱེལ་ཚིག་	རང་ཉིད	མ་མ	རང་ཉིད	བཤད་པ	འབྲེལ་སྐྱ	བསམ	སྐྱེལ་ཚིག་
连词	自己	妈妈	自己	说	属格	说/想	连词

(123)

yi	na	q ^h o ræ	t ^h i ki	la	ha	t ^h o	dzo	hĩ
cow	and	goat	these	OTM	here	ABS	EXT	PER

བམོ	དང་སྐྱ	ར	འདི་ཚོ	ལུ་ལ་ཚིག་	འདི་ན	སྐྱེལ་ཚིག་	ལས་མཐུན	སྐྱེལ་ཚིག་
牛	和	羊	这些	宾标	这儿	肯定	存在	祈使

(124)

ka	ha dby	t ^{hi}	ly	lo	ly	ey	te
DP	shelter	DET	CL	GOAL	watch/see	went	DP

སྐྱེལ་ཚིག་ ཁང་བ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ ལྟ་བ ཕྱིན་པ སྐྱེལ་ཚིག་

连词 房子 限词 量词 目词 看 去 连词

(125)

a mi mo	ŋa	ku ta	ta	gy	da	ha	fo	ji	le
old woman	I	like	like this	CL	only	here	sit	say	MP

མན་མོ ང འདྲ་བ འདི་འདྲ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན འདི་ན ལྷོད་པ བཤད་པ ཚིག་རྟེན་གས

老婆婆 我 像 这样 量词 只是 这儿 趴 说 语气

'Then (she) thought, "My mother told me (that this place, where all the livestock make noise, is where I should stay)," and (she) left these cows and goats here, and went into the (corn) shelter to see (have a look) and there was only an old woman, like me,^A sitting there.'

དེ་ནས། (མོས་)བསམས་རྒྱུར། ངའི་ཨ་མས་ང་ལ་(སྐྱོ་ལྷགས་ཚང་མས་སྐྱོག་པའི་སར་ལྷོད་ཅེས་)བཤད་ཟིན་སྟེ་ནས་(མོས་)བ་མོ་དང་ང་འདི་ཚོ་གནས་དེར་བསྐྱར་ནས་ཁང་བ་དེ་ནང་དུ་ལྟ་བར་ཕྱིན་པ་ན། མན་མོ་ང་འདྲ་བ་ཞིག་(གཏམ་རྒྱུད་བཤད་མཁན་གྱིས་རང་ཉིད་དཔེར་བྲངས་ནས་སྐྱེལ་བ)དེར་བཙོག་འདུག

于是, (她)想: “那是妈妈给我说的,” 让牛羊停下, (自己走进)茅屋去看时只有一个像我一样老婆婆趴在里面。

(126)

te	a zə	nu	zi	a	dzo	ŋu	te
DP	mother-in-law	you	son	INT	EXT	say	DP

སྐྱེལ་ཚིག་ ཁྱོས་མོ ལྷོད ལུ་མོ འདི་ཚིག་ ལས་མཐུན བཤད་པ སྐྱེལ་ཚིག་

连词 婆婆 你 儿子 疑问 存在 说 连词

^A The storyteller described the old woman in the story as being about her age.

(127)

zi	te	dzo	lo	te
son	DP	EXT	MP	DP
བུ	སྟེལ་ཚིག་	ལས་མཐུན	ཚིག་སྟེགས	སྟེལ་ཚིག་
儿子	连词	存在	语气	连词

(128)

nu	ŋe	zi	lo	da	ma	qæ	pa	di
you	our	son	watch/like	come	NEG	would	MP	say
ཁྱོད	ངཚོ	བུ	ལྟ་བུ	ཡོང་བ	དགག་སྟོ	འབོད་ཚིག་	ཚིག་སྟེགས	བཤད་པ
你	我们	儿子	看	来	否定	想	语气	说

'(The girl) asked, "Mother-in-law, do you have sons?" and (the old woman) answered, "(I) have a son but would you come to like our son?"

(བུ་མོ་དེས་)གྲོ་མ་མོ་ལགས། ཁྱོད་ལ་བུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (མངའ་བུ་དེས་)བུ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ངའི་བུ་ལ་ལྟ་བུ་ཡོད་འདོད་དམ་ཞེས་དྲིས།

(小女儿)问：“婆婆，你有儿子吗？”(婆婆)说：“有儿子，但是你不会看上我们的儿子吧。”

(129)

a	wa	jo	no	mi	m	lo
EXC	SELF	your	wife	be	MP	
འབོད་སྟོ	རང་ཉིད	ཁྱོད	ཚུང་མ	བཟོ་བ	ཚིག་སྟེགས	
叹词	自己	你	妻子	当	语气	

(130)

zi	a	dzo	su	dja	le	ŋu	te	dzo	ŋu
son	INT	EXT	GEN	BE	MP	say	DP	EXT	say/answer
བུ	འདྲི་ཚིག་	ལས་མཐུན	འབྲེལ་སྟོ	ནི་སྟོ	ཚིག་སྟེགས	བཤད་པ	སྟེལ་ཚིག་	ཡོད་པ	བཤད་པ
儿子	疑问	存在	属格	判断	语气	说	连词	有	说

'(The girl) said, "a⁴⁴ wa⁵⁵, I will be your (family's) wife. Do (you) have sons?" and (the old woman) answered, "(I) have (a son)."

(བུ་མོས་)ང་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་ལོ་ལྷན་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱོད་ལ་བུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (མན་མོས་)ང་ལ་བུ་ཡོད་ཅེས་ལན་བཏབ།

(小女儿对老婆婆)说：“哎呀！我(会)当你们的（儿）媳妇的，(你)到底有没有儿子呀？”(老婆婆)说：“有！”

(131)

ge ræ	m	a sa	te	li	dzy	ro	ji	le
real	AVM	later	DP	back	come	PT	say	MP
ངོ་མ	ཁྱེད་ཚོ་ལྟ	འཕྲི་བུ་ལོ་ལྷན་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།	ཡོད་པ་	འདས་ཚེ་ལྟ	བཤད་པ་	ཚིག་སྟེགས་		
真	副标	后来	连词	回	来	去时	说	语气

'It was said (the son) really came back (home) later.'

འཕྲི་བུ་ལོ་ལྷན་མ་བྱེད་རྒྱུ་ (མོ་ལོ་བུ་)ངོ་མ་བྱེད་(ཡུལ་ལ་)ཡོད་པར་གྲགས།

后来, (儿子)真的回来了。

(132)

zi	t ^h i	ja	o mo	lo	li	dzy	te
son	DET	CL	down there	GOAL	back	come	DP
བུ	ངོས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	མར་ན	ལས་ཚིག་	བྱིར	ཡོད་པ་	སྟེགས་ཚིག་
儿子	限词	量词	下面	目词	回	来	连词

(133)

la p ^h a	m	ha dby	t ^h i	p ^h æ	lo	li	lo	ka
lean	AVM	shelter	DET	CL	GOAL	back	watch	DP
སྟེ་བ	ཁྱེད་ཚོ་ལྟ	ཁང་བ	ངོས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	བྱིར	ལྟ་བ	སྟེགས་ཚིག་
斜	副标	茅屋	限词	量词	目词	回	看	连词

(134)

li	da	ma	na	ro	ji	so	sa	ndo	ka
back	come	NEG	would	PT	say	MP	shy	DP	
ཕྱིར	ཡོང་བ	དགག་སྐྱ	འདོད་པ	འདས་ཚིག	བཤད་པ	ཚིག་སྟེགས	ངོ་གནོད་བ	སྐྱིལ་ཚིག	
回	来	否定	想/肯	去时	说	语气	羞涩	连词	

'It was said the son came back from down there (at the doorway) and looked, leaning back into the shelter; (he) was shy and would not come back (inside).'

བུ་དེ་མར་ནས་ཡར་ཡོང་ནས་ངོ་གནོད་སྟེ། མགོ་བོ་ཟུར་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེས་ནས་ནང་དུ་སྟོང་བཞིན་ཁང་བའི་ནང་དུ་ཡོང་མ་འདོད།

那个儿子从(门外)回来时,斜着眼睛一看,(见了她)就羞涩得不肯回来。

(135)

te	su	nu	tʂ ^h ə	mi	m	ji	li	da	me	ŋu
DP	people/she	you/your	wife	make/be	say	back	come	MP	say	
སྐྱིལ་ཚིག	མི། མོ	ཁྱོད	ཚུང་མ	བཟོ་བ	བཤད་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	ཚིག་སྟེགས	བཤད་པ	
连词	人/她	你	妻子	当	说	回	来	语气	说	

(136)

te	li	dzy	te	gi	zi	ti	p ^h ɕə	tɕ ^h y	tʂu	li	dzy
DP	back	come	DP	birds	one	bag	trap	back	come		
སྐྱིལ་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྐྱིལ་ཚིག	བྱ	གཅིག	ཁུག་མ	རྩི་སུ་བཟུང་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ		
连词	回	来	连词	鸟	一	包	打/捕捉	回	来		

'Then (the old woman) said, "She says (she) will be your wife, come back (inside)," then (the boy) came back (inside) with one bag of trapped birds.'

དེ་ནས་(ཚུན་མོས་)མོ་རང་ཁྱོད་ཀྱི་ཚུང་མ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ཟེར། རང་དུ་ཤོག་ཅེས་བཤད་པ་ན། (བུ་དེས་)རྩི་སུ་བཟུང་བའི་བྱེལ་ཁུག་མ་གང་ཁྱོད་ནས་ནང་དུ་འོངས།

(老婆婆)说：“进来呀！人家说要当你的妻子，”于是，捉了一些鸟进来。

(137)

te na zə mi tʰi ja ɲi mi lo tɕʰə
 DP we girl DET CL ERG fire GOAL make
 ལྷེལ་ཚིག་ ང་ཚོ་ ལུ་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བྱེད་སྐྱུ་ མེ་ ལས་ཚིག་ བཟོ་བ་
 连词 我们 女儿 限词 量词 作格 火 目词 生火

(138)

a mi mo tʰi gɥ tʰɛ ɲi ta ta le mi tʰi ko
 old woman DET CL she ERG carry DP fire GOAL get warm
 ཁན་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མོ་ བྱེད་སྐྱུ་ བཟུང་བ་ ལྷེལ་ཚིག་ མེ་ ལས་ཚིག་ མེར་སྲོ་བ་
 老婆婆 限词 量词 她 作格 抓 连词 火 目词 烤火

(139)

gi zɪ tʰi ki ɣ le a mi mo tʰi gɥ lo tɕə
 bird these roast DP old woman DET CL GOAL give to eat
 བྱ འདི་ཚོ་ སྲེག་པ་ ལྷེལ་ཚིག་ ཁན་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ ལྷེར་
 鸟 这些 烧 连词 老婆婆 限词 量词 目词 给

(140)

te ɛ ɣ su qʰɕə ha qʰɕə le ŋu
 DP MP roast GEN tasty also tasty MP say
 ལྷེལ་ཚིག་ ཚིག་སྟྲེགས་ སྲེག་པ་ འབྲེལ་སྐྱུ་ ཞིམ་པོ་ ཀྱང་ ཞིམ་པོ་ ཚིག་སྟྲེགས་ བཤད་
 连词 语气 烧 属格 好吃/香 也 好吃/香 语气 说

"Then our girl made a fire; carried the old woman to get warm by the fire; roasted the birds and gave (them to) the old woman to eat, and then (the old woman) said, "Oh, roasted (bird) is also tasty, tasty."

དེ་ནས་ང་ཚོའི་ལུ་མོས་མེ་བཟོ་ནས་ཁན་མོ་དེར་མེར་སྲོ་བ་བཟུགས་པ་དང་། བྱེད་སྐྱུ་མེ་བཟོ་བའི་ཕྱོད་ལྷེལ་ཚིག་ལ་ཞིམ་པོ་(ཁན་མོར་)བྱིན་པ་ན། (ཁན་མོ་དེས་)མོ། (བྱ་པ་)སྲེག་མའང་ཞིམ་པོ་འདྲེག་ཅིས་བཤད།

然后, 我们的那个小女儿(在茅屋里)生了火, 抱起老婆婆往火边烤, 烧了鸟肉(递)给她吃, (老婆婆)说: “啊! (原来)烧的(食物)也香香的呀!”

(141)

mæ te t^hɛ jo jo ka nu t^hi ki q^ha q^ha
 later DP he with DP you these where

རྗེས་སུ སློལ་ཚིག་ བློ མཉམ་དུ སློལ་ཚིག་ བློད་ འདི་ཚོ་ གང་ན
 后来 连词 他 跟 连词 你 这些 哪儿

(142)

tʂu dzy su dja ŋu te ʂo ma na
 trap come GEN BE say DP tell NEG would

རྟོ་རུ་བཟུང་བ་ ཡོང་བ་ འབྲེལ་སྒྲ་ ཉི་སྒྲ་ བཤད་པ་ སློལ་ཚིག་ བཤད་པ་ དགག་སྒྲ་ འདོད་པ་
 捕捉 来 属格 判断 说 连词 说 否定 想/肯

Later (the girl) was with him (the boy) and asked, "Where did you trap these (birds)?" but (he) would not tell.

རྗེས་སུ (སློལ་ཚིག་སློལ་ཚིག་)དང་མཉམ་དུ་སློད་དུས། (མོས་)བློད་ཀྱིས་འདི་ཚོ་གང་ནས་རྟོ་རུ་བཟུང་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན་ཁོས་ལན་མ་བཏབ།
 后来，(她)跟着他问：“你这是从在哪儿捕来的？”但是(他)不肯说。

(143)

mæ te t^hɛ ŋi ɣo la la le k^hi t^ho ly
 later DP she ERG needle CL OTM DP string ball

རྗེས་ སློལ་ཚིག་ མོ་ ཉིད་སྒྲ་ ལབ་ ཚད་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ སློལ་ཚིག་ སྒྲུད་རྩོག་
 后来 连词 她 作格 针 量词 宾标 连词 线团

(144)

ɣu ba zu ka la t^hɛ ba la ka tʂ^hu ɕy hĩ
 top/end thread DP OTM he cloth edge insert went PER

ཕྱེ་མོ་ བརྒྱུས་པ་ སློལ་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ བློ ལྷ་བ་ མཐའ་ བཅུགས་པ་ ཕྱིན་པ་ སློལ་ཚིག་
 头/端 穿 连词 宾标 他 衣服 衣襟 插 去 祈使

'Later she took one needle and threaded the string (from the) ball top and inserted (the needle) into his (upper) clothes' edge and let (the string follow the boy) and went (to the place where he had trapped the birds).'

རྗེས་སུ་མོས་ཁབ་ཅིག་སྐྱད་དོག་ཅིག་གི་སྒྲི་མོར་བརྒྱས་པ་དང་། ཡང་ཁབ་དེ་ཁོའི་ལུ་བའི་སྒྲི་མོར་བཙམས་ཏེ་འགྲོ་བུ་བཅུག་པས་(སྐྱད་པས་བུ་དེ་འགྲོ་སའི་གནས་སུ་ལམ་ཞིག་བཟོས།)

后来，她用一根针穿过一个线团的一端，（把针）插到他的衣襟上去。

(145)

k^hi t^ho ly t^hi ly la ε qo tɕə ta ka
string ball DET CL OTM home leave DP

སྐྱད་དོག་ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ བྱིམ་ འཛོག་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་

线团 限词 量词 宾标 家 放 连词

(146)

t^hε çy ti zə te k^hi t^hi ly t^hε ni tɕə
he went as long as DP string DET CL he ERG pull

ཁོ་ ཕྱིན་པ་ བར་དུ་ སྐྱེལ་ཚིག་ སྐྱད་པ་ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ བྱིད་སྐྱེལ་ འཐེན་པ་

他 去 只要 连词 线 限词 量词 他 作格 拉

(147)

le çy çy çy m çy tɕə tɕə
DP smooth AVM went often/always

སྐྱེལ་ཚིག་ འཇམ་པོ་ བྱིད་ཚིག་ ཕྱིན་པ་ བས་ཡང་

连词 慢慢 副标 去 总是

'(She) left the string ball at home and the string was always pulled and went smoothly with him as long as he went.'

(མོས་)སྐྱད་དོག་དེ་བྱིམ་དུ་བཞག་པ་དང་། (ཁོ་)གང་སར་ཕྱིན་ན་སྐྱད་པ་དེ་ཡང་ཁོས་འཐེན་ནས་འཇམ་པོར་ཕྱིན་པ་རེད།

把线团放在家里，只要他一走，这根线也被他慢慢地拉走。

(148)

ɕy	le	to	ro	to	t ^h Bu	te	k ^h i	t ^h i	la
went	DP	reach	LOC	reach	when	DP	string	DET	CL

ཕྱིན་པ	སླེལ་ཚིག་	ཐོན་པ	གནས་གཤི	ཐོན་པ	སྐབས་སུ	སླེལ་ཚིག་	སྐྱད་པ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་
去/走	连词	到达	位格	到达	时候	连词	线	限词	量词

(149)

ma	bu	ly	m	ha	dza	ro
NEG	move	AVM	here	EXT	PT	

དགག་སྐྱ	འགྲུལ་བ	བྱེད་ཚིག་	འདི་ན	ལས་མཐུན	འདས་ཚིག་
否定	动	副标	这儿	存在	去时

'(He) went and reached the place (he should) reach, and when the string was here it didn't move (anymore).'

ཁོ་རང་ཉིད་འགོ་སའི་གནས་སུ་ཐོན་དུས་སྐྱད་པ་འང་མ་འགྲུལ།

(他)走到了该到的地方时, 这根线一动也不动地停在那儿了。

(150)

zə	mi	t ^h i	ja	te	k ^h i	t ^h i	la	tʂo	tʂo	ɕy	tɕə	tɕə
girl	DET	CL	DP	string	DET	CL	along	went	often			

བུ་མོ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	སྐྱད་པ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བརྒྱུད་ནས	ཕྱིན་པ	ནམ་ཡང
女儿	限词	量词	连词	线	限词	量词	沿着	去	一直

(151)

te	o	tjo	hæ	p ^h u	ly	ly	o	ndzɛ	ji	tɕa	ka
DP	over	there	gold	island	DP	there	EXT	fact	DP		

སླེལ་ཚིག་	ཕར་ན	དངུལ	སྤིང་ཕུན	ཚད་ཚིག་	དེ་ན	ལས་མཐུན	དོན་དངོས་སུ	སླེལ་ཚིག་
连词	那儿	金	岛屿	量词	那儿	存在	原来	连词

(152)

t ^{hi}	ly	ɤo	gi zi	p ^h ʂə	o	ndzu
DET	CL	LOC	birds	untie	LOC	EXT

ཇེས་ཚོག་ ཚད་ཚོག་ གནས་གཞི ཅུ གྲོལ་བ གནས་གཞི ལས་མཐུན

限词 量词 位格 鸟 解 位格 存在

'The girl always went along with the string; in fact, there was one gold island there and (he) was untying the birds (taking the birds out of traps) there.'

འུ་མོ་དེས་ནམ་ཡང་སྐད་པའི་རྗེས་དེད་ནས་ཕྱིན་པ་ན། ཁོ་མ་གཞི་དངུལ་གྱི་གླིང་ཐོན་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཡོད་ལ། (འུ་དེས་)དེར་བྱ་དག་(རྗེ་ལས་)གྲོལ་གྱིན་ལུག་

女孩一直沿着这根线走去, 原来在那儿有一块金岛, (他就在)那个岛上解鸟。

(153)

gi zi	p ^h ʂə	li	dzy	ɲu	te	ε qo	li	dzy
bird	untie	back	come	after	DP	home	back	come

ཅུ གྲོལ་བ ཕྱིར ཡོང་བ རྗེས སྐྱེལ་ཚོག་ ཁྱིམ ཕྱིར ཡོང་བ

鸟 解套/取 回 来 后 连词 家 回 来

'(The boy and girl) came back home after (he finished) untying the birds.'

བྱ་དག་(རྗེ་ལས་)གྲོལ་རྗེས་(ཁོ་གཉིས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ཡོང་།

(他)把鸟解下来后, (他俩一起)回来了。

(154)

te	zi	t ^{hi}	ja	t ^h ε	da	t ^{hi}	ŋu
DP	son	DET	CL	she	DAT	like this	say/speak

སྐྱེལ་ཚོག་ ཅུ ཇེས་ཚོག་ ཚད་ཚོག་ མོ ལ་དོན འདི་ལྟ བཤད་པ

连词 儿子 限词 量词 她 与格 这样 说

'Then the son spoke to her (the girl) like this.'

དེ་ནས་བྱ་དེས་བྱ་མོར་འདི་རྒྱད་བཤད།

然后, 儿子对她这样说。

(155)

hũ	NGY	tɕə	tɕæ	tɕə	tɕæ	ɲu	te	nu	t ^h a	qy	li	xi	ma	di
night	OP	OP	OP	say/sound	DP	you	NEG	scare	MP	say				

མཚན་མོ	ལད་རྫོོས་	ལད་རྫོོས་	བཤད་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱོད	དགག་སྐྱ	སྐྱག་པ	ཚིག་རྟེགས་	བཤད་པ
晚上	拟声	拟声	说/响	连词	你	否定	害怕	语气	说

'(The boy) said, "At night, don't you be scared when it sounds tɕə¹¹ tɕæ¹¹ tɕə¹¹ tɕæ¹¹."

(བྱ་དེས་)མཚན་མོར་ཅིའི་རྒྱོད་ཅིའི་རྒྱོད་ཅེས་པའི་སྐྱེལ་ཚིག་འདི་ཚེ་ཁྱོད་འཇིགས་སྐྱང་མ་སྐྱེས་ཞེས་(བྱ་མོར་དེ་ལྟར་)སྐྱས།

“晚上, 叽喳, 叽喳的声音在响时, 你不要害怕。”

(156)

hũ	NGY	te	tɕə	tɕæ	tɕə	tɕæ	di	ʂə	ɲi	ha	ma	dbu	ɱ
night	DP	OP	OP	OP	say/sound	seven	day	also/even	NEG	pass	AVM		

མཚན་མོ	སྐྱེལ་ཚིག་	ལད་རྫོོས་	ལད་རྫོོས་	བཤད་པ	བདུན	ཉིན	ཀྱང	དགག་སྐྱ	འགྱུར་བ	ཁྱེད་ཚིག་
晚上	连词	拟声	拟声	说/响	七	天	也/还	否定	成为	副标

(157)

ji	mi	dzo	ma	t ^h a	ly	dbu	ro
house	beautiful	one	become/form	PT			

ཁང་པ	མཛེས་པ	གཅིག	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག་
房子	漂亮/好看	个	成为/形成	去时

'At night, tɕə¹¹ tɕæ¹¹ tɕə¹¹ tɕæ¹¹ sounded and, (when) not even seven days had come, one beautiful house formed.'

མཚན་མོར་ཅིའི་རྒྱོད་ཅིའི་རྒྱོད་ཀྱི་སྐྱེལ་ཚིག་པ་དང་། ཉིན་བདུན་ཡང་མ་འགོར་པར་ཁང་པ་མཛེས་ཤིང་སྐྱེས་པ་ཞེས་བསྐྱེད་འདུག།

晚上, (茅屋周围)响着叽喳, 叽喳的声音, 还没过七天, 一个好看的房子就(神奇地)形成了。

(158)

te	ts ^h ɛ tsə	væ	t ^h a	te	t ^h ɛ	a mi	te
DP	rape	bloom	when	DP	she/her	mother	DP

སླེལ་ཚིག་	ལྷོག་གར་	མེ་ཉོག་བཞད་པ	སྐབས་	སླེལ་ཚིག་	མོ	ཨ་མ	སླེལ་ཚིག་
连词	油菜	开花	时候	连词	她	妈妈	连词

(159)

ts ^h ɛ tsə	rə gy	t ^h i	la	tʂo tʂo	le	ʂu	li	ɕy
rape	road	DET	CL	along	DP	look for	back	went

ལྷོག་གར་	ལམ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བརྒྱད་ནས་	སླེལ་ཚིག་	འཚོལ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ
油菜	路	限词	量词	沿着	连词	寻找	回	去

'When the time of blooming rape (came), her mother went back along with the rape (flower) road to look for her.'^A

ལྷོག་གར་མེ་ཉོག་བཞད་པའི་དུས་སུ། བུ་མོ་འདིའི་ཨ་མ་ལྷོག་གར་གྱི་ལམ་བརྒྱད་ནས་ཕྱིར་(རང་གི་བུ་མོ་དེ་)འཚོལ་བར་ཕྱིན།
 油菜花开的时节, 她的妈妈就沿着这条油菜路找去。

(160)

t ^h ɛ	a mi	o	ti	tɕo	ɣa rə	le	li	dzy
her	mother	there	one	CL	visit	DP	back	come

མོ	ཨ་མ	དེ་ན	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལྷ་སྐོར	སླེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཡོང་བ
她	妈妈	那儿	一	量词	玩耍	连词	回	来

'Her mother visited there (at her daughter's home) one time and came back...'

མོའི་ཨ་མ་(རང་གི་བུ་མོ་སྐོར་བའི་ས་)དེར་ཐེངས་གཅིག་ལ་ལྷ་སྐོར་དུ་ཡོང་རྗེས་ཕྱིར་ཕྱིན།
 她的妈妈在(女儿)那儿玩了一趟回来。

^A It is understood that the mother gave her daughter some rape seed which she scattered throughout her travels after her father refused to acknowledge her.

(161)

li dzɣ te a ma jo zə mi nu li zə
 back come DP EXC SELF daughter your back acknowledge
 ཕྱིར ཡོང་བ སླེལ་ཚིག་ འབོད་སྐྱ རང་ཉིད བུ་མོ ཁྱོད ཕྱིར ཁས་ལེན་པ
 回 来 连词 叹词 自己 女儿 你 回 认

(162)

ma na su a mi te su qæ le ma ka ro ŋu
 NEG would GEN now DP rich DP very PT say
 དགག་སྐྱ འདོད་པ འབྲེལ་སྐྱ ད་ལྟ སླེལ་ཚིག་ ལྷན་པོ སླེལ་ཚིག་ ཉ་ཅང འདས་ཚིག་ བཤད་པ
 否定 愿意 属格 现在 连词 富裕 连词 否定 去时 说

'(The mother) came back and said (to her husband), "*a⁵³ ma⁵³*,^A it was (that) you wouldn't acknowledge my daughter, and now (she) is very rich."

(བུ་མོའི་ཨ་མ་)ཕྱིར་ཡོང་ནས་བཤད་རྒྱུར། ཅི་འདྲའི་མཚར་པ་ལའང་། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་ཕྱིར་ཁས་ལེན་མ་འདོད་པས་ད་ལྟ་(མོ་)ཉ་ཅང་ལྷན་པོས་བཤད།

回来后, (女儿的妈妈)说: “我的女儿, 你不愿意认的, 现在富得不得了了。”

(163)

ũ ndzə tʰi gɣ ha jo ha
 old man DET CL also SELF also
 མན་པོ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ གྲང་ཤང རང་ཉིད གྲང་ཤང
 老头子 限词 量词 也 自己 也

(164)

ti tɕo ka rə be hũ ro di
 one CL visit go should FT say
 གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ལྷ་སྐྱར འགོ་བ འོས་པ མ་འོངས་པ བཤད་པ
 一 量词 玩耍 走 应该 未时 说

^A *a⁵³ ma⁵³* = an expression of astonishment.

'The old man also said, "I also should go to visit once."'

ཀྲན་པོ་དེས་ཀྱང་ངའང་ཐིངས་གཅིག་ལ་འགྲོ་འོས་ཞེས་སྒྲིགས།

老头子也（自不量力地）说：“我也该(到女儿家)去玩一趟呀!”

(165)

te ũ ndzə t^hi gy ha
DP old man DET CL also

སྒྲིལ་ཚིག་ ཀྲན་པོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཀྱང་།འང

连词 老头子 限词 量词 也

(166)

ts^hɛ tsə rə gy t^hi la tʂo tʂo ɕy
rape road DET CL along went

ལོག་གར་ ལམ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ བརྒྱུད་ནས་ ཕྱིན་པ།

油菜 路 限词 量词 沿着 去

'Then the old man also went along the rape (flower) road.'

དེ་ནས་ཀྲན་པོ་དེ་འང་ལོག་གར་གྱི་ལམ་དེ་བརྒྱུད་ནས་ཕྱིན།

于是, 老头子也沿着这条油菜路(走)去。

(167)

a wo a wo nu hǎe q^ho bo ga da
father father you gold door go through INT

ཨ་མ་ ཨ་མ་ ཁྱོད་ གསེར་ ལྗོངས་ བརྒྱུད་ནས་ སྒྲིལ་ཚིག་

爸爸 爸爸 你 金 门 过/进 疑问

(168)

ŋu q^ho bo ga le ŋu
silver door through MP say

དངུལ་ ལྗོངས་ བརྒྱུད་ནས་ ཚིག་རྟེན་གསལ་ བཤད་པ།

银 门 过/进 语气 说

'(The daughter saw him and) asked, "Father, Father, will you go through the gold door or silver door?"'

(བྱ་མོས་རང་གིས་ཨ་པར་)ཨ་པར། བྱོད་གསེར་སྒོ་བརྒྱད་ནས་འགྲོ་འདོད་དམ་དུལ་སྒོ་བརྒྱད་ནས་འགྲོ་འདོད་ཅེས་དྲིས།
 (女儿见爸爸站在门口)便问：“爸爸，爸爸，你(想)进金门还是银门？”

(169)

a	bo	li	bo	te	hæ	q ^h o bo	ma ^A	ga	te	ŋu
since	come	back	come	DP	gold	door	NEG	go through	MP	say
ཡོང་བ	ཡོང་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	གསེར་	སྒོ་	དགག་སྒྲི	བརྒྱད་ནས་	ཚིག་རྟེན་གསེར་	བཤད་བ
既然	来	回	来	连词	金	门	否定	过	语气	说

'(Then Father) answered, "Since (I already) came, (I) will go through the gold door.'

(ཨ་པར་)འདི་ལ་ཐོན་བྱུང་བས་གསེར་སྒོ་ལས་འགྲོ་ཞེས་བཤད།
 (爸爸)说：“(既然)来都来了，还不过金门嘛！”

(170)

te	ce	q ^h o bo	be	su	mi	na	qa qa
DP	wood	door	fall down	man	GOAL	crash	nearly
སྒྲིལ་ཚིག་	ཤིང་	སྒོ་	ལོག་བ	མི	ལས་ཚིག་	གཞོན་བ	ཉ་ལམ
连词	木	门	倒	人	目标	压	接近/几乎

(171)

ti	k ^h y	lo	ga	cy
one	CL	GOAL	go through	went
གཅིག་	ཚད་ཚིག་	ལས་ཚིག་	བརྒྱད་ནས་	ཕྱིན་བ
一	量词	目标	过/进	去

^A ma⁴⁴ ga⁴⁴ or 'not go through', followed by the sound word te⁵³ emphasizes and suggests "I surely will go through the gold door."

'Then (the daughter) let (him) go through one wooden door, (and the door) nearly fell down and crashed on him.'

དེ་ནས་བུ་མོས་ཁོ་ཉ་ལས་ལོག་ལ་ཉེ་བའི་ཤིང་སྒོ་ཞིག་བརྐྱད་ནས་འགོ་བུ་བུ་གུ་

(女儿)却让他往一扇几乎要倒下(来), 压在人(身)上的木门里进去。

(172)

ε qo to te a wo nu tʂʰə ʂo dzə da li ɲi dzə le ɲu
home arrive DP father you goat eat or yak eat MP say/ask

ཁྱིམ་ཚང་ ཐོན་པ་ སླེལ་ཚིག་ ཨ་པ་ ལྷོད་ ར་ ཟ་བ་ འདྲི་ཚིག་ རོར་ ཟ་བ་ ཚིག་རྟེན་གསལ་ བཤད་པ་

家庭 到达 连词 爸爸 你 羊 吃 疑问 牦牛 吃 语气 说

(173)

te a bo li bo te li ɲi ma dzə te ɲu
DP since DP yak NEG eat DP say/answer

སླེལ་ཚིག་ ཡོང་ཟེན་པ་ སླེལ་ཚིག་ རོར་ དགག་སྒྲི་ ཟ་བ་ སླེལ་ཚིག་ བཤད་

连词 既然来了 连词 牦牛 否定 吃 连词 说

'After (Father) arrived (at the daughter's) home, (the daughter) asked, "Father, would you like to eat goat (meat) or yak (meat)?" and (Father) answered, "Since (I already) came, (I) will eat yak (meat)."

(ཨ་པ་)ཁྱིམ་དུ་བསྐྱེད་པས་རྗེས། (བུ་མོས་)ཨ་པ། ལྷོད་ཀྱིས་ར་ག་ཟ་འདོད་དམ་ཟོག་ག་ཟ་འདོད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (ཨ་པས་ང་)ཡོང་ཟེན་པས་ཟོག་ག་ཟ་དེས་ཞེས་བཤད།

到家里后, (女儿)问: “爸爸, 你想吃羊肉还是牦牛肉? ” (爸爸)说: “既然来都来了, 还不该吃牦牛(肉)吧!”

(174)

tsʰə tʰo qʰʂə ʂu le
lamb scours DP

ལུ་གུ་ རྩོད་བཤལ་ སླེལ་ཚིག་

羊羔 腹泻 连词

(175)

lo hɛ ha ma p^ha ja tɕu o lo tɕə
GOAL stand also NEG able CL kill there GOAL give to eat

ལས་ཚིག་ ལངས་པ ། གུང དགག་གྲྱེ ཐུབ་པ ཚད་ཚིག་ གསོད་པ དེ་ན ལས་ཚིག་ རྗེར་བ

目词 立 也 否定 能 量词 杀 那儿 目词 给

'(The daughter) killed a scoury lamb, that was also unable to stand (because it was so weak) and gave (the lamb's meat) to him to eat.'

(སྲོམས་)རྣང་བཤལ་བྱུང་ནས་ཡར་ལངས་ནས་གུང་འདུག་མི་ཐུབ་པའི་ལུ་གུ་ཞིག་བཤས་ནས་(དེའི་གཤོ་ལ་)བྷིན།

但是, (女儿)杀了只腹泻得站也站不(稳)的羊羔给他吃。

(176)

hũ NGY te a wo nu hǎ qæ jy da
night DP father you gold bed sleep or

མཚན་མོ་ རྗེལ་ཚིག་ ཨ་པ རྩོད་ གསེར་ ཉལ་ཁྲི་ གཉིད་བ འདྲི་ཚིག་

晚上 连词 爸爸 你 金 床 睡 还是

(177)

ŋu qæ jy le ŋu
silver bed sleep MP say

དངུལ་ ཉལ་ཁྲི་ གཉིད་བ ཚིག་རྟེན་གས བཤད་པ

银 床 睡 语气 说

'At night (the daughter) asked, "Father do you want to sleep in the gold bed or silver bed?"'

མཚན་མོར་(སྲོམས་)ཨ་པ། རྩོད་གསེར་གྱི་ཉལ་ཁྲི་(སྟོང་དུ་)ཉལ་བསམ་མཁ་དངུལ་གྱི་ཉལ་ཁྲི་(སྟོང་དུ་)ཉལ་བསམ་ཞེས་དྲིས།

晚上, (女儿)问: “爸爸, 你睡金床还是银床?”

(178)

ŋa	zə mi	a bo li bo	te	hǎe	qæ	ma	jy	te	ŋu
I	daughter	since	DP	gold	bed	NEG	sleep	MP	say
ང	བུ་མོ།	ཡོང་བེན་པ།	སྟེལ་ཚིག།	གསེར།	ཉལ་ཁྲི།	དགག་སྟོ།	གཉིད་བ།	ཚིག་སྟེགས།	བཤད།
我	女儿	既然来了	连词	金	床	否定	睡觉	语气	说

'(Father) said, "My daughter, since (I) came, (I) will sleep in the gold bed."

(ཀྲན་པོས་)ངའི་བུ་མོ། (ང་འདིར་)ཡོང་བེན་པས་གསེར་གྱི་ཉལ་ཁྲི་(སྟེང་དུ་)ཉལ་ངེས་ཞེས་བཤད།

(爸爸)说：“我的女儿呀，既然来都来了，还不该睡金床吗？”

(179)

mæ	te	hǎe	qæ	jy	te
later	DP	gold	bed	sleep	DP
རྗེས་མ།	སྟེལ་ཚིག།	གསེར།	ཉལ་ཁྲི།	གཉིད་བ།	སྟེལ་ཚིག།
后来	连词	金	床	睡觉	连词

(180)

qæ ræ	qæ ræ	ŋ	o	q ^h æ	ji	le
OP	OP	AVM	there	bite	say	MP
ལད་རྫོས་	ལད་རྫོས་	འུང་ཚིག།	དེ་ན།	སོ་རྒྱལ་པ།	བཤད་པ།	ཚིག་སྟེགས།
拟声	拟声	副标	那儿	咬	说	语气

'It was said that later (he) slept in the silver bed and bit (the silver on the bed) with a qæ¹¹ ræ¹¹ qæ⁵³ ræ⁵³ sound.'

དེ་རྗེས་(ཁོ་རང་དངུལ་གྱི་)ཉལ་ཁྲི་(སྟེང་)ཉལ་ནས་བྲིག་སྟོ་དང་བཅས་(དངུལ་གྱི་ཉལ་ཁྲི་)ལ་སོ་བརྒྱལ་པར་གྲགས།

说是后来, (他)睡在金床上时在那儿咯吱, 咯吱地在啃(那床上的金子)。

(181)

qæ ræ	qæ ræ	m	o	q ^h æ	te	a wo	nu	t ^h a	q ^h æ
OP	OP	AVM	there	bite	DP	father	you	NEG	bite

ལད་རྫོམ་	ལད་རྫོམ་	ཕྱིད་ཚིག་	དེ་ན	སོ་འདེབས་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཨ་པ	ཁྱོད	དགག་སྐྱ	སོ་རྒྱག་པ
拟声	拟声	副标	那儿	咬	连词	爸爸	你	否定	咬

(182)

li	bi	te	jo	nu	ko	di
back	go	DP	SELF	you	give	say

ཕྱིར	འགོ	སྐྱེལ་ཚིག་	རང་ཉིད	ཁྱོད	སྟེར་བ	བཤད་པ
回	走	连词	自己	你	给	说

'(Father) bit with qæ¹¹ ræ¹¹ qæ⁵³ ræ⁵³ sounds and (the daughter) said, "Father, don't you bite, I will give (silver and gold) to you when you go back (home)."

(ཁོས་དེ་ལ་སོ་རྒྱག་བཞིན་པ་ལུ་མོས་ཐོས་ནས་)མོས་བཤད་རྒྱུར། ཨ་པ། ཁྱོད་ཀྱི་དེ་ལ་སོ་མ་རྒྱག་(སང་ཉིན་ཁྱོད་)ཕྱིར་འགོ་དུས་(ངས་)ཁྱོད་ལ་(གསེར་དང་དངུལ་)སྟེར་ཞེས་བཤད།

(他)正在那儿咯吱,咯吱地在啃的时候,(女儿)说:“爸爸,你不要啃,回去时我给你。”

(183)

a wo	li	ɕy	ti	ŋi	te
father	back	went	one	CL	DP

ཨ་པ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་
爸爸	回	去	一	量词	连词

(184)

a la mbo	bu rə	pa mi	ti	bi zi	ɕy ɕy	nu	te
wasp	snake	frog	one	bag	fill	after	DP

དུག་སྐྱད	སྐུལ	སྐལ་བ	གཅིག་	ཁུག་མ	ལྷག་པ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་
马蜂	蛇	青蛙	一	包	装	后	连词

(185)

dzo ga dja nu ka la t^hε ko
lunch BE say DP OTM he give

དྲོས་ཇ བྱི་སྐྱ བཤད་པ སྐྱེལ་ཚིག་ ཡུལ་ཚིག་ རོ རྗེར
午饭 判断 说 连词 宾标 他 给

'One day Father went back (got ready to leave, and the daughter) said, "This is (your) lunch," and gave (it) to him after filling one bag up with wasps, snakes and frogs.'

(ཉིན་ཞེས་ལ་ཨ་པ་ཕྱིར་ཡུལ་དུ་ལོག་ ཡུལ་དུ་འགོ་དུས། (སྐྱེས་ཁོ་ལོ་ལ་)འདི་ཚུད་ཀྱི་དྲོས་ཇ་ཡིན་ཞེས་བཤད་ནས་དུག་སྐྱེར་དང་སྐྱུལ། སྐྱེལ་བ་དག་ནང་དུ་བཟུག་ཡོད་པའི་སྐྱུག་མ་ཞིག་ལོ་ལ་བྱིན།

爸爸回去的那一天, (女儿)装了一包马蜂, 蛇和青蛙, 便说是(路上吃的)午饭就(交)给了他。

(186)

nu o tjo ʁæ qæ li to te
you over there pass back reach/get DP

ཚོད ཡར་ན ཉག་ག། ཕྱིར ཐོན་པ སྐྱེལ་ཚིག་
你 那儿 山垭口 回 到达 连词

(187)

mo la ཤེ ka NGY ta le dzo ga dzə ma di
horse OTM leg tie DP lunch eat MP say

ཏྲ ཡུལ་ཚིག་ ཀར་བ རྗེམ་པ སྐྱེལ་ཚིག་ དྲོས་ཇ ཟ་བ ཚིག་རྟེན་གས། བཤད་པ
马 宾标 腿 系住 连词 午饭 吃 语气 说

'(The daughter) said, "When you get back to the pass there (between the daughter's home and her parents' home), then tie the horse to your legs and eat lunch."

(སྐྱེས་ཁོ་ལོ་)བཤད་རྒྱུར། ཚོད་རང་པ་གི་འདི་ཉག་ག་དེར་སྐྱེབ་དུས། ཏྲ་ཐག་རང་གི་ཀར་པར་བསྐྱམས་ནས་དྲོས་ཇ་ཟ་ཞེས་བཤད།

(女儿给他) 说: “你回到 (路上的)那个山垭口时, 把马系到腿上就吃午饭。”

(188)

te bi zi lo p^ho te
DP bag GOAL open DP

སླེལ་ཚིག་ བྱམ་མ ལས་ཚིག་ བ་ཕྱེ་བ སླེལ་ཚིག་

连词 包 目词 打开 连词

(189)

a la mbo bzi le mo t^hi p^ha mi mdbu
wasp fly DP horse DET CL GOAL sting

དུག་སྐྱང་ འཕུར་བ སླེལ་ཚིག་ ཏྲ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ རླུན་པ

马蜂 飞 连词 马 限词 量词 目词 蛰

(190)

bu rə mo t^hi p^ha mi t^hbu te
snake horse DET CL GOAL bite DP

སྲུལ་ ཏྲ རིས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལས་ཚིག་ སོ་རྒྱལ་བ སླེལ་ཚིག་

蛇 马 限词 量词 目词 咬 连词

(191)

ũ ndzə mo ŋi tɕə le pæ ro
old man horse ERG pull DP run PT

མདོ་པོ་ ཏྲ ཕྱིན་རྒྱ འབྲུད་པ སླེལ་ཚིག་ རྒྱལ་ འདས་ཚིག་

老头子 马 作格 拉/拖 连词 跑 去时

'(When the Father reached the pass, he) opened the bag, and wasps flew (out) to sting the horse and snakes (came out) to bite the horse, then the old man was pulled by the horse and ran (pulling the old man).'

(ཁོས་ཉལ་ག་རུ)ཁྱེག་མའི་བ་ཕྱེ་བས་དུག་སྐྱང་འཕུར་ཡོང་ནས་ཏྲ་ལ་བརླུན་པ་དང་སྲུལ་གྱིས་ཏྲ་ལ་སོ་བརྒྱལ་བ། མདོ་པོ་(ཁོ་རང་)ཏྲས་བྱུང་ནས་བརྒྱལ་བ།

(爸爸走到山垭口,) 打开包时, 马蜂飞出来蛰马, 蛇爬出来咬马, (马一惊) 老头子也就被马拖着跑了。

(192)

ũ ndzə t^{hi} gɣ te
old man DET CL DP

ཁད་པོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་

老头子 限词 量词 连词

(193)

k^{hi} k^{hi} ti ka da ε qo li to ji so
leg one CL only home back arrive say MP

ཁད་པ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན་ བྱིམ་ཚང་ ཕྱིར་ ཐོན་པ་ བཤད་པ་ ཚིག་སྟེགས་

腿 一 量词 仅仅 家庭 回 到 说 语气

'It was said only a leg of the old man arrived back at home (pulled by the horse).'

ཁད་པོ་དེ་དེ་ཁད་པ་ཡ་གཅིག་མ་གཏོགས་ཕྱིར་བྱིམ་དུ་མ་བསྐྱེབས་པར་གྲགས།

说是只有一支腿(被马拖)回家里。

(194)

a mi mo t^{hi} gɣ te
old woman DET CL DP

ཁད་མོ་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་

老头子 限词 量词 连词

(195)

nu zə mi li zə ma na su ŋu ka
you daughter back recognize NEG would GEN say DP

ཁྱེད་ ལུ་མོ་ ཕྱིར་ ཁས་ལེན་པ་ དགག་སྟོང་ འདོད་པ་ འབྲེལ་སྟོང་ བཤད་པ་ སླེལ་ཚིག་

你 女儿 回 认 否定 愿意 属格 说 连词

(196)

k ^h i	k ^h i	t ^h i	ka	da	p ^h ʂə	o	li	mi	ta	ji	so
leg	DET	CL	only	untie	there	back	cremate	say	MP		

ཁྲུང་བ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཁོ་ན	གྲོལ་བ	དེ་ན	ཕྱིར	སྒྲིབ་སྲིག	བཤད་པ	ཚིག་རྟེན་གསལ
腿	限词	量词	仅仅	解开	那儿	回	烧	传说	语气

'It was said that the old woman said, "(That is because) you would not acknowledge (your own) daughter," and untied only the leg and cremated (it).'

དེ་ནས་ཁྲུང་མོས་འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་(རང་གི་)བུ་མོ་ལས་མ་སྤངས་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ལོ་ཞེས་བཤད་ནས་ཁྲུང་བ་དེ་(བཅིངས་ལས་)གྲོལ་ནས་སྒྲིབ་སྲིག་བྱས་པར་གྲགས།

老婆婆说：“这是你自己不肯认女儿的(报应)啊!" 解开那支腿烧掉了。

THE PUPPY
li⁴⁴ bu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³

(1)

i ɲi a ʂə	te	a da	bi ʒi	ɲi	ky	dzo	ji	le
ancient	DP	father	son	two	CL	EXT	say	MP
གནའ་སྐྱའོ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཨ་པ	བུ	གཉིས་	ཚད་ཚིག་	ལས་མཐུན	བཤད	ཚིག་སྟེགས་
古时候	连词	爸爸	儿子	俩	量词	存在	说	语气

'It was said, in ancient times, there were two, a father and a son.'

གནའ་སྐྱའོ་ཞིག་ལ་པ་བུ་གཉིས་ཡོད་པར་གྲགས།
传说，古时候有一对父子。

(2)

a da	tʰi	gy	te	tʂʰə tʂe	ɕy	tʂə tʂə
father	DET	CL	DP	hunt	went	often
ཨ་པ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	རི་དྲགས་རྫོན་པ	ཕྱིན	རྟག་པར
爸爸	限词	量词	连词	打猎	去	经常

'The father often went to hunt.'

ཨ་པ་རྟག་པར་རི་དྲགས་བརྫོན་དུ་ཕྱིན།
爸爸经常去打猎。

(3)

ʒi	tʰi	ja	te	tʂʰə no	ti	ja	ʂə ʂə	o	pa	tʂə tʂə
son	DET	CL	DP	puppy	one	CL	take with	there	EXT	often
བུ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	བྱི་ཐུག	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	འཁྲེར་བ	དེ་ན	ལས་མཐུན	རྟག་པར
儿子	限词	量词	连词	小狗	一	量词	牵/带	那儿	存在	经常

'The son often took one puppy with (him).'

བུ་ཚུང་གིས་རྟག་པར་བྱི་ཐུག་ཞིག་ཁྲིད་ཡོད།
儿子(在家里)经常牵着一只小狗。

(4)

ti	ni	te	a da	t ^{hi}	gy	te	tʂ ^{hə} tʂɛ	ɕy	ro	sə
one	day	DP	father	DET	CL	DP	hunt	went	PT	again
གཅིག	ཉིན	སླེལ་ཚོགས།	ཨ་པ།	དེས་ཚོགས།	ཚད་ཚོགས།	སླེལ་ཚོགས།	རི་དྲགས་རྩོན་པ།	ཕྱིན	འདས་ཚོགས།	ཡང་བསྐྱུར།
一	天	连词	爸爸	限词	量词	连词	打猎	去	去时	又

'One day, the father went to hunt again.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ཨ་པ་ཡང་བསྐྱུར་རི་དྲགས་བརྩོན་དུ་ཕྱིན།

一天, 爸爸又去打猎了。

(5)

tʂɛ	tʂ ^{hə}	do dzə	t ^{hi} ki	o ba	te	a da	ni	ʂə ʂə	ɕy	ka
hound	big	these	all	DP	father	ERG	take with	went	DP	
གཤེ	ཆེ་བ	འདི་ཚོ	ཚང་མ	སླེལ་ཚོགས།	ཨ་པ།	ཕྱིད་སྐྱ	འབྲིད་པ།	ཕྱིན	སླེལ་ཚོགས།	
猎狗	大	这些	都	连词	爸爸	作格	带	去/走	连词	

(6)

zi	t ^{hi}	ja	te	tʂ ^{hə} no	zə tsə	t ^{hi}	p ^{hæ}	ʂə ʂə	le	
son	DET	CL	DP	puppy	small	DET	little	take with	DP	
བུ	དེས་ཚོགས།	ཚད་ཚོགས།	སླེལ་ཚོགས།	ཁྱི་ཕུག	ཆུང་བ	དེས་ཚོགས།	ཚད་ཚོགས།	འབྲེར་བ	སླེལ་ཚོགས།	
儿子	限词	量词	连词	小狗	小	限词	量词	带	连词	

(7)

yi na	q ^h o ræ	lu	tʂə tʂə		
livestock	herd	often			
སྒོ་ཕུགས།	འཚོ་བ	རྒྱག་པར			
牛羊	看/放	经常			

'All these big hounds were taken and went with his father, so the son often only took the little puppy with (him) to herd livestock.'

ག་ཁྱི་ཆེ་བ་ཚང་མ་ཨ་ཕ་ལས་ཁྲིད་དེ་ཕྱིན་པས་བུ་ཚུང་གིས་རྟག་པར་ཁྱི་ཕྱག་ཚུང་ཚུང་དེ་ཁྲིད་ནས་ནོར་ལུག་འཚོས།

大的猎狗都被爸爸带走了,儿子经常带着只小狗(在家)放牛羊。

(8)

ti	ni	pæ pæ	ti	ly	la	dzo ga	m	tɕə tɕə
one	day	rice ball	one	CL	OTM	lunch	make	often
གཅིག	ཉིན	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལུ་ལ་ཚིག	དྲོས་ཇ	བཟོ་བ	རྟག་པར
一	天	米饭团	一	量词	宾标	午饭	做	经常

'Every day, (he) often took one rice ball to make (his) lunch.'

(ཁོས་)རྟག་པར་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་གཅིག་དྲོས་ཇ་བཟོ་བས།

(他)经常每天带一个米饭团充当山上吃的午饭。

(9)

ti	ni	ni mi gy	te	zi	tʰi	ja	dzo ga	dzə	tʰbu	te
one	day	noon	DP	son	DET	CL	lunch	eat	when	DP
གཅིག	ཉིན	དྲོས་ཇ	སྟེ་ལ་ཚིག	བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	དྲོས་ཇ	ཟ་བ	སྐབས་སུ	སྟེ་ལ་ཚིག
一	天	中午	连词	儿子	限词	量词	午饭	吃	时候	连词

(10)

tʂʰə no	tʰi	ja	ha	ŋu ɕy	kɥ sə	kɥ sə	ŋa	pæ pæ	nu
puppy	DET	CL	also	VOB	OP	OP	I	rice ball	need/want
ཁྱི་ཕྱག	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཀྱང	སྟོང་ཚིག	ལད་སྟོོས	ལད་སྟོོས	ང	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	དགོས་པ
小狗	限词	量词	也	词壳	拟声	拟声	我	米饭团	需要

(11)

ŋa	ni zo qo	le	ma ka	ro	ŋu
I	hungry	DP	very	PT	say
ང	ལྷོགས་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཉ་ཅང	འདས་ཚིག་	བཤད
我	饥饿	连词	很	去时	说

'Noon one day, when the son ate lunch, the puppy also said, "ky¹¹ sə⁵³, ky¹¹ sə⁵³, I want a rice ball, I am very hungry."

ཉིན་ཞིག་གི་ཉིན་གུང་དུ་བུ་དེས་དྲོས་ཇ་ཟ་སྐབས་ཁྱི་ཕུག་དེ་གུང་(ཟུག་ནས་)ང་ཉ་ཅང་ལྷོགས་འདུག་ང་ལ་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་དགོས་ཞེས་བཤད།

一天中午，儿子在吃午饭时，这小狗也叫着：“古嘶，古嘶，我要米饭团，我很饿。

(12)

zi	tʰi	ja	te	qo tɕʰə	le
son	DET	CL	DP	angry	DP
བུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁོང་ཁྱོ་ལངས་བ	སྒྲིལ་ཚིག་
儿子	限词	量词	连词	生气	连词

(13)

ŋa	ha	dzə	ma	lu	ro	te	nu	ʂə	hũ	di
I	also	eat	NEG	enough	PT	DP	you	die	go	say
ང	གུང་།འང	ཟ་བ	དགག་སྒྱ	འདང་བ	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱོད	ཤི་བ	སོང	བཤད
我	也	吃	否定	足够	去时	连词	你	死	去	说

'The son was angry and said, "I also have not (got) enough to eat, you go die."

བུ་དེ་ཁོང་ཁྱོ་ལངས་ནས་ང་ལ་འང་འདང་གིན་མེད། ཁྱོད་ཤི་བུ་སོང་ཞེས་བཤད།

儿子生气地说：“连我也不够吃了，你去死吧！”

(14)

ts ^h ə nɔ	t ^h i	ja	ɕu mdɔy	le	ji ji ^A	ta hũ	te
puppy	DET	CL	cry	DP	OP	tonight	DP
ཁྱི་སྐྱུག	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱུང	སྐྱེལ་ཚིག་	ལད་སྒྲོལ་	དོ་དགོང	སྐྱེལ་ཚིག་
小狗	限词	量词	哭泣	连词	拟声	今晚	连词

(15)

ts ^h o ro mi	nu	tɕu	nu	dzə	da	ɕæ	ji	di
ts ^h o ro mi	you	kill	you	eat	come	FT	say	say
ཚོ་རོ་མི	ཁྱོད	གསོད་པ	ཁྱོད	ཟ་བ	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཤད	བཤད
措容米	你	杀	你	吃	来	未时	说	说

'The puppy cried and said, "ji⁴⁴ ji⁴⁴, ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ said, tonight, (she) will come, kill you and eat you."

ཁྱི་སྐྱུག་དེ་བྱུང་བཞེན་དུ་ཡིའི་ཡིའི། དོ་དགོང་ཚོ་རོ་མི་ཡོང་ནས་ཁྱོད་རང་བསད་ནས་ཟ་བྱུ་ཟེར་ཞེས་བཤད།

那只小狗哭着说：“咦，咦，措容米说今晚要来杀你，吃你。”

(16)

zi	t ^h i	ja	t ^h i	t ^h ɕu	te	qy li xi	nda	ka	k ^h y k ^h y tɕ ^h a
son	DET	CL	DET	CL	DP	scare	very	DP	quickly
བུ	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	སྐྱུག་པ	དུ་ཅང	སྐྱེལ་ཚིག་	མཐོག་མཐོག་པ
儿子	限词	量词	限词	量词	连词	害怕	很	连词	立即

(17)

a le jo q ^h o	ts ^h o ro mi	ge ræ	ɱ	ŋa	dzə	da	ɕæ	ji	dje	di
friend	ts ^h o ro mi	really	AVM	I	eat	come	FT	say	MP	say/ask
གྲོགས་པོ	ཚོ་རོ་མི	དངོས་ནས	ཁྱེད་ཚིག་	ང	ཟ་བ	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཤད	ཚིག་རྟེན་གས	བཤད
朋友	措容米	真的	副标	我	吃	来	未时	说	语气	说/问

^A The sound of crying.

'The son, at this moment, was very scared and quickly asked, "Friend, did ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ really say (she) will come eat me?"

སྐབས་དེར་བྱ་དེ་ཉ་ཅང་སྐྱལ་ནས་གྲོགས་པོ་ལགས། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དངོས་ནས་ང་ཟ་སུ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་རམ་ཞེས་དྲིས།

儿子(听了)很害怕, 立即问道: “朋友, 措容米真的说了要来吃我吗?”

(18)

te tʂʰə nɔ tʰi ja te gɛ ræ m da kɛ ji ŋu
 DP puppy DET CL DP really AVM come FT say say/answer

སྐྱེལ་ཚིག་ བྱི་ཐུག་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱེལ་ཚིག་ དངོས་ནས་ བྱིད་ཚིག་ ཡོང་བ་ མ་འོངས་པ་ བཤད་ བཤད་
 连词 小狗 限词 量词 连词 真的 副标 来 未时 说 说

'Then the puppy answered, "(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said (she) would really come."

དེ་ནས་བྱི་ཐུག་གིས་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དངོས་ནས་(བྱིད་ཟ་སུ)ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་ཞེས་བཤད།

小狗说: “(措容米)真的说了要来。”

(19)

te qʰa m kɛ ŋa a da ha tʂʰə tɕɛ ɕy ro
 DP how/what do FT I father also hunt went PT

སྐྱེལ་ཚིག་ ཅི་ལྟར་ བྱེད་ མ་འོངས་པ་ ང་ ཨ་པ་ གྲང་ རི་དྲུགས་རྫོན་པ་ བྱིན་ འདས་ཚིག་
 连词 怎样 做 未时 我 爸爸 也 打猎 去 去时

(20)

ŋa ti gɥ na na qʰa m hũ ro di
 I one CL only how/what do should PT say

ང་ གཅིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ་ན་ ཅི་ལྟར་ བྱེད་ འོས་པ་ འདས་ཚིག་ བཤད་
 我 一 量词 仅仅 什么 做/办 应该 去时 说

'Then, (the son) said, "What will (I) do? My father also went to hunt; only me, what should (I) do?"

དེ་ནས་ཁོས་ངས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་ཟེན། ངའི་ཨ་པ་ཡང་རི་དྲགས་བརྗོན་དུ་བྱིན། ང་ཁོ་ནས་ཅི་བྱས་ན་འོས་ཞེས་བཤད།

然后, (小孩可怜地)说: “那该怎么办, 我爸爸也去打猎了, 我一个人该怎么办呢?”

(21)

ŋa jo q^ho nu ha ŋa ma ɔo ɔo te
I friend you also I NEG help DP

ང གྲོགས་པོ ཁྱོད གུང ང དགག་སྟེ རོགས་རམ སླེལ་ཚིག

我 朋友 你 也 我 否定 帮忙 连词

(22)

væ qæ q^ha gɥ ŋa ɔo ɔo da ɕæ di
other who I help come FT say

གཞན་པ སུ ང རོགས་རམ ཡོང་བ མ་འོངས་པ བཤད

别的 谁 我 帮忙 来 未时 说

'(The son) said, "My friend, if you also don't help me, then, others, who else will come help me?"'

(སུ་དེས་)ངའི་གྲོགས་པོ། ཁྱོད་ཀྱིས་གུང་ངལ་རོགས་རམ་མི་བྱེད་ན་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་ངལ་རོགས་བྱེད་དུ་ཡོང་ངེས་ཞེས་བཤད།

(小孩想了想)说: “我的朋友, 如果你也不帮我的话, 别的还有谁会来帮我呢?”

(23)

tʂ^hə ɲo t^hi ja te
puppy DET CL DP

ཁྱི་ཐུག དེས་ཚིག ཚད་ཚིག སླེལ་ཚིག

小狗 限词 量词 连词

(24)

ma	qy	ma	qy	li	bi	te	nu	sa
NEG	worry	NEG	worry	back	go	DP	you	tell
དགག་སྐྱ	སེམས་ཁྲལ་བྱེད་པ	དགག་སྐྱ	སེམས་ཁྲལ་བྱེད་པ	ཕྱིར	འགོ	སླིབ་ཚིག་ག	ཁྱོད	བཤད
否定	担心	否定	担心	回	去	连词	你	说

(25)

ε	qo	li	to	te
home	back	arrive	DP	
ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཐོན་པ	སླིབ་ཚིག་ག	
家	回	到达	连词	

(26)

q ^h a	m	hũ	su	nu	sa	di
what	do	should	GEN	you	tell	say
ཅི་ཞིག་	བྱེད་པ	འོས་པ	འབྲེལ་སྐྱ	ཁྱོད	བཤད	བཤད
什么/怎么	做/办	应该	属格	你	说	说

'The puppy unworriedly said, "Don't worry, don't worry, go back (home and then I will) tell you (what to do), arrive back home, then (I will) tell (you) what you should do.'"

ཁྱི་སྐྱུག་གིས་སེམས་ཁྲལ་མེད་པའི་ངང་བཤད་རྒྱུར། སེམས་ཁྲལ་མ་བྱེད། སེམས་ཁྲལ་མ་བྱེད། ཡུལ་ལ་ཐོན་རྗེས་ངས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་སྐྱབ་འོས་པ་བཤད་ཟེར།

小狗却不慌不忙地说：“别担心，别担心，回去就跟你说，回到家后给你说该怎么办。”

(27)

t ^h jo	ni	ky	jo jo	le	yi na q ^h o	ræ	o ba	tby	li	ey
they	two	CL	together	DP	livestock	all	drive	back	went	
ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	མཉམ་དུ	སླིབ་ཚིག་ག	ལོ་ལྷག་	ཚང་མ	དོད་པ	ཕྱིར	ཕྱིན	
他们	俩	量词	一起	连词	牛羊	都	赶	回	去	

'They two, together, drove all the livestock and went back (home).'

ཁོ་གཉིས་གྱིས་མཉམ་དུ་རྗོར་ལུག་ཚང་མ་ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)དེད་ནས་སོང་།

他俩一起把牛羊都赶了回去。

(28)

zi t^hi ja qy li xi le
son DET CL scare DP

བུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སྐྱག་པ སླེལ་ཚིག་

儿子 限词 量词 害怕 连词

(29)

ræ ndzu ræ hī ma p^ha ro
PRE-ATT sit PRE-ATT stand NEG able PT

འདས་ཚྲོན་ ཚོག་པ འདས་ཚྲོན་ ལངས་པ དགག་སྐྱ ཐུབ་པ འདས་ཚིག་

前体 坐 前体 立 否定 能 去时

'The son was scared and unable to sit or stand.'

བུ་དེ་སྐྱག་ནས་ཚོག་ནས་འདུག་མ་ཐུབ་ལ་ལངས་ནས་ཀྱང་འདུག་མ་ཐུབ།

孩子害怕得坐立不安。

(30)

ts^hə no t^hi ja te zi t^hi ja da
puppy DET CL DP son DET CL DAT

ཁྱི་ཐུག རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ སླེལ་ཚིག་ བུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལ་དོན་

小狗 限词 量词 连词 儿子/孩子 限词 量词 与格

(31)

nu ta hū te yi ŋo qo lo lo tsə pæ hū di
you tonight DP cattle stable inside GOAL hide go say

ཁྱོད རོ་དགོང་ སླེལ་ཚིག་ ཟོག་ ཁང་བ བད་དུ ལས་ཚིག་ ཐྱ་བ མོང་ བཤད

你 今晚 连词 牛 圈 里面 目词 藏 去 说

'The puppy said to the son, "You, tonight, go hide inside the cattle stable."

ཁྱི་ཐུག་གིས་བུ་ལ་དོ་རྒྱུ་ཁྱོད་ཟོག་ར་སུ་སྐས་ནས་སྡོད་ཅིས་འགྲུ།

小狗对孩子说：“今晚，你到牛圈里面去藏。”

(32)

te tʂʰə no tʰi ja ʂa m
DP puppy DET CL tell AVM

སྐྱེ་ལ་ཚིག་ ཁྱི་ཐུག་ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ འགྲུད་ བཤད་ བྱེད་ཚིག་
连词 小狗 限词 量词 说 副标

(33)

yi ŋo qo lo lo tsə pæ ɕy ro
cattle stable inside GOAL hide went PT

ཟོག་ ཁང་བ་ བ་ ལས་ཚིག་ སྐབ་ ཕྱིན་ འདས་ཚིག་
牛 圈 里面 目词 藏 去 去时

'Then, the (son) went inside the cattle stable to hide like the puppy said.'

དེ་ནས་(བུ་)དེས་ཁྱི་ཐུག་གིས་འགྲུད་པ་ལྟར་ཟོག་ར་བ་བུ་སྐ་སུ་ཕྱིན།

(小孩)按小狗说的藏到牛圈里面去。

(34)

ŋi mi ɕo te ta hũ te
heart LOC DP tonight DP

སེམས་པ་ གནས་གཞི་ སྐྱེ་ལ་ཚིག་ རོ་དགོང་ སྐྱེ་ལ་ཚིག་
心 位格 连词 今晚 连词

(35)

go dbu da ɕæ ma sə ro ŋu
what happen come FT NEG know PT say/think

ཅི་ཞིག་ བུང་བ་ ཡོང་བ་ མ་འོངས་པ་ དགག་སྐྱེ་ ཤེས་པ་ འདས་ཚིག་ བསམ་
什么 出 来 未时 否定 知道 去时 说/想

(36)

ka	ɣi	ŋo	ko	tsə	pæ	ta
DP	cattle	stable	LOC	hide	EXT	

སྤྲིལ་ཚིག་	ཐོག	ཁང་བ	གནས་གཞི	སྤང	ལས་མཐུན
连词	牛	圈	位格	藏	存在

'In (his) heart, (he) thought "(It is unknown) what will come and happen tonight," and hid in the cattle stable loft.'

(ཁོས་)དོ་རྒྱབ་ཅི་ཞིག་བྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་མི་ཤེས་སྟམ་ཞོར་དུ་ཐོག་རའི་ནང་དུ་སྤངས་ནས་བསྐྱད།

(小孩) 藏在牛圈楼上，心里想：“今晚不知道会出什么事呀！”

(37)

a	za	za	m	na	hũ	dzy	ro
slow	AVM	dark	come	PT			

དལ་མོ	ཕྱིད་ཚིག་	ས་རུབ་པ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
慢慢	副标	天黑	来	去时

'Slowly darkness came.'

དལ་གྱིས་ས་རུབ་སོང།

天慢慢地(变)黑了。

(38)

t ^h i	t ^h Bu	te	ts ^h o	ro	mi	t ^h i	ja	te	pun	pun	m
DET	moment	DP	ts ^h o	ro	mi	DET	CL	DP	OP	OP	AVM

དེས་ཚིག་	སྐབས	སྤྲིལ་ཚིག་	ཚོ་རོ་མེ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྤྲིལ་ཚིག་	ལད་ལྗོས་	ལད་ལྗོས་	ཕྱིད་ཚིག་
限词	时	连词	措容米	限词	量词	连词	拟声	拟声	副标

(39)

ny	ny	la	ha	zy	o	zy	m	dzy	ro	ji	le
breast	OTM	here	thrash	there	thrash	AVM	come	PT	say	MP	

རུམ	ཡུལ་ཚིག་	འདི་ན	རུང་བ	དེ་ན	རུང་བ	ཕྱིད་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་	བཤད	ཚིག་སྟེགས
奶/乳房	宾标	这儿	打	那儿	打	副标	来	去时	说	语气

'(It was) said (that) at this moment, ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ used (her) breasts to thrash here and thrash there and came.'

སྐབས་འདིར། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་(རང་གི་)བུ་མས་གང་སར་བརྐངས་ཞོར་དུ་འོངས།

这时候, 措容米一边用(她那对长长的)乳房到处打, 一边(往牛圈里冲)来。

(40)

yi ŋo q^ho bo tby q^hæ le qo lo lo dzy ro
cattle stable door break DP inside GOAL come PT

ཟོག ཁང་བ མྱོ གཅོག་པ སླེལ་ཚིག་ བང ལས་ཚིག་ ཡོང་བ འདས་ཚིག་
牛 圈 门 打破 连词 里面 目词 来 去时

'(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) broke the cattle stable door and came inside.'

(ཚོ་རོ་མེ་)ཡིས་ཟོག་རའི་སྐྱོ་བཅག་ནས་བང་དུ་ཡོང་།

(措容米)打破牛圈门(冲)了进来。

(41)

qo lo lo dzy te yi ŋi
inside GOAL come DP cattle ERG

བང་དུ ལས་ཚིག་ ཡོང་བ སླེལ་ཚིག་ ཟོག ཕྱིད་སྐྱ
里面 目词 来 连词 牛 作格

(42)

nu ta ŋa ko ŋa ta nu ko
you butt I give I butt you give

ཁྱོད རུང ང སྟེང ང རུང ཁྱོད སྟེང
你 抵撞 我 给 我 抵撞 你 给

(43)

m	me	ndo	te	li	pæ	ro
AVM	dawn	come	DP	back	run	PT
ཤིང་ཚོག་	སྐྱ་རིངས་བོན་པ	སྤྱིལ་ཚོག་	ཕྱིར	རྒྱག	འདས་ཚོག་	
副标	天亮	连词	回	跑	去时	

'(ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) came inside and was butted by the cattle from one to another and (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) ran back (when) dawn came.'

(ཚོ་རྩེ་)ནང་དུ་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་མོར་ལྷགས་ཐོག་གི་མགོ་བོས་རྒྱང་རྟོག་བྱས་ནས་ཡར་མར་གཡུགས་ཏེ། བས་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྲོས་སོང་།
进来后, 被牛(用角)抵来抵去, 天亮时跑了回去。

(44)

zi	t ^h i	ja	dzo	ga	pæ	pæ	do	dzə	nda	ly	tʂ ^h ə	ka
son	DET	CL	lunch	rice	ball	big	very	one	press	DP		
བུ	རིས་ཚོག་	ཚད་ཚོག་	དྲོས་ར	བག་ལེབ	ཆེ་བ	ཉ་ཅང	གཅིག་	ལས་པ	སྤྱིལ་ཚོག་			
儿子	限词	量词	午饭	米饭团	大	很	一	捏/做	连词			

(45)

mæ	ti	ni	te	jo	jo	yi	na	q ^h o	ræ	lu	ɕy	ro	sə
next	one	day	DP	together	livestock	herd	went	PT	again				
རྗེས་སུ	གཅིག་	ཉིན	སྤྱིལ་ཚོག་	འགྲོགས་	འོ་ལུག་	འཚོ་བ	ཕྱིན	འདས་ཚོག་	ཡང་བསྐྱར				
以后	一	天	连词	一起	牛羊	放	去	去时	又				

'Next day, the son pressed one very big lunch rice ball and (the boy and puppy) went to herd livestock together again.'

ཕྱི་ཉིན། ལུ་རིས་འབྲས་རྟོག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལས་ནས་ཡང་བསྐྱར་(ཕྱི་ལྷག་)དེ་དང་མཉམ་དུ་ཐོག་འཚོ་བ་ཕྱིན།
第二天, 小孩子做了一个大大的米饭团, 又(跟小狗)一起去放牛羊了。

(46)

zi	tʰi	ja	pæ pæ	ti	mo pʰa	qʰæ	tʂʰə nɔ	tʰi	ja
son	DET	CL	rice ball	one	half	crack/divide	puppy	DET	CL
ཐུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག་	ཕྱེད་ཀ	བགོ་བ	ཁྱི་སྐྱུག་	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་
儿子	限词	量词	米饭团	一	量词	分	小狗	限词	量词

(47)

mi	tɕə	ka	ŋa	ta hũ	te	qʰa	m	ɕæ	ro
GOAL	eat	DP	I	tonight	DP	what	do	FT	PT
ལས་ཚིག་	ཟ་བ	སླེལ་ཚིག་	ང	དོ་དགོང	སླེལ་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	བྱེད	མ་འོངས་པ	འདས་ཚིག་
目词	吃	连词	我	今晚	连词	什么/怎么	做/办	未时	去时

(48)

di	ka	mɛ bu	pʰæ pʰæ	m	ɕu mɔvɥ	ro
say	DP	tear	stream	AVM	cry	PT
བཤད	སླེལ་ཚིག་	མིག་ཚུ	བལྟར་བ	བྱེད་ཚིག་	དུབ	འདས་ཚིག་
说	连词	眼泪	簌簌	副标	哭泣	去时

'The son divided one half of the rice ball down to the puppy to eat and said, "What will (we) do tonight?" and tears streamed (from his eyes).'

ཐུ་དེས་འབྲས་ཚིག་བགོས་ནས་ཕྱེད་ཀྱི་ཁྱི་སྐྱུག་ལ་ཕྱིན་ཏེ་དོ་དགོང་ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཞེས་བཤད་ནས་(མིག་ཚུང་ལས་)མིག་ཚུ་གམ་གམ་དུ་བལྟར།
 小孩分了一半米饭团给小狗吃后说：“今晚我该怎么办呢？”就眼泪簌簌地哭了

(49)

tʂʰə nɔ	tʰi	ja	te	ma	qɥ	ma	qɥ	tʰa	ɕu mɔvɥ
puppy	DET	CL	DP	NEG	scare	NEG	scare	NEG	cry
ཁྱི་སྐྱུག་	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སླེལ་ཚིག་	དགག་སྒྲ	སྐྱུག་པ	དགག་སྒྲ	སྐྱུག་པ	དགག་སྒྲ	དུབ
小狗	限词	量词	连词	否定	害怕	否定	害怕	否定	哭泣

(50)

ta hũ	te	nu	mo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	hũ	di
tonight	DP	you	horse	stable	inside	GOAL	hide	go	say
དོ་དགོང	ལྷི་ལ་ཚིག་	ཁྱོད	རྩ	ཁང་པ	ནང་དུ	ལས་ཚིག་	སྐྱབ	སོང	བཤད
今晚	连词	你	马	圈	里面	目标	藏	去	说

'The puppy said, "Don't be scared, don't be scared and, don't cry; tonight, you go hide inside the horse stable."

ཁྱི་སྐུག་གིས་ཁྱོད་སྐྱུག་མི་དགོས། སྐྱུག་མི་དགོས། དོ་རུབ་ཁྱོད་རྩ་ར་ནང་དུ་སྐྱབ་བར་སོང་ཞེས་བཤད།

小狗说：“别害怕，别害怕，别哭，今晚你到马圈里面去藏。”

(51)

ta hũ	ha	tʂʰə ŋo	ʂa	m	mo	ŋo	lo	tsə pæ	ɕy
tonight	also	puppy	say	AVM	horse	stable	GOAL	hide	went
དོ་དགོང	ཡང	ཁྱི་སྐུག་	བཤད	འབྲེལ་ཚིག་	རྩ	ཁང་པ	ལས་ཚིག་	སྐྱབ	ཕྱིན་པ
今晚	也	小狗	说	副标	马	圈	目标	藏	去

'That night, (the son) also, like the puppy said, went to the horse stable to hide.'

རུབ་མོ་དེར་བུ་དེ་ཁྱི་སྐུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་རྩ་ར་སྐྱུག་ལ།

今晚, (小孩)还是照小狗说的藏到马圈里面去了。

(52)

ta hũ	ha	ji hũ	dzo m
tonight	also	the night before	like
དོ་དགོང	ཀྱང	མདང་དགོང	ལྟར
今晚	也	昨晚	像

(53)

ts^ho ro mi t^hi ja na hũ t^hbu te
 ts^ho ro mi DET CL dark when DP

ཚོ་མེ དེས་ཚེག ཚད་ཚེག མ་རུབ་པ སྐབས་སུ སླེལ་ཚེག
 措容米 限词 量词 天黑 时候 连词

(54)

ny ny do hæ nda t^hi dzy la ha zy o zy
 breast long very DET pair OTM here thrash there thrash

རྩུ་མ རིང་བ ཉ་ཅང དེས་ཚེག ཆ ཡུལ་ཚེག འདི་ན རུང་བ དེ་ན རུང་བ
 乳房 长 很 限词 量词 宾标 这儿 打 那儿 打

(55)

m mo ŋo qo lo lo dzy ro sə
 AVM hose stable inside GOAL come PT again

ཕྱིད་ཚེག ཏྲ ཁང་བ བང ལས་ཚེག ཡོང་བ འདས་ཚེག ཡང་བསྐྱུར
 副标 马 圈 里面 目词 来 去时 又

'That night, also like the night before, (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹), when (it was) dark, used (her) very long pair of breasts to thrash here and thrash there and came inside the horse stable again.'

དགོང་མོ་དེར། དེའི་སློན་ཉིན་གྱི་དགོང་མོ་དང་འབྲུ་བར། ཚོ་མེ་ཡིས་མོའི་རྩུ་མ་རིང་པོ་བྱུང་གིས་གང་སར་བརྟུངས་ཞོར་དུ་ཏྲ་ར་བང་དུ་འོངས།

今晚，天黑的时候，措容米也像昨晚一样，一边用那双长长的乳房到处打，一边往马圈里(冲)来。

(56)

zi t^hi ja qy li xi le sa ha bzi^A ma ŋa
 son DET CL scare DP breath also/even breathe NEG dare

བུ དེས་ཚེག ཚད་ཚེག སྐྲག་པ སླེལ་ཚེག དབུགས གུང འབྲིན་པ དགག་སྐྱ ཐོད་པ
 儿子 限词 量词 害怕 连词 气 也 出气 否定 敢

^A sa¹¹ = breath, bzi⁵³ = to breathe.

'The son was (so) scared that he didn't even dare to breathe a breath.'

བྱ་དེ་སྐྱེག་ནས་དབྱུགས་ཀྱང་ཕྱིར་གཏོང་མ་ཡོད།

孩子害怕得连气都不敢出。

(57)

ts^ho ro mi t^hi ja ha ʂə ta m mo ɲi ts^hu li tɕ^hə
ts^ho ro mi DET CL still like this horse ERG kick back SUF-COM

ཚོ་རོ་མེ དེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ད་རུང འདི་འདྲ ཏ འྱིད་སྐྱ འཕྲས་རྒྱག་པ ཕྱིར འདས་རྗེས

措容米 限词 量词 还是 这样 马 作格 踢 回 后体

'The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ was still, like this (the same thing happened as the night before), kicked by horses and went back.'

ཚོ་རོ་མེ་སྐྱར་བཞིན་ཏེས་འཕྲས་བརྒྱབ་སྟེ་ཕྱིར་འགོ་རུ་བརྒྱག

措容米还是这样被马踢(来踢去的, 天亮时)回去了。

(58)

mæ ti ɲi te t^hjo ɲi ky jo q^ho va qæ na jo jo
next one day DP they two CL friend other and with

རྗེས་སུ གཅིག་ ཉིན་ སྐྱེ་ལ་ཚིག་ ཁོ་ཚོ་ གཉིས་ ཚད་ཚིག་ ལྷོགས་པོ་ གཞན་པ་ དང་ མཉམ་དུ

以后 一 天 连词 他们 俩 量词 朋友 别的 和 跟随

(59)

le yi na q^ho ræ lu ɕy ro sə
DP livestock herd went PT again

སྐྱེ་ལ་ཚིག་ རོར་ལུག་ འཚོ་བ་ ཕྱིན་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར

连词 牛羊 看/放 去 去时 又

'The next day, they two went to herd livestock again with other friends.'

ཕྱི་ཉིན། ཁོ་གཉིས་ལྷོགས་པོ་གཞན་དང་མཉམ་དུ་ཡང་བསྐྱར་རོར་ལག་འཚོ་རུ་ཕྱིན།

第二天, 他俩又跟别的朋友一起去放牛羊了。

(60)

zi tʰi ja kʰy kʰy tɕʰa
son DET CL quickly

ཐུ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མགྲོགས་པ

儿子 限词 量词 立即

(61)

pæ pæ do dzə tʰi mo pʰa qʰæ tʰɛ mi tɕə ka
rice ball big DET half crack/divide it GOAL give to eat DP

འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་ ཆེ་བ་ རེས་ཚིག་ ཐྱེད་ཀ་ བལོ་བ་ ཁོ་ ལས་ཚིག་ ཟ་སུ་འཇུག་པ་ ལྷིལ་ཚིག་

米饭团 大 限词 一半 分开 它 目词 吃 连词

(62)

a lɛ jo qʰo ta hũ te qʰa m ɕæ ro di
friend tonight DP how/what FT PT say/ask

གྲོགས་པོ་ རོ་དགོང་ ལྷིལ་ཚིག་ ཅི་འདྲ་ མ་འོངས་པ་ འདས་ཚིག་ བཤད

朋友 今晚 连词 怎么办 未时 去时 说

'The son quickly divided the rice ball and gave the bigger half down (to the puppy) to eat and asked again, "Friend, tonight, what will (I) do?"'

ཐུ་དེས་ལམ་སང་འབྲས་རྫོག་(དུམ་སུ་གཉིས་སུ)བལོས་ནས་ཆེ་བ་ཁྱི་ལྷིལ་དེར་ཟ་སུ་བཅུག་ནས་ཡང་བསྐྱར་གྲོགས་པོ་ལགས། རོ་དགོང་ངས་ཅི་ཞིག་བྱས་ན་འགྲིག་ཅེས་དྲིས།

小孩立即分了一大半米饭团给它吃, 又问道: “朋友, 今晚该怎么办呢?”

(63)

tɕʰə no tʰi ja ma kʰy ma ta m
puppy DET CL unworried AVM

ཁྱི་ལྷིལ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མིམས་ཁུར་མེད་པ་ ཐྱེད་ཚིག་

小狗 限词 量词 不慌不忙 副标

(64)

ma qv ma qv nu ta hũ
NEG scare NEG scare you tonight

དགག་མྱོ སྐྱག་པ དགག་མྱོ སྐྱག་པ ཁྱོད རོ་དགོང
否定 害怕 否定 害怕 你 今晚

(65)

te jo ŋo qo lo lo tsə pæ hũ ŋu
DP sheep stable inside GOAL hide go say

སྐྱེལ་ཚིག་ ལུག་ ཁང་པ ཅང་དུ ལས་ཚིག་ སྐ་པ མོང བཤད
连词 羊 圈 里面 目词 藏 去 说

'The puppy unworriedly said, "Don't be scared, don't be scared, tonight you go inside the sheep stable to hide."

ཁྱི་ཐུག་དེས་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་རང་སྐྱག་མི་དགོས། སྐྱག་མི་དགོས། རོ་དགོང་ཁྱོད་ལུག་རང་མོང་ནས་སྐྱོས་ཞེས་བཤད།

小狗却不慌不忙地说：“别害怕，别害怕，今晚你到羊圈里面去藏。”

(66)

yi na q^ho ræ li za bi tsa nu te tʂ^hə ŋo t^hi ja
livestock back collect finish after DP puppy DET CL

འོར་ལུག་ ཕྱིར་ སྐྱད་པ ཚང་བ རྗེས་སུ སྐྱེལ་ཚིག་ ཁྱི་ཐུག་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་
牛羊 回 收 完 以后 连词 小狗 限词 量词

(67)

ʂa m̩ jo ŋo qo lo lo tsə pæ ɕy
say AVM sheep stable inside GOAL hide went

བཤད ཐྱིད་ཚིག་ ལུག་ ཁང་པ ཅང ལས་ཚིག་ སྐ་པ ཕྱིན
说 副标 羊 圈 里面 目词 藏 去

'After (they) finished collecting back the livestock, (the son) went, like the puppy said, inside the sheep stable to hide.'

ནོར་ལུག་ཚང་མ་ཕྱིར་སྐྱོད་ཚར་རྗེས། ལུ་དེ་ཁྱི་སྐྱུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་ལུག་རར་སྐྱ་སུ་ཕྱིན།

把牛羊收回去后, 按小狗说的藏到羊圈里面去。

(68)

a za za m na hū dzy t^hbu te ts^ho ro mi t^hi ja
 slow AVM dark come when DP ts^ho ro mi DP CL

དལ་མོ་ བྱེད་ཚིག་ ས་སུབ་པ་ ཡོང་བ་ ལྷན་ས་སུ་ སྐྱེལ་ཚིག་ ཚོར་མེ་ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་
 慢慢 副标 天黑 来/变 时候 连词 措容米 限词 量词

(69)

ha sə ta m dzy ro sə
 still like this come PT again

ད་སུང་ འདི་ལྟར་ ཡོང་བ་ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱུར་
 还是 这样 来 去时 又

'When darkness slowly came, the ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ still came again like this (as before).'

ས་དལ་མོར་སུབ་སྐབས། ཚོར་མེ་སྐྱར་བཞིན་ཡོང་།

天慢慢地变黑的时候, 措容米还是像以前一样来了。

(70)

ts^ho ro mi jo ŋo q^ho bo tby q^hæ le qo lo lo dzy te
 ts^ho ro mi sheep stable door break DP inside GOAL come DP

ཚོར་མེ་ ལུག་ ཁང་བ་ རྒྱུ་ གཅོག་པ་ སྐྱེལ་ཚིག་ བད་དུ་ འཕམ་ཚིག་ ཡོང་བ་ སྐྱེལ་ཚིག་
 措容米 羊 圈 门 打破 连词 里面 目词 来 连词

(71)

jo ni nu ta ŋa ko ŋa ta nu ko
 sheep ERG you butt I give I butt you give

ལུག་ བྱེད་སྐྱེད་ ཁྱོད་ རུང་ འ་ ལྷེར་ འ་ རུང་ ཁྱོད་ ལྷེར་
 羊 作格 你 抵撞 我 给 我 抵撞 你 给

(72)

m	ta	le	mɛ ndo	te	li	ɕy
AVM	butt	DP	dawn come	DP	back	went

ཕྱིར་ཚིག་	རླུང་རྟོག་	སླྱེལ་ཚིག་	ནམ་ལངས་པ	སླྱེལ་ཚིག་	ཕྱིར	ཕྱིན
副标	用头顶	连词	天亮	连词	回	去

'The ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ broke the sheep stable door, came inside and was butted, butted to each other by sheep and went back when dawn came.'

ཚོ་རོ་མེས་ལུག་རའི་སྐོ་བཅག་སྟེ་ནང་དུ་ཡོང་བ་ན་ལུག་གིས་ར་ཚུ་ཡིས་ཁོ་ལ་རླུང་རྟོག་བྱས་བས་ནམ་ལངས་དུས་(ཚོ་རོ་མེ་)ཕྱིར་ཕྱིན།

措容米打破羊圈门(冲进)来时, 被羊(用头)顶来顶去, 天亮时就(跑)回去了。

(73)

te	mæ	ti ni	dza	ndzə	pi tsa	ɲu	te	t ^h jo	ɲi
DP	next	day	meal	eat	finish	after	DP	they	two

སླྱེལ་ཚིག་	རྗེས་སུ	ཉིན	ཟ་མ	ཟ་བ	ཚར་བ	རྗེས་སུ	སླྱེལ་ཚིག་	ཁོ་ཚོ	གཉིས
连词	以后	天	饭	吃	完	以后	连词	他们	俩

(74)

ky	jo jo	le	o ljo	po po	ɔ	yi na q ^h o ræ	lu	ɕy	ro
CL	together	DP	up there	hill	LOC	livestock	herd	went	PT

ཚད་ཚིག་	མཉམ་དུ	སླྱེལ་ཚིག་	ཡར་ན	རི་བོ	གནས་གཞི	ལོ་ར་ལུག་	འཚོ་བ	ཕྱིན	འདས་ཚིག་
量词	一起	连词	上面	山	位格	牛羊	放	去	去时

'Then, next day, after (they) finished eating a meal they two together went to herd livestock on the hill.'

དེ་ནས། ཕྱི་ཉིན་ཟ་མ་ཟོས་ཚར་རྗེས། ཁོ་གཉིས་མཉམ་དུ་ཡར་རི་མགོ་ར་ལོ་ར་ལུག་འཚོ་བ་ཕྱིན།

第二天吃完饭后, 他俩一起到山上放牛羊去了。

(75)

ta ni	te	pæ pæ	ti	ly	m	t ^h ɛ	ni	la	tʂ ^h ə no
today	DP	rice ball	one	CL	AVM	he	ERG	OTM	puppy
དེ་རིང	སླེལ་ཚེག	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཚད་ཚེག	ཕྱིད་ཚེག	ཞོ	ཕྱིད་སྐྱ	ཡུལ་ཚེག	ཁྱི་ཐུག
今天	连词	米饭团	一	量词	副标	他	作格	宾标	小狗

(76)

t ^h i	ja	mi	tɕə	ka	a le jo q ^h o	yi	ŋo	mo	ŋo
DET	CL	GOAL	give to eat	DP	friend	cattle	stable	horse	stable
དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	ལས་ཚེག	ཟ་སུ་འདུག་པ	སླེལ་ཚེག	གྲོགས་པོ	ལོང	ཁང་བ	རྟ	ཁང་བ
限词	量词	目词	吃	连词	朋友	牛	圈	马	圈

(77)

jo	ŋo	o ba te	ŋa	ni	tsə pæ	pi tsa	ro	ŋa	ta hū	te	
sheep	stable	all	DP	I	ERG	hide	finish	PT	I	tonight	DP
ལུག	ཁང་བ	ཚང་མ	སླེལ་ཚེག	ང	ཕྱིད་སྐྱ	སྐྱ་བ	ཚར་བ	འདས་ཚེག	ང	དོ་དགོང	སླེལ་ཚེག
羊	圈	都	连词	我	作格	藏	完	去时	我	今晚	连词

(78)

q ^h a	lo	tsə pæ	bɛ	ɕæ	ro	di	ɕu mdɔy	ro
where	GOAL	hide	go	FT	PT	say	cry	PT
གང་ན	ལས་ཚེག	སྐྱ་བ	འགྲོ	མ་འོངས་པ	འདས་ཚེག	བཤད	རུབ	འདས་ཚེག
哪儿	目词	藏	去	未时	去时	说	哭泣	去时

'Today, he took the whole rice ball and gave (it all) down to the puppy to eat and said, "Friend, the cattle stable, horse stable and sheep stable were hid in by me, (they are) finished so, tonight, where will I go hide?" and cried.'

དེ་རིང་ཞོས་འབྲས་ཚང་མ་ཁྱི་ཐུག་ལ་ཕྱིན་ནས་སུ་ཞོང་དུ་གྲོགས་པོ་ལགས། ར་ཁང་། རྟ་ས། ལུག་ར་ཚང་མ་འཛིན་དུང་སྐྱས་ཟེན་པས། དོ་རུབ་ངག་དུ་སྐྱ་དགོས་ཞེས་བཤད།

今天, 他把整个米饭团都拿给那个小狗吃了, 然后问: “朋友呀, 牛圈, 马圈和羊圈我都藏过了, 今晚, 我到哪儿去藏呢?” 于是, 哭了起来。

(79)

tʂʰə ɲo	tʰi	ja	te	ha ʂə	ma kʰy ma ta	ɱ	ma	ky	ma	qy
puppy	DET	CL	DP	still	unworried	AVM	NEG	scare	NEG	scare
ཁྱི་ཐུག	ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	ད་རུང་	སེམས་ཁུར་མེད་པ་	བྱིད་ཚིག་	དགག་སྐྱེ	སྐྱག་པ་	དགག་སྐྱེ	སྐྱག་
小狗	限词	量词	连词	还是	不慌不忙	副标	否定	害怕	否定	害怕

(80)

tʰa	ku mdby	nu	ta hū	te	ε qo	tə	ko	lo	tsə pæ
NEG	cry	you	tonight	DP	home/family	loft	LOC	GOAL	hide
དགག་སྐྱེ	ངུབ	ཁྱོད	དོ་དགོང	སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱིམ	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	ལས་ཚིག་	སྤེལ
否定	哭泣	你	今晚	连词	家	楼	位格	目词	藏

(81)

hū	te	a da	li	da	ro	di
go	DP	father	back	come	FT	say
སོང	སྐྱེལ་ཚིག་	ཨ་པ	བྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཤད
去	连词	爸爸	回	来	未时	说

"The puppy still said unworriedly, "Don't be scared, don't be scared and don't cry and tonight, (you) go hide in (our) family loft, then Father will come back."

ཁྱི་ཐུག་དེས་སྐྱེལ་བཞིན་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་རང་སྐྱག་མི་དགོས། སྐྱག་མི་དགོས། མ་དུ། ཁྱོད་དོ་དགོང་ཁྱིམ་གྱི་ཐོག་ཁང་དུ་སྤེལ་སོང་དང་། ཨ་པ་(དེའི་
ཚེས་)བྱིར་ཡོང་གྱུ་རེད་ཞེས་བཤད།

小狗还是不慌不忙地说：“别害怕，别害怕，别哭泣，今晚你到(我们)家的楼上去藏，爸爸就要回来了。”

(82)

yi na qʰo ræ	li	te	le	dza	ndzə	pi tsa	ɲu	te	tʂʰə ɲo
livestock	back	close	DP	meal	eat	finish	after	DP	puppy
འོ་ལུག	བྱིར	སློ་རྒྱག་པ་	སྐྱེལ་ཚིག་	ཟ་མ	ཟ་བ	ཚར་བ	ཇིས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱི་ཐུག
牛羊	回	关	连词	饭	吃	完	以后	连词	小狗

(83)

t ^{hi}	ja	q ^h a	m	hũ	su	t ^h ε	da	ʂa	ro
DET	CL	how/what	do	should	GEN	he/him	DAT	tell	PT

ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཅི་ཞིག་	བྱེད	འོས་པ་	འབྲེལ་སྐྱུ་	ཁོ་	ལ་དོན་	བཤད	འདས་ཚིག་
限词	量词	怎么	做	应该	属格	他	与格	说	去时

'After (the son) finished closing the livestock back (up in the stables) and eating a meal, the puppy told him what (he) should do.'

འོས་ལུག་དག་ཕྱིར་ཚོག་རར་བཟུག་པ་དང་ཟ་མ་ཚོས་ཚར་རྗེས། ཁྱི་ཕུག་གིས་ཁོ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བཤད།

(他)把牛羊(都)关回(圈里), 吃完饭以后, 小狗就给他说了该怎么办。

(84)

te	qa	ko	mi dzə	t ^h o	li xo	hĩ
DP	hearth	LOC	charcoal	ABS	red	PER

སྐྱེལ་ཚིག་	མི་ཐབ	གནས་གཞི	སོལ་བ	སྐྱེབ་ཚིག་	དམར་བོ	སྐྱེལ་ཚིག་
然后	火灶	位格	炭	肯定	红色	祈使

"In the hearth, keep the charcoal red."

མི་ཐབ་ནང་གི་སོལ་བ་དམར་བོར་གྱུར་དུ་ཚུགས།

“首先, 让火灶里的炭烧的旺旺的。”

(85)

k ^h a ^A	ly	la	mi qa	tɕə ta	le
back-basket	one	OTM	down-hearth	put	DP

སྐྱེ་བོ	ཞིག་	ཡུལ་ཚིག་	མི་ཐབ་གྱི་སྐྱོད་ཕྱོགས་	འཛོག་པ་	སྐྱེལ་ཚིག་
背兜	一	宾标	灶下方	放	连词

^A A *k^ha^l* is a bamboo container woven of bamboo strips carried on the back. There are two types. The smaller is woven very tightly and used most often to carry corn and rice and to store grain. The larger basket is woven more coarsely and used to carry grass and potatoes.

(86)

ba ts ^h ə	la	la	do mo	qo ta
clothes	one	OTM	above	cover
ལུ་བ	གཅིག	ཡུལ་ཚེག	ཐོག་ཏུ	སྒྲིབ་པ
衣服	一	宾标	上面	盖

(87)

ndzə bo	ti	t ^h By	t ^h By	le	to	ko	tɕ ^h ə ta
water	one	CL	carry	DP	loft	LOC	put
ལྷུ	གཅིག	ཚད་ཚེག	འཇུར་བ	སྒྲིལ་ཚེག	ཐོག་པ	གནས་གཞི	འཛོག་པ
水	一	量词	挑	连词	楼	位格	放

'(The son) carried one pair of buckets full of water and put (them) in the loft.'

(ལུ་དེས་)ལྷུ་(ཐོག་པ)དོ་ཇུར་ནས་ཐོག་ཏུ་བཞག

“然后,挑一担水放在楼上。”

(88)

q ^h o bo	kʏ tsə	kʏ tsə	m	tʂə ta	ka	ŋa	kʏ sə	kʏ sə	ŋu
door	tight		AVM	bolt	DP	I	OP	OP	say
སྒྲོ	དམ་པོ		ཕྱིད་ཚེག	རྒྱག་པ	སྒྲིལ་ཚེག	ང	ལད་སྒྲོས་	ལད་སྒྲོས་	བཤད
门	紧		副标	顶	连词	我	拟声	拟声	说/叫唤

(89)

ɕy	a da	li	dzy	su	dja	nu	q ^h o bo	p ^h o	ŋa	pjaŋ	pjaŋ
if	Father	back	come	GEN	BE	you	Door	open	I	OP	OP
གལ་ཏེ	ཨ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	ཁྱོད	སྒྲ	ཁ་ཕྱེ་བ	ང	ལད་སྒྲོས་	ལད་སྒྲོས་
如果	爸爸	回	来	属格	判断	你	门	打开	我	拟声	拟声

(90)

ŋu	ɕy	ts ^h o ro mi	dzy	su	dja	q ^h o bo	t ^h a	p ^h o	di
say	if	ts ^h o ro mi	come	GEN	BE	door	NEG	open	say
བཤད	གལ་སྲིད	ཚོར་མེ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	སྒྲ	དགག་སྒྲ	ཕྱེ་བ	བཤད
说/叫唤	如果	挫容米	来	属格	判断	门	否定	打开	说

'(The puppy) said, "Bolt the door tightly, and if I say, *ky¹¹ sə⁵³ ky¹¹ sə⁵³*, then it is Father coming back and you open the door," (and the puppy) said, "if I say *pjaŋ⁴⁴ pjaŋ⁴⁴*, then it is ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ coming, so don't open the door."

(ཁྱི་ཕུག་)གིས་སྒོ་དམ་པོར་རྒྱབ་ཅིག་གལ་སྲིད་ངས་ཀུའུ་སུའུ། ཀུའུ་སུའུ་ཞེས་བཤད་ན་སྒོ་ཕྱེ་དང་། དེ་ནི་ཨ་པ་ཕྱིར་ཡོང་བའི་རྟགས་ཡིན། གལ་ཏེ་ངས་བའེ་ཡིང། བའེ་ཡིང་ཞེས་བཤད་ན་སྒོ་མ་ཕྱེ། དེ་ནི་ཚོ་རོ་མེ་ཡོང་བཞིན་པའི་རྟགས་ཡིན་ཞེས་བཤད།

“把门紧紧地顶住，如果我叫‘咕嘶-咕嘶-’的话是爸爸回来了，你就开门，如果我叫‘表-表-’的话是措容米来的（警报），(你)别开门。”

(91)

dza	ndzə	nu	te	zi	t ^h i	ja	te	tʂ ^h ə	no	ʂa
meal	eat	after	DP	son	DET	CL	DP	puppy	say/tell	
ལཱ་མ	ཟ་བ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་	བུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱི་ཕུག	བཤད	
饭	吃	以后	连词	儿子/小孩	限词	量词	连词	小狗	说	

(92)

m	q ^h o	bo	tʂə	ta	ka	to	ko	tsə	pæ
AVM	door	bolt	DP	loft	LOC	hide			
འདྲེན་ཚིག་	སྒོ	རྒྱག་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	སྤྲོའུ་བ			
副标	门	顶	连词	楼	位格	藏			

'After (they) ate a meal, the son bolted the door and hid in the loft like the puppy said.'

ཟ་མ་ཐོས་རྗེས། བུ་དེས་ཁྱི་ཕུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་སྒོ་དམ་པོར་བརྒྱབ་ནས་ཐོག་ཁང་དུ་སྤྲོས།

吃完饭后，小孩就照小狗说的把门顶住之后藏在楼上。

(93)

hū	NGY	te	tʂ ^h ə	no	t ^h i	ja	pjaŋ	pjaŋ	di	q ^h y	dzy	ro
night	DP	puppy	DET	CL	OP	OP	say	make	sound	PT		
དགོང་མོ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཁྱི་ཕུག	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ལད་རྒྱོས་	ལད་རྒྱོས་	བཤད	འུར་རྒྱག་པ	འདས་ཚིག་			
晚上	连词	小狗	限词	量词	拟声	拟声	叫	叫唤	去时			

'At night, the puppy made the sound *pjaŋ⁴⁴ pjaŋ⁴⁴*.'

མཚན་མོང་ཁྱི་ཐུག་གིས་པའེ་ཡིང་། པའེ་ཡིང་ཞེས་བྱུག

晚上, 那只小狗'表-表-'地叫了。

(94)

te hū NGV te ts^ho ro mi t^hi ja ny ny la ha zy
DP night DP ts^ho ro mi DET CL breast OTM here thrash

སྐྱེལ་ཚིག་ མཚན་མོ སྐྱེལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ལུ་མ ལུལ་ཚིག་ འདིན རྩང་བ

连词 晚上 连词 措容米 限词 量词 乳房 宾标 这儿 打

(95)

o zy m dzy ro sə le
there thrash AVM come PT again S

དེ་ན རྩང་བ བྱེད་ཚིག་ ཡོང་བ འདས་ཚིག་ ཡང་བསྐྱར འཕོད་ཚིག་

那儿 甩打 副标 来 去时 又 语气词

'Then, at night, ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ used (her) breasts to thrash here and thrash there and came again.'

དེ་ནས་དགོང་མོང་ཚོ་རོ་མེས་ཡང་བསྐྱར་ལུ་མས་གང་སར་བརྩངས་ཞོར་དུ་འོངས།

晚上, 措容米又摇动着乳房, 左右甩打着来了。

(96)

q^ho bo t^hε ni p^ho le qo lo lo dzy te k^ha
door she ERG open DP inside GOAL come DP k^ha

སྒྲོ མོ བྱེད་སྒྲ བྱེ་བ སྐྱེལ་ཚིག་ བང་དུ ལས་ཚིག་ ཡོང་བ སྐྱེལ་ཚིག་ སྐྱེ་བོ

门 她 作格 打破 连词 里面 目词 来 连词 背兜

(97)

t^hi ly t^hε dja tʂa ka ni mi xi le ma ka ro
DET CL he BE think DP happy DP very PT

རེས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ ཁོ འོ་སྒྲ བསམ སྐྱེལ་ཚིག་ དག་འབ སྐྱེལ་ཚིག་ ཏ་ཅང འདས་ཚིག་

限词 量词 他 判断 想/以为 连词 高兴 连词 很 去时

'(The door was opened by her and she came inside, then she) thought the back-basket was him (the son) and (she) was very happy.'

(མོས་སྒྲིབ་ཕྱི་ནས་ནང་ལ་འོངས་ཏེ། སློ་བོ་དེ་ལུ་དེ་རེད་སྐྱམ་ནས་ཉ་ཅང་དགའ་པོ་འདུག
 (她破门而入), 以为那个背兜是他就非常高兴。

(98)

qa	ɤo	mi dzə	k ^h ə	t ^h ɛ	ɲi	fu	le	li xo	li xo	ro
hearth	LOC	charcoal	she/her	ERG	blow	DP	red	red	PT	
མེ་ཐབ	གནས་གཞི	སོལ་བ	མོ	བྱེད་སྒྲུ	ཐུ་བཏབ་པ	སློལ་ཚིག	དམར་བ	དམར་བ	འདས་ཚིག	
火灶	位格	炭	她	作格	吹	连词	红	红	去时	

'The charcoal in the hearth was blown on by her and (became) red.'

མོས་མེ་ཐབ་ནང་གི་སོལ་བར་ཐུ་བཏབ་ནས་དམར་བོར་གྱུར་དུ་བརྒྱུག
 她把火灶里的炭吹得红红的。

(99)

te	kʏ rə	kʏ rə	m	k ^h a	t ^h i	ly	ŋə	ji	so
DP	OP	AVM	back-basket	DET	CL	chew	say	MP	
སློལ་ཚིག	ལད་སྒྲོས	བྱེད་ཚིག	སྒྲིབ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལྗོད་པ	བཤད	ཚིག་རྟེན	
然后	拟声	副标	背兜	限词	量词	嚼	说/传说	语气	

'It was said (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) chewed the back-basket with a qʏ¹¹ rə¹¹ qʏ⁵³ rə⁵³ sound.'

ཚོར་མེ་ཡིས་ཀུའུ་རུ་ཀུའུ་རུ་འུ་སྒྲིབ་དང་བཅས་སློ་བོ་འཆས་པར་གྲགས།
 说是(措容米)在'咯吱, 咯吱'地咬那个背兜。

(100)

zi	t ^h i	ja	ɲi	tə	ɤo	tɕ ^h ə ta	ja	m	ndzə bo
son	DET	CL	ERG	loft	LOC	from	careful	AVM	water
བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	བྱེད་སྒྲུ	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	ནས	སེམས་ཚུང	བྱེད་ཚིག	ཐུ
儿子	限词	量词	作格	楼	位格	从	小心	副标	水

(101)

ni ka	qa	mi	tɕ ^h ə	te	ha le	mbæ	t ^h a	ts ^h ə	mbæ
few/a little	hearth	GOAL	SUF-COM	DP	cat	urine	NEG	urinate	urine
ཕུང་ཙང	མི་ཐབ	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས	སྒྲིལ་ཚིག་	ཞི་ལ	གཅིན	དགག་སྒྲ	གཏོང་བ	གཅིན
一点	火灶	目词	后体	连词	猫	尿	否定	洒尿	尿

(102)

t ^h a	ts ^h ə	te	na	ni	ky	jo jo	ɣ ^A	ndzə	ŋu
NEG	urinate	DP	we	two	CL	together	roast	eat	say
དགག་སྒྲ	གཏོང་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	མཉམ་དུ	སྒྲིག་པ	ཟ་བ	བཤད
否定	洒尿	连词	我们	俩	量词	一起	烧	吃	说

'The son carefully poured a little water onto the hearth from the loft and then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Cat, don't urinate urine, don't urinate urine, then we two (will) roast (the son's flesh) to eat together."

(སུ་དེས་)ཐོག་ཁང་ནས་སེམས་ཚུང་སྒྲོས་མར་ཚུ་ཕུང་ཙང་སྒྲུགས་པས་ཚོ་རོ་མི་ཡིས་ཞི་ལ། གཅིན་མ་གཏོང་། གཅིན་མ་གཏོང་དང་དེད་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་(སུ་འདིའི་ག་)སྒྲིག་ནས་ཟ་ཞེས་སྒྲུས།

小孩从楼上小心地往火灶里倒了一点水, (措容米就) 说: “哎, 小猫咪呀, 别洒尿, 不洒尿的话, 我俩就一起烧 (这个小孩的肉)来吃噢!”

(103)

te	mi dzə	t ^h ɛ	ni	fu	le	li xo	ŋu	ro	te	zi
DP	charcoal	she	ERG	blow	DP	red	after	PT	DP	son
སྒྲིལ་ཚིག་	སོ་ལ་བ	མི	བྱེད་སྒྲ	ཕུ་བཏབ་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	དམར་པོ	རྗེས་སུ	འདས་ཚིག་	སྒྲིལ་ཚིག་	བུ
连词	炭	她	作格	吹	连词	红色	以后	去时	连词	儿子/孩子

^A Foods such as potatoes and meat are placed directly on charcoal to cook.

(104)

t ^h i	ja	ɲi	ndzə bo	ɲi ka	la	o	mi	tɕ ^h ə	ro	sə
DET	CL	ERG	water	few	OTM	there	GOAL	SUF-COM	PT	again
ངེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ཕྱིད་སྐྱེ	ལུ	ཅུང་ཙམ	ཡུལ་ཚིག་	དེ་ན	ལས་ཚིག་	འདས་རྗེས	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
限词	量词	作格	水	一点	宾标	那儿	目词	后体	去时	又

(105)

te	ha le	mbæ	t ^h a	ts ^h ə	te	na	ɲi	ky	ɣ	ndzə	ɲu
DP	cat	urine	NEG	urinate	DP	we	two	CL	roast	eat	say
སྐྱེལ་ཚིག་	ཞེ་ལ	གཅིན	དགག་སྐྱེ	གཏོང་བ	སྐྱེལ་ཚིག་	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག་	སྲིག་པ	ཟ་བ	བཤད
连词	猫	尿	否定	洒尿	连词	我们	俩	量词	烧	吃	说

'Then, after the charcoal was blown on and reddened by her, the son scooped a little water and poured (it) down (into the hearth), and then (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) said, "Don't urinate urine then we two (will) roast (the son's flesh) and eat (it)."'

དེ་ནས་སོལ་བ་མོས་སྐྱེལ་བཏབ་ནས་དམར་པོར་གྱུར་རྗེས། སུ་དེས་ལུ་ཅུང་ཙམ་བཅུས་ནས་མར་སྐྱེགས་བ་ན་མོས་ཞེ་ལ། གཅིན་མ་གཏོང་དང་། དེད་གཉིས་ཀྱིས་(སུ་འདིའི་ག་)སྲིག་ནས་ཟ་ཞེས་བཤད།

然后, 她又把炭吹红以后, 小孩(还是舀了)一点水倒下去, (措容米又)说: “哎呀, 小猫咪, 别洒尿, 我俩烧来吃。”

(106)

ta m	fu	le	fu	le	mɛ ndo	te	li	pæ	ro
like this	blow	DP	blow	DP	dawn come	DP	back	run	PT
འདི་འདྲ	སྐྱེལ་བཏབ་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	སྐྱེལ་བཏབ་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ནམ་ལངས་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཕྱིར	རྒྱལ	འདས་ཚིག་
这样	吹	连词	吹	连词	天亮	连词	回	跑	去时

'Like this, (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹) blew and blew and then ran back (when) dawn came.'

འདི་ལྟར་(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཡང་ཡང་སྐྱེལ་བཏབ་ནས་ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྱོས།

就这样, (她不停地)吹呀吹, (孩子也不停地倒水,)到天亮的时候(她也)就跑回去了。

(107)

ta ni	te	zi	t ^{hi}	ja	ku mdby	ro	sə
today	DP	son	DET	CL	cry	PT	again
དི་རིང	སློལ་ཚིག་	བུ	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	བྱུང	འདས་ཚིག་	ཡང་བསྐྱར
今天	连词	儿子/孩子	限词	量词	哭泣	去时	又

'That day, the son cried again.'

ཉིན་དེར་བུ་དེ་ཡང་བསྐྱར་བྱས།

今天(在放牧的时候,)小孩又哭了。

(108)

tʂ ^{hə} no	t ^{hi}	ja	ha ʂə	ma k ^h y ma ta	m	t ^h a	ku mdby	t ^h a	ku mdby
puppy	DET	CL	still	unworried	AVM	NEG	cry	NEG	cry
ཁྱི་ཐུག	དེས་ཚིག་	ཚད་ཚིག་	ད་རུང	སེམས་ཁུར་མེད་པ	ཁྱེད་ཚིག་	དགག་སྒྲི	བྱུང	དགག་སྒྲི	བྱུང
小狗	限词	量词	还是	不慌不忙	副标	否定	哭泣	否定	哭泣

(109)

ta hũ	te	a da	gɛ ræ	m	li	da	ro	di
tonight	DP	father	real	AVM	back	come	will	say
དོ་དགོང	སློལ་ཚིག་	ཨ་པ	དངོས་ནས	ཁྱེད་ཚིག་	ཕྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཤད
今晚	连词	爸爸	真实	副标	回	来	未来时	说

'The puppy still unworriedly said, "Don't cry, don't cry, tonight your father will really come back."'

ཁྱི་ཐུག་དེས་སྐར་བཞིན་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་ངང་མ་བྱ། མ་བྱ། དོ་དགོང་ཁྱེད་ཀྱི་ཨ་པ་དངོས་ནས་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བཤད།

小狗还是不慌不忙地说：“别哭，别哭，今晚你爸爸真的要回来了。”

(110)

ta hũ	te	a da	gɛ ræ	m	li	dzy	ro	ji	so
carry	DP	father	real	AVM	back	come	PT	say	MP
འཇུར་བ	སློལ་ཚིག་	ཨ་པ	དོ་མ	ཁྱེད་ཚིག་	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་	ཟེར	ཚིག་སྟེགས་
背	连词	爸爸	真实	副标	回	来	去时	说	语气

'Then (they) collected the livestock and went back; Father carried much game and came back.'

དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རྒོ་ལོ་ལུག་དེད་ནས་ཕྱིར་ཕྱིན། ཨ་ཕས་ཉིན་དེར་རྫོན་གཤང་པོ་ལྷུང་ནས་ཕྱིར་ཡོང།

(小孩) 把牛羊收回去时, 他的爸爸背着很多猎物回来了。

(111)

zi tʰi ja kʰy kʰy tɕʰa a da tʰi tɕo ta ka a da
son DET CL quickly father GOAL hug DP father

བུ རས་ཚིག་ ཚད་ཚིག་ མཐོགས་པོ་ ཨ་ཕ ལས་ཚིག་ འཐམ་འཁྱུད་བྱེད་པ་ ལྷེལ་ཚིག་ ཨ་ཕ

儿子 限词 量词 立即 爸爸 目词 拥抱 连词 爸爸

(112)

ŋa a tɕʰa ha nu li ma ndo ro ŋu ku mdɔy ro
I nearly you again NEG see PT say cry PT

ང ཉ་ལམ ལྷོད ཕྱིར དགག་སྐྱ མཐོང་བ འདས་ཚིག་ བཤད ནུབ འདས་ཚིག་

我 差点儿 你 回/再 否定 看见 去时 说 哭泣 去时

'The son quickly hugged (his) father and said, "I nearly couldn't see you again," and cried.'

བུ་དེས་རང་གི་ཨ་ཕར་འཐམ་འཁྱུད་བྱས་ནས་ཕྱུང་མིན་ན་ངས་ལྷོད་མཐོང་མ་ཐུབ་ཅེས་བཤད་དེ་སུས།

小孩立即抱住爸爸说: “爸爸, 我差点儿就没能见到你了,” 就哭了。

(113)

a da te qo tɕʰə le tsʰo ro mi nda ŋu ka y mi sə
father DP angry DP tsʰo ro mi hack say/want DP ax sharp

ཨ་ཕ ལྷེལ་ཚིག་ ལོང་ལྷོ་ལངས་བ ལྷེལ་ཚིག་ ཚོ་རོ་མེ གཞོད་པ བསམ ལྷེལ་ཚིག་ ལྷ་རེ རར་བ

爸爸 连词 生气 连词 措容米 砍 说/想 连词 斧头 磨

'Father was angry, wanting to hack tsʰo¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ and sharpened an ax.'

ཨ་ཕ་ལྷོས་ཉེ་ཚོ་རོ་མེ་(དུམ་བུར་)གཞོད་འདོད་ནས་ལྷ་རེ་བརྒྱུ།

爸爸生气得想砍(死)措容米, 就在磨斧头。

(114)

ta hū	te	dza	dzə	ɲu	te	qa	ɤo	mi	tɕʰə
tonight	DP	meal	eat	after	DP	hearth	LOC	fire	make
དོ་དགོང	སྐྱེལ་ཚིག་	ཟ་མ	ཟ་བ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚིག་	མི་ཐབ	གནས་གཤི	མི	བཟོ་བ
今晚	连词	饭	吃	以后	连词	火灶	位格	火	烧

(115)

ka	a da	te	ɣ mi	la	q ^h o bo	a kɥ nu	tsə pæ	ta
DP	father	DP	ax	OTM	door	behind	hide	EXT
སྐྱེལ་ཚིག་	ཨ་པ	སྐྱེལ་ཚིག་	སྟེ་རེ	ཡུལ་ཚིག་	སྒོ	རྒྱབ་ཏུ	སྤོང	ལས་མཐུན
连词	爸爸	连词	斧头	宾标	门	背后	藏	存在

'Tonight, after eating a meal, (they) made a fire in the hearth, Father took an ax and hid behind the door.'

དོ་དགོང་ཟ་མ་ཟོས་ཚར་རྗེས། (ཁོ་ཚོས་)མི་ཐབ་ནང་དུ་མི་བུང་དེ། ཨ་པས་སྟེ་རེ་(ལག་ཏུ་)བཟུང་ནས་སྒོའི་རྒྱབ་ཏུ་སྤོངས།
今晚, 吃了饭后, 灶里烧着火, 爸爸拿着斧头藏在门背后。

(116)

ts ^h o ro mi	dzy	le	q ^h o bo	p ^h o ta	su	ndo	te
ts ^h o ro mi	come	DP	door	open	GEN	see	DP
ཚོ་རོ་མི	ཡོང་བ	སྐྱེལ་ཚིག་	སྒོ	ཐྱེ་བ	འབྲེལ་སྒྲུ	མཐོང་བ	སྐྱེལ་ཚིག་
措容米	来	连词	门	打开	属格	看见	连词

(117)

hū	ta hū	te	dzə	p ^h a	ro	ŋu	ka	dzy	ro
MP	tonight	DP	eat	can	PT	say/think	DP	come	PT
ཚིག་སྟེགས་	དོ་དགོང	སྐྱེལ་ཚིག་	ཟ་བ	བྱབ་པ	འདས་ཚིག་	བསམ	སྐྱེལ་ཚིག་	ཡོང་བ	འདས་ཚིག་
语气	今晚	连词	吃	能	去时	说/想	连词	来	去时

'ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹ came, saw the door was open and thought, "Tonight, (I) can eat (the son)," and came.'

ཚོ་རོ་མི་འོངས་ནས་སྒོ་ཐྱེ་ཡོང་བ་མཐོང་རྗེས་དོ་དགོང་(ངས་བུ་དེ་)ཟ་བྱབ་རྒྱ་རེད་བསམས།
措容米来了, 见到敞开着门, 就想“今晚能吃(到这个孩子的肉)了!”

(118)

ts ^h o	ro	mi	ʂə	ka	ti	ka	q ^h o	bo	qo	lo	lo	t ^h bu	te	ɣ	mi
ts ^h o	ro	mi	feet	one	CL	door	inside	GOAL	step	DP	ax				
ཚོ་མེ		རྒྱུ་ལ་	གཅིག་	ཚད་ཚིག་	སྒོ་	ནང་དུ་	ལས་ཚིག་	སྒོ་བ	སྒྲིལ་ཚིག་	ལྷ་རེ					
措容米	腿	一	量词	门	里面	目词	踩	连词	斧头						

(119)

la	mi	nda	te	be	mi	qa	mi	dza	ro
OTM	GOAL	hack	DP	fall	down-hearth	GOAL	EXT	PT	
ཡུལ་ཚིག་	ལས་ཚིག་	གཅོད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ལོག་པ	བང་གཅེལ	ལས་ཚིག་	ལས་མཐུན	འདས་ཚིག་	
宾标	目词	砍	连词	倒	灶下方	目词	存在	去时	

'(As soon as) one of ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s feet stepped inside the door, (Father) took the ax and hacked down (on her foot) and (she) fell on the down-hearth.'

ཚོ་མེའི་རྒྱུ་ལ་ཡ་གཅིག་སྒོའི་ནང་དུ་སྒྲིལ་མ་ཐག་(ཨ་པས་)ལྷ་རེས་རྒྱུ་ལ་དེ་བཅད་དེ་(ཚོ་མེ)འདས་གཅེལ་སྒྲིལ་ཏུ་མང་ལོག་

措容米的一脚刚踏入门里面, (爸爸就)用斧头砍下去, (措容米)便倒在了灶下方的(地板上)。

(120)

te	tʂe	tʂ ^h ə	ni	zə	zə	tʂ ^h a	le	tʂ ^h a	kɣ	ro	ji	le
DP	hound	ERG	fight for	do	DP	swallow	PT	say	MP			
སྒྲིལ་ཚིག་	གཞི	ཐྱིད་སྒྲུ	འཕྲོག་པ	ཐྱིད་པ	སྒྲིལ་ཚིག་	ཁྱུར་མིད	འདས་ཚིག་	བཤད	ཚིག་སྒྲིགས			
连词	猎狗	作格	抢夺	做	连词	咽/吃	去时	说	语气			

'It was said then that the hounds fought (with each other) for (ts^ho¹¹ ro⁴⁴ mi¹¹'s flesh) and it was swallowed.'

དེ་ནས། གཞི་དག་གིས་(ཚོ་མེའི་ག)ཕྱིད་པ་བྱས་ནས་(མཐར་ཐམས་ཅད་)ཁྱུར་མིད་བྱས་སོ།།

猎狗抢夺着把(她)吃光了。